

20 ส.ย. 2540

การศึกษาบทเพลงทหารเรือในพระนิพนธ์
พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
A STUDY OF NAVAL SONGS COMPOSED BY
ADMIRAL HIS ROYAL HIGHNESS PRINCE JUMBHORN KHET UDOMSAK

รังสิพันธุ์ แข็งขัน

อภินันทนาการ

จาก

อาจารย์ รังสิพันธุ์ แข็งขัน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2540

วิทยานิพนธ์
เรื่อง
การศึกษาทเพลงทหารเรือในพระนิพนธ์
พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

.....
รังสิพันธุ์ แข็งขัน

ผู้วิจัย

.....
วชิราภรณ์ วรรณดี, อ.บ., อ.ม.

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
พูนพิศ อมาตยกุล, พ.บ., M.A., ศศ.ด.(กิตติมศักดิ์)

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
นางสาวเอก วิษณุเทพ ศิลปบรรเลง, Ph.D

กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....
อดุลย์ วิริยเวชกุล, พ.บ.

น.บ., F.R.C.P.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย

.....
เสาวภา พรสิริพงษ์, ศศ.บ., สม.ม.

ประธานคณะกรรมการประจำหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาบทเพลงทหารเรือในพระนิพนธ์

พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

วันที่ 30 พฤษภาคม 2539

รังสิพันธุ์ แข็งขัน

ผู้วิจัย

ผู้วิจัย

วชิราภรณ์ วรรณดี, อ.บ., อ.ม.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

พูนพิศ อมาตยกุล, พ.บ., M.A., ศศ.ด.(กิตติมศักดิ์)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นาวาเอก วิษณุเทพ ศิลปบรรเลง, Ph.D.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อดุลย์ วิริยเวชกุล, พ.บ.

น.บ., F.R.C.P.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

คุณหญิงสุริยา รัตนกุล, อ.บ.(เกียรตินิยมอันดับ 1), Ph.D.

ผู้อำนวยการ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยมหิดล

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในสาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมดนตรี ณ สถาบันแห่งนี้ ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักและสำนึกในคุณค่าทางวัฒนธรรมทางดนตรีของชาติ และเห็นถึงความเชื่อมโยงของมนุษย์ สังคม และดนตรี ในมุมมองที่กว้างขึ้น และได้ทราบถึงเรื่องราวแห่งความผูกพัน และซับซ้อนของชีวิตประวัติดุคคลต่าง ๆ แนวทางการดนตรีของไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งคงจะหาได้ยากจากหนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ แต่เรื่องราวเหล่านั้นได้ถูกถ่ายทอดอย่างละเอียด รวมทั้งการวิเคราะห์ถึงเหตุการณ์และความสัมพันธ์เหล่านั้นจากรองศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ซึ่งนับเป็นโอกาสอันดีงามของข้าพเจ้าที่ได้รับฟังเรื่องราวเหล่านั้น และได้กระตุ้นสำนึกให้ข้าพเจ้าสนใจที่จะเริ่มศึกษาเรื่องราวเหล่านั้นมากขึ้น ถึงแม้ว่าจะเป็นเริ่มต้นที่ช้าไปบ้าง ขอกราบขอบพระคุณ“อาจารย์หมอ” มา ณ โอกาสนี้

ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในหลักสูตรการศึกษา ที่ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นงานที่ต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมาก แต่ในที่สุดก็ทำจนเป็นผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ เพราะความกรุณาของคณาจารย์ทุกท่าน ณ สถาบันแห่งนี้ ที่ได้ช่วยชี้แนะ ให้ข้อคิดต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ วชิราภรณ์ วรรณดี ด้วยความสำนึกในความกรุณาทุกอย่างที่ทำให้ข้าพเจ้าได้ผ่านช่วงแห่งความยากลำบากมาได้ และอาจารย์ นาวาเอก ดร.วิษณุเทพ ศิลปบรรเลง ที่ได้กรุณาเป็นผู้ให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้ อีกทั้งอาจารย์ณัฐพงศ์ โสวัตร ที่กรุณาช่วยเรื่องข้อมูลเพลง และให้แนวคิดต่าง ๆ และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนในการช่วยให้การทำงานนี้สำเร็จลงได้

ข้าพเจ้าหวังว่าวิทยานิพนธ์นี้ คงจะเป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติม ให้กว้างและลึกซึ้งขึ้นอีก และความบกพร่องที่เกิดขึ้นทั้งหมดจากการทำวิทยานิพนธ์นี้ ข้าพเจ้าขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

รังสิพันธุ์ แสงชัน
ผู้วิจัย

เพลงที่จัดว่ามีชื่อเสียงมากที่สุด มีอิทธิพลต่อจิตใจของทหารเรืออย่างแน่นแฟ้นไม่เสื่อมคลาย และมีอิทธิพลต่อการประพันธ์เพลงของนักแต่งเพลงในสมัยต่อมาคือเพลงชื่อ“ดอกประดู่” นอกจากจะทรงทำให้ดอกไม้ชนิดนี้กลายเป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่นของทหารเรือแล้ว ความหมายในบทเพลงยังแสดงความเด็ดเดี่ยว รับผิดชอบในหน้าที่ด้วยความมั่นคงจงรักภักดีต่อประเทศชาติ เป็นทั้งคำขวัญประจำใจให้ทหารเรือยึดถือสืบทอดตลอดระยะเวลาอันยาวนาน พระปรีชาสามารถในการนิพนธ์เพลงนี้ ยิ่งเด่นชัดขึ้นเมื่อได้ศึกษาพบว่า ทรงนำทำนองเพลงเก่าแก่ของชาวสก็อตโบราณซึ่งเป็นเพลงอารมณ์รักสะท้อนใจ มาปรับเปลี่ยนด้วยสำนวนบทร้องพระนิพนธ์ภาษาไทย แล้วกลายรูปมาเป็นเพลงในแนวปลุกใจทหารได้ดีเยี่ยม ใช้ต่อมาจนเกือบจะครบหนึ่งร้อยปีก็ยังไม่เสื่อมความนิยม

พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ มีพระปรีชาสามารถพร้อมทั้งการนิพนธ์บทร้อง สร้างทำนองเพลง และประยুক্তเพลงได้เป็นอย่างดี ในยุคที่คนไทยยังไม่รู้จักเพลงสากลแบบตะวันตก เพลงพระนิพนธ์ชื่อเพลงดาบของชาติเป็นเพลงแนวสากลที่มีท่วงทำนองไพเราะเสมอด้วยเพลงที่นักดนตรีชาวตะวันตกแต่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ทรงสามารถนำเพลงทำนองไทยเดิม ชื่อเพลง“คุณลุง คุณป้า” มาปรับเปลี่ยนให้ร้องเป็นเพลงเนื้อเต็มตามบทร้องพระนิพนธ์ ชื่อเพลง“เดินหน้า” ให้กลายรูปเป็นเพลงไทยสากลสำหรับขับร้องสอนใจทหารหาญได้เป็นอย่างดี ก่อนที่จะถึงสมัยเพลงไทยสากลแท้ ๆ ซึ่งเกิดตามมาในสมัยรัชกาลที่ 7 นับว่า ทรงเป็นผู้นำเสนอในเรื่องเพลงขับร้องปลุกใจทหารก่อนใครทั้งหมดในประเทศไทย และทรงมีส่วนร่วมสร้างเพลงไทยสากลในยุคบุกเบิกด้วย

ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการวิเคราะห์วิจัยเพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบผลงานการนิพนธ์เพลงสากลของเสด็จในกรมพระองค์นี้ กับงานของสมเด็จพระเจ้าฟ้าฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ซึ่งมีกำเนิดในสมัยใกล้เคียงกัน

Thesis Title A Study of Naval Songs Composed by Admiral His Royal Highness Prince Jumbhorn Khet Udomsak

Name Rangsiphan Kheangkhan

Degree Master of Arts (Cultural Studies)

Thesis Supervisory Committee

Wachiraporn Wandee, M.A.
 Poonpit Amatyakul, Ph.D.
 Commodore Wisanuthep Silpabanleng, Ph.D.

Date of Graduation 30 May B.E. 2539 (1996)

Abstract

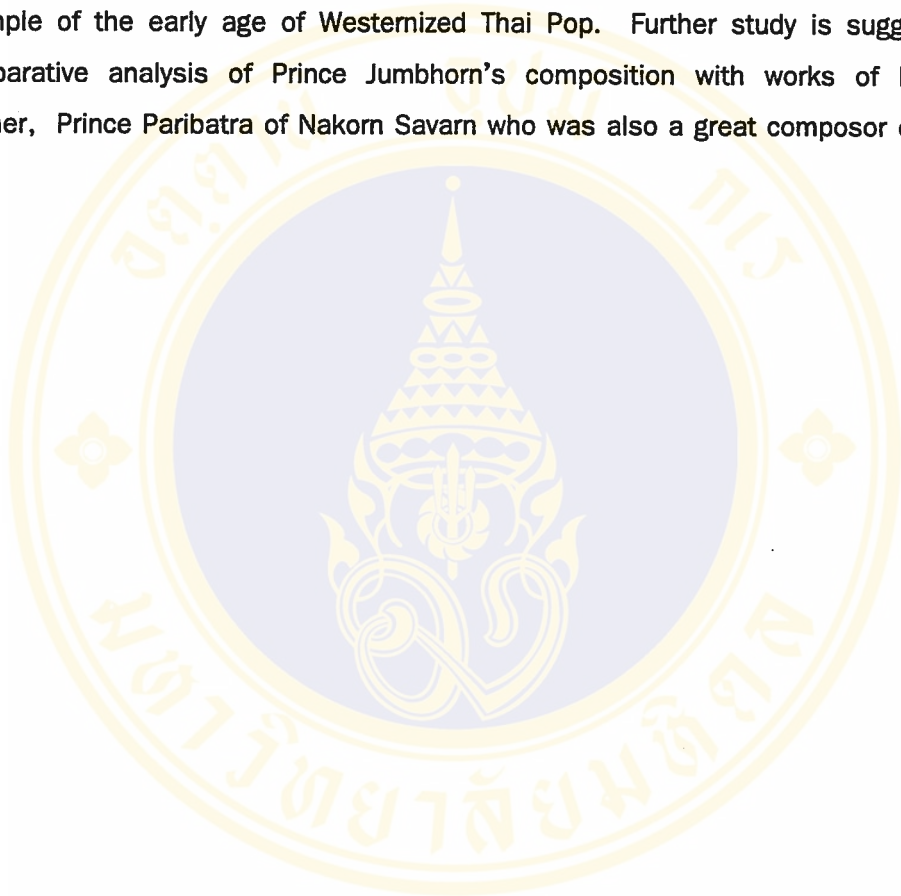
Westernization and developmental changes in the Royal Siamese Navy occurred in Siam during the reign of King Chulalongkorn (Rama V), especially in the last 10 year of his reign (1900–1910). Among the Royal Children of H.M. the King, who had their military education and training in Europe, His Royal Highness Prince Abhakara Kiartiwongse, Prince of Jumbhorn (1880–1923) was one who studied in British Navy, and later served as Minister of the Royal Siamese Marine during the reign of King Rama VI. Prince Jumbhorn did much great developmental work for the Royal Siamese Navy. He became a very outstanding General of the Siamese Navy and later was recognized as “Father of the Royal Thai Navy”.

Long before Prince of Jumbhorn’s lifetime before he worked in the Royal Siamese Navy, Thailand did not have any of songs composed specifically for the Navy’s use. Among of Prince Jumbhorn’s great works was his musical compositions or songs that he composed for the Siamese Navy during the years 1900–1920. Investigation found 7 lyrical compositions all written in Thai language which influenced a great deal on the life style, belief and culture of the Siamese Navy Men. With the musical melody, 2 out of 7 songs showed pure western style while the others used the old Traditional Siamese melodies. Analysis of all 7 songs were described in this thesis.

Almost a century later, three of his seven compositions are still very popular, well loved and frequently sung by the Thais. His most popular song named “Pleng Dok Pra Du”, is now the most well known “Navy Song” of the nation. It was found that the melody derived from an old Traditional Scottish love and slow tempo song, namely “Comin’ Thru’ the Rye”. Prince Jumbhorn used this melody along with his new lyric and

it has been well loved all over for almost a century. It is interesting to find that his Thai lyrical composition changed the original mood of this song to a cheering up strong feeling so well.

Prince of Jumbhorn also composed 2 other beautiful western style songs named “Darb Khong Chart” (Sword of the Nation) and “Dern Nah” which were a good example of the early age of Westernized Thai Pop. Further study is suggested for a comparative analysis of Prince Jumbhorn’s composition with works of his younger brother, Prince Paribatra of Nakorn Savarn who was also a great composer of the same time.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อที่ศึกษา	3
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	3
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา	3
1.5 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
1.6 ขอบเขตในการศึกษา	7
บทที่ 2 พระประวัติและภูมิหลังเกี่ยวกับดนตรีของพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	8
2.1 พระประวัติ พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	8
2.1.1 ทรงศึกษาวิชาทหารเรือ	10
2.1.2 ทรงเข้ารับราชการ	13
2.1.3 ทรงได้รับพระราชทานพระชายา เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ดิน และวัง	14
2.2 พระกรณียกิจเกี่ยวกับทหารเรือ	15
2.3 ภูมิหลังเกี่ยวกับการดนตรี และเพลงทหารเรือ	29
2.3.1 พระจริยาวัตรเกี่ยวกับดนตรี	29
2.3.2 พระจริยาวัตรเกี่ยวกับเพลงทหารเรือ	35
2.3.3 บทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือ	37
บทที่ 3 วิเคราะห์เพลงทหารเรือ พระนิพนธ์ในพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอฯ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	43
3.1 ความหมายของเนื้อร้องบทพระนิพนธ์	44
3.2 ความหมายของเนื้อร้องเพลงทหารเรือที่มีใช้บทพระนิพนธ์	63
3.3 ลักษณะเด่นของเพลงทหารเรือ	71

	หน้า
บทที่ 4 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	78
4.1 สรุปผลการศึกษา	78
4.2 อภิปรายผล	80
4.3 ข้อเสนอแนะ	84
บรรณานุกรม	85
ภาคผนวก	88
ก. บทร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีฉบับต่าง ๆ	89
ข. รายชื่อเพลงทหารเรือและโน้ตเพลงทหารเรือ	91

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของหัวข้อที่ศึกษา

ดนตรีนั้นว่าเป็นผลผลิตอย่างหนึ่งของโครงสร้างทางสังคม ที่มีความเกี่ยวข้องกับคนที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ดนตรียังมีบทบาทในการสร้างความสมดุลระหว่างการงาน การพักผ่อนและลดความกดดันในการกิจประจำวัน การมองดนตรีในกรอบของโครงสร้างและหน้าที่ จะเห็นว่าดนตรีเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสถาบัน ผลของดนตรีที่เกิดขึ้นก็ช่วยให้สมาชิกในสังคมนั้นทำหน้าที่ต่อไปได้ สามารถรักษาสมดุลและลดความขัดแย้งได้ในระดับหนึ่ง

ในสังคมทุกขนาดจะมีแบบวัฒนธรรมและแนวทางในการปฏิบัติของคนในสังคมต่างกันไป โดยบทเพลงหรือดนตรีของสังคมนั้นจะเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อและระบบคุณค่าของสังคม และสามารถกระตุ้นจิตใจของคนในสังคมนั้นได้ และสามารถใช้เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มคนนั้นได้จากความเกี่ยวข้องกันระหว่างบทเพลงและสังคม จึงเป็นเหตุหนึ่ง que การศึกษาทางมานุษยวิทยาเชื่อว่าคุณค่าของบทเพลงจะหมดความหมายลง เมื่อถูกถอดถอนจากบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นตัวให้ความหมายแก่ดนตรี หรือบทเพลงนั้น

บทเพลงในหมู่ทหารเรือ นั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะมีการบรรเลงและขับร้องกันอยู่เป็นประจำ และการรวมกลุ่มกันร้องเพลง ก็เป็นวิธีรื่นเริงวิธีเดียวของทหารเรือเมื่ออยู่ในทะเล ซึ่งในสมัยเรือใบก็จะรวมกลุ่มกันขึ้นไปร้องบนยอดเสาใบเพื่อไม่ให้หนวกหูผู้อื่น นอกเหนือจากจุดประสงค์เพื่อความบันเทิงแล้ว บทเพลงยังมีบทบาทที่สำคัญในงานที่นำเปื้อน่ายกลายเป็นงานที่ผลิตพลีนได้ เช่น การเหเรือของไทยแต่โบราณ ก็จะมีการเหและร้องขานรับเป็นจังหวะเพื่อให้ฝีพายรื่นเริงและยังช่วยให้การทำงานเกิดความพร้อมเพรียงอีกด้วย

ทหารเรือในปัจจุบัน ได้มีบทเพลงที่ใช้ขับร้องกันอยู่หลายประเภท แต่บทเพลงที่ได้รับ ความนิยมในการร้องกันมากเห็นจะได้แก่บทเพลงพระนิพนธ์ในพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ หรือที่เหล่าทหารเรือมักเรียกว่า “เสด็จเดี่ยว” ทั้งนี้เนื่องจากความเคารพพระองค์ท่านเสมอด้วยพระบิดา ในฐานะที่ทรงเป็นผู้วางรากฐานให้แก่ทหารเรือไทยจนเจริญมาถึงปัจจุบัน โดยที่พระองค์ทรงมีความผูกพันอยู่กับการทหารเรือมาก ประกอบกับพระองค์ท่านเองทรงตั้งพระทัยที่จะเป็นทหารเรือมาตั้งแต่พระเยาว์ และการณได้เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จะให้พระองค์ทรงศึกษาวิชาการทหารเรือ (ประพัฒน์ จันทวีรัช 2527 : 8)

กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ทรงพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ได้เข้ารับราชการในกรมทหารเรือ ตั้งแต่ ร.ศ.121 (พ.ศ.2445) ซึ่งขณะนั้นมีพระชนมายุเพียง 21 พรรษา โดยพระองค์ทรงนำความรู้และประสบการณ์ของพระองค์ จากการที่ได้เข้ารับการศึกษาวิชการทหารเรือจากประเทศอังกฤษมาประยุกต์ใช้กับสภาพงานในกรมทหารเรือไทย ทรงปรับปรุงและวางรากฐานการฝึกทหารกองประจำการ ทรงปรับปรุงฝึกในเรือรบ และที่สำคัญคือการปรับปรุงหลักสูตรการสอน และการฝึกในโรงเรียนนายเรือด้วยพระองค์เองอันเป็นผลให้เกิดความก้าวหน้าและมั่นคงในกิจการทหารเรือจนถึงปัจจุบัน

นอกจากการทรงงานเกี่ยวกับทหารเรือแล้ว กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ท่านยังทรงมีความสามารถ และทรงโปรดการดนตรีเป็นอย่างยิ่ง ในด้านดนตรีไทยนั้นทรงเล่นเครื่องดนตรีได้เกือบทุกชิ้น ส่วนดนตรีตะวันตกทรงสามารถเล่นเปียโนและขับร้องได้อย่างดี อีกทั้งยังเคยนิพนธ์บทเพลงไทยไว้สำหรับทหารแด่เป้าโดยทรงเขียนเป็นโน้ตประทานไว้ และในฐานะที่ท่านมีความผูกพันใช้ชีวิตอยู่กับทหารเรือมาเป็นเวลานาน ท่านได้นิพนธ์เพลงปลุกใจสำหรับให้นักเรียนนายเรือและทหารเรือใช้ร้องในเวลาฝึกหรือเดินทาง โดยเนื้อร้องและทำนองที่ท่านได้นิพนธ์ขึ้น จะมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปลุกใจให้เกิดความสามัคคี ความรักชาติ เสียสละ นอกจากนั้นพระองค์ทรงใช้วิธีฝึกขับร้องที่สนุกสนาน และทำให้ทหารทุกคนสามารถจะร้องจำเพลงเหล่านั้นได้โดยง่าย เช่น หากใครที่จำเนื้อเพลง หรือร้องไม่ถูกก็มักจะถูกปรับให้ดื่มน้ำเค็ม 1 อึก ซึ่งทำให้ทหารเรือทุกคนร้องเพลงของพระองค์ท่านได้ (ประพัฒน์ จันทวีรัช 2527 : 251)

เพลงทหารเรือที่กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ นิพนธ์ประทานให้แก่ นักเรียนนายเรือและทหารเรือ นับว่าเป็นเพลงปลุกใจรุ่นแรกที่มีผู้แต่งขึ้นในประเทศไทยและเป็นเพลงปลุกใจที่มีอายุยืนยาวในประวัติศาสตร์ของชาติ ทั้งนี้เพราะนักเรียนทหารและทหารเรือ ได้ฝึกร้อง และ ขับร้องสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยไม่เสื่อมความนิยมเลย ถึงแม้ในระยะหลังจะมีผู้แต่งเพลงทหารเรือขึ้นมาใหม่อีกมากมาย แต่ก็ไม่ปรากฏว่าได้รับนิยมเท่ากับเพลงทหารเรือที่ท่านทรงนิพนธ์ จึงนับว่าเพลงทหารเรือของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์เป็นเพลงอมตะที่มีคุณค่าและความสำคัญในหมู่ทหารเรืออย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ การศึกษาในเรื่องบทเพลงทหารเรือในพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรเขต-อุดมศักดิ์ จะเป็นการศึกษาที่เข้าใจถึงความคิดและระบบคุณค่าของคนในแต่ละรุ่น ซึ่งมีความผูกพันกับเพลงซึ่งเชื่อว่า การที่กลุ่มคนในสังคมโดยอมรับในงานดนตรีใดได้นั้น เป็นเพราะว่างานนั้นสามารถตอบสนองความรู้สึกของตนได้ และในทางกลับกันงานนั้นก็จะเป็นตัวสะท้อนอารมณ์ร่วมของสมาชิกในกลุ่มออกมา ซึ่งจะทำให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของบทเพลง และ บทบาทของบทเพลงในด้านต่าง ๆ ที่เป็นการนำเสนอความใฝ่ฝัน หรือจินตนาการทางสังคม

เพื่อตอบสนองต่อความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ หรือเพื่อความรื่นเริง และความสัมพันธ์ของเนื้อหา หรือรูปแบบที่สอดคล้องกับโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และกระบวนการสืบทอดเพลงทหารเรือ
- 1.2.2 เพื่อศึกษาบทบาท และความสำคัญของเพลงทหารเรือที่มีต่อทหารเรือในด้านต่าง ๆ การสร้างค่านิยม การกำหนดแบบแผนทางพฤติกรรม แบบธรรมเนียมทหาร
- 1.2.3 เพื่อศึกษาถึงบทบาทของเพลงทหารเรือที่มีต่อสังคม
- 1.2.4 เพื่อศึกษาถึงบทบาทลักษณะเฉพาะของเพลงทหารเรือ ในส่วนโครงสร้างทางดนตรี และเนื้อร้อง
- 1.2.5 เพื่อศึกษาอิทธิพลบทเพลงทหารเรือในบทพระนิพนธ์ ที่มีต่อบทเพลงทหารเรือที่มีผู้แต่งขึ้นภายหลัง ในส่วนของเนื้อหา คำร้อง และทำนอง

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1.3.1 ทำให้ทราบถึงที่มาของเพลงทหารเรือ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการสะท้อนความคิดและอารมณ์ร่วมของกลุ่ม
- 1.3.2 ทำให้ทราบถึงบทบาทของเพลงทหารเรือ และผลที่มีต่อความคิด ค่านิยม รวมถึงความสัมพันธ์ของเพลงกับวิถีชีวิต และแบบธรรมทหาร
- 1.3.3 ทำให้ทราบถึงบทบาทและผลจากเพลงทหารเรือที่มีต่อสังคม
- 1.3.4 ทำให้ทราบถึงลักษณะเฉพาะและแนวทางในการนิพนธ์บทเพลงของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ในฐานะบุคคลสำคัญของประวัติศาสตร์ทหารเรือ และทรงมีผลงานในทางดนตรี
- 1.3.5 เป็นแนวทางในการศึกษาเพลงสถาบันในด้านอื่นต่อไป
- 1.3.6 เป็นการเผยแพร่พระปรีชาสามารถในทางดนตรีของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

1.4 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลทางมานุษยวิทยา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.4.1 การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.4.1.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดนตรีในกองดุริยางค์ทหารเรือ เช่น หัวหน้ากองดุริยางค์ นักดนตรี และนักวิชาการ ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในทางดนตรีที่เกี่ยวกับบทเพลง รวมทั้งทักษะเกี่ยวกับความนิยม โอกาส และลักษณะในการร้องบรรเลง ที่จะส่งผลต่อผู้ฟังและผู้บรรเลงร้องเอง

1.4.1.2 ทหารเรือ โดยจะแบ่งบุคคลกลุ่มนี้ออกตามชั้นยศ คือ นายทหารชั้นสัญญาบัตร ชั้นประทวน และพลทหาร

1.4.1.3 ทหารเรือที่เกษียณอายุราชการแล้ว

กลุ่มบุคคลในข้อ 1.4.1.2 ถึง 1.4.1.4 จะสามารถให้ข้อมูล และแสดงทักษะเกี่ยวกับบทเพลงได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุ การศึกษา สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของแต่ละคนที่ผ่านกระบวนการถ่ายทอดและสภาพสังคมที่ต่างกัน อันจะทำให้เข้าใจถึงความคิดความรู้สึก รวมทั้งเห็นพัฒนาการ และกระบวนการในการสืบทอดซึ่งจะเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ผลหรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น

1.4.2 การรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในการฝึกซ้อมดนตรี และการบรรเลงดนตรีของบุคคลต่าง ๆ ในกองดุริยางค์ทหารเรือ พร้อมทั้งสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แถบบันทึกเสียง และแผ่นเสียง

1.4.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.4.3.1 แยกประเภทข้อมูลจากแหล่งข้อมูลในข้อ 1.4.1 และ 1.4.2

1.4.3.2 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ และตามเนื้อหาที่ปรากฏในบทเพลงทั้งด้านทำนอง บทร้อง และบริบทของสังคมวัฒนธรรม

1.4.4 เรียบเรียงข้อมูลเสนอผลการวิจัยเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์

1.5 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1.5.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการศึกษา

ในส่วนของเนื้อเพลงทหารเรื่อนั้น บางส่วนของเนื้อเพลงได้กลายเป็นคติของทหารเรือ รวมทั้งความคิดที่จะปลูกฝังค่านิยมสอดแทรกเข้าไปในเนื้อเพลงบางตอน และจากเหตุนี้จึงทำให้เกิดความแนวความคิดที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของคติความเชื่อเหล่านี้โดยหน้าที่ของคติเหล่านี้สามารถแยกให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญดังนี้

ในด้านความบันเทิง เพลงที่ใช้ร้องในโอกาสต่างๆ เป็นสิ่งที่จะก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน และการร้องเพลงเป็นจังหวะยังช่วยในการทำงานให้เกิดความพร้อมเพรียง เช่น การขานรับในการเห่เรือ หรือเวลาที่ทำงานเกี่ยวกับการดิ่ง นุด ชักลากก็มักจะมีการร้องเฮโลสาระพา, ฮุยเลฮุย ๗ เป็นต้น

เป็นการช่วยให้อารมณ์เบิกบาน หรือความคับข้องใจคลี่คลายไป จากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (ยศ สันตสมบัติ 2537 : 171) ที่พูดถึงการเบี่ยงเบนอารมณ์ของมนุษย์ นักวิชาการมีความเห็นว่า ข้อกำหนดที่สร้างความกดดันที่ก่อให้เกิดความคับข้องใจให้แก่มนุษย์ มีดังนี้

- ลักษณะทางชีววิทยา
- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
- วิธีชีวิตของมนุษย์ที่เป็นไปตามสังคม และวัฒนธรรม

ทำหน้าที่ให้การศึกษา ในบทเพลงจะมีเนื้อร้องที่เป็นคำที่สอดแทรกอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นการวางแผนคิด หรืออาจเป็นสุภาวศิต คอยเตือนใจ หลังจากนั้นแล้วจะเป็นการควบคุมความประพฤติโดยอาจใช้เพลงที่ร้องเสียดลี่ย่อยหย้นเป็นการห้ามการประพฤติผิดไปจากแนวทางแบบธรรมเนียมของกลุ่ม ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญของการให้ความสำคัญของการให้การศึกษา ก็เพื่อการอบรมให้คนที่มีทัศนคติ ค่านิยม และแนวทางประพฤติไปในแนวทางใดทางหนึ่ง

ทำหน้าที่รักษาแบบแผนพฤติกรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม บทเพลงบางประเภทมีความสำคัญในฐานะที่เป็นกลไกสร้างความกดดันและการควบคุมทางสังคม โดยบทเพลงอาจจะใช้ในลักษณะของการยอมรับ และส่งเสริมให้กำลังใจแก่บุคคลที่ประพฤติตนตามแบบแผนของสังคม เช่น เพลงสดุดี หรือการสรรเสริญบุคคลต่าง ๆ ในข้อนี้ เพลงทหารเรือของ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ จะมีบทบาทชัดเจน

ฟรานซ์ โบแอส (อ้างในยศ สันตสมบัติ 2537 : 218) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศิลปะในสังคม พบว่าศิลปะและดนตรีในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักฐานยืนยันว่ามนุษย์มีความต้องการผลิต หรือสร้างสรรค์งานบางอย่างที่ให้ความรู้สึกพึงพอใจ และความเพลิดเพลินในชีวิต

แม้ว่านักมานุษยวิทยาจะมองว่าศิลปะและดนตรีเป็นปรากฏการณ์สากลที่พบเห็น ได้ทั่วไป นักมานุษยวิทยาก็ให้ความสำคัญกับความแตกต่างในการแสดงออกและความรู้สึก ดังที่ โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (อ้างในยศ สันตสมบัติ 2537 : 219) ได้แสดงความเห็นว่า ศิลปะดนตรี เป็นตัวแทนของความหมาย และระบบคุณค่าของสังคมวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการสืบทอดต่อเนื่อง จนเป็นประเพณียาวนานจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ความหมายเหล่านี้เป็นเพียงพลังสำคัญสำหรับความอยู่รอดของสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ

นอกจากนั้น นักมานุษยวิทยาบางท่านเสนอว่าศิลปะและดนตรีเป็นการนำเสนอความ ใฝ่ฝันหรือจินตนาการทางสังคม เพื่อสนองตอบความรู้สึกทางจิตใจและอารมณ์ โดยองค์ประกอบของงานจะสะท้อนให้เห็นถึงจิตใต้สำนึกของสมาชิก

ในส่วนของภาษาหรือเนื้อร้อง นอกจากจะสื่อความต้องการของผู้ประพันธ์ ยังมีลักษณะเป็นบทประพันธ์ประเภทหนึ่ง ที่มีหน่วยที่เล็กที่สุดคือพยางค์ และในแต่ละวรรคจะมีการลงเสียงหนักสัมพันธกับจังหวะการเคลื่อนไหว และในหน่วยใหญ่คือแต่ละวรรคหรือประโยคจะสัมพันธ์กับช่วงการหายใจ

ความรู้สึกด้านจังหวะ กลายมาเป็นตัวแทนของการแสดงออกทางอารมณ์ได้ด้วยเหตุผลที่ว่าจังหวะที่เร็วกว่าการเต้นปกติของหัวใจ ย่อมแสดงถึงความเบิกบานและกระฉับกระเฉง ส่วนจังหวะที่ช้ากว่าการเต้นปกติของหัวใจ ย่อมแสดงถึงการครุ่นคำนึงและเศร้าสลด การพัฒนาในการใช้จังหวะและภาษาให้ประณีต เมื่อนำไปผสมกับลีลาของท่านองก็จะสามารถทำหน้าที่ในการสื่อความหมาย หรือบรรยายความรู้สึกภายในได้

1.5.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

พลเรือเอก ประพัฒน์ จันทวีรัช (2527 : 244) ได้กล่าวถึงพระจริยวัตรสำคัญในด้านความเป็นผู้นำ และบทบาทที่ทำให้ พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้รับความรักและความเคารพจากทหารเรือ ไว้โดยสรุปดังนี้

1. พระองค์ทรงมีเจตนาแน่วแน่ที่จะถ่ายทอดวิชาให้แก่ศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชา โดยจะทรงคลุกคลีอย่างใกล้ชิด มิได้ทรงถือพระองค์และทรงมีอารมณ์ขันและความเป็นกันเองตลอดจนวิธีการสอนที่แปลก
2. พระองค์สามารถรวบรวมจิตใจของทหารเรือในสมัยนั้นซึ่งแบ่งแยกเป็นก๊กเป็นเหล่า ตามกลุ่มทหารโบราณเดิมของตน เช่น อาสาจาม มะริน มอญ ลาว ฯ แต่ละพวกจะมีหัวหน้าของตนเป็นการภายใน และมีความเป็นนักเลงเสียส่วนมาก ซึ่งกรมหลวงชุมพรฯ เมื่อดำเนิพระจริยวัตรในทางที่นักเลงสมัยนั้นนิยมกล่าวกัน คือ “วิสัยนักเลงโตย่อมจะเชื่อฟังหรืออยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่นก็ต่อเมื่อผู้นั้นได้แสดงฝีมือและน้ำใจให้เห็นว่าเหนือกว่า หรือเป็นนักเลงที่ยิ่งใหญ่กว่าเท่านั้น พระองค์ได้แสดงความสามารถและบารมีให้เห็นว่า ทรงเป็นนักเลงที่ยิ่งใหญ่กว่า ซึ่งก็เป็นไปเพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของทหารเรือเป็นสำคัญ
3. ทรงปลูกใจศิษย์และทหารให้มีความรักชาติ และคิดธำรงรักษา (ในเวลานั้นคือ ฝรั่งเศส) โดยพลเรือตรี พระยาหาญกลางสมุทร ได้เล่าว่าพระองค์ทรงให้นักเรียนทหาร และ ทหารเรือ สักไว้ที่หน้าอกว่า 112 เพื่อเป็นการเตือนความทรงจำในคราวถูกรุกรานเมื่อ ร.ศ.112 นอกจากนี้ยังต้องสักอย่างใดอย่างหนึ่งที่แขน เพื่อแสดงความเป็นชาวทะเลอย่างที่สากลนิยม

4. ได้ยินพินธ์เพลงปลุกใจสำหรับนักเรียนและทหาร สำหรับร้องเวลาเข้าแถวหรือเดินทางไกล โดยเพลงที่ได้ทรงนิพนธ์ขึ้นทุกเพลงจะมีเนื้อร้องปลุกใจให้มีความรักชาติกล้าหาญ ไม่เกรงกลัวความตาย

พลเรือเอกดาว เพชรชาติ (อ้างในประพัฒน์ จันทวีรัช 2527 : 250) ได้กล่าวถึงเพลงทหารเรือที่กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้ทรงนิพนธ์ไว้ว่า ยังไม่มีเนื้อร้องเพลงใดมีความหมายทัดเทียมได้แม้ในปัจจุบันนี้ ถึงแม้จะมีผู้แต่งเพลงให้ทหารเรือในภายหลังสมัยพระองค์ท่านก็ไม่ปรากฏว่าได้รับความนิยมเท่ากับเพลงทหารเรือที่พระองค์ทรงนิพนธ์ประทานไว้

มนตรี กรรพุมมาลย์ (อ้างในประจักษ์ จันทวีรัช 2528 : 78) ได้กล่าวถึงบทบาทของศิลปะกับการเมืองในการพูดถึงผลงานละครและเพลงปลุกใจของหลวงวิจิตรวาทการกับลัทธิชาตินิยมว่า “การใช้รูปแบบของงานสร้างสรรค์ทางศิลปกรรม สามารถผสมและซึมซาบเข้าสู่สำนึกของคนและสร้างทัศนคติอย่างหนึ่งแก่ผู้คนและสังคมในวงกว้างได้” นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการสะท้อนภาพสังคมจากงานวรรณกรรม ซึ่งผู้ประพันธ์จะถ่ายทอดเฉพาะสภาพสังคมที่ตนสังกตชัดเจน หรือสภาพสังคมที่ทำให้ตนเกิดความสะเทือนอารมณ์ออกมา

ในทัศนะของ สมภพ จันทรประภา (อ้างในประจักษ์ จันทวีรัช 2528 : 257) เกี่ยวกับลัทธิชาตินิยมในประวัติศาสตร์นั้น ได้มีความคิดเห็นว่า ในการนำเอาความคิดลัทธิชาตินิยมมาใช้ในปัจจุบันคงไม่สามารถปลุกใจคนได้มาก ทั้งนี้เพราะ “เวลามันผ่านไปหลายสิบปี คนมันคิดคนละอย่างกันแล้วไม่ make sense สำหรับคนปัจจุบัน มันเป็นเรื่องของยุคสมัย”

1.6 ขอบเขตในการศึกษา

การศึกษาด้านพินธ์เพลงทหารเรือของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ จะศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของพินธ์ ทั้งในส่วนของเนื้อร้องและทำนอง เฉพาะเพลงทหารเรือที่เป็นพินธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ซึ่งมีทั้งหมด 7 เพลง ส่วนบทเพลงที่มีผู้แต่งขึ้นภายหลังและเป็นที่รู้จักกันดี จะเลือกมาจำนวน 20 เพลง (จากข้อมูลที่ได้สำรวจได้จากกองดุริยางค์ทหารเรือ) โดยจะศึกษาในด้านลักษณะที่ได้รับอิทธิพลจากบทเพลงทหารเรือของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

บทที่ 2

พระประวัติ และภูมิหลังเกี่ยวกับดนตรี ของพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

2.1. พระประวัติพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ทรงพระนามเดิมว่า “พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์” ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวกับเจ้าจอมมารดาโหมด ป.จ. ธิดาของเจ้าพระยาสุรวงศ์ไวยวัฒน์ (วร บุนนาค) พระองค์ประสูติในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2423 ตรงกับวันอาทิตย์แรม 3 ค่ำ เดือนอ้าย ปีมะโรง โทศก จุลศักราช 1412 มีพระกนิษฐาและพระอนุชาร่วมมารดาอีก 2 พระองค์ คือ พระองค์เจ้าหญิงอรรค์ธรรมา (สิ้นพระชนม์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์) และ พระองค์เจ้าสุริยศรีประยูรพันธ์ (ต่อมาดำรงพระอิสริยยศเป็น กรมหมื่นไชยาศรีสุริโยภาส)

เมื่อทรงพระเยาว์ ทรงได้รับการศึกษาขั้นแรกในพระบรมมหาราชวัง ในโรงเรียนซึ่งเรียกว่า โรงเรียนราชกุมาร โดยมีพระยาอิศรพันธุ์โสภณ (หม่อมราชวงศ์หนู อิศรางกูร) เป็นพระอาจารย์ภาษาไทย และมีสเตอร์มอแรนต์ (Robert L. Morant) ชาวอังกฤษ เป็นพระอาจารย์ภาษาอังกฤษ ต่อจากนั้นทรงเข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนหลวง ณ พระตำหนักสวนกุหลาบ จนโสกันต์ พระราชพิธีโสกันต์ของพระองค์ ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม ร.ศ. 111 (พ.ศ. 2435) โดยจัดขึ้นต่อจากพระราชพิธีโสกันต์ของสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธกรมขุนเทพทวารวดี เมื่อโสกันต์แล้วทรงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทูตยจุลจอมเกล้าวิเศษ (ประพัฒน์ จันทวิรัช 2527 : 2)

หลังจากเกิดวิกฤตการณ์เรือรบฝรั่งเศสตีฝ่าเข้ามาในแม่น้ำเจ้าพระยา เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2436 (ร.ศ. 112) แล้ว พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เสด็จไปศึกษาวิชา ณ ประเทศอังกฤษ พร้อมกับพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนเทพทวารวดี (ต่อมาทรงได้รับสถาปนาเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร และขึ้นเสวยราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) โดยมีเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี เมื่อครั้งมีบรรดาศักดิ์เป็นพระมนตรีพจนกิจ เป็นพระอภิบาล ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จออกจากกรุงเทพฯ โดย เรือรบหลวงมกุฎราชกุมาร (ลำที่ 1) เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2436 ซึ่งมี นายเรือเอกผู้ช่วย (นาวาโท) กุลด์เบิร์ก (V.P.P. Guldberg) เป็นผู้บังคับการเรือไปส่งเสด็จลงเรือเมล์ที่สิงคโปร์ ต่อจากนั้นทรงโดยสารเรือชื่อ

“ฮอลเดนเบิต” (Oldenburg) ออกจากลิงคอล์นเมื่อวันที่ 28 สิงหาคมพ.ศ. 2436 โดยระหว่างทางได้แวะพักตามเมืองท่าต่าง ๆ จนถึงเมืองตูริน (Turin) ประเทศอิตาลี เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม โดยมีพระองค์เจ้าวัฒนาหวงศ์ และพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าระพีพัฒนศักดิ์ (ต่อมาเป็นกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์) มาคอยรับเสด็จ (ประพันธ์ จันทวิรัช 2527:5) แล้วนำเสด็จโดยรถไฟไปถึงกรุงปารีส ในวันที่ 5 ตุลาคม ประทับอยู่ที่ปารีสจนถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน จึงเสด็จไปถึงลอนดอน

เมื่อเสด็จถึงประเทศอังกฤษแล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเทพทวารวดีและพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ได้เสด็จประทับอยู่กับครอบครัวมิสเตอร์ทอมสัน ที่เมืองไบรตัน (Brighton) เป็นการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2437 โดยมีมิสซิสทอมสันทำหน้าที่เป็นพระอภิบาล และ มิสเตอร์ แอมเฮริส เว็บเบอร์ เป็นผู้ถวายพระอักษร สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเทพทวารวดี โปรดเรียนภาษาและการทหารบก ส่วนพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ โปรดเรียนการวาดเขียนและการทหารเรือ ต่อมาวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2437 ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จไปประทับที่นอร์ธลอดจ์ เมืองแอสคอต (Northlodge, Ascot) กับครอบครัวมิสเตอร์ทอมสัน โดยมีมิสเตอร์แอสบี้ (Ashby) เป็นผู้ถวายอักษร

สำหรับครอบครัวมิสเตอร์ทอมสันที่ทั้งสองพระองค์ได้เสด็จประทับอยู่ด้วยนั้น เป็นชาวอังกฤษที่ได้รับการคัดเลือกจาก พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ (ต่อมาเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ต้นสกุล สวัสดิวัตน์) ให้เป็นพระอภิบาล โดย มิสเตอร์เบซิล ทอมสัน (Basil Thomson) สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ขณะนั้นรับราชการสังกัดกระทรวงอาณานิคมของอังกฤษ และกำลังจะกลับมาศึกษาต่อ ส่วนภรรยาเป็นผู้มาจากตระกูลที่ดี ทั้งนี้ได้ส่งประวัติของมิสเตอร์และมิสซิสทอมสันและคำรับรองของผู้ที่รู้จักบุคคลทั้งสองเข้ามาถวาย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระดำริเห็นชอบด้วย

เหตุที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงให้สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเทพทวารวดีกับพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ศึกษาและประทับร่วมกันตลอดเวลานี้ ก็เพราะพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ให้ศึกษาวิชาการทหารเรือด้วยกันทั้งสองพระองค์ ต่อมาการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนเทพทวารวดีต้องเปลี่ยนแปลงไป เมื่อพระองค์ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร แทนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ซึ่งเสด็จสวรรคต โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เปลี่ยนแปลงการศึกษาของพระองค์ไปเป็นทางทหารบกและทางรัฐภิบาลวิทยา สำหรับพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ยังคงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ศึกษาวิชาการทหารเรือตามเดิมดังเห็นได้จากความบางตอนในพระราชหัตถเลขา ลงวันที่ 31 สิงหาคม ร.ศ. 114 (พ.ศ. 2438) ถึงพระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าสวัสดิโสภณ ดังนี้

“ส่วนชายอาภากรนั้น คงรอให้เป็นทหารเรือโดยอาการทั้งปวง
ถึงแม้ว่าอังกฤษวางแผนในการที่จะให้คนต่างประเทศเข้าในการทหารเรือ
มิสเตอร์เวอนี้ ก็ยังคิดที่จะให้เข้าให้ได้...” (ประพัฒน์ จันทวีรัช 2527 : 8)

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2438 พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ได้ทรงเข้า
ศึกษาใน โรงเรียนกินนอนส่วนบุคคลชื่อว่า The Linnes ตั้งอยู่ที่เมืองกรีนวิช (Greenwich) ทาง
ตะวันออกเฉียงใต้ของลอนดอน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สอนวิชาขั้นต้น สำหรับเตรียมเข้าศึกษาใน
โรงเรียนนายเรืออังกฤษ และมีสภาพเหมือน “โรงเรียนเตรียมการ” (Preparatory School)
สำหรับเด็กที่จะสอบเข้าโรงเรียนนายเรือโดยตรง เพราะวิชาที่สอบคัดเลือกเป็นวิชาผสมที่ไม่มี
สอนใน หลักสูตรของโรงเรียนใดในอังกฤษ ครูใหญ่หรือครูผู้ปกครองของโรงเรียนนี้คือ
มิสเตอร์ลิตเติลจอห์น (W.T.Littlejohn) ท่านผู้นี้เคยรับราชการเป็นครูในกองทัพเรืออังกฤษ
มาก่อน ซึ่งบรรดาศิษย์มักเรียกว่า “เฒ่าจอห์น” (Old John)

มิสเตอร์ลิตเติลจอห์น หรือ “เฒ่าจอห์น” นี้ เป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษในการ
สอนหรือ “ยัดเยียด” ความรู้ให้แก่เด็กจนสามารถสอบเข้าเป็นนักเรียนนายเรือได้ “เฒ่าจอห์น”
รูปร่าง เตี้ย ลำ และโมโหร้าย ชอบสวมเสื้อยาว และจะมีหวายถืออันเล็ก ติดมืออยู่เสมอ เวลา
สอนจะเดินตรวจลูกศิษย์เป็นรายคน เด็กที่ไม่สนใจเรียนจะถูกหวาดด้วยหวายอย่างไม่ไยดี
แต่ศิษย์ของเฒ่าจอห์นก็ไม่โกรธเพราะเฒ่าจอห์นมีบุคลิกลักษณะอื่นที่ทำให้เด็กรักและเคารพ
(สรโรจ บุนนาค 2509 : 22)

พลเรือจัตวาสรโรจ บุนนาค (2509 : 23) ได้กล่าวถึงเสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ ว่าก็
คงจะรักและนับถือเฒ่าจอห์นเช่นเดียวกับศิษย์คนอื่น ๆ และคงจะติดต่อกับเฒ่าจอห์นตลอดมา
เพราะในเวลาต่อมาพระองค์ได้ส่งโอรส และนักเรียนของกองทัพเรือที่ได้รับทุนไปศึกษาวิชาการ
ทหารเรือและวิชาอื่นๆ ในอังกฤษ ไปพักอาศัยและรับการอบรมเบื้องต้นกับเฒ่าจอห์น จนถึงเข้า
โรงเรียนนายเรือหรือมหาวิทยาลัย

2.1.1. ทรงศึกษาวิชาทหารเรือ

ในราวปี พ.ศ.2439 พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ได้ทรงเข้าศึกษาต่อในโรงเรียน
นายเรืออังกฤษ โดยชั้นแรกจะต้องฝึกหัดศึกษาในเรือก่อน และเมื่อสอบความรู้ได้แล้วจะมีฐานะ
เป็นนักเรียนทำการนายเรือ (Midshipman) และไปฝึกในเรือรบประจำกองต่าง ๆ โดย
กระทรวงการทหารเรือได้จัดให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ฝึกงานในเรือประจัญบาน
Revenge ซึ่งเป็นเรือประจัญบานชั้น 1 ในสมัยนั้นมีผู้บังคับการเรือในเวลานั้นคือ นาวาเอก
เรจินัลด์ โปรเธโร (Reginald Charles Prothero) ท่านผู้นี้มีชื่อเสียงในการกวาดค้นหรือ
“ไล่ลูกไล่” ผู้ได้บังคับบัญชา โดยเฉพาะนักเรียนทำการทั้งในด้านระเบียบวินัยและความสะอาด

เรียบร้อยของเรือและของคน โดยในระยะแรกๆ ผู้ใต้บังคับบัญชาจะไม่ชอบท่าน แต่เมื่ออยู่ด้วยกันไปนาน ๆ ก็ชอบและเคารพท่านมาก เพราะท่านเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความยุติธรรม นายทหารเรืออังกฤษผู้หนึ่งกล่าวว่า ในฐานะนักเรียนทำการเป็นเด็กหนุ่มอายุเพียง 16-17 ปี ผู้บังคับบัญชาและครูอาจารย์จึงสร้างความประทับใจให้ตลอดชีวิต และมักจะเป็นตัวอย่างในด้านความสำนึกในหน้าที่ ตลอดจนการปฏิบัติตามประเพณีนิติกรรมของทหารเรือ

ในช่วงที่ทรงฝึกงานในเรือ Revenge นั้น ได้เกิดจลาจลขึ้นในเกาะครีต (Crete) เมื่อเดือนมกราคม ค.ศ.1897 (พ.ศ. 2440) ชาตินิโบล 6 ชาตินิ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน รัสเซีย อิตาลี และออสเตรีย ได้ส่งเรือรบไปยังเกาะครีตเพื่อช่วยแก้ไขสถานการณ์ อังกฤษได้ส่งกองเรือมาทำการยกพลขึ้นบกในเหตุการณ์ครั้งนี้ด้วย ในกองเรือที่ส่งมาครั้งนั้น มีเรือประจัญบาน Revenge เป็นเรือธง พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ในฐานะเป็นนักเรียนทำการ จึงต้องเป็นผู้บังคับบัญชาการทหารที่ยกพลขึ้นบกไปปราบจลาจลด้วย ทั้ง ๆ ที่พระองค์มีพระชนมายุเพียง 18 พรรษา พระองค์ท่านทรงรับการฝึกหัดศึกษาอยู่ในเรือ Revenge ตั้งแต่วันที่ 9 พฤศจิกายน พ.ศ.2440 จนถึงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2441 รวม 335 วัน จึงทรงย้ายไปลงเรือประจัญบาน Ramillies หลังจากนั้นทรงได้รับการฝึกใน H.M.S.Cruiser อันเป็นเรือสลุบ (Sloop) ใช้ใบ และเรือฝึกประจำกองเรือเมดิเตอร์เรเนียน เพื่อทรงรับการฝึกการรบเชิงรุกและเสาะเสาะใบ และการเรืออื่น ๆ ของเรือใบ จนถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน ต่อจากนั้นพระองค์ได้เสด็จไปประจำเรือราชตระเวน Hawke เพื่อเดินทางไปประจำเรือ Revenge ตามเดิม ซึ่งคราวนี้เปลี่ยนผู้บังคับการเรือเป็นนาวาเอก บริกส์ (C.J.Briggs) และทรงประจำเรือ Revenge ต่อไปอีก 121 วัน จนถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2441

เมื่อพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ จบการฝึกในช่วงนี้ซึ่งเป็นระยะเวลาประมาณ 1 ปี 7 เดือน นับตั้งแต่ได้ทรงลงฝึกในเรือรบอังกฤษ พระองค์ทรงได้รับประกาศนียบัตร(Certificate) ในวิชาเดินเรือ ปืนใหญ่ การจักรไอน้ำ ตลอดจนประกาศนียบัตรรับรองคุณลักษณะและความสามารถ (Certificate of Character Including Zeal, Ability and Attention to Study) จากผู้บังคับการเรือ Revenge โดยประกาศนียบัตรรับรองคุณลักษณะและความสามารถของพระองค์ท่านอยู่ในระดับดีมาก (Very Good) และเอาใจใส่การทำงานและการเรียนมาก (Very Attentive)

หลังจากที่พระองค์ทรงได้รับประกาศนียบัตรครบถ้วนตามข้อบังคับแล้ว ผู้บัญชาการทัพเรือเมดิเตอร์เรเนียนได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นสอบไล่วิชาการสำหรับผู้ที่จะเป็นนายเรือเอก (Certificate in Seamanship for the Rank of Lieutenant) ซึ่งปรากฏผลการสอบของพระองค์ผ่านด้วยคะแนน 900 จากคะแนนเต็ม 1,000 คะแนน และในวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2442 ผู้บังคับการเรือ Revenge ได้มีหนังสือส่งตัวพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์กลับอังกฤษ

วันที่ 3 พฤษภาคม พ.ศ.2442 พระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ อัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน ได้มีหนังสือถึงกระทรวงต่างประเทศของอังกฤษ เพื่อขอให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ได้ทรงศึกษาวิชาต่างๆที่วิทยาลัยกรีนวิชต่อไป และกระทรวงทหารเรือของอังกฤษได้ตอบรับให้พระองค์เจ้าอาภากรฯ เข้ารับการการศึกษาที่วิทยาลัยทหารเรือกรีนวิช ในวิชาเดินเรือและการนำร่อง (Pilotage) โดยทรงศึกษาตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2442 จนถึง 18 กันยายน พ.ศ. 2442 และทรงสอบผ่านประกาศนียบัตรชั้นที่ 2 หลังจากนั้นพระองค์ได้ทรงศึกษาวิชาการนำร่อง ณ สถานศึกษาแห่งเดิมนี้อีกต่อไปจนถึงวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2442 และทรงทดสอบความรู้สอบผ่านได้รับประกาศนียบัตรชั้นที่ 2 อีกเช่นเดียวกัน เมื่อพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ทรงสำเร็จการศึกษาวិชาการเดินเรือและนำร่องแล้ว และไม่ทรงมีโอกาสศึกษาวิชาปืนใหญ่และตอร์ปิโดต่อไป เพราะกระทรวงทหารเรืออังกฤษไม่อนุญาต เนื่องจากเป็นวิชาที่จำกัดเฉพาะนายทหารเรืออังกฤษเท่านั้น การศึกษาในราชนาวิกอังกฤษของพระองค์จึงยุติลงในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2442 เมื่อพระองค์ทรงมีพระชนมายุเกือบครบ 19 พรรษา

เนื่องจากพระองค์ทรงมีพระประสงค์จะศึกษาวิชาทหารเรืออื่นๆต่อไปเท่าที่จะทำได้ มีสเตอร์เวเน่ ที่ปรึกษาสถานอัครราชทูตในกรุงลอนดอน จึงได้เชิญเสด็จเพื่อทอดพระเนตรกิจการโรงงานตอร์ปิโดของบริษัทไวต์เฮด (Whitehead) อันเป็นบริษัทเอกชนที่เมืองเวย์มัท (Weymouth) ในอังกฤษและดูโรงงานสร้างปืนใหญ่ที่ Creuzot ในฝรั่งเศส การที่พระองค์ได้ทอดพระเนตรกิจการในลักษณะนี้ จะทำให้พระองค์มีความรู้ในการปืนใหญ่และตอร์ปิโดดีกว่าในโรงเรียนของราชนาวิกอังกฤษ แต่จะไม่มีความรู้ถึงขั้นเป็นนายช่าง ในเดือนมกราคมพระองค์ได้เสด็จทอดพระเนตรกิจการโรงงานตอร์ปิโดที่ฟิยูเม (Fiume) อันเป็นโรงงานใหญ่และมีสนามสำหรับทดลองตอร์ปิโดด้วย แต่มีสัญญาว่า “จะไม่นำไปชี้แจงแก่ผู้ใดต่อไป” (ประพัฒน์ จันท-วิรัช 2527 : 39) ต่อจากนั้นพระองค์ยังได้เสด็จไปทอดพระเนตรกิจการสร้างปืนใหญ่และเรือรบของบริษัท อาร์มสตรอง ที่เมืองนิวคาสเซิล (Newcastle) และการสร้างเรือตอร์ปิโดที่โรงงานเทอร์บิเนีย (Turbinia Works) ในเมืองเดียวกัน

การศึกษาของพระองค์ส่วนที่ยังขาดอยู่คือ การยิงปืนใหญ่และการใช้ตอร์ปิโด ซึ่งจำเป็นจะต้องกลับมาทรงฝึกฝนในประเทศไทยต่อไป ดังพระราชหัตถเลขาของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ 25/1406 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ร.ศ.118 (พ.ศ. 2442) ตอบพระยาประสิทธิศัลยการ อัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน ใจความสำคัญว่า “ชอบใจที่เขาจัดการ การเล่าเรียนเสร็จแล้ว อยากให้กลับมาทำการในทหารเรือต่อไป “ (ประพัฒน์ จันทวิรัช 2527 : 40)

พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ได้เสด็จจากเมืองเยนัว ประเทศฝรั่งเศส โดยเรือเมลเยอร์มันชื่อ “บาเยิน” (Bayern) เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม มายังสิงคโปร์ และเสด็จจากสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน มาถึงปากน้ำเจ้าพระยาในวันที่ 11 มิถุนายน ร.ศ.119 (พ.ศ. 2443)

พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ซึ่งต่อมาดำรงพระอิสริยยศเป็น พลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้เสด็จกลับมาถึงประเทศไทยและเริ่มเข้ารับราชการในกรมทหารเรือ หลังจากที่พระองค์ได้ทรงศึกษาอยู่ในอังกฤษเป็นเวลา 6 ปีเศษ นับตั้งแต่ศึกษาวิชาขั้นต้นเป็นการส่วนพระองค์ และทรงเข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมนายเรือของมิสเตอร์ลิตเตอร์จอห์น จนกระทั่งเข้าฝึกเป็นนักเรียนทำการนายเรือ และฝึกศึกษาในเรือรบอังกฤษ จนกระทั่งสอบได้ประกาศนียบัตรวิชาการเรือ (Seamanship) และได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับการเรือ แม้กระทั่งผู้บังคับการเรือ นาวาเอก เรจินัลด์ โปเรโร ก็รับรองความประพฤติของพระองค์ นอกจากนี้ยังได้ทรงทอดพระเนตรกิจการการสร้างปืนใหญ่ ตอร์ปิโด และการสร้างเรือรบในบริษัทเอกชน จึงทรงนับได้ว่าทรงได้รับความรู้และประสบการณ์ในด้านวิทยาการทหารเรืออย่างดีที่สุดเท่าที่จะหาได้ในสมัยนั้น ยิ่งกว่านั้นพระองค์ทรงมีประสบการณ์ในสนามรบ เมื่อครั้งทรงนำทหารเรืออังกฤษขึ้นทำการรบที่เกาะครีต

พระองค์จึงทรงพร้อมด้วยความรู้ ประสบการณ์ และมีคุณลักษณะ “ผู้นำ” อย่างสมบูรณ์ ในการที่จะรับราชการสนองพระเดชพระคุณในกิจการทหารเรือต่อไป

2.1.2 ทรงเข้ารับราชการ

หลังจากที่พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ เสด็จกลับถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2443 (ร.ศ.119) และได้รับพระราชทานเลื่อนยศจาก “นักเรียนนายเรือ” เป็นนายเรือโท ผู้บังคับการ (เทียบเท่านาวาตรีในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2443 ทรงปฏิบัติงานในหน้าที่ “แฟลคเลฟโตอแนล” (นายธง) ของพลเรือโท พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม เสนาบดีกระทรวงกลาโหมและผู้รั้งตำแหน่งผู้บัญชาการกรมทหารเรือ งานในหน้าที่ที่ทรงได้รับมอบหมายและทรงดำเนินการคือ การสำรวจและตรวจการป้องกันลำน้ำเจ้าพระยา และเสนอข้อคิดเห็นในการแก้ไขปรับปรุงต่อผู้บัญชาการกรมทหารเรือทรงริเริ่มการฝึกพลทศสันสัญญาณและจัดตั้งหน่วยทศสันสัญญาณขึ้นในกรมทหารเรือ โดยที่พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ทรงเป็นผู้จัดตั้งและฝึกสอนด้วยพระองค์เอง

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ร.ศ.119 (พ.ศ. 2443) กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ได้กราบบังคมทูลไปตรวจราชการทางเรือในจังหวัดชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก และทรงมอบหมายให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ทำการแทนเสนาบดีกระทรวงกลาโหม ในวันที่ 13 กันยายน ร.ศ.119 (พ.ศ. 2443) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์มาทรงศึกษาวิชาการทั่วไปใน “ออฟฟิศหลวง” ทั้งนี้เนื่องจากทรงเห็นว่าพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ยังทรงขาดความรู้ในงานราชการทั่วไป ตามพระราชหัตถเลขาที่ 28/800 ถึงพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นสมมตอมรพันธุ์ ราชเลขานุการ ดังนี้

“...ด้วยชายอาภากรนั้นยังไม่มีความรู้ทางราชการเลย ฉันจึงได้ขอแบ่งเวลาจากกรมทหารเรือให้ได้เข้ามาเรียนราชการในออฟฟิศหลวง วันละสัก 2 ชั่วโมง ขอให้เธอจัดหนังสือราชการเก่าใหม่ ซึ่งควรจะให้รู้ให้ได้อ่านศึกษา ความมุ่งหมายนั้นเป็นเรื่องโพลิติก เพราะคิดว่าจะเพนทหาร ถ้าไม่รู้เรื่องโพลิติกบ้างแล้วก็ยากจะรับราชการในหน้าที่ได้ ขอฝากให้ช่วยแนะนำด้วย...”

(ประพัฒน์ จันทวีรัช 2527 : 74)

จากการที่พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ได้ทรงปฏิบัติราชการอยู่ในกรมทหารเรือ โดยทรงได้ศึกษาสภาพงานของกรมทหารเรือในขณะนั้น ทั้งทางด้านองค์บุคคล องค์วัตถุและระเบียบการบริหารราชการ ทำให้พระองค์เข้าใจและทรงเห็นใจในการที่ทหารชาดผู้นำที่เป็นคนไทยที่มีความรู้และฐานะอันเหมาะสม พระองค์จึงเข้าควบคุมงานต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ จากพระกรณียกิจของพระองค์ที่ทรงทำในกรมทหารเรือเพียงชั่วระยะเวลาไม่กี่เดือน และยังทรงมีพระชนมายุไม่ครบ 20 พรรชนั้น ทำให้ทหารเรือในสมัยนั้นมีความรักและนับถือพระองค์มากกว่าผู้บังคับบัญชาคนอื่น ๆ อีกทั้งพระองค์เป็นพระราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์แรกที่ทรงเข้าฝึกสอนทหารเรือด้วยพระองค์เอง ในวิชาการทางเรือซึ่งไม่เคยมีคนไทยคนใดสอนมาก่อนคือวิชาทัศนสัญญาณ และการกำหนดอักษรและสระในภาษาไทยเป็นประมวลโคมไฟก็เห็นว่าพระองค์ทรงกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรก (ประพัฒน์ จันทวีรัช 2527 : 76) จากงานที่ทรงทำและพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ตลอดจนถึงความผูกพันและเอาใจใส่ต่อบรรดาทหารทั้งหลาย ทำให้พระองค์ได้รับความเคารพรักจากทหารเรือทั้งหลายในฐานะเป็นปูชนียบุคคลของทหารเรือ จนกระทั่งกลายเป็น “เสด็จเตี่ย” ของทหารเรือในเวลาต่อมา

2.1.3 ทรงได้รับพระราชทานพระชายา เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่ดิน และวัง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงขอหม่อมเจ้าทิพยสัมพันธ์ พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้ากรมภาณุพันธุ์วงศ์วรเดช พระราชทานให้เป็นพระชายา ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานน้ำพระมหาสังข์ที่พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2443 และในคำวันเดียวกันทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้าพรรณราย (พระชนนีของสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์) เจ้าจอมมารดาแพ (ต่อมาเป็นเจ้าคุณพระประยูรวงศ์) พร้อมด้วยท้าวนางเฒ่าแก่นำหม่อมเจ้าทิพยสัมพันธ์ไปส่งที่วังพระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ณ สวนดุสิต ซึ่งต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงซื้อที่ดินริมคลองเปรมประชากร พระราชทานแก่พระราชโอรสอันประสูติแต่เจ้าจอมมารดาโหมดทั้งสองพระองค์คือ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ กับ พระองค์เจ้าสุริยวงศ์ประยูรพันธ์ และได้พระราชทานเงินให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์เพื่อใช้ในการสร้างวัง เป็นจำนวนเงิน 700 ชั่ง และการสร้างวังได้สำเร็จเรียบร้อยใน ร.ศ. 125

(พ.ศ. 2449) ปัจจุบันวังแห่งนี้ คือ วิทยาลัยพาณิชยการพระนคร ส่วนวังของ พระองค์เจ้าสุริยงฯ ปัจจุบันเป็นที่ทำการส่วนการทะเบียนและบัตรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ใกล้สนามม้านางเลิ้ง

พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ทรงมีพระโอรสอันเกิดแต่หม่อมเจ้าทิพยสัมพันธ์ 2 พระองค์ คือ

1. พลโท พลเรือโท พลอากาศโท พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา อดีตผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในสมัยรัชกาลที่ 8
2. พลอากาศโท หม่อมเจ้ารังษิยากร อาภากร

พระโอรสและพระธิดาอันเกิดแต่หม่อมอื่น ๆ มีรายพระนามดังนี้

1. หม่อมเจ้าหญิง จารุพัตรา (อาภากร) ศุภชลาศัย (หม่อมกิม เป็นพระมารดา)
2. หม่อมเจ้าหญิง ศิริมาบังอร (อาภากร) เจริญสุวรรณ (หม่อมแฉล้ม เป็นพระมารดา)
3. หม่อมเจ้า สมรบำเทือง อาภากร (หม่อมเมี้ยน เป็นพระมารดา)
4. หม่อมเจ้าหญิง เริงจิตร์แจรง อาภากร (หม่อมกิม เป็นพระมารดา)
5. พันเอก หม่อมเจ้าดำรงค์ฤทธิ์ อาภากร (หม่อมแฉล้ม เป็นพระมารดา)
6. พลเรือเอก หม่อมเจ้าครุฑชลิต อาภากร (หม่อมซ้อย เป็นพระมารดา)
7. หม่อมเจ้ารุจยากร อาภากร (หม่อมแจ่ม เป็นพระมารดา)

ในปีพ.ศ.2443 หลังจากที่พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ ทรงงานในกรมทหารเรือและได้ทรงดำเนินการด้านการตรวจป้องกันลำน้ำเจ้าพระยา และทรงฝึกสอนและจัดตั้งหน่วยทัศนสัญญาณขึ้นแล้ว ทรงได้รับพระราชทานเหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2443 และในวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2443 อันเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา ทรงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันมีเกียรติคุณรุ่งเรืองยิ่ง มหาจักรีบรมราชวงศ์ และในวันเดียวกันเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพิธีศรีสังฆปานกาล (ถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา) ทรงได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปฐมจุลจอมเกล้าวิเศษ ได้ทรงรับราชการมาตลอดรัชกาลที่ 5 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งในแผ่นดินใหม่นี้ รับราชการได้เพียงไม่กี่เดือนก็มีเหตุให้ต้องทรงลาออกจากราชการ ซึ่งจะได้นำกล่าวต่อไป

2.2 พระกรณียกิจกับทหารเรือ

บทบาทของเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ที่เกี่ยวกับทหารเรือไทย ได้เริ่มขึ้นนับตั้งแต่ที่พระองค์เสด็จไปศึกษาวิชาการทหารเรือที่ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2436 และได้ทรง

เป็น “นักเรียนทหารเรือคนแรกของกองทัพเรือไทย” ตามคำสั่งแต่งตั้งของเสนาบดีกระทรวงกลาโหม (สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนริศรานุวัดติวงศ์) ลงวันที่ 5 ตุลาคม ร.ศ.115 (พ.ศ.2439) ครั้นเมื่อการศึกษาในราชนาวิกอังกฤษของพระองค์เจ้าอาภากรฯ ได้ยุติลงในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2442 ซึ่งพระองค์มีพระชนมายุเกือบครบ 19 พรรชนั้น พระองค์ทรงใช้เวลาศึกษาดูงานเกี่ยวกับการสร้างปืนใหญ่ ตอร์ปิโด เรือรบในบริษัทเอกชนที่ประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสอยู่ระยะหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชหัตถเลขาเลขที่ 25/1406 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ร.ศ.118 (พ.ศ.2442) ตอบพระยาประสิทธิศัลยการ ใจความสำคัญว่า “ชอบใจที่เขาจัดการการเล่าเรียนเสร็จแล้ว อยากให้กลับมาทำการในทหารเรือต่อไป”

2.2.1 พระกรณียกิจใน ร.ศ.119 (พ.ศ. 2443)

พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์เสด็จกลับกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ. 2443 และได้รับพระราชทานเลื่อนยศจาก “นักเรียนนายเรือเป็นนายเรือผู้บังคับการ” (Lieutenant and Commauder) เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน ร.ศ.119 (พ.ศ.2443) ทรงปฏิบัติงานในหน้าที่ “แฟลก เลฟเตอร์แนล” (นายธง) ของผู้บัญชาการกรมทหารเรือ งานในหน้าที่ที่ทรงได้รับมอบหมายจากกรมหลวงประจักษ์ศิลปาคมเสนาบดีกระทรวงกลาโหม และผู้รั้งตำแหน่งผู้บัญชาการกรมทหารเรือ มีดังนี้

- ตรวจสอบป้องกันลำน้ำเจ้าพระยาและเสนอข้อคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไข
- การฝึกพลทศนสัญญาณและจัดตั้งหน่วยทศนสัญญาณขึ้นในกรมทหารเรือ

ต่อมาได้ก่อกำเนิดทหารเหล่าทศนสัญญาณขึ้นในกองทัพเรือ เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2443 และกำเนิดหน่วยหรือกองทศนสัญญาณขึ้นในวันที่ 15 ธันวาคม ศกเดียวกัน โดยที่พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ เป็นผู้ทรงจัดตั้งและฝึกสอนด้วยพระองค์เอง ต่อมาเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ร.ศ. 119 (พ.ศ. 2443) กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม ได้กราบบังคมทูลไปตรวจราชการเรือ ในจังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก และทรงมอบหมายให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ทำการแทนเสนาบดีกระทรวงกลาโหม

ในวันที่ 13 กันยายน ร.ศ.119 (พ.ศ. 2443) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์มาทรงศึกษาราชการทั่วไปใน “ออฟฟิตหลวง” เพื่อเป็นกำลังความคิดทำราชการต่อไป

การที่พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ได้ทรงปฏิบัติราชการอยู่กับผู้รั้งตำแหน่งผู้บัญชาการทหารเรือเพื่อถวายความเห็นในวิทยาการทหารเรือ และได้ศึกษาสภาพของกรมทหารเรือในเวลานั้นทางด้านองค์บุคคล องค์กร และระเบียบการบริหารราชการ ทำให้ทรงเข้าใจและทรงเห็นใจในการที่ทหารขาดผู้นำที่เป็นคนไทยที่มีความรู้และฐานะอันเหมาะสม พระองค์จึงเข้าคุมงานต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้ เช่น ในการควบคุมทหารทำการดับเพลิงที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ

เป็นต้น โดยได้ทรงควบคุมและสั่งการให้หน่วยดับเพลิงของทหารเรือทำการดับเพลิงอย่างใกล้ชิด พระกรณียกิจของพระองค์เจ้าอาภากรฯ ซึ่งทรงเข้ารับราชการในกรมทหารเรือเพียงช่วงเวลาไม่กี่เดือน และยังทรงมีพระชนมายุไม่ครบ 20 พรรษานั้น ทหารเรือในสมัยนั้นก็เริ่มรักและนับถือพระองค์ยิ่งกว่าการเคารพนับถือผู้บังคับบัญชาอื่น ๆ เพราะพระองค์เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์แรก ที่ทรงเข้าฝึกสอนทหารเรือด้วยพระองค์เอง และในวิชาการทางเรือ ซึ่งไม่เคยมีคนไทยคนใดสอนมาก่อนคือ วิชาทัศนสัญญาณแผน การกำหนดอักษรและสระในภาษาไทยเป็นประมวลโคมไฟ ก็น่าเชื่อว่าพระองค์ทรงกำหนดขึ้นเป็นครั้งแรก พระองค์ได้นำทหารเข้าทำการดับเพลิงด้วยพระองค์เองดังกล่าวแล้ว พระกรณียกิจเหล่านี้ย่อมจะทำให้พระองค์เป็นปูชนียวัตถุของทหารเรือที่ละน้อยๆ ตั้งแต่เวลานั้นจนกระทั่งเป็น “เสด็จเตี่ย” ของทหารเรือทั้งหมดในเวลาต่อมา

2.2.2 พระกรณียกิจใน ร.ศ.120 (พ.ศ.2444)

- ได้ตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประพาสชาวในตำแหน่งราชองครักษ์ฝ่ายทหารเรือแทนที่ผู้บังคับการเรือในกระบวนเสด็จ เพื่อจะได้ศึกษาการทำงาน
- 1 พฤษภาคม ได้พระราชทานยศเป็นนายเรือเอกและเป็นราชองครักษ์พิเศษ
- 16 กันยายน มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นรองผู้บังคับการกรมทหารเรือ

2.2.3 พระกรณียกิจใน ร.ศ.121 (พ.ศ.2445)

ใน ร.ศ.121 พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ทรงผู้บัญชาการทหารเรือต้องทรงรับภาระในการบริหารราชการกรมทหารเรือเกือบเต็มที่ ทั้งๆ ที่ทรงมีพระชนมายุเพียง 22 พรรษา เพราะสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานุพันธ์วรเดช ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดี กระทรวงกลาโหมด้วย และทรงประจวบไม่สามารถเสด็จมาสั่งราชการได้เป็นครั้งคราว พระกรณียกิจที่สำคัญของพระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์ มีดังนี้

- การตราพระราชบัญญัติศักดินาทหารเรือ ร.ศ.121
- การรู้และปลดระวางเรือหลวงบางลำ
- การจัดเรือกลเล็กให้กระทรวงมหาดไทยใช้ในราชการ
- การจัดตั้งหน่วยพลทหารที่บางพระ
- การจัดส่วนราชการในทหารเรือใหม่

2.2.4 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 122 (พ.ศ. 2446)

- ทรงจัดระเบียบการบริหารราชการกรมทหารเรือขึ้นใหม่

- ทรงเสนอร่างการจัดระเบียบราชการในกรมทหารเรือที่เรียกว่า “ข้อบังคับการปกครอง” ขึ้น (พระดำรินี้ยังไม่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตเพราะมีการเปลี่ยนแปลงผู้บัญชาการทหารเรือเป็นสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต)

2.2.5 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 123 (พ.ศ. 2447)

- ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานสัญญาบัตรยศให้เป็นนายพลเรือตรี ในวันที่ 5 พฤษภาคม

- 10 พฤศจิกายน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯสถาปนานายพลเรือตรี พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าอาภากรเกียรติวงศ์เป็นพระองค์เจ้าต่างกรม มีพระนามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์

- ทรงปรับปรุงในหน่วยกำลังรบ คือกรมเรือกลและป้อม ซึ่งพระองค์เป็นผู้บัญชาการได้อย่างเต็มที่

- ทรงจัดเรือไปฝึกภาคทะเลเป็นรูปหน่วยเรือขึ้นเป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย และทรงเป็นผู้บังคับการกองเรือฝึกด้วยพระองค์เอง

- ทรงปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งผู้บังคับการกรมทหารเรือ เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิตทรงลาสิกขาและลาพักผ่อนรวม 2 ครั้ง และในระหว่างที่เสด็จไปตรวจราชการหัวเมืองชายทะเล

- ทรงเป็นผู้บังคับบัญชากองเรือเสด็จประพาส และประทับแรมบางปะอิน

- ทรงเป็นผู้บังคับบัญชาการกองเรือพิเศษ รับเสด็จปรินซ์ฮัลเบิร์ต (Prince Adalbert) ราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่พระราชวังบางปะอิน

2.2.6 พระกรณียกิจใน ร.ศ.124 (พ.ศ. 2448)

- การจัดทำโครงการป้องกันประเทศทางด้านทะเลโดยสร้างเรือรบหรือสร้างกำลังทางเรือ

- การปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียนนายเรือ โดยพระองค์ได้เข้าควบคุมการศึกษา ทรงสั่งสอนวิทยาการต่างๆ ตลอดจนการฝึกกำลังใจและควบคุมความประพฤติของนักเรียนนายเรือ ผลที่เกิดขึ้นทำให้โรงเรียนนายเรือสามารถผลิตทหารเรือที่มีความรู้ความสามารถเดินเรือในทะเลลึกได้ และเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดโรงเรียนนายเรือที่พระราชวังเดิมอย่างเป็นทางการ เมื่อทอดพระเนตรอาคารสถานที่และการฝึกหัดของนักเรียนนายเรือแล้ว พระองค์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยและทรงราชหัตถเลขาในสมุดเยี่ยมของโรงเรียนนายเรือว่า “เราจุฬาลงกรณ์ ปร. ได้มาเปิดโรงเรียนนี้มีความปลื้มใจที่ได้เห็นทหารเรือมีรากหยั่งลงแล้วจะเป็นที่มั่นสืบไปในภายหน้า”

- 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2449 นายเรือเอกหม่อมไผ่ชนด์เทพ เจ้ากรมยุทธศึกษาได้ถวายบังคมลาออกจากราชการ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ทรงทำการในตำแหน่งเจ้ากรมยุทธศึกษาอีกตำแหน่งหนึ่ง (พระองค์ต้องรับผิดชอบงานถึง 3 หน้าที่ คือ รองผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการกรมเรือกลและป้อม และทำการในหน้าที่เจ้ากรมยุทธศึกษา)

- ทรงรักษาราชการแทนผู้บัญชาการกรมทหารเรือ เมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิตทรงนำสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงศรีรัตนนาคินทร์ไปรักษาพระองค์ที่สมุทรสงครามในระหว่างวันที่ 11 เมษายนถึงวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2449 และในระหว่างเสด็จตรวจราชการที่ตำบลบางพระในระหว่างวันที่ 12-14 ตุลาคม พ.ศ. 2449

- ทรงเป็นผู้บังคับกองเรือเสด็จประพาสหัวเมืองชายทะเลตะวันตก ในระหว่างวันที่ 21 มิถุนายนถึงวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ. 2449

2.2.7 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449)

- ทรงจัดการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดโรงเรียนนายเรือ ในวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2449 โดยได้ทรงจัดการให้นักเรียนนายเรือได้ฝึกต่าง ๆ ถวายให้ทอดพระเนตร ทำให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพอพระราชหฤทัย และได้ทรงบันทึกพระราชหัตถเลขาไว้ในสมุดเยี่ยมของโรงเรียนดังได้กล่าวแล้ว

- การพัฒนาองค์บุคคลที่มีอยู่แล้วด้วยการกำหนดหลักสูตรของนายทหารและนายเสมียนพนักงานเพื่อเป็นหลักในการเปลี่ยนตำแหน่ง ตั้งตำแหน่งและย้ายตำแหน่ง

- ทรงปฏิบัติราชการในหน้าที่ผู้บัญชาการกรมทหารเรือ แทนสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต เมื่อเสด็จไปตรวจราชการโรงเรียนพลทหารเมืองสมุทรสงครามในระหว่างวันที่ 7-21 มิถุนายน พ.ศ. 2449 กับเมื่อตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสกรุงเก่า ในระหว่างวันที่ 3-19 พฤศจิกายน และวันที่ 2-17 มกราคม พ.ศ. 2449 นอกจากนี้เมื่อตามเสด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรป ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม ร.ศ.125-18 พฤศจิกายน ร.ศ.126 (พ.ศ. 2450)

- ทรงตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประพาสลำน้ำเจ้าพระยา และรับเสด็จเจ้าฟ้ายุคลทิฆัมพรที่ปากน้ำเจ้าพระยาในวันที่ 27 กรกฎาคมถึงวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2449

- ทรงบังคับบัญชากระบวนเรือส่งเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงสิงคโปร์ ในระหว่างวันที่ 27 มีนาคม ร.ศ.125 (พ.ศ. 2449) จนถึงวันที่ 10 เมษายน ร.ศ.126 (พ.ศ. 2450)

2.2.8 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 126 (พ.ศ. 2450)

- ทรงจัดตั้งโรงเรียนช่างกลและการจัดทำโครงการศึกษาสำหรับนายทหารสัญญาบัตร

- ทรงนำนักเรียนนายเรือไปฝึกภาคต่างประเทศครั้งแรก โดยออกจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 29 กรกฎาคม - 18 กันยายน พ.ศ. 2450 รวม 51 วัน พระองค์ทรงเป็นผู้บังคับการเรือมกุฎราชกุมารค่ายพระองค์เอง การฝึกภาคครั้งนี้มีความสำคัญยิ่งต่อประวัติศาสตร์ของกองทัพเรือไทย เพราะนอกจากจะเป็นการฝึกภาคต่างประเทศครั้งแรกของนักเรียนนายเรือแล้วยังเป็นครั้งแรกที่เรือรบมีคนประจำเรือเป็นคนไทยล้วนๆ เดินทางไปถึงต่างประเทศ การฝึกภาคต่างประเทศครั้งแรกนี้กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้ทรงวางรากฐานการฝึก ประเพณี และนิติธรรม ชาวเรือให้แก่ทหารเรือไทยไว้ยึดถือปฏิบัติต่อมาถึงปัจจุบัน

- ทรงบังคับบัญชากระบวนเรือรบเสด็จไปรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ปีนัง

2.2.9 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2451)

- การทดลองเรือพิฆาตตอร์ปิโดที่ซื้อใหม่ และการทดลองตอร์ปิโดที่ต่อมากับเรือเหล่านั้น เรือพิฆาตตอร์ปิโดได้รับพระราชทานชื่อว่า “เสือทยานชล”

- ทรงรักษาราชการในตำแหน่งผู้บัญชาการกรมทหารเรือในระหว่างสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต ทรงตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระภาณุพันธุวงศ์วรเดชประพาสเกาะชวาในระหว่างวันที่ 30 กรกฎาคม จนถึงวันที่ 9 กันยายน และในระหว่างที่สมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้นตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประพาสเมืองฉะเชิงเทราในระหว่างวันที่ 14 ถึง 28 ตุลาคม

2.2.10 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2452)

- ทรงจัดให้นายเรือไทยผู้ช่วย นายศรี (ศรี กมลนาวัน ต่อมาเป็นพลเรือโทพระยาราชวังสัน) ปลัดกรมยุทธศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาการเรือมกุฎราชกุมาร นำนักเรียนนายเรือ และนักเรียนนายช่างกลไป “ฝึกซ้อมกระบวนยุทธ” โดยให้ออกจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2452 และให้กลับถึงกรุงเทพฯ ในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2452

2.2.11 พระกรณียกิจใน ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2453)

- ใน ร.ศ. 129 (2453) มีเหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องเนื่องถึงพระประวัติและพระกรณียกิจของกรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตในวันที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2453 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ เสด็จราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระองค์ทรงยกฐานะกรมทหารเรือขึ้นเป็นกระทรวงทหารเรือในวันที่ 11 ธันวาคม ร.ศ. 129 (พ.ศ. 2455)

- ทรงสร้างเรือพิฆาตเสือคำณลินธุ์ เพื่อให้คู่กับเรือ "เสือทยานชล" ที่สร้างเสร็จแล้วซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องเนื่องกับโครงการจัดหาเรือรบของกรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์
- ทรงจัดทำโครงการสร้างกำลังทางเรือฉบับสมบูรณ์ โครงการนี้ได้จัดทำตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 แต่มาสำเร็จเรียบร้อยและเสนาบดีกระทรวงทหารเรือได้นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อวันที่ 19 มกราคม ร.ศ.129 พร้อมกับรายงานกิจการต่างๆ ในกระทรวงทหารเรือ
- ทรงรับตำแหน่งผู้ช่วยเสนาบดีกระทรวงทหารเรือ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เลื่อนเป็นกรมหลวงฯ

ปีมะเส็ง วันที่ 1 สิงหาคม พุทธศักราช 2460 กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ได้เสด็จกลับเข้ามารับราชการเป็นตำแหน่งจเรทหารเรือ ต่อมาในปลายปีนั้นขึ้นเป็นเสนาธิการ เมื่อถึงปีวอก พุทธศักราช 2463 ราชนาวิสมาคมจัดการเรียไร ได้ส่งเงินสำหรับซื้อเรือรบลำหนึ่งขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นข้าหลวงพิเศษออกไปยุโรปเพื่อจัดหาเรือที่ราชนาวิทูลเกล้าถวายนั้น แล่นมาแต่ประเทศอังกฤษจนถึงกรุงเทพฯ ปรากฏเป็นครั้งแรกว่านายทหารเรือไทยได้สามารถแล่นเรือมาไกลถึงเพียงนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนพระยศเป็นกรมหลวงฯ มีคำประกาศทรงยกย่องความดีความชอบดังมีความตอนหนึ่งพอสรุปได้ว่า ทรงพระอุตสาหะจัดราชการด้วยพระปรีชาสามารถอาจหาญในวิชาที่ร่ำเรียนมา ได้รับพระราชทานยศในตำแหน่งราชการเป็นลำดับมา จนได้พลเรือตรี เมื่อปีพุทธศักราช 2447 มีความดีความชอบปรากฏในประกาศตั้งกรมครั้งก่อนนั้นแล้ว ต่อมาเมื่อพุทธศักราช 2449 ได้รับราชการในตำแหน่งเจ้ากรมยุทธศึกษาทหารเรือเพิ่มขึ้นอีก ได้ทรงวางระเบียบแบบแผนต่างๆ ให้ราชการทหารเรือดำเนินเจริญยิ่งขึ้นเป็นลำดับ ข้อสำคัญที่ควรยกขึ้นกล่าวคือ ได้มีพระราชดำริจัดตั้งโรงเรียนนายเรือและวิชาช่างกลให้นายทหารเรือไทยมีความรู้ความชำนาญ สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นครูได้เป็นผลสำเร็จ ไม่ต้องใช้ชาวต่างประเทศเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นครูเหมือนแต่กาลก่อน ได้ทรงทำแผนการทัพเรือและทรงจัดการศึกษาทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี กระบวนการรบในทัพเรือให้เรียบร้อยยิ่งขึ้นเป็นอันมาก เมื่อปีพุทธศักราช 2460 ได้ทรงเลื่อนยศเป็นนายพลเรือโทและในปีนั้นเองได้ทรงเลื่อนยศขึ้นเป็นนายพลเรือเอก และเป็นผู้แทนคณะกรรมการราชนาวิสมาคมแห่งกรุงสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ออกไปจัดซื้อเรือรบหลวง "พระร่วง" ณ ประเทศอังกฤษ และทรงพระอุตสาหะนำเรือรบหลวง "พระร่วง" เข้าสู่กรุงเทพมหานครด้วยพระองค์เองได้มาถึงโดยสวัสดิภาพ เป็นความชอบที่พิเศษของพระองค์อีกส่วนหนึ่ง ในบัดนี้ทรงดำรงตำแหน่งเสนาธิการทหารเรือ อันเป็นตำแหน่งสำคัญ ทรงตั้งพระทัยรับราชการสนองพระเดชพระคุณด้วยพระปรีชาสามารถ กอปรกับพระอุตสาหะพิริยภาพมิได้ย่อหย่อน ทรงมีความซื่อสัตย์สุจริตและจงรักภักดีต่อได้ฝ่าละอองธุลีพระบาท สมควรเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัย และสมควรจะทรงสถาปนาไว้ในตำแหน่งพระองค์เจ้าต่างกรม ผู้ใหญ่พระองค์หนึ่งได้ จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสสั่งให้พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหมื่นเขตอุดมศักดิ์ขึ้นเป็นกรมหลวงมีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า "พระเจ้าพี่ยาเธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์" สิงหนาม ทรงศักดินา 15000"

เมื่อพุทธศักราช 2465 ตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงทหารเรือว่างลง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นผู้แทนเสนาบดีกระทรวงทหารเรืออยู่ 6 เดือน พอถึงเดือนเมษายนปีถัดมา พุทธศักราช 2466 ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เป็นเสนาบดีทรงบัญชาการกระทรวงทหารเรือตามตำแหน่งต่อมา

ทรงออกจากราชการ

เมื่อวันที่ 14 เมษายน รศ. 130 (พ.ศ. 2454) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้นายเรือตรี พระเจ้าพี่ยาเธอกรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเสนาบดีกระทรวงทหารเรือและเจ้ากรมยุทธศึกษา ออกจากหน้าที่ราชการประจำเป็นนายทหารกองหนุน โดยขณะก่อนออกราชการ พระองค์ท่านได้รับพระราชทานเงินเดือนเดือนละ 1,300 บาท และเมื่อทรงออกจากราชการแล้วทรงได้รับเบี้ยหวัดตามพระราชบัญญัติเดือนละ 325 บาท (ประพัฒน์ จันทวิรัช 2521 : 222) ซึ่งขณะนั้นพระองค์ทรงมีพระชนมายุ 30 พรรษาเศษ สาเหตุที่ทำให้กรมหลวงชุมพรฯ ต้องทรงออกจากราชการนั้นได้มีผู้กล่าวถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

พลเรือตรี พระยาหาญกลางสมุทร (บุญมี พันธุนาวิน) (2517 : 59) ได้กล่าวถึงว่า

“...เหตุที่นายพลเรือตรี กรมหมื่นชุมพรฯ ต้องออกจากราชการคราวนี้ก็เนื่องจาก ร.ท.กรุด ผู้บังคับการ ร.ต.ล.2 ได้ไปมีปากเสียงกับมหาดเล็กของในหลวงที่ร้านอาหาร คงจะมีเม้าด้วยกันทั้งสองข้าง คุยกันสนุกไปมาเลยถึงเรื่องแสดงความอวดดีต่าง ๆ ลงท้าย ร.ท.กรุดเอ่ยว่า ต้องเป็นลัทธิบอลเชวิคจะดี จะได้ไม่มีมหาดเล็กมาแก๊งกับทหารได้...”

เมื่อท่านมหาดเล็กเหล่านั้นเข้าวัง คงจะได้กราบทูลถึงเรื่องนี้ในทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท เลยทรงพระพิโรธว่า “กรมหลวงชุมพรฯ สอนนักเรียนให้เป็น “บอลเชวิค” เอาไว้ไม่ได้จะเป็นภัยต่อราชบัลลังก์” จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกเสียจากราชการ (พลเรือตรี พระยาหาญกลางสมุทร 2517 : 59) ทั้งนี้เพราะในสมัยนั้น ลัทธิบอลเชวิคเป็นปรปักษ์กับฝ่ายกษัตริย์ โดยมี เลนิน และทรอสกี และบริวารใช้ลัทธินี้ล้มราชบัลลังก์ของพระเจ้าซาร์ ของรัสเซียสำเร็จ แล้วต่อมาลัทธินี้ได้กลายเป็น ลัทธิคอมมิวนิสต์

นาวาเอก หลวงสารวชิรสมุทร (พุ่ม พร้อมสัมพันธ์) (2514 : 152) ซึ่งเป็นนักเรียนนายเรือในสมัยนั้นได้เล่าว่า

“...อันกรณีซึ่งเสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ ถูกปลดออกจากราชการทหารเรือนั้น ข้าพเจ้าไม่ทราบเรื่อง เพราะยังเด็กไม่มีความรู้ความสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ครั้นมาภายหลังข้าพเจ้าออกจากโรงเรียนแล้วมาใคร่ครวญดูว่า เสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ ก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการทหารเรือ สมัยนั้นไม่มีผู้จะเทียบเทียมได้ ได้แสดงความสามารถด้วยพระองค์เอง และสั่งสอนศิษย์ให้มีความรู้ในการเดินเรือจนนำเรือไปต่างประเทศได้โดยไม่ต้องใช้ชาวยุโรป แต่เหตุไฉนจึงต้องถูกปลดจากราชการทหารเรือในเมื่อพระชนมายุยังหนุ่มแน่นอยู่ก็มาถึงเหตุการณ์ครั้งหนึ่ง ซึ่งที่โรงเรียนนายเรือจัดให้มีงานเนื่องในวันที่พระพุทธรูปเจ้าหลวงเสด็จพระราชดำเนินมาเปิดโรงเรียนเวียนมาถึงคือ วันที่ 20 พฤศจิกายน ซึ่งนายทหารเรือถือว่าเป็นวันกองทัพเรือโดยเชิญเสด็จสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช (ร.6) เสด็จมาในงานด้วยรวมทั้งเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่อีกมากได้จัดให้มีการเลี้ยงอาหารค่ำที่โรงอาหาร รวมทั้งนักเรียนด้วย ในระหว่างเวลารับประทานอาหารนั้นนักเรียนนายเรือผู้หนึ่งชื่อสนั่น ซึ่งเป็นมหาดเล็กของเสด็จในกรมด้วย ได้ลุกขึ้นและถอดหมัดเหน็บออกจากฝัก รำและร้องเพลงหน้าพระที่นั่งว่า

ดาบของชาติเล่มนี้	คือซี วิตเร
ถึงจะคมอยู่ดี	ลับไว้
สำหรับสู้ไฟรี	ให้ชาติ เรานา
ให้มิตรให้เมียให้	ลูกแลชาติไทย”

ซึ่งโคลงบทนี้ก็พระนิพนธ์ของเสด็จในกรมฯ ทรงนิพนธ์ในสมัยเดียวกับเพลงชะเบสสมอพล้นออกสันตอนไป ทรงหัดให้นักเรียนซึ่งเป็นมหาดเล็กของพระองค์ท่านร้องแล้วนำมาให้นักเรียนที่โรงเรียนร้อง ข้าพเจ้าคิดว่าอาจเป็นเหตุนี้ด้วยประการหนึ่ง...”

(นาวาเอกหลวงสำรวจวิถีสมุทร 2514:152-153)

คุณสถาพร(เดิม) เจริญสุวรรณ สามีท่านหญิงสิริมาบังอร พระธิดาในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (2522 : 9-10) ได้กล่าวถึงว่า

“...วันเกิดเหตุได้มีนายทหารเรือ พากันไปรับประทานอาหารและพบกับทหารมหาดเล็กที่กำลังดื่มสุราและส่งเสียงดังอยู่ นายทหารเรือจึงขอร้องให้มหาดเล็กเบาเสียงลง

“ผู้ที่อยู่ในสมัยรัชกาลที่ 6 ทราบกันดีว่าขึ้นชื่อว่ามหาดเล็ก ในหลวงแล้วใหญ่อย่าบอกใครเชียวไม่มีใครกล้าข้องแวะด้วย....เมื่อมีใคร มาห้ามต่อหน้าผู้คนไม่น้อยในร้านอาหารจึงทำให้ไม่พอใจ ไม่สนใจคำ ขอร้อง คงเอะอะต่อไปเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น” เมื่อการขอร้องไม่เป็นผล นายทหารเรือผู้นั้นจึงพูดด้วยเสียงอันดังว่า “อ้าวเป็นทหารเรือวีย์ ขอร้อง กันไม่ฟัง ได้โดนปืนเรือยิงกันบ้างล่ะ” ต่อมามหาดเล็กได้พากันนำความ ขึ้นกราบบังคมทูลในหลวงว่าพวกเขาถูกทหารเรือรังแก ประกอบกับใน ขณะนั้นได้มีข่าวลือกันว่า เสด็จในกรมฯ (กรมหลวงชุมพรฯ) จะยก จอมพลเรือ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน

ในหลวงทรงระแวงในเรื่องนี้อยู่แล้ว เมื่อทหารมหาดเล็กของ พระองค์ท่านกราบบังคมทูลว่าถูกทหารเรือรังแก จึงไม่ทรงพอ พระทัย มีรับสั่งว่า

“น้องภาอบรมนักเรียนนายเรืออย่างไรถึงได้บังอาจเช่นนี้ เป็น ภัยต่อแผ่นดินเอาไว้มได้” มีรับสั่งให้ปลดนายทหารผู้นั้นออกจากราชการ และสั่งพักราชการเสด็จในกรมฯ...”

จากการที่ได้มีการกล่าวถึงมูลเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้กรมหลวงชุมพรฯ ถูกปลดออกจาก ราชการนั้นพลเรือเอก ประพัฒน์ จันทวิรัช ได้ตรวจสอบและรวบรวมหาหลักฐานต่าง ๆ มา เพื่อค้นหาข้อเท็จจริง และได้กล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่า

การทะเลาะวิวาท ระหว่างนายทหารเรือกับมหาดเล็กของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎ-เกล้าเจ้าอยู่หัว ในร้านอาหารนั้นเกิดขึ้นจริง แต่เรื่องที่เกิดการโต้เถียงกันเกี่ยวกับระบอบการ ปกครองแบบบอลเชวิคนั้น ได้มีบางท่านกล่าวถึงว่าเป็นการพูดถึงเรื่องเงินเพิ่มพิเศษค่าวิชา ของนายทหารที่สำเร็จจากโรงเรียนนายเรือ และเมื่อภายหลังจากที่ทรงโปรดเกล้าฯ ให้กรม หลวงชุมพรฯ ออกจากประจำการ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนนครสวรรค์วรพินิต ได้มีลายพระหัตถ์ กราบบังคมทูลชี้แจง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ก็ไม่ทรงรับพิจารณา

ส่วนเหตุการณ์ที่นักเรียนนายเรือสนั่นถอดมิดเหน็บออกจากฝัก มารำและร้องเพลงต่อ หน้าพระที่นั่งนั้น ในงานนี้นักเรียนนายเรือสนั่นคงจะได้มีความคิดอย่างอื่น นอกจากจะร้อง และรำถวายเพื่อให้ทรงพระสำราญนั้น แต่ข้าราชการบางท่านที่เฝ้าอยู่ด้วยอาจจะคิดเป็นอื่น ไป และข่าวลือที่ว่า “กรมหมื่นชุมพรฯ จะคิดขบถ ถ้าสำเร็จจะยกสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนคร สวรรค์เป็นพระเจ้าแผ่นดิน” นั้น คงจะเป็นข่าวลือที่แพร่อยู่ในเวลานั้น เพราะมีผู้กล่าวถึงหลาย ท่าน แต่ไม่พบหลักฐานอันเป็นที่มาของข่าวนั้น (ประพัฒน์ จันทวิรัช 2521 : 228-229)

จากบันทึกความทรงจำ ของ หม่อมเจ้าหญิงประสค์สม บริพัตร พระธิดาในสมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครสวรรค์วรพินิต (2499 : 17) ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

“ต้นปี ร.ศ.130 (พ.ศ. 2454) เสด็จพระราชดำเนินประพาสทางทะเล มีเหตุนายทหารเรือผู้หนึ่งไปเมาและทำปิ่นหลวหาย ความทราบถึงพระกรณก็กริ้ว ให้ปลดนายทหารเรือผู้นั้นออกจากราชการ และโปรดให้กรมหลวงชุมพรฯ ออกจากราชการด้วย โดยเหตุว่าครูก็เมาศิษย์ก็เมา ตอนนีทุลหม่อมเสียพระทัยมากกว่าไม่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย ด้วยในเวลานั้นมีข่าวลือบ้า ๆ ว่า กรมหลวงชุมพรฯ จะคิดขบถ ถ้าคิดสำเร็จจะให้ทุลหม่อมเป็นพระเจ้าแผ่นดิน กรมหลวงชุมพรฯ จะเป็นวังหน้า ทุลหม่อมจึงได้เสียพระทัยมาก คิดจะกราบถวายบังคมลาออกจากราชการให้จงได้ ทุลหม่อมกับกรมหลวงชุมพรฯ เป็นพี่น้องที่รักกันมาก กรมหลวงชุมพรฯ เป็นอาจารย์อยู่ที่โรงเรียนนายเรือ มักเสด็จมาเฝ้าทุลหม่อมที่ห้องผู้บัญชาการเสมอ เพราะคุ้นเคยกัน...”

และเมื่อสิ้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ แล้ว สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ก็ได้กราบบังคมทูล พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 เกี่ยวกับเรื่องขบถ ดังมีในบันทึกของหม่อมเจ้าหญิงสมประสค์ บริพัตร (2528 : 35) ความว่า

“...วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2468 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ สวรรคต ทรงราชการเรียกประชุมพระราชวงศ์และเสนาบดี เพื่อปรึกษาราชการแผ่นดิน มีสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุฯ เป็นประธาน ที่ประชุมตกลงถวายราชสมบัติแก่ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนสุโขทัยธรรมราชา เป็นพระเจ้าแผ่นดินสืบสันตติวงศ์ต่อไป เมื่อเป็นที่ตกลงกันแล้ว ทุลหม่อมได้เสด็จลงจากเก้าอี้ประทับคุกเข่าถวายบังคมพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ 3 ครั้ง แล้วกราบบังคมทูลว่า จะทรงใช้สอยในราชการสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็จะฉลองพระเดชพระคุณในราชการสิ่งนั้นทุกอย่าง แต่ขอพระราชทานเลิกคิด “ขบถ” เสียที เพราะได้รับหน้าที่นี้มา 15 ปีแล้ว เปื่อเต็มที พระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ทรงพระสรวล มีพระราชดำรัสว่า อนุญาตให้เลิกได้ ทั้งนี้คงเคยทรงได้ยินข่าวที่คนชอบลือว่า ทุลหม่อมทรงคิดขบถอยู่ร่ำไป ในสมัยรัชกาลที่ 6...”

จากข้อมูลบางส่วนที่มีผู้กล่าวถึงสาเหตุของการออกจากราชการของกรมหลวงชุมพรฯ มีข้อสังเกต คือ กรมหลวงชุมพรฯ ต้องทรงออกจากราชการด้วยผลอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ความผิดกลับตกอยู่กับพระองค์ ทั้งที่พระองค์ทรงพระอุตสาหะในการสร้างให้นักเรียนนายเรือและงานกิจการทหารเรือมีความสามารถและความก้าวหน้าทัดเทียมกับชาติอื่น ๆ กระแสวิจารณ์บางส่วนยังกล่าวกันว่า เหตุที่ทรงออกจากราชการเพราะทรงมีความรับผิดชอบสูงส่งยิ่งนัก ภายหลังจากกรมหลวงชุมพรฯ ทรงออกจากราชการไปเป็นระยะ

เวลา 6 ปีเศษ ได้เกิดเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 ขึ้น เรื่องนี้ หม่อมเจ้าหญิง เริงจิตแจรง อาภากร พระธิดาทรงเล่าว่า โดยหน้าที่ของทหารนอกราชการทุกคน เวลาประเทศเกิดสงคราม (ประกาศสงคราม) จะต้องมารายงานตัวกลับเข้ารับราชการช่วยชาติ เหตุนี้เองที่ทำให้พระองค์ ได้มีโอกาสกลับเข้ารับราชการในกองทัพเรืออีกครั้งหนึ่ง

หลังจากทรงออกจากราชการ

เมื่อทรงออกจากราชการ ได้ทรงซื้อเรือใบลำใหญ่มาดัดแปลงและให้ชื่อเรือว่า “อาจารย์” โดยเอาทหารเรือนอกราชการและหม่อมมาเป็นลูกเรือ ส่วนพระองค์ทรงถือท้ายเรือเอง จากบันทึกของหม่อมเจ้าหญิงเริงจิตแจรง อาภากร พระธิดา ได้ทรงบันทึกถึงเหตุการณ์ในเรือใบ (2516 : 212) ว่า “เรือลำนี้ไม่มีเครื่องยนต์แล่นไปอย่างชาวเกาะ ไปที่เป็นเดือนๆ ไปจนไม่มีกับข้าวกินต้องกินปลาเค็ม ตอนนั้นเราลำบากกันมาก ในการไปนี้เพราะท่านทรงเสียพระทัยที่ต้องทิ้งทหารเรือมา จึงแล่นเรือไปทางใต้เรื่อยๆ พอแก่เหงา”

ในบางเวลาที่ทรงอยู่ในเรือใบนี้ ได้ทรงพบกับภัยธรรมชาติ ซึ่งท่านก็ได้อบรมบรรดาหม่อมและโอรส ธิดา รวมถึงทหารและลูกเรือให้มีความเข้มแข็ง อดทนต่อความลำบากเหล่านั้น

หลังจากที่ทรงใช้ชีวิตในเรือระยะหนึ่งแล้ว ได้เสด็จไปหาพระยาพิษณุประสาทเวช หัวหน้าหมอหลวงฝ่ายยาไทย และทรงศึกษาวิชาการแพทย์ และยังมีผู้ที่ถวายความรู้ทางการแพทย์อีกหลายคนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทรงศึกษาเกี่ยวกับการแพทย์อย่างจริงจัง และทรงปรู้งยาต่าง ๆ จากสมุนไพร และสารเคมี โดยมีหม่อม และโอรส ธิดา เป็นผู้ช่วย บางครั้งพระองค์ทรงเสด็จเข้าป่าเพื่อหาสมุนไพรมาปรู้งยาด้วยพระองค์เอง และเมื่อปรู้งยาเสร็จแล้วก็นำมาไว้ใช้สำหรับการออกรักษาคนไข้ โดยมีหม่อมเจ้าหญิงเริงจิตแจรง อาภากร ได้มีบันทึกถึงการออกรักษาคนไข้ว่า

“...เมื่อทรงเป็นหมอ เสด็จรักษาไม่เลือกจะยากดีมีเงิน แม้แต่คนในลำเพ็ง บ้านกระจอกกองง่อยก็ไปรักษา ได้รถยนต์คันเล็กที่พระพุทธรเจ้าหลวงพระราชทาน เมื่อคราวไปทำสวนครัวที่พญาไท พระราชทานชื่อว่า “เอนกผล” ใช้เป็นพาหนะไปตามชอกตรอกเล็กตรอกน้อย โดยมากเสด็จตามลำพัง พวกคนจีนรู้จักกันมาก พวกเราช่วยถือของตาม มีส่วมยาและเครื่องมือหลายอย่าง ข้าพเจ้าแบกร่มตามไปส่งที่ลำเพ็ง เจ็กก็ซื้อเครื่องจันอับ น้ำท่าให้กิน เรียกเสด็จพ่อว่าเตี้ย เราเลยเรียกเตี้ยตาม เป็นเหตุหนึ่งที่ใคร ๆ เรียกท่านว่า “เสด็จเตี้ย” แต่ลูก ๆ และคนใกล้ชิดเรียกว่า “ดีเตี้ย”

(หม่อมเจ้าหญิง เริงจิตแจรง อาภากร 2516 : 213)

ในการทรงเป็นหมอนั้น ทรงไม่คิดค่ารักษาแต่ประการใดแม้แต่เจ้านายในวัง ก็มักจะ ทูลเชิญไปรักษา หม่อมเจ้าหญิงเรจิดรแฉรง ทรงมีบันทึกว่า

“ในตอนแรกคนที่มารักษาไม่รู้จึกว่าท่านเป็นใคร วันหนึ่งคนไข้อยากรู้ชื่อ จึงถามหมอ ว่า “หมอชื่ออะไร” ทรงคิดอยู่นานก็รับสั่งว่า “เรียกหมอพร” ก็แล้วกัน คนจึงเรียกกันว่า “หมอ พร”

ในช่วงเวลาที่ทรงออกจากราชการ ได้ทรงยึดมั่นทางศาสนาทรงบำเพ็ญกุศล และ สวดมนต์อยู่เป็นกิจวัตร และหากมีเวลาว่างก็ทรงเสด็จประพาสทางแม่น้ำ คราวหนึ่งที่ประพาส ทางแม่น้ำนี้ ท่านเสด็จไปถึงวัดมะขามเฒ่า จังหวัดชัยนาท และได้พบกับหลวงปู่ศุข (พระครู วิมลคุณากร) ซึ่งเป็นพระที่มีวิชาอาคม มอภินิหาร และพระองค์ท่านทรงมีความศรัทธาใน หลวงปู่ศุขนี้มาก โดยฝากพระองค์เป็นศิษย์ และได้ศึกษาวิชาเหล่านั้นจนสามารถแสดง อภินิหารได้ ซึ่งหม่อมเจ้าหญิงเรจิดรแฉรง ได้มีบันทึกถึงความสนพระทัยนี้ว่า

“เสด็จพ่อทรงเชื่อถือไสยศาสตร์ มีพระอาจารย์ที่สำคัญและสนิทชิดเชื้อ มาก คือ หลวงปู่ศุข หลวงพ่อพร้ง หลวงพ่อเชียววัดเครือวัลย์... ทรงสักยันต์ ทั้งองค์ตั้งแต่หนุ่มๆ เช่น สักรูปหนูมาน สักเป็นลิงลมที่พระองค์สำหรับเดินเร็ว สักยันต์ที่นิ้วให้ชกต่อยหนัก ที่พระอุระทรงสักตัวเลข ร.ศ.112 เพราะรับสั่งว่า เจ็บใจต้องจำปีให้ดี ฝรั่งเศสเข้ามาเอาเมืองเราเมื่อ ร.ศ.112 เลยสักไว้ มี ลูกศิษย์ท่านที่เป็นทหารเรือที่ใกล้ชิดสักตามหลายคน มีคนเล่าว่าท่านทรง เลี้ยงผี ซึ่งก็จริง เพราะท่านทรงปั้นหุ่นเล็กๆ เรียกว่า “หุ่นยนต์” แล้วเอา เลียบไว้หน้าวังรอบ ๆ สนาม เมื่อคราวออกจากราชการ มีคนพูดว่าที่วังนี้ เลี้ยงคนไวโยะจ้งพอดอนกลางคืนเห็นวิ่งเล่นกันกรียว...”

(หม่อมเจ้าหญิง เรจิดรแฉรง 2516 : 228)

สิ้นพระชนมายุ

เมื่อกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ได้ทรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงทหารเรืออยู่ได้เพียง เดือนเศษ พระองค์ซึ่งประชวรกระเสาะกระแสะอยู่แล้ว จึงกราบบังคมลาออกไปเพื่อพักผ่อนที่ ปากน้ำเมืองชุมพร แต่เนื่องจากไปถูกฝนจึงเกิดเป็นโรคไข้หวัดใหญ่ ประชวรอยู่เพียง 3 วันก็ สิ้นพระชนม์เมื่อปีกุน วันที่ 19 พฤษภาคม พุทธศักราช 2466 ประมวลชันษา 44 ปี สิ้น พระชนม์ก่อนสิ้นรัชกาลที่ 6 ประมาณ 3 ปีเศษ

พระเกียรติคุณ

กองทัพเรือไทยได้เจริญก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบันนี้ก็ด้วยพระปรีชาสามารถและวิริยะ อุตสาหะของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ กล่าวคือพระองค์

ได้ทรงปรับปรุงและเสริมสร้างกองทัพเรือไทยขึ้นใหม่ ตามแบบอย่างที่ทันสมัย ทรงบริหารกิจการทหารเรือให้ก้าวหน้าเป็นลำดับมา ทรงปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยพระจริยาวัตรที่ทำให้พระองค์ทรงได้รับความรักใคร่นับถือยกย่องจากทหารเรือเป็นอย่างยิ่ง พระจริยาวัตรสำคัญของพระองค์ท่านที่น่าจะกล่าวถึงมีดังนี้ คือ

พระองค์ทรงมีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะถ่ายทอดวิชาให้แก่ศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อให้บุคคลเหล่านั้น มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานได้ถูกต้อง พระองค์ทรงคลุกคลีกับศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิด โดยมีได้ถือพระองค์และทรงมีพระอารมณ์ขัน ตลอดจนความเป็นกันเองกับศิษย์โปรดให้เรียกท่านว่า “สี่เตีย” หรือ “เสด็จเตีย”

พระองค์สามารถรวบรวมจิตใจของทหารเรือในสมัยนั้นซึ่งแบ่งแยกเป็นก๊กเป็นเหล่าตามกลุ่มทหารโบราณเดิมของตน ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ โดยที่พระองค์จะทรงดำเนินพระจริยาวัตรทำนองเดียวกับนักเลงด้วยความคิดว่าวิสัยนักเลงโดยอมจะยอมเชื่อฟังหรืออยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่นได้ก็ต่อเมื่อผู้นั้นแสดงฝีมือและน้ำใจให้เห็นว่าเหนือกว่าหรือเป็นนักเลงที่ยิ่งใหญ่กว่านั้น การที่พระองค์ดำเนินพระจริยาวัตรเป็นนักเลงข้างถนน เพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของทหารเรือเป็นสำคัญ

ทรงปลูกใจศิษย์และทหารให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และคิดสู้กับอิทธิราชศัตรูของชาติ (ซึ่งในเวลานั้นคือฝรั่งเศส) ไม่ให้คิดย่อท้อเมื่อเจ็บแล้วต้องจำไว้ต่อสู้แก้ตัวเมื่อมีโอกาส วิธีการปลูกใจของพระองค์นั้นได้ทรงนิพนธ์เพลงปลูกใจสำหรับให้นักเรียนและทหารร้องในเวลาเข้าแถวสวดมนต์ตอนค่ำและเวลาเดินทางไกล เพลงเหล่านี้ที่ปรากฏคือ “เพลงลาวดำเนินทรายหรือสุนัขเสียบาด” “เพลงคัมภีร์พุทธจริย” หรือ “เพลงดอกประดู่”

พระองค์ทรงสร้างสรรคความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในหมู่ทหารเรือที่เป็นศิษย์และผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ว่า ทหารเรือไทยมีความสามารถในการงานและการเดินเรือทะเลลึกเท่าเทียมกับชาวต่างประเทศที่จ้างไว้ด้วยเงินเดือนอันสูงในเวลานั้น ด้วยการนำเรือมกุฎราชกุมารไปฝึกนักเรียนนายเรือจนถึงท่าต่างประเทศด้วยพระองค์เองและมีคนไทยเป็นคนประจำเรือล้วนๆ ในพ.ศ.2450 อันเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์

พระองค์ทรงรักศักดิ์ศรีของทหารเรือยิ่งนักและทรงรักษาไว้ตลอดมา เมื่อมีเหตุว่าทหารเรือได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมหรือเสื่อมศักดิ์ศรี พระองค์จะทรงกราบบังคมทูลร้องทุกข์ทันที ความรักศักดิ์ศรีทหารเรือของพระองค์ยอมทำให้ทหารเรือชั้นผู้น้อยมีความเคารพและบูชาพระองค์ตลอดจนสำนึกในศักดิ์ศรีของตนอย่างยิ่งขึ้น

พระจริยวัตรต่างๆ ของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ดังกล่าวมาแล้วนี้ทำให้พระองค์ท่านทรงเป็นปูชนียบุคคลเป็นพระบูรพาจารย์ที่ทหารเรือทุกชั้นยศ ทุกรุ่น ทุกวัย เคารพรักใคร่บูชา สืบต่อกันมาจนถึงทุกวันนี้ ย่อมไม่มีผู้ใดปฏิเสธได้ว่าพระองค์คือ “พระบิดาของทหารเรือชั่ววันรันดร”

2.3 ภูมิหลังเกี่ยวกับการดนตรีและเพลงทหารเรือ

2.3.1 พระจริยวัตรเกี่ยวกับดนตรี

เรื่องนี้มีรายละเอียดค่อนข้างมาก เพราะการที่มนุษย์ที่เกิดมาคนหนึ่ง จะรับรู้ เรียนรู้ และมีทักษะในการดนตรีจนถึงแต่งเพลงได้นั้น ในช่วงของการเจริญชีวิต นอกจากจะต้องผ่านประสบการณ์ในเรื่องดนตรีที่หลากหลายแล้ว ยังเป็นเรื่องของการสั่งสมความรู้สึกนึกคิดตลอดจนการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ มีลักษณะซับซ้อนในทางมานุษยวิทยา เพื่อให้เห็นชัดในเรื่องของดนตรีที่เกี่ยวกับเสด็จในกรมพระองค์นี้ จะแบ่งเหตุการณ์ออกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ

1. กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ทรงมีศิลปะการดนตรีและละครอยู่ในสายพระโลหิต และกลุ่มเครือญาติ

ในเรื่องนี้ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ได้ให้สัมภาษณ์ว่า จากการที่ได้เฝ้าหม่อมเจ้าหญิง เริงจิตรแจรง อาภากร (พระธิดาในกรมหลวงชุมพรฯ) หลาย ๆ ครั้ง ทรงเล่าประทานว่า

“เสด็จพ่อทรงมีเชื้อสายดนตรี และโปรดละครมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ โปรดท้องกลอนและบทละครได้คล่อง ทั้งอิเหนาและรามเกียรติ์ เพราะเจ้าจอมมารดาโหมด แม่ของท่านเกิดในสกุลขุนนาง เป็นลูกสมเด็จเจ้าพระยาองค์น้อย เป็นน้องสาวแท้ ๆ ของเจ้าจอมมารดาแพ (ต่อมาคือเจ้าคุณพระประยูรวงศ์) เจ้าจอมมารดาโหมด ยังมีน้องสาวอีกคนหนึ่งชื่อหม่อมม้น เป็นหม่อมของสมเด็จเจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช (วังบูรพา) ทั้งสามคนพี่น้องนี้ ชอบดนตรี ชอบร้องเพลง ชอบละครมาตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อทั้งสามท่านเจริญขึ้นมาเป็นเจ้าจอมและเป็นหม่อม เวลาท่านมีลูก ท่านก็สอนให้ฟังเพลง ให้ร้องเพลง ให้ท้องกลอน ให้เล่นละคร เสด็จพ่อจึงรับเรื่องเพลงและละครมาจากแม่ของท่านเต็มที่ ภายหลังเมื่อสิ้นรัชกาลที่ 5 แล้ว เจ้าจอมมารดาแพ และเจ้าจอมมารดาโหมด ต่างก็มีละคร ดนตรีกันคนละคณะ เล่นดูกันเอง แสดงในงานต่างๆ จนมีชื่อเสียง เรียกว่าละครเจ้าคุณพระประยูรวงศ์โรงหนึ่ง ละครเจ้าจอมมารดาโหมดโรงหนึ่ง ส่วนหม่อมม้นนั้นไปมีลูกกับสมเด็จฯ วังบูรพา มีลูกออกมาเป็นพระองค์หญิงเฉลิมเชตรมงคล แม่พระองค์

ชายใหญ่ ชายกลาง ชายเล็ก สกุลยุคล นั้นแหละ ก็ล้วนแต่โปรดดนตรีละคร กันทั้งนั้น...”

“ต้องไม่ลืมนะว่า เจ้านายวังหลวงทุกพระองค์นั้น ท่านเป็นหลานเสด็จ พระพุทธเลิศหล้าน รัชกาลที่ 2 นั้นก็โปรดละคร โปรดดนตรี ถึงพระราช- นิพนธ์ละครและเพลงก็รู้กันอยู่ เสด็จพ่อจึงมีเชื้อสายโปรดปรานดนตรีและ ละคร ลงมาจนถึงพระองค์อาทิตย์ ลูกคนโตของท่าน ก็ชอบละคร จนแต่งแต่ โอเปร่า เรื่องดาเรณิในสมัยรัชกาลที่ 8...”

นอกจากความสนพระทัยในเรื่องดนตรีแล้ว กรมหลวงชุมพรฯ ทรงมีความสนพระทัย และพระปรีชาสามารถในด้านการประพันธ์ด้วย ดั้งบันทึกของหม่อมเจ้าหญิง เริงจิตรแจรง อาภากร พระธิดา เกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า

“พ่อโปรดดนตรี ทรงเล่นได้หลายอย่าง ทรงขับเสภาถวาย พระเจ้าอยู่หัวด้วย ทรงแต่งโคลงกลอนที่เป็นคติให้เราท่องจำ แต่งเป็น ภาษาไทย แล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษ

ทำงานทำจริงเจ้าจงทำ	ระหว่างเล่นควรจำเล่นแท้
หนทางเช่นนี้แล้วเป็นสุข	ก่อให้เกิดรื่นเริงแม้หนีภัยวิฤต
WORK WHILE YOU WORK	PLAY WHILE YOU PLAY
THAT IS THE WAY	TO BE CHEERFUL AND GAY
ALL THAT YOU DO	DO WITH YOUR MIGHT
THINGS DONE BY HALF	ARE NEVER DONE RIGHT
ทุกสิ่งที่ทำนี้ควรตรง	โดยแน่วสุดทำนองที่รู้
สิ่งใดทำเป็นลองครึ่ง ๆ	สิ่งนั้นไม่ควรกู้ก่อให้เกิดจริง
ดอกตะปูลงตรงหน้าเจ้าเด็ก	เสียงเป็กตีตรงให้หลังที่หัว
เมื่อมีเหล็กหน้าเจ้าเด็กอย่ากลัว	ตีเมื่อตัวเหล็กยังแดงเป็นแสงไฟ
เมื่องานมีที่ต้องทำหน้าเจ้าเด็ก	เป็นข้อเอกทำจริงไม่ทิ้งไกล
ที่เขาขึ้นยอดได้สบายใจ	ก็เพราะได้ปีนเดินขึ้นเนินมา
ตัวเด็กไต่ขึ้นเชือกอยู่แต่ล่าง	แหงนคว้างมองแลแต่เวหา
จะขึ้นได้อย่างไรระลอกยา	ทำแต่ทำแต่ไม่ลองทำนองปีน
ถึงหกหล่มหกลูกนะลูกแก้ว	อย่าทำชั่วเสียใจไม่ถวิล
ลองเถิดลองอีกนะอย่าราคะ	ที่สุดสิ้นเจ้าคงสมอารมณ์เอย”

นอกจากพระองค์จะทรงมีความสามารถในการทรงดนตรีและขับร้องแล้ว ทรงสอนให้ พระโอรสและธิดาเล่นดนตรีด้วย ซึ่งท่านหญิงเรริงจิตรแจรง พระธิดา ได้ทรงบันทึกไว้ว่า “ท่าน เป็น MUSICIAN ทรงเครื่องดนตรีทุกชนิด เช่น ซอ ฆ้อง ระนาด ซอ ร้องรำทำเพลงเก่ง เครื่องดนตรี

จับอะไรขึ้นก็เป็นเพลงได้เพราะ ทรงขับเสภาถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง โปรดการขับร้อง ทรงขับเสภาเป็นเยี่ยม ฟังแล้วชนลูกทุกคน เหมือนจริงเหมือนจัง หม่อมช้อยกับหม่อมเพ็ญร้อรับ หม่อมกิมลีขอ ท่านคล่องในเรื่องขุนช้างขุนแผน ทรงสอนให้ลูกๆ ทุกคนเล่นดนตรี เช่น ท่านน่วม (มจ.ครรชิตพล) เล่นไวโอลิน ท่านขวัญ (ม.จ.สมรบำทอง) เป่าฟลุ้ด ท่านป่วยกับข้าพเจ้าเล่นเปียโน” (หม่อมเจ้าหญิง เริงจิตร์แจรง อาภากร 2516:222)

ท่านหญิงเริงจิตร์แจรง พระธิดาในกรมหลวงชุมพรฯ ยังได้ทรงบันทึก (2516 : 225) ถึงความสามารถของพระองค์ในด้านการแสดงไว้ด้วยว่า

“...ทรงโปรดโซน มีครูชื่อพระยาพรหมฯ มาสอนรำ ทรงเป็นตัวทศกัณฐ์ เล่นกันระหว่างเจ้านายหลายพระองค์ มีเสด็จอากรมหื่นไชยาฯ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงอดิศรฯ เสด็จปฎิกรมหื่นวิวิธฯ เล่นเป็นฤๅษี หัดเล่นกันจริง ๆ จัง ๆ เคยทรงเล่นถวายพระพุทธเจ้าหลวง ครั้งหนึ่งเป็นการสลับฉากละครของกรมพระนราฯ และเล่นถวายรัชกาลที่ 6 อีกครั้งหนึ่ง เล่นตอนทศกัณฐ์ลงสวนไปหาสีดา ไปเกี่ยวนางสีดา ทำท่ากรุ่มกริม แสดง Expression ออกมาเหมือนยิ้มออกมานอกหัวโซน คนชมเป่าว่าถึงบทยิ้ม หัวโซนยังยิ้มได้ มีเรื่องขำเล่นกันนอกบท กรมหื่นไชยาฯศิริสุริโยภาส ทรงเล่นเป็นหนุมานเสด็จพ่อเล่นเป็นทศกัณฐ์ หนุมานเข้ามาคลอเคลียลูบคลำแข่งทศกัณฐ์ แล้วถอนชนหน้าแข่งทศกัณฐ์ เลยโดนทศกัณฐ์ตีบออกมา...”

กรมหลวงชุมพรฯ ทรงมีวงดนตรีในพระอุปถัมภ์

จากที่พระองค์ทรงมีความสามารถในทางดนตรีและการแสดงละคร พระองค์จึงทรงโปรดให้มีวงดนตรีไทยในวังของพระองค์ขึ้น โดยเริ่มแรกท่านใช้นักดนตรีจากบ้านวัดกัลยาณมิตร ซึ่งท่านเจ้ากรมทับ (หลวงกัลยาณมิตตาวาส) ซึ่งเป็นบิดาของจางวางทั่ว พาทยโกศล จัดคนไปถวาย ให้ทรงดนตรีตั้งแต่เสด็จกลับประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2443 โดยรับเอานักดนตรีจากวังเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ มาอยู่ที่วังของท่าน เพราะขณะนั้นวงดนตรีของเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ กำลังจะเลิกวง

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2450 ครูสิน สิ้นสุนาคร และบุตรชายชื่อ นายเฮ้า สิ้นสุนาคร ซึ่งเคยเป็นครูดนตรีอยู่ที่วังบ้านหม้อ ของ เจ้าพระยาเทเวศร์ฯ อันเป็นสำนักดนตรีกรมมหรสพในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เข้ามาเป็นหัวหน้าวงปี่พาทย์ ของกรมหลวงชุมพรฯ และเป็นทีโปรดปรานมาก ถึงกับทรงจัดห้องให้อยู่ใกล้ที่ประทับและทรงดูแลเป็นอย่างดีด้วยเป็นครูผู้สูงอายุ เมื่อเกิดเจ็บไข้ก็ทรงรักษาให้ด้วยพระองค์เอง ในระยะต่อมาทรงได้นักดนตรีจากวังบ้านหม้อของเจ้าพระยาเทเวศร์ฯ รั้ววงคีรีวิวัฒน์ไปช่วยงานทางด้านดนตรีหลายคน

ในระยะนั้นได้มีการจัดให้มีการประชันฝีมือทางดนตรีกันระหว่างวงปี่พาทย์ของวังต่าง ๆ โดยวงปี่พาทย์วังบูรพาภิรมย์ มีจำวงวสคร ศิลปบรรเลง (หลวงประดิษฐไพเราะ) เป็นหัวหน้าวง ของกรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม ครุฑทั้ง บัวทั้ง (บิดาของครูเฉลิม บัวทั้ง) เป็นหัวหน้าวง วงสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช (รัชกาลที่ 6) มีขุนประสาธดุริยศัพท์ เป็นหัวหน้าวง และวงบางขุนพรหมของทูลกระหม่อมบริพัตร (สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์) มีนายสวด นิลวงศ์ จากอัมพวาเป็นหัวหน้าวง (น.ท.ณัฐ รัชกุล บรรณาธิการ 2537:31)

ในการจัดประชันกันในรูปแบบต่าง ๆ นั้นมีทั้งการประชันฝีมือการบรรเลงและขับร้องเป็นวง จนถึงการเล่นเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ และที่นับว่ายากมากก็คือ การตั้งเพลงใดเพลงหนึ่งขึ้น แล้วให้ทุกวงขยายเพลงนั้นขึ้นในอัตราสามชั้น ซึ่งวิธีนี้เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและไหวพริบเป็นเลิศ จึงจะสามารถทำได้ในเวลาอันจำกัด กรมหลวงชุมพรฯ ท่านมักจะสรรหาเพลงแปลก ๆ มาทดสอบความสามารถของนักดนตรีอยู่บ่อย ๆ โดยครั้งหนึ่งพระองค์ทรงตั้งเพลงหนึ่งชื่อ "คุณลุง คุณป้า" ขึ้นและให้ทุกวงขยายออกเป็นเพลงสามชั้น เพลง "คุณลุง คุณป้า" นั้นนอกจากจะมีความยาวมากถึง 10 จังหวะหน้าทับปรบไ้แล้ว ยังไม่มีนักดนตรีคนใดรู้จักอีกด้วย ซึ่งปรากฏว่า จำวงวสคร ศิลปบรรเลง นักดนตรีของวังบูรพาฯ สามารถขยายออกได้ในเวลาที่กำหนด แต่ไม่สู้จะเรียบร้อย กรมหลวงชุมพรฯ ท่านจึงตัดสินใจให้แพ้ไป แต่กรรมการทั้งหลายไม่เห็นด้วย เพราะต่างเห็นใจนักดนตรีว่าเพลงที่ยกมานั้นยาวมากและไม่มี ความคุ้นเคย ซึ่งต่อมาเพลง "คุณลุง คุณป้า" นี้ หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้นำไปปรับปรุงใหม่และ ตั้งชื่อว่า "อะแซหุ่นกี้เถา" และกรมหลวงชุมพรฯ ทรงนำทำนองเพลงนี้มานิพนธ์คำร้องใหม่ และประทานให้ทหารเรือใช้ขับร้อง ซึ่งก็คือ เพลง "เดินหน้า"

สำหรับเพลง "คุณลุง คุณป้า" ที่กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงนำมาปรับปรุงทำนอง และนิพนธ์บทร้องให้ใช้เป็นเพลงสำหรับทหารเรือร้อง และเรียกว่าเพลง "เดินหน้า" นั้น ก็ยังเป็นบทเพลงที่เป็นที่รู้จักและขับร้องกันอยู่ในหมู่ทหารเรือจนถึงปัจจุบันนี้ และนอกจากบทพระนิพนธ์บทนี้แล้วพระองค์ยังได้ทรงนิพนธ์บทเพลงสำหรับให้นักเรียนนายเรือและทหารเรือไว้ขับร้องอีกหลายเพลง โดยทำนองเพลงนั้นบางเพลงก็ทรงนำเค้าโครงจากเพลงไทยมาปรับปรุงให้เข้ากับบทร้องที่ทรงนิพนธ์ขึ้นมาใหม่ ซึ่งบทร้องที่ทรงนิพนธ์ขึ้นมานั้นมีความหมายในการปลุกใจให้รักชาติ มีความเสียสละ และอาจกล่าวได้ว่าเป็นเพลงปลุกใจรุ่นแรกที่มีผู้แต่งขึ้น ในประเทศไทย และเป็นเพลงปลุกใจที่มีอายุยืนยาวที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย (ประพัฒน์ จันทวิรัช 2521:251)

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล (สัมภาษณ์) ได้ให้ความเห็นว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้กรมหลวงชุมพรฯ ทรงเลิวงดนตรีนั้น เป็นเพราะ ครุสสินสินธุนาคร ถึงแก่กรรมลง และไม่สามารถหานักดนตรีคนใดมาทดแทนได้ และหม่อมเจ้าหญิงเรงจิตรแจรง อาภากร พระธิดาในกรมหลวงชุมพรฯ ได้ประทานเล่าว่า ครั้งหนึ่งมีนักดนตรี

ในวังถึงแก่กรรมลง กรมหลวงชุมพรฯ ได้โปรดให้ตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่ศาลาในบริเวณวัง ซึ่งเป็นเรื่องที่โดยปกติเมื่อสามัญชนถึงแก่กรรมลง จะไม่มีการตั้งศพบำเพ็ญกุศลในเขตวัง แต่อาจเป็นเพราะนักดนตรีผู้นั้น เป็นผู้ที่กรมหลวงชุมพรฯ ทรงโปรดมาก จึงอนุญาตให้ทำพิธีในวังได้

และจากบันทึกของท่านหญิงเริงจิตรแรง อามากร เกี่ยวกับศาลาตั้งศพบำเพ็ญกุศลนี้ กรมหลวงชุมพรฯ ยังทรงใช้เป็นสถานที่สำหรับฝึกให้โอรสและธิดาทุกองค์ไม่กลัวผีด้วย ดังบันทึกความว่า

“...ต่อมาเมื่อลูก ๆ โตขึ้นราว 10 ขวบ ก็ทรงหัดให้ไม่กลัวผี เนื้อที่วังนางเลิ้งนี้มีประมาณ 23 ไร่ ทรงขุดคลองขึ้นมาถม ทำสะพานเชื่อมเดินถึงกันจากเกาะนี้ไปเกาะโน้น ให้หม่อมคนหนึ่งเป็นเจ้าของรับมอบดูแลความสะอาดและต้นไม้ กลางวันเดินเที่ยวและมีเรือไว้ให้พายเล่น แต่ตกกลางคืนเงียบและวังเวง เสียงนกร้องน่ากลัว มีศาลาใกล้ตำหนักใหญ่พอควร ทาสีดำ ถ้ามีคนตายที่ในวังจะตั้งศพบำเพ็ญกุศลที่นั่น มีศาลาใหญ่กลางสวนปลูกไว้รับรองหลวงปู่ศุข (ท่านอาจารย์ศุข วัดมะขามเฒ่า) รวม 4 ศาลา คินหนึ่งทรงหัดลูก ๆ ไม่ให้กลัวผี โดยทรงแจกกระดาษให้คนละ 4 แผ่น ทุกคนจะต้องเขียนชื่อของตัวเอง ที่ศาลาที่ 3 จะมีกระโถกตั้งอยู่ ต้องยกหัวกระโถกขึ้นทับแผ่นกระดาษ แล้ววนกลับมาที่ศาลาที่ 4 อีกครั้ง แล้วเดินกลับมารายงานเป็นเสร็จการ เมื่อมาครบแล้วเสด็จออกตรวจเอง ทรงพอพระทัยชมเชยนิดหน่อย รุ่งขึ้นพาไปเที่ยวห้างขนมปัง ช็อคโกแลตเป็นรางวัล...”

เมื่อวงปีพาทย์ของกรมหลวงชุมพรฯ ได้เลิกไปทั้งนี้เพราะครูสิน ลินธุนาคร ครูปีพาทย์ประจำวงได้ล้มป่วยด้วยโรคชรา และถึงแก่กรรมลงในปี พ.ศ.2457 อันเป็นช่วงระยะเวลาดันสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งมีเหตุการณ์ที่กรมหลวงชุมพรฯ ทรงลาออกจากราชการ และได้เสด็จออกจากกรุงเทพฯ ไปประทับต่างจังหวัดเป็นการชั่วคราว และเมื่อพระองค์เสด็จกลับมาเข้ารับราชการอีก ก็ไม่ปรากฏว่ามีวงดนตรีไทยในวังอีก แต่ถึงแม้จะทรงเลิกวงดนตรีไปแล้วก็ยังทรงเมตตาให้นักดนตรีบางคนได้อาศัยอยู่ในวังของพระองค์ท่านต่อไปได้

ในขณะนั้นเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ เสด็จกลับมาประทับในประเทศไทยแล้ว และทรงตั้งวงดนตรีขึ้น โดยในระยะแรกทรงใช้นักดนตรีสายสกุล นิลงค์ จากอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มาเป็นนักดนตรีประจำวงขุนพรหม แต่นักดนตรีมิได้อยู่ประจำที่วังเหมือนนักดนตรีในวังนางเลิ้งของกรมหลวงชุมพรฯ และเมื่อมีผู้กราบบังคมทูลว่า กรมหลวงชุมพรฯ ทรงเลิกวงดนตรีแล้ว ท่านจึงได้ขอตัวครูดนตรีและนักดนตรีจากวังของกรมหลวงชุมพรฯ มาอยู่ที่วังขุนพรหมของท่าน ซึ่งจางวางทั่ว พาทยโกศล ก็เป็นครูดนตรีท่านหนึ่งที่เคยคุมวงปีพาทย์ของกรมหลวงชุมพรฯ (และเมื่อสมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ ได้ทรง

ตั้งวงดนตรีขึ้นที่วังบางขุนพรหม ก็ทรงขอตัวจางวางทั่ว มาสังกัดในวังบางขุนพรหมด้วย (พูนพิศ อมาตยกุล 2524 : 36)

แม้ว่าพระวดีในด้านดนตรีของกรมหลวงชุมพรฯ จะไม่ปรากฏเด่นชัด แต่จากความสนพระทัยและความสามารถทางดนตรีของพระองค์ท่าน ก็ได้มีส่วนในการเสริมสร้างและสนับสนุนให้เกิดความเจริญในการดนตรีไทยขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดให้มีการประชันวงดนตรีและการแต่งเพลงโดยขยายขึ้นจากเพลงเดิมที่มีอยู่ ได้ทำให้เกิดเพลงสามชั้นและเพลงเถาชั้นอีกหลายเพลง

พระจริยาวัตรเกี่ยวกับดนตรีตะวันตก

กรมหลวงชุมพรฯ เสด็จไปศึกษาต่างประเทศอังกฤษ ขณะพระชนมายุ 13 ชันษา และในระหว่างประทับศึกษาในต่างประเทศนั้น ได้ทรงพบกับครอบครัวของชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นโอกาสที่ทำให้พระองค์จะได้ทรงเรียนรู้ทั้งในด้านวิชาการและขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนถึงวัฒนธรรมและศิลปะของชาติตะวันตกด้วย และจากความสนพระทัยในเรื่องของดนตรี ก็ยอมเป็นไปได้ที่พระองค์จะได้เรียนรู้ในวิชาการด้านดนตรีไปด้วย โดยปรากฏต่อมาภายหลังจากที่ท่านเสด็จกลับมารับราชการทหารเรือแล้ว ท่านยังทรงนิพนธ์บทเพลงไทยไว้สำหรับทหารแดร่เป่า โดยเขียนประทานเป็นโน้ตไว้ (ประพัฒน์ จันทวิรัช) 2527 : 251) และจากการที่พระองค์ทรงสามารถขับเสภาและขับร้องเพลงไทยได้ด้วยนั้น ก็เป็นไปได้ที่พระองค์ท่านอาจทรงได้รับการฝึกหัดในด้านการขับร้องเพลงแบบตะวันตก ดังมีบันทึกว่า พระองค์ได้ทรงเคยขับร้องเดี่ยว เพลงชื่อ “FOR ME FOR ME” ถวายในโอกาสที่สมเด็จพระเจ้าฟ้าภาณุพันธุ์วรเดช เสด็จยุโรป

ในราชนาวิอังกฤษ ที่กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงเข้ารับการศึกษานในวิชาการทหารเรือนั้น ถือได้ว่าเป็นกองทัพเรือที่มีแบบธรรมเนียมทางทหารที่เคร่งครัดมาก และธรรมเนียม ประเพณีของทหารเรืออังกฤษอย่างหนึ่งที่จะขาดไม่ได้ก็คือ การใช้แดร่เดี่ยว หรือแดรวง หรือนกหวีด ในการประกอบพิธีธงขึ้นและธงลง นอกเหนือจากการใช้ในการแสดงความเคารพ หรือพิธีอื่น ๆ ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่พระองค์ได้ทรงเห็น และอาจจะนำมาประยุกต์ใช้กับแบบธรรมเนียมของไทย ดังปรากฏสืบต่อมาในเรื่องของการเป่าแดร่เดี่ยวเพลงย่ำคำ ของธรรมเนียมทหารเรือว่า

“เมื่อกระทำพิธีธงลงเสร็จแล้วนั้น เรือที่มีแดร่เดี่ยวต้องเป่าเพลงย่ำคำต่อท้ายด้วย ในเรื่องการเป่าเพลงย่ำคำต่อท้ายนี้ กล่าวกันว่าแต่เดิมในราชนาวิไทย เพลงย่ำคำนี้คือเพลงสรรเสริญพระบารมี เมื่อได้ยกเลิกเพลงนี้แล้ว ก็เปลี่ยนเป็นเพลงย่ำคำ และคงเหลือเป็นประเพณีให้เป่าต่อท้ายเพลงค่านับเมื่อเวลาธงลงสืบต่อมา”

(สงวน อิศรางกูร ณ อยุธยา 2504 : 100)

2.3.2 พระจริยาวัตรเกี่ยวกับเพลงทหารเรือ

เมื่อกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ทรงเข้ารับราชการทหารเรือใน ร.ศ.119 (พ.ศ. 2444) พระองค์มีความตั้งใจที่จะปรับปรุงกองทัพเรือให้ทันสมัย โดยการจัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ที่จำเป็นขึ้นและปรับปรุงการฝึกและวางรากฐานการศึกษาของนักเรียนนายเรือ ตลอดจนทรงฟังการสอนและฝึกนักเรียนด้วยพระองค์เองซึ่งในขณะนั้นพระองค์ได้ทรงปลุกใจให้ทหารและศิษย์มีความรักชาติและต่อสู้กับอริราชศัตรู โดยถือเอาเหตุการณ์ที่ถูกรุกรานจากนาวิกฝรั่งเศสเมื่อ ร.ศ.112 และจังหวัดจันทบุรีถูกยึดครองเป็นบทเรียนที่ควรจดจำและไม่ให้คิดย่อท้อและจะต้องจำไว้ต่อสู้แก้ตัวเมื่อมีโอกาส ดังที่พลเรือตรีพระยาหาญกลางสมุทรได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า พระองค์ทรงให้ทหารและนักเรียนนายเรือทุกคนสักไว้ที่หน้าอกว่า “ร.ศ.112” ซึ่งหมายถึงให้หมั่นนึกเจ็บใจไว้ทุกลมหายใจเข้าออก นอกจากนี้ยังสร้างอนุสรณ์ จากการรุกรานของฝรั่งเศสไว้ที่โรงเรียนนายเรือ ได้ทรงสร้างเรือขึ้นลำหนึ่ง สำหรับฝึกนักเรียนชั้น 4 ชั้น 5 และตั้งชื่อเรือลำนี้ว่า “น้ำตาล” ที่หัวเรือเขียนว่า “ร.ศ.112” เพื่อเอาความหวานแก้ความเผ็ดร้อน นอกเหนือจากการวางรากฐานในงานด้านการศึกษาและการปรับปรุงระบบงานในราชการทหารเรือ พระองค์ยังได้พัฒนาและปลูกฝังในด้านจิตใจของทหารเรือที่แตกแยกเป็นหมู่พวกต่างๆ ให้กลับรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยไม่มีการแบ่งพวกอีกต่อไป

โดยพระองค์ได้สอดแทรกและปลูกฝังให้ทหารเรือมีความรักชาติ สามัคคีและสำนึกในความเป็น “ทหารเรือ” ไว้ในบทเพลงที่ทรงพระนิพนธ์ขึ้นไว้สำหรับนักเรียนและทหารไว้ร้องในเวลาเข้าแถวสวดมนต์ตอนค่ำและในเวลาเดินทางไกล ดังมีปรากฏในรายงานการฝึกของนายเรือโทผู้ช่วย นายศรีว่า ใน ร.ศ. 128 (พ.ศ.2452) นั้น มี 2 เพลง คือ “เพลงลาวดำเนินทรายหรือสุนัขเลียบาด กับเพลงคัมมิงทูตริยน์” สำหรับเพลง “คัมมิงทูตริยน์” นั้นคือ เพลงที่มีเนื้อร้องขึ้นต้นว่า “สะเบสสมอฟลัน ออกสันดอนไป” ซึ่งปัจจุบันเรียกว่าเพลง “ดอกประดู่” ส่วนเพลง “ลาวดำเนินทราย” หรือ “สุนัขเลียบาด” นั้น คือเพลง “นักเรียนนายเรือและนายช่างกล” ซึ่งทรงนิพนธ์ให้นักเรียนนายเรือโดยเฉพาะ ต่อมาได้ทรงนิพนธ์เพิ่มขึ้นอีกหลายเพลง เช่น เพลง “เดินหน้า” เพลง “ดาบของชาติ” เป็นต้น และดังที่ได้กล่าวแล้วว่าพระองค์ มีความมุ่งมั่นที่จะสอนให้ทหารและนักเรียนนายเรือมีความรักชาติ กล้าหาญไม่เกรงกลัวต่อศัตรู ดังนั้นเนื้อร้องของทุกเพลงที่ทรงนิพนธ์ขึ้น จึงมีเนื้อหาเพื่อปลุกใจและสร้างสำนึกของความเป็น “ทหารเรือ” ดังจะเห็นได้จากบางตอนของเนื้อเพลงที่ทรงนิพนธ์ไว้

บางตอนจากเพลง “ดอกประดู่”

สะเบสสมอฟลัน	ออกสันดอนไป
ลัดไปเกาะสีชัง	จนกระทั่งกระโจมไฟ
เที่ยวหาข้าศึก	มิได้นึกจะกลับมาใน
ถึงตายตายไป	ตายให้แก่ชาติของเรา ฯลฯ

บางตอนจากเพลง “นักเรียนนายเรือและนายช่างกล”

นักเรียนนายเรือและนายช่างกลคนสำคัญ	อันวิชาทางน้ำไม่ขาดใคร
มีวิชาสูงสุดวุฒิไกร	อีกน้ำใจเด็ดดีไม่หนีคน
ทุกวันนี้ทราบเรื่องให้เคืองจิต	อายหน้าชิดตาชาวมันเข้ามา
ทำเรรวนป่วนปั่นด้วยสัญญา	มันแอบเข้ามาทำเป็นมิตรสนิท
พอได้ช่องมันจะย่องเอาบุรี	อายตัวอัปรีัยเข้ามาเกาะเกาะหัวใจ
เพราะฉนั้นชาวสยามนามว่าไทย	จงพร้อมใจบำรุงซึ่งกรุงศรี ฯลฯ

บางตอนจากเพลง “เดินหน้า”

“ตายแต่ตัว ชื่อยังฟุ้ง ทัวทั้งกรุง ไม่ลืมได้
ทั้งเขาทั้งเวสท์ ทั้งนอร์ช ทั้งอีสท์ จะคิดถึงตัวเราไป จะต้องตายทุกคนไป
ส่วนตัวเราตาย ไว้นั้น ไว้นั้นแต่ชื่อ
ให้โลกทั้งหลายเขาสื่อ ว่าตัวเราคือ ทหารเรือไทย”

การรวมกลุ่มกันร้องเพลงหมู่เป็นวิธีเร้าแรงของทหารเรือเมื่ออยู่ในทะเล เรือใดมีนักดนตรีหรือเครื่องดนตรี (ซึ่งอาจเป็นทึบเพลงปากอันเดียวก็ได้) ก็นำมาร่วมด้วย ในสมัยเรือใบเคยขึ้นไปรวมกลุ่มกันบนยอดเสาเพื่อไม่ให้หนวกหูผู้อื่น กรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์ คงจะทรงได้วิธีการเช่นนี้มาจากเรือรบอังกฤษ และทรงนำมาถ่ายทอดให้กับศิษย์ และทหารเรือไทยต่อไป จากบันทึกของพลเรือตรี ดาวเพชรชาติ ได้เล่าถึง เพลงทหารเรือของกรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์ว่า “เมื่อข้าพเจ้ายังเป็นเด็ก มักจะได้ยินพี่ชายและเพื่อนๆ ของพี่ชายของข้าพเจ้า พูดถึงเพลงและมักจะร้องเพลงทหารเรือของเสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ บ่อยๆ และหลายหนที่เล่าให้ฟังว่าขึ้นชื่อว่าทหารเรือแล้ว ต้องร้องเพลงของเสด็จในกรมได้ทุกคน ทั้งนี้ เพราะว่าเสด็จในกรมทรงมีวิธีสอนที่แปลกนั้นประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งทำนองเพลงเหล่านั้นร้องง่าย”

บทเพลงพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ในขณะนั้นนอกจากจะเป็นที่นิยมและแพร่หลายกันในหมู่ทหารเรือแล้ว ก็ยังมีประชาชนทั่วไปอีกจำนวนไม่น้อย ที่มักจะร้องเพลงทหารเรือของท่านได้ เนื่องจากทำนองและเนื้อร้องที่จำง่าย และทหารเรือยังร้องให้ได้ยินกันอยู่บ่อยๆ รวมถึงครุฑธำของประชาชนที่มีต่อกรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์

เพลงทหารเรือที่กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงนิพนธ์ประทานให้แก่ทหารเรือและนักเรียนนายเรือ นับว่าได้เป็นเพลงปลุกใจในยุคแรกที่มีการแต่งขึ้นในประเทศไทย และยังคงมีการฝึกสอนและขับร้องสืบทอดกันมาจนปัจจุบันโดยไม่เสื่อมความนิยมลง ต่อมาภายหลังได้มีผู้แต่งเพลงทหารเรือขึ้นมาใหม่อีกมาก โดยที่ผู้แต่งเหล่านั้นมีทั้งผู้เป็นทหารเรือ และผู้ที่มิได้เป็น

ทหารเรือ ซึ่งบทเพลงที่เกิดขึ้นมาภายหลังนั้น ก็มีบางเพลงที่ได้รับอิทธิพลหรือแนวทางในการประพันธ์ที่มีลักษณะและความหมายใกล้เคียงกับบทพระราชนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ที่ทรงนิพนธ์ไว้

2.3.3 บทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือ

ดาบของชาติ

ทำนอง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ดาบของชาติเล่มนี้	คือสี วิตเรา
ถึงจะคมอยู่ดี	ลับไว้
สำหรับสู้ไฟริ	ให้ชาติ เรานา
ให้มิตรให้เมียให้	ลูกแล้วชาติไทย

เดินหน้า

ทำนอง เพลงไทยเดิม คุณลุงคุณป้า ๒ ชั้น
เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เกิดมาทั้งทีมันก็ต้องอยู่แต่เมื่อเป็น
อีกสามร้อยปีมันก็ไม่มีใครใครจะเห็น
ใครจะนึกใครจะฝัน เขาก็ลืมกันเหมือนตัวเส้น
ครั้นนานไปเขาก็ลืมใครหรือจะยืมชีวิตให้เป็น
ใครจะเห็นก็เห็นแต่หน้าใจ
จำไว้แต่ชื่อว่าตัวเราคือทหารเรือไทย
ตายแต่ตัวชื่อยังฟุ้ง ทัวทั้งกรุงก็ไม่ลืมได้
(สร้อย) ทั้งเซาทั้งเวสทั้งนอร์ททั้งอีสต์
จะคิดถึงตัวเราเอยจะต้องตายทุกคนไป
ส่วนตัวเราตายไวยินไวยินแต่ชื่อ
ให้โลกทั้งหลายเขาลือว่าตัวเราคือทหารเรือไทย

เกิดมาทั้งทีมันก็มีอยู่แต่ทุกซกซี้
วันนี้เคราะห์ดีรุ่งขึ้นพรุ่งนี้จะเป็นอย่างไร
ดีเคยพบ ชั่วเคยเห็น จนก็เคยเป็นมีเคยได้
อนาคตเราไม่รู้ถึงเราไม่รู้ก็ต้องเดินไป
กลัวไปโยมันก็ล่วงไปตามเวลา
ไม่ตายวันนี้มันคงไปชี้เอาวันข้างหน้า
วันนี้ขอพรุ่งนี้ดำไม่ใช่ซ้ำซ้ำปากของใคร
(สร้อย) ทั้งเซาทั้งเวสทั้งนอร์ททั้งอีสต์
จะคิดถึงตัวเราเอยจะต้องตายทุกคนไป
ส่วนตัวเราตายไวยินไวยินแต่ชื่อ
ให้โลกทั้งหลายเขาลือว่าตัวเราคือทหารเรือไทย

ดอกประดู่

ทำนอง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

หะเบสสมอพล้นออกสันดอนไป	ลัดไปเกาะสี่ซังจนกระทั่งกระโจมไฟ
เที่ยวหาข้าศึกมิได้นึกจะกลับมาใน	ถึงตายตายไป ตายให้แก่ชาติของเรา
พวกเราจงดูรู้เจ็บแล้วต้องจำ	ลับดาบไว้พลางข้างบนยอดกาฟที่จะนำ
สยามเป็นชาติของเราธงทุกเสาชักขึ้นทุกลำ	ถึงเรือจะจมในน้ำธงไม่ต่ำลงมา
เกิดมาเป็นไทยใจร่วมกันแหละดี	รักเหมือนพี่เหมือนน้องช่วยกันป้องกันปฐพี
สยามเป็นชาติของเราอย่าให้เขามาย่ำมายี	ถึงตายตายให้ดีตายในหน้าที่ของเรา
พวกเราทุกลำจำเช่นดอกประดู่	วันไหนวันดีบานคลี่พร้อมอยู่
วันไหนร่วงโรยดอกโปรยตกพรู	ทหารเรือเราจงดูตายเป็นหมู่ให้ชาติไทย

ศีลแปดสำหรับทหาร

ทำนอง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เกิดเป็นชายฝ่ายชลพลรบ	ต้องรู้จักในหัวใจฝ่ายทหาร
มีแปดบทจดจำให้ชำนาญ	จะเป็นการรู้สึกได้ฝึกตน
อันข้อความตามที่มีในบท	โดยกำหนดบทสอนสุนทรผล
ข้อหนึ่งจะต้องกล้าหาญจิตทานทน	สู้ศึกจนชีวิตมีชาติทำลาย
แต่ไม่ควรหาญกล้าในทำผิด	กระทำผิดกิจจริงสิ่งทั้งหลาย
ไม่ควรการหาญตนไปจนตาย	เป็นน่ายายอดสุดไม่ควร
สองข้อห้ามตามที่มีในบท	มิได้ปิดปกปิดทำผิดผวน
ถึงทำผิดไซ้สิ่งไม่ควร	รับโดยด่วนเสียดีกว่าอย่าดื้อดึง
ข้อสามอย่าคิดจิตโลภละโมภมาก	ถึงจนยากอย่าพึงคิดพินิจถึง
เราเป็นทหารชาญศึกนึกคะเน	หาแต่ซึ่งน้ำนวลให้ควรการ
ข้อสี่ผู้มีคุณการุณรัก	จงรู้จักคุณท่านหมั่นสมาน
กตัญญูต่อนายจนวายปราณ	คิดหักหาญแต่ไพร่ที่บีทา
อีกบ้านเกิดเมืองนอนบิดรนั้น	ข้อสำคัญควรจะรักให้หนักหนา
ทั้งรู้จักรักชาติอาตมา	คิดตั้งหน้าพรักพร้อมสามัคคี
ข้อห้าสาธุให้ออดทน	ถึงอับจนอย่าเป็นทุกข์ให้สู้
ทั้งลำบากยากแค้นแสนทวี	ถึงโรคร้ายไข้ไม่สลาย
เราเป็นทหารชาญศึกนึกประจัญ	มิได้ป่นออกปากว่ายากหลาย
กระทำหน้าที่ให้ตลอดจนวอดวาย	คงเป็นชายขึ้นชื่อให้ลือนาม
ข้อหกบำบัตระมัดจิต	ประพฤติกิจสุภาพไม่หยาบหยาม
ทั้งกริยาดีพร้อมละม่อมงาม	ไม่ลวนลามประมาทชาติบุคคล
ข้อเจ็ดห้ามขาดอย่าอาจหาญ	ประพฤติการผิดเช่นไม่เป็นผล
อันทรัพย์สินเงินทองไซ้ของตน	ของบุคคลหวงห้ามอย่านำมา
อย่าลักลอบของท่านเป็นการผิด	ประพฤติผิดโจรกรรมทำมิจนา
อีกถูกเขาเมียเขาอย่าลอบรักอย่าลักพา	เสพกามาผิดเล่ห์ประเพณี
ข้อที่แปดชี้แจงแสดงอรรถ	มนุษย์สัตว์ได้ทุกชีไม่สู้
ให้มีจิตเมตตาคิดปรานี	ไม่เลือกที่รักชังทั้งประมวญ
รวมแปดข้อเท่านี้มีกำหนด	ตามแบบบทที่คิดไม่ผิดผวน
ควรทหารทุกคนต้องบ่นจำ	ทุกเช้าค่ำให้ระลึกนึกถึงเอย

สรรเสริญพระบารมี

เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

ข้าวรพุทธเจ้า	เหล่ายุทธพลนาวา
ขอถวายวันทา	วรบดทะบง
ยกพลถวายไชย	ให้สยามจง อิศระยิ่งยง
เย็นศิระเพราะพระบริบาล	ใจทหารทั้งป่วนาย
ยอมขอตายถวายท่าน	ขอบันดาล ๘ ประสงค์ใด
จงสิทธิ์ดังหวังพระหฤทัย	ดุจถวายไชย ฉะนั้น

นักเรียนนายเรือ และ นายช่างกล

ทำนอง เพลงไทยเดิม

เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

นักเรียนนายเรือและนายช่างกลคนสำคัญ	อันวิชาทางน้ำไม่ข้ามใคร
มีวิชาสูงสุดวุฒิไกร	อันน้ำใจเด็ดดีไม่หวั่นคน
ทุกวันนี้ทราบเรื่องให้เคืองจิต	อ้ายหน้าซีดตาขาวมันเข้ามา
ทำเรรวนป่วนปั่นด้วยสัญญา	มันแอบเข้ามาทำเป็นมิตรสนิท
พอได้ช่องมันจะย่องเอาบุรี	อ้ายตัวอัปรีย์เข้ามาเกาะเดาะหัวใจ
เพราะฉะนั้นชาวสยามนามว่าไทย	จงพร้อมใจบำรุงซึ่งกรุงศรี
อันวิชาทางบกตัวมันวิตกเสียเต็มที	ได้แค่คลั่งใจไปใช้การเรือ
ทั้งจับจักรชักใบฉันทใช้คลอง	เล่นละล่องลอยเร่ทะเลเหนือ
มันจะไปทิศใดในทางเรือ	ฉันก็เชื่อว่าได้ไม่เสียการ
อันวิชาทางบกตัวฉันทวิตกไม่ชำนาญ	หวั่นกปากอ้างว่างกลางทะเล

เกิดเป็นชายหมายมาดชาติทหาร

ทำนอง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เกิดเป็นชายหมายมาดชาติทหาร	ราชการแล้วอย่าได้หน่ายเอาตัวหนี
หนักไหนช่วยนั้นให้ทันที	เอาความดีไว้แก้เทพยดา
อันความดีที่ทำไว้ไม่หายสูญ	คงพูนเพิ่มอำนาจวาสนา
ถึงตัวตายชื่อกระเดื่องเพื่องโลกา	ญาติวงศ์พงศายังอาวรณ์
เกิดเป็นชายให้ชาญชานาญทั่ว	เอาใจตัวตรวจกลับบังคับสอน
เป็นผู้น้อยคอยกัมประนมกร	เหนื่อยไปก่อนคงสบายเมื่อปลายมือ
อันวิชาใดในพื้นภูมิประเทศ	ไม่วิเศษโด่งดังเหมือนหนังสือ
อีกแยบยลกลศึกต้องฝึกปรือ	นั้นแหละคือเครื่องประดับสำหรับกาย

บทที่ 3

วิเคราะห์เพลงทหารเรือ

พระนิพนธ์ในพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

คำว่าเพลงทหารเรือ หมายถึง เพลงที่มีเนื้อร้องและท่วงทำนองเกี่ยวกับทหารเรือ สามารถแบ่งออกตามที่มาและแหล่งกำเนิดของเพลงได้ คือ

เพลงพระราชนิพนธ์ เพลงพระนิพนธ์ และเพลงที่บุคคลที่เป็นทหารเรือตั้งใจประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้เป็นเพลงทหารเรือ เช่น เพลงพระราชนิพนธ์ “ราชนาวิกโยธิน” ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เพลงพระนิพนธ์ “เดินหน้า” และ “ดอกประดู่” บทพระนิพนธ์ของพลเรือเอกพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เพลง “เลือนนาวิกโยธิน” ของพลเรือตรี สรรพ เรืองภูงา เป็นต้น

เพลงที่บุคคลที่มีได้เป็นทหารเรือประพันธ์ขึ้นเพื่อใช้ในโอกาสต่างๆ ซึ่งบทเพลงเหล่านั้นมีเนื้อร้องที่ให้ความหมายว่าเป็นเรื่องของทหารเรือ เช่น เพลง “ศึกกลาง” ของ พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ เพลง “ร่างชาวทะเล” ของหม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริจักรพันธ์ เพลง “บ้านคือนาวา ธาราคือเรือนตาย (ต่อมาเปลี่ยนเป็น “ห้วงธารา”) ของ สง่า อารัมภ์ และพยางค์มุกดา เป็นต้น

เพลงที่บุคคลที่เป็นทหารเรือ ได้ประพันธ์ขึ้นเพื่อให้ทหารเรือและชาวเรือร้อง โดยมีได้เจาะจงให้เป็นเพลงทหารเรือโดยเฉพาะ เนื้อร้องอาจจะมีความหมายและกล่าวถึงน้ำ ไฟ ทะเล ความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบรรยากาศและสถานที่ที่เป็นถิ่นฐานของทหารเรือ เช่น เพลง “ทะเลแห่งความหลัง” ของพลเรือตรี สรรพ เรืองภูงา เพลง “คนึง” ของพลเรือตรี ปรีชา ดิษยนันท์ เพลง “คนึงนุช” ของ พลเรือโท ประชุม อาริรอบ เป็นต้น (นาวาเอกสำเร็จ นิยมเดช 2529:1)

จากบทเพลงทหารเรือทั้งที่เป็นบทพระราชนิพนธ์ บทพระนิพนธ์และบทพระพันธ์ต่างๆ ที่มีผู้แต่งไว้ดังกล่าวนี้ บทเพลงที่ได้รับความนิยมนำมาขับร้องและบรรเลงกันอย่างแพร่หลายและเป็นที่รู้จักกันอย่างดีทั้งในหมู่ทหารเรือและบุคคลทั่วไปนั้น จะเป็นบทเพลงที่มีเนื้อร้องกล่าวถึงและแสดงความหมายของการเป็น “ทหารเรือ” ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งบทเพลงเหล่านี้มีทั้งเพลงที่มีเนื้อหาเฉพาะเจาะจงให้เป็นทหารเรือ และไม่เจาะจงให้เป็นเพลงทหารเรือ และจากการที่บทเพลงเหล่านั้นได้รับความนิยม และเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จึงเป็นเหมือนสัญลักษณ์ อีกอย่างหนึ่งของทหารเรือ

3.1 ความหมายของเนื้อร้องบทพระนิพนธ์

เพลงดอกประดู่

ทะเลสมอพล้นออกกลิ่นดอนไป	ลัดไปเกาะสี่ซังจนกระทั่งกระโจมไฟ
เที่ยวหาข้าศึกมิได้นึกจะกลับมาใน	ถึงตายตายไป ตายให้แก่ชาติของเรา
พวกเราจงดูรู้เจ็บแล้วต้องจำ	ลับดาบไว้พลางข้างบนยอดกาฟฟ้าจะนำ
สยามเป็นชาติของเราธงทุกเสาศักขึ้นทุกลำ	ถึงเรือจะจมในน้ำธงไม่ต่ำลงมา
เกิดมาเป็นไทยใจร่วมกันแหละดี	รักเหมือนพี่เหมือนน้องช่วยกันป้องกันปฐพี
สยามเป็นชาติของเราอย่าให้เขามาย่ำมาย่ำ	ถึงตายตายให้ดีตายในหน้าที่ของเรา
พวกเราทุกลำจำเช่นดอกประดู่	วันไหนวันดีบานคลีพร้อมอยู่
วันไหนร่วงโรยดอกโปรยตกพรู	ทหารเรือเราจงดูตายเป็นหมู่ให้ชาติไทย

กรมหลวงชุมพรฯ ทรงนิพนธ์เพลงนี้จากชีวิตทหารเรือ และประสบการณ์ของพระองค์เอง เมื่อครั้งที่พระองค์ท่านทรงนำทหารและนักเรียนนายเรือออกฝึกภาคทางทะเล ซึ่งเริ่มขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. 2458 (ร.ศ.126) โดยในครั้งนั้นพระองค์ทรงเป็นผู้บังคับบัญชาการเรือมกุฎราชกุมารด้วยพระองค์เอง และในการฝึกภาคทางทะเลครั้งต่อมา ได้มีบันทึกของนายเรือผู้ช่วยนายศรี กมลนาวัน (พลเรือโทพระยาราชาวงษ์สัน) ถึงเหตุการณ์เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2454 (ร.ศ. 128) ในการฝึกภาคทางทะเลขณะเรือจอดอยู่ที่จังหวัดภูเก็ตว่า “วันนี้ข้าหลวงเทศาภิบาลเลี้ยงน้ำชาที่จวน นักเรียนนายเรือได้ร้องเพลงปลุกใจลาวดำนันทรายหรือสุนัขเลียบาดกับเพลงคัมมิงทูตริยน์ ...เพลงทั้งสองนี้พวกข้าราชการอิมเพรสมาก เอ็กไซติงและอินเตอร์เรสติง ลงท้ายร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีด้วย..”

เพลงดอกประดู่นี้ เดิมเข้าใจกันว่าเป็นเพลง “คัมมิงทูตริยน์” (COMIN 'THRO' THE RYE) เนื่องจากมีท่วงทำนองคล้ายคลึงกัน ในสมัยนั้นจึงเรียกเพลงดอกประดู่นี้ว่าเพลงคัมมิงทูตริยน์ เพลง“ดอกประดู่” นี้มีเนื้อร้องที่แสดงถึงภาพลักษณ์ของทหารเรือและความหมายที่แฝงอยู่หลายแห่งในเนื้อเพลงบทนี้ ใช้ลักษณะของการเปรียบเทียบที่เป็นลักษณะเฉพาะของหมู่ทหารเรือที่จะเข้าใจได้ดี และจำติดใจได้ง่าย

ในเนื้อเพลงบทนี้ ได้มีการใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดจินตนาการเป็นภาพขึ้นตามความรู้สึก โดยมีเนื้อเพลงทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งเร้าให้เห็นภาพที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้น โดยถ่ายทอดออกมาผ่านถ้อยคำต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความประทับใจและเกิดอารมณ์หรือจินตนาการคล้อยตาม ดังเช่นเนื้อร้องที่ว่า “ถึงเรือจะจมในน้ำ ธงไม่ต่ำลงมา” ข้อความนี้แสดงให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของความเป็นทหารเรือที่จะไม่ยอมให้ใครมาดูหมิ่นได้แม้เรือจะจมลง แต่ธงซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของชาติ และของ

ทหารเรือก็จะไม่ยอมปล่อยให้ต่ำลงมาถึงพื้นดินได้ น้ำ ซึ่งหมายถึงการลดศักดิ์ศรี หรือทอดยลง ในที่นี้ความหมายของคำว่า ธง ในประเพณีทหารเรือ นั้น นับเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่ง ที่แสดงถึงรัฐ หรือชาติที่มีเอกราช และอธิปไตยที่สมบูรณ์ เมื่อมีเรือรบก็ย่อมจะมีธงของตนเองชักขึ้นแสดง ถ้าไม่เช่นนั้น แม้จะมีเรือรบก็ต้องใช้ธงของประเทศที่ให้ความคุ้มครอง (สงวน อิศรางกูร ณ อยุธยา 2504 : 96) และการชักธงจะมีการชักธงขึ้นทั้งในเวลาที่เราจอดและเรือออกเดินทาง ยังเป็นการประกาศถึงความเป็นทหารเรือไทยด้วย ดังนั้นความหมายของคำว่า “ธงไม่ต่ำลงมา” นั้นมิใช่ลักษณะของระดับของธงที่ต่ำจมลงในน้ำ แต่มีความหมายถึงความเป็นชาติจะไม่ต่ำลง หรือศักดิ์ศรีของความเป็นชาติจะต้องไม่ถูกย่ำยี

นอกจากนั้นในเนื้อร้องเพลงบทนี้ยังได้บอกถึงหน้าที่และการปลูกฝังสำนึกของทหารเรือ และความเป็นคนไทยไว้อย่างชัดเจนว่า

“เกิดมาเป็นไทยใจร่วมกันแหละดี รักเหมือนพี่เหมือนน้องช่วยกันป้องกัน
สยามเป็นชาติของเราอย่าให้เขาย่ำมา ยี ถึงตาย ตายให้ดีตายในหน้าที่ของเรา”

จากเนื้อร้องนี้ ได้บอกความหมายของการเป็นทหารไว้อย่างชัดเจนว่ามีหน้าที่ป้องกัน ชาติ และหากจะต้องตายก็ให้ตายในหน้าที่ของการปกป้องชาติ ซึ่งถือว่าเป็นการตายอย่าง สมเกียรติ นอกจากการแสดงถึงหน้าที่ของทหารเรืออย่างชัดเจนแล้ว ข้อความนี้ก็เหมาะสำหรับ การบอกกล่าวกับคนไทยทุกคน ให้พึงสำนึกถึงความรักสามัคคีและร่วมมือป้องกันชาติอันเป็น หน้าที่ของทุกคน มิใช่เพียงเฉพาะหน้าที่ของทหารเรือเท่านั้น นอกจากการแสดงภาพลักษณ์ และหน้าที่ของทหารเรือแล้ว เนื้อร้องบางตอนของเพลงนี้ยังมีความหมายอื่น ๆ อันเป็นแรง บันดาลใจ หรือสิ่งซึ่งต้องการจะบอกให้ทราบโดยอ้อมแฝงอยู่ ซึ่งมาจากประสบการณ์ของ กรมหลวงชุมพรฯ ที่ท่านทรงถือเอากรณี ร.ศ.112 ที่ไทยถูกรุกรานทางเรือจากฝรั่งเศสอันเป็น เหตุให้ท่าน ทรงเห็นความสำคัญของการปรับโครงสร้างของกองทัพเรือและการให้การศึกษาและ ฝึกฝนนักเรียนนายเรือให้มีความรู้ความสามารถยิ่งขึ้น โดยได้แสดงความคิดนี้ไว้ในเนื้อร้อง ตอนหนึ่งว่า

“พวกเราจงรู้เจ็บแล้วต้องจำ ลับดาบไว้พลางข้างบนยอดกาฬจะนำ”

ซึ่งการบอกให้ทุกคน “รู้เจ็บแล้วต้องจำ” นั้นเป็นการบอกให้ทหารเรือทุกคนสำนึกใน กรณี ร.ศ.112 เป็นบทเรียนและการ “ลับดาบไว้พลาง” นั้นก็หมายถึงการศึกษาและฝึกหัดทาง การทหารให้มีความสามารถมีความพร้อมที่จะเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เหมือนการลับดาบ เตรีมพร้อมอยู่ตลอดเวลา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก ส่วน “ข้างบนยอด กาฬพิ” หมายถึง ธงราชนาวี ซึ่งมีลักษณะเป็นธงชาติไทย และมีข้างอยู่ในวงกลม อยู่ตรงกลาง

ผืนธงชาติ ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของทหารเรือ ที่ใช้ธงชาติแตกต่างไปจากธงชาติที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะ แต่เดิมนั้น ประเทศไทยได้ใช้ธงชาติที่มีรูปช้างเป็นสัญลักษณ์ ต่อมาเมื่อมีการเปลี่ยนลักษณะของธงเป็นแถบสีตามสากลนิยมทหารเรือก็ยังคงเอาสัญลักษณ์รูปช้างของเดิมนั้นไปใช้เป็นส่วนประกอบของธงชาติที่เป็นแถบสีด้วย ดังนั้น คำว่า ช้าง ในที่นี้ จึงมีความหมายถึงธงชาติ ซึ่งมีความหมายแสดงถึงความเป็นชาติ ส่วน “ยอดกาฬพิ” นั้น เป็นเสาธงซึ่งเรียกกันว่า “เสากาฬพิ” อยู่กลางเรือบนส่วนสูงสุดของเรือ การชักธงนี้ถือเป็นประเพณีทหารเรืออย่างหนึ่ง ที่จะต้องชักธงขึ้นทุกวันในเวลา 08.00 น. เมื่อเรือจอดก็ชักธงที่เสาธงท้ายเรือ และเมื่อเรือออกเดินทางก็จะชักธงขึ้นที่เสากาฬพิ (สงวน อิศรางกูร ณ อยุธยา 2504 : 96)

ในส่วนของการแสดงการเปรียบเทียบในเพลงนั้น มีเนื้อร้องในตอนสุดท้ายที่บอกไว้ชัดเจนว่าทหารเรื่อนั้นเปรียบเหมือนดอกประดู่ ซึ่งจะบานและร่วงพร้อมกันอันแสดงถึงความสามัคคี ไม่ว่าจะสุขหรือทุกข์ ก็จะเป็นไปโดยพร้อมเพรียง ดังเนื้อเพลงที่ว่า

“พวกเราทุกลำจำเช่นดอกประดู่ วันไหนวันดีบานคลี่พร้อมอยู่
วันไหนร่วงโรยดอกโปรยตกพรู ทหารเรือเราจงดูตายเป็นหมู่ให้ชาติไทย”

ซึ่งจากเนื้อเพลงส่วนนี้ได้แสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของทหารเรือก็คือ ดอกประดู่ โดยกรมหลวงชุมพรฯ ทรงเปรียบเทียบไว้กับชีวิตของทหารเรือว่าควรจะมีจิตใจความพร้อมเพรียงสามัคคีว่าหากจะบาน หรือจะโรยก็เป็นไปโดยพร้อมกัน เหมือนดอกประดู่ ซึ่งต่อมาดอกประดู่นี้ก็ถือเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของทหารเรือ

นอกเหนือจากการกล่าวถึงภาพลักษณ์ของทหารเรือในส่วนต่าง ๆ แล้ว เนื้อร้องของเพลงดอกประดู่ก็ยังมีการใช้คำเฉพาะที่แสดงถึงสถานที่และการกระทำต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มความมีชีวิตและความหมายของเนื้อเพลงลงไป โดยไม่ต้องกล่าวถึงชื่อ หากจะเป็นที่เข้าใจกันได้เองในหมู่ทหารเรือว่ามีความหมายถึงสิ่งใด ดังเนื้อร้องตอนแรกของเพลง ว่า

“หะเบสสมอพลัน ออกสันดอนไป
ลัดไปเกาะสีชัง จนกระทั่งกระโจมไฟ”

จากเนื้อร้องในส่วนนี้ได้ใช้คำว่า “หะเบส” หมายถึงการถอนสมอของเรือ และเดินทางออกสู่ทะเล โดยผ่านสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา และเดินทางไปจนถึงเกาะสีชัง ซึ่งบริเวณนั้นมี “กระโจมไฟ” ซึ่งหมายถึง ประภาคารแห่งหนึ่งบริเวณใกล้ท่าเรือสีชังที่สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคราวเสด็จประพาสเกาะสีชังในปี พ.ศ. 2434

โดยมีชื่อเป็นทางการว่า “อัมภาวศ์” อันมาจากพระนามของสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอัมภาวศ์เดชาวุธ

จากเนื้อร้องของบทประพันธ์เพลง “ดอกประดู่” นี้ได้บอกถึงความหมายของการเป็นทหารเรือไว้อย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของภูมิหลัง หน้าที่ และแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ควรยึดถือตามแบบอย่างของทหารเรือที่พระองค์ท่านต้องการให้เกิดขึ้น จึงเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้บทประพันธ์บทนี้ มีความหมายอย่างชัดเจนและเฉพาะเจาะจงให้เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของทหารเรือ

ทำนองเพลงดอกประดู่

เพลงดอกประดู่มีลักษณะเป็นเพลงท่อนเดียว ความยาว 16 ห้อง แต่ในบทนิพนธ์นี้เนื่องจากมีบทร้องที่ยาวจึงทำให้ทำนองดังกล่าวนี้ถูกนำมาร้องเข้ากับบทร้องที่ยาวจนทำให้เพลงนี้มีลักษณะเหมือนเป็นเพลง 4 ท่อน แต่เมื่อพิจารณาถึงท่วงทำนองของ 4 ท่อนนี้แล้ว ก็มีความเหมือนกันทั้งสิ้น ยกเว้นในท่อนแรกของตอนขึ้นต้นเพลง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างในท่อนที่ 1 ทั้งนี้เนื่องจากคำร้องที่เป็นตัวกำหนดจังหวะและทำนอง แต่ในท่อนต่อ ๆ ไป ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับท่อนอื่น ๆ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ทั้ง 4 ท่อนนี้มีลักษณะการประพันธ์ที่เหมือนกัน และการเปรียบเทียบกับเพลง COMIN ‘THRO’ THE RYE นี้ ก็จะใช้ทำนองเพียงท่อนเดียวจากเพลงดอกประดู่ การเปรียบเทียบนี้ได้เปรียบเทียบระดับเสียงของทั้ง 2 เพลงนี้ให้อยู่ในระดับเสียงเดียวกัน คือ A^b MAJOR โดยยึดระดับเสียงของ COMIN ‘THRO’ THE RYE เป็นหลัก

เปรียบเทียบทำนองเพลง “ดอกประดู่”
และเพลง “COMIN’ THRO’ THE RYE”

MIN’
RO’ THE RYE

ดอกประดู่

1 2 3

4 5 6 7

8 9 10 11

12 13 14 15

16

จากการเปรียบเทียบทั้ง 2 บทเพลงนี้ด้วยกัน จะเห็นได้ว่ามีความยาวเท่ากันและมีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างของท่วงทำนองและจังหวะดังจะพิจารณาได้ดังนี้

ความเหมือนและความคล้ายคลึง

ทั้ง 2 ทำนองนี้มีการใช้กลุ่มเสียงที่เหมือนกันอยู่หลายแห่ง และการใช้เสียงเดียวกันในจังหวะที่ 1 ซึ่งเป็นจังหวะที่มีความหนักแน่น ชัดเจน ในห้องที่ 4 ของทุวรรค ดังจะเห็นได้จากการใช้กลุ่มเสียงเดียวกันในห้องที่ 2, 6, 10 และ 14 นั้นได้ใช้เสียงเหมือนกันและการเคลื่อนที่ของเสียงก็ไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนในห้องที่ 4, 8, 12 และ 16 ซึ่งเป็นห้องสุดท้ายของวรรคนั้น ก็จะเป็นเสียงเดียวกันอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีส่วนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอยู่ คือในห้องที่ 3, 7, 11 และ 15 นั้น เป็นทำนองที่ต่อเนื่องจากห้องที่ 2, 6, 10 และ 14 และมีความสัมพันธ์กันโดยใช้เสียงเดียวกันในจังหวะที่ 1 รวมถึงห้องที่ 9 และ 13 ก็มีลักษณะเช่นเดียวกันคือ การใช้เสียงเดียวกันในจังหวะที่ 1

ในส่วนของความคล้ายคลึงของท่วงทำนอง และจังหวะนั้น ดังที่ได้กล่าวถึงความเหมือนของการใช้กลุ่มเสียงแล้ว การใช้ลักษณะจังหวะ ได้ปรากฏชัดเจนถึงความเหมือนกันของเกือบทั้งหมดในจังหวะที่ 1 ของทั้ง 2 บทเพลงนี้จะใช้รูปแบบของจังหวะ เดียวกัน และในจังหวะที่ 2 ก็เริ่มมีความแตกต่างกันออกไป ดังเห็นได้จากห้องที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 13 และ 14

ด้านความแตกต่าง

ส่วนที่แสดงความแตกต่างอย่างมาก ได้แก่ ส่วนแรกของเพลงในห้องที่ 1 ที่มีความแตกต่างกันทั้งทำนองและการใช้จังหวะ คงมีแต่ลักษณะของจังหวะ ที่อยู่ในจังหวะที่ 1 เท่านั้น แต่ระดับเสียงนั้นมิได้มีความเหมือนกันทั้งหมด

เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบโดยรวมของทั้ง 2 เพลงนี้แล้ว ก็เห็นได้ถึงความคล้ายคลึงกัน ซึ่งก็เป็นผลมาจากการใช้ลักษณะของจังหวะและกลุ่มเสียงที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน ตลอดจนถึงความสัมพันธ์ของการต่อเนื่องของทำนองหรือทิศทาง (MOTION) ในการเคลื่อนที่ของทำนอง ที่เคลื่อนไปยังเสียงเดียวกัน แต่ทั้ง 2 เพลงนี้ก็ยังมี ความแตกต่างในเรื่องของจังหวะอยู่มาก โดยเฉพาะในส่วนของจังหวะที่ 2 ทั้งนี้เป็นผลมาจากภาษา ซึ่งเป็นบทร้องจะเป็นตัวกำหนดลักษณะของจังหวะที่จะทำให้ความหมายของคำนั้นยังคงความหมายเดิมไว้ รวมถึงทำนองในเพลง “ดอกประดู่” นั้น ยังมีความสัมพันธ์กับภาษาไทยเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะคำในภาษาไทยบางคำไม่สามารถจะร้องให้ตรงกับเสียงได้เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการเอื้อน ซึ่งทำนองในบางช่วงนั้นได้มีส่วนช่วยให้การร้องนั้นสามารถเอื้อนได้ และทำให้ความหมายของคำนั้นไม่ผิดเพี้ยนไป

เพลงเดินหน้า

เกิดมาทั้งที่มันก็ติดอยู่แต่เมื่อเป็น
 อีกสามร้อยปีมันก็ไม่มีใครใครจะเห็น
 ใครจะนึกใครจะฝัน เขาก็ลืมกันเหมือนตัวเส้น
 ครั้นนานไปเขาก็ลืมใครหรือจะยืมชีวิตให้เป็น
 ใครจะเห็นก็เห็นแต่น้ำใจ
 จำไว้แต่ชื่อว่าตัวเราคือทหารเรือไทย
 ตายแต่ตัวชื่อยังฟุ้ง ทัวทั้งกรุงก็ไม่ลืมได้
 (สร้อย) ทั้งเขาสักทั้งเวสท์ทั้งนอร์ธทั้งอีสต์
 จะคิดถึงตัวเราเอยจะต้องตายทุกคนไป
 ส่วนตัวเราตายไยยืนไยยืนแต่ชื่อ
 ให้โลกทั้งหลายเขาสื่อว่าตัวเราคือทหารเรือไทย
 เกิดมาทั้งที่มันก็มีอยู่แต่ทุกซกัย
 วันนี้เคราะห์ดีรุ่งขึ้นพຼ່งนี้จะเป็นอย่างไร
 ดีเคยพบ ชั่วเคยเห็น จนก็เคยเป็นมีเคยได้
 อนาคตเราไม่รู้ถึงเราไม่รู้ก็ต้องเดินไป
 กลัวไปไยมันก็ล่วงไปตามเวลา
 ไม่ตายวันนี้มันคงไปชี้เอาวันข้างหน้า
 วันนี่ยอพຼ່งนี้ดำไม่ใช่ซ้ำซ้ำปากของใคร
 (สร้อย) ทั้งเขาสักทั้งเวสท์ทั้งนอร์ธทั้งอีสต์
 จะคิดถึงตัวเราเอยจะต้องตายทุกคนไป
 ส่วนตัวเราตายไยยืนไยยืนแต่ชื่อ
 ให้โลกทั้งหลายเขาสื่อว่าตัวเราคือทหารเรือไทย

แต่เดิมเพลง “เดินหน้า” นี้แยกออกเป็น 2 เพลง คือ “เกิดมาทั้งที่มันก็ติดอยู่แต่เมื่อเป็น”
 และ “เกิดมาทั้งที่ มันก็มีอยู่แต่ทุกซกัย” ต่อมาได้นำเอา 2 เพลงนี้มารวมกันและตั้งชื่อว่า
 “เดินหน้า” เนื่องจากทั้ง 2 เพลงนี้ มีทำนองเดียวกัน กรมหลวงชุมพรฯ ทรงนิพนธ์เพลงนี้
 มาจากชีวิตในการปฏิบัติราชการทหารเรือ ซึ่งเนื้อร้องบางตอนกล่าวไว้ว่า

“วันนี่ยอ พຼ່งนี้ดำ ไม่ใช่ซ้ำซ้ำปากของใคร”

ซึ่งจากประวัติของพระองค์ ได้แสดงให้เห็นว่า ในบางเวลาพระองค์ถูกเข้าใจผิด และมักจะเป็น
 ฝ่ายถูกกล่าวหา ถึงแม้ว่าพระองค์จะทรงตั้งพระทัยที่จะทำราชการและพัฒนากิจการทหารเรือ

ให้เจริญก้าวหน้า แต่ก็ไม่สามารถจะพ้นจากการถูกตำหนิ หรือถูกรังเรียนในกรณีต่าง ๆ ได้ แต่พระองค์ท่านก็ไม่ใส่ใจพระทัยกับคำเหล่านั้น โดยทรงถือว่า พระองค์ทรงตั้งพระทัยที่จะพัฒนากิจการทหารเรือให้ก้าวหน้า และเหตุการณ์เหล่านั้นก็เป็นมูลเหตุหนึ่งในการที่ทำให้พระองค์ต้องออกจากราชการในที่สุด ดังนั้นความตอนหนึ่ง จากพระบรมราชโองการของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า

“นายพลเรือตรี พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมหมื่นชุมพรเขตอุดมศักดิ์ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตและบังคับบัญชานักเรียนนายเรือ เมื่อนายทหารที่ได้ศึกษามาแล้วในสำนักนี้ ได้มาพากันอ้อมเอิบกำเร็บใจไปดังกล่าวมาแล้ว ปรากฏชัดว่าได้ฝึกสอนนักเรียนนายเรือในหนทางไม่ดี ทำให้มีจิตฟุ้งซ่านจนนับว่าเสื่อมเสียวินัย และนามของทหารไม่รู้สึกระงับเกรงกลัวคุณของพระเจ้าแผ่นดิน นับว่าประพัตไม่ชอบด้วยราชการอย่างยิ่ง สมควรที่จะลงโทษให้เป็นตัวอย่างแก่นายทหารผู้ใหญ่ผู้น้อย แต่กรมหมื่นชุมพร ได้กระทำราชการเป็นประโยชน์มาแล้วหลายประการ นับว่ามีความชอบอยู่บ้าง เพราะฉะนั้นในครั้งนี้นัยกโทษอย่างอื่นให้ทั้งสิ้น เป็นแต่ให้ออกจากตำแหน่งหน้าที่ราชการประจำ ให้เป็นกองหนุนรับเบี้ยหวัดอย่างนายทหารกองหนุนตามระเบียบราชการสืบไป แต่บัดนี้”

(ประพัฒน์ จันทวิรัช 2527 : 232)

โดยเนื้อหาของเนื้อเพลง “เดินหน้า” แสดงเจตนาที่จะปลุกใจให้ไม่กลัวตาย และยึดอยู่บนความจริงที่ว่า ทุกคนต้องตาย แต่เมื่อทุกคนไม่สามารถหนีความตายได้แล้ว ก็ควรจะตายอย่างไวชื่อ ทหารเรือไทย

เนื้อหาของเพลงบทนี้มีการใช้ถ้อยคำที่มีน้ำเสียงและถ้อยคำที่แสดงถึงการตัดพ้อหรือให้เข้าใจในการมีชีวิตแบบทหารเรือ ซึ่งการกล่าวถึงสิ่งเหล่านั้น เป็นการปลอบใจสำหรับการมีชีวิตอยู่แบบทหารเรือ โดยเป็นการยกเหตุผลที่เป็นความจริงใกล้ตัวที่จะทำให้ทหารที่เป็นผู้น้อยกว่าจะเข้าใจได้มาพูดให้เห็นถึงสิ่งเหล่านั้นว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่จะเกิดขึ้นได้ อีกทั้งยังได้แสดงให้เห็นถึงความคิดปลูกฝังให้ทหารทั้งหลายให้ความสำคัญกับตัวเอง โดยทรงเปรียบตัวบุคคลเป็นเพียงแค่ตัวเส้น ที่เป็นสัตว์เล็ก ๆ เท่านั้น แต่น้ำใจและศักดิ์ศรีนั้นจะยั่งยืนและเป็นที่จดจำของบุคคลตลอดไป ดังเนื้อเพลงที่ว่า

“เกิดมาทั้งทีมันก็ได้อยู่แต่เมื่อเป็น
 อีกสามร้อยปีมันก็ไม่มีใครจะเห็น
 ใครจะนึกใครจะฝันเขาก็ลืมกันเหมือนตัวเส้น
 ครั้นนานไปเขาก็ลืมใครหรือจะยืมชีวิตให้เป็น
 ใครจะเห็นก็เห็นแค่หน้าใจ
 จำได้แต่ชื่อว่าตัวเราคือทหารเรือไทย...”

ในส่วนเนื้อเพลงที่ว่า

“เกิดมาทั้งทีมันก็มีอยู่แต่ทุกซกัย
 วันนี้เคราะห์ดีวันพรุ่งนี้จะเป็นอย่างไร
 ดีเคยพบ ชั่วเคยเห็น จนเคยเป็น มีเคยได้
 อนาคตเราไม่รู้ ถึงไม่รู้ก็ต้องเดินไป
 กลัวไปใยมันก็ล่วงไปตามกาลเวลา
 ไม่ตายวันนี้คงไปซื้อเอาวันข้างหน้า

เนื้อเพลงส่วนหลังนี้ แต่เดิมได้แยกออกเป็นบทเพลงหนึ่ง ซึ่งต่อมาได้นำมารวมกับเนื้อร้องส่วนแรก โดยเนื้อเพลงส่วนนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความคิดที่มุ้งมั้น และมีจุดหมายในอนาคตข้างหน้า และทรงสอนให้ไม่กลัวและย่อท้อต่อทุกซกัยในชีวิต ให้พยายามทำต่อไปถึงแม้จะไม่ว่าผลจากการตั้งใจทำนั้น จะได้รับการตอบสนองอย่างไร สังเกตจากการใช้คำว่า “เคราะห์ดี” เหมือนกับเป็นการบอกถึงความไม่แน่นอน ถึงแม้ว่าการกระทำนั้นจะเน้นการกระทำดี แต่ก็ไม่สามารถบอกได้ว่าผลจะเป็นอย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม ข้อความหนึ่งที่แสดงถึงความเข้าใจและความพอใจในสิ่งที่ได้กระทำผ่านมาก็คือ “ดีเคยพบ ชั่วเคยเห็น จนเคยเป็น มีเคยได้” ซึ่งเนื้อเพลงส่วนนี้แสดงถึงความคิดที่ไม่ยึดมั่น ไม่รู้สึกยินดีหรือไม่ยินดีกับสิ่งทั้งหลายทั้งปวง หากแต่เป็นเพียงสิ่งที่ผ่านเข้ามาในส่วนของคุณชีวิต รองศาสตราจารย์ นายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล (สัมภาษณ์) ได้ให้ความเห็นว่า บทร้องในส่วนนี้ ได้แสดงให้เห็นพระปรีชาสามารถในการใช้ภาษาของกรมหลวงชุมพรฯ ได้อย่างดีเยี่ยม โดยทรงนำเอาสำนวนไทยที่ว่า “ชั่ว ดี มี จน” และ “เคยพบ เคยเห็น เคยเป็น เคยได้” นำมารวมเข้าด้วยกัน เป็นถ้อยคำที่มีความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คือ “ดีเคยพบ ชั่วเคยเห็น จนเคยเป็น มีเคยได้” ซึ่งเนื้อหาของถ้อยคำเหล่านี้ได้แสดงถึงความจริงของชีวิตที่เป็นสัจธรรมในเรื่องของความไม่แน่นอน ในเรื่องนี้ นาวาเอก ดร. วิษณุเทพ ศิลปบรรเลง (สัมภาษณ์) ได้ให้ความเห็นว่า น่าจะเป็นผลมาจากการที่กรมหลวงชุมพรฯ ทรงเลื่อมใสในพุทธศาสนา และทรงเป็นศิษย์ของหลวงปู่ศุข วัดมะขามเฒ่า ซึ่งทำให้พระองค์ได้เรียนรู้ถึงหลักธรรมในศาสนา และนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตได้อย่างดีเยี่ยม ในส่วนแรกของเพลงก็ปรากฏข้อความนี้เช่นกัน และการใช้ถ้อยคำเหล่านี้ซ้ำ ๆ ทั้งใน 2 ส่วนของบทเพลงนั้นย่อมแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะเน้นความหมายนั้นให้ชัดเจนขึ้นพร้อมด้วยปฏิภาณกวีได้เป็นอย่างดี

และในสร้อยของเนื้อเพลงทั้ง 2 ส่วนนี้ ได้มีการใช้ถ้อยคำเพื่อปลุกเร้าให้เกิดความฮึกเหิม เห็นความยิ่งใหญ่ของความเป็นทหารเรือไทย ด้วยเนื้อร้องที่ว่า

ทั้งเซาท์ ทั้งเวสต์ ทั้งนอร์ธ ทั้งอีสต์
จะคิดถึงตัวเราเอยจะต้องตายทุกคนไป
ส่วนตัวเราตายไยยืนไยยืนแค่ชื่อ
ให้โลกทั้งหลายเขาลือว่าตัวเราคือทหารเรือไทย

ทำนองเพลงเดินหน้า

ในบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือ ที่กรมหลวงชุมพรฯ นิพนธ์ไว้ มีบทเพลงที่ทรงนำทำนองมาจากเพลงไทยที่มีชื่อว่า “คุณลุง คุณป้า” ซึ่งเป็นเพลงที่มีมาก่อนแต่เดิม และเมื่อทรงนำเพลงไทยเพลงนี้มานิพนธ์ใหม่เข้ากับเนื้อร้องที่มีจุดประสงค์เพื่อการปลุกใจทหาร ดังนั้นลักษณะของโครงสร้างทางการประพันธ์จึงมีความแตกต่างไปจากเดิมในบางส่วน ดังแสดงให้เห็นโดยการเปรียบเทียบแนวทำนองของบทพระนิพนธ์และทำนองเพลงไทย “คุณลุง คุณป้า”

แนวทางในการวิเคราะห์เปรียบเทียบนี้จะใช้ทำนองเพลง “คุณลุง คุณป้า” เป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็นวรรค วรรคละ 4 ห้อง เพื่อให้สอดคล้องกับจังหวะหน้าทับของเพลงไทย และในห้องสุดท้ายของวรรค (ทุก ๆ 4 ห้อง) จะเป็นเสียงสำคัญหรือลูกตกที่เป็นเสียงหลักของแนวทำนอง ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความเหมือนหรือแตกต่างของแนวทำนองที่ประพันธ์ขึ้นใหม่จากเค้าโครงของเดิมนี้

เปรียบเทียบทำนองเพลง “เดินหน้า” และเพลง “คุณลุง คุณป้า”

เดินหน้า

คุณป้า

The musical score is written on five systems of staves. The first system shows the beginning of both songs. The second system continues the melody. The third system shows a more complex melody with many eighth notes. The fourth system continues the melody. The fifth system shows the end of the piece with a final cadence.

Handwritten musical score for a piece in G major (one sharp). The score is written on five systems of staves, each containing a treble and bass staff. The measures are numbered 21 through 42. The notation includes various note values (quarter, eighth, sixteenth notes), rests, and accidentals. A large, faint watermark of a university seal is visible in the background of the page.

Measures 21-24: Treble staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C. Bass staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C.

Measures 25-28: Treble staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C. Bass staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C.

Measures 29-32: Treble staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C. Bass staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C.

Measures 33-36: Treble staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C. Bass staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C.

Measures 37-40: Treble staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C. Bass staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C.

Measures 41-42: Treble staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C. Bass staff has a half note G, quarter note A, quarter note B, quarter note C.

จากการเปรียบเทียบทำนองของทั้ง 2 ทำนองนี้แล้ว ได้เห็นถึงความแตกต่าง และแนวทางในการประพันธ์คือ

ในด้านความสัมพันธ์กับทำนองเดิม

จะเห็นได้จากการนำทำนองของเดิมมาใช้ ในส่วนแรกของเพลงห้องที่ 1-2 และการรักษาเสียงหลัก หรือลูกตก ของทำนองเดิมไว้ในห้องที่ 4 ซึ่งยังคงเป็นเสียงเดียวกันอยู่ ถึงแม้ว่าในการดำเนินทำนองในช่วงที่ผ่านมาจะไม่เหมือนทำนองเดิม ทั้งนี้สิ่งที่แตกต่างไปนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการแปรทำนองให้แตกต่างออกไป แต่ก็ยังลงเสียงเดิมในจังหวะที่ตรงกับทำนองหลักอยู่ เช่นเดียวกันกับตั้งแต่ห้องที่ 5 ถึง 8 ซึ่งลงเสียงหลักตรงกัน ในจังหวะแรกของห้องที่ 8 และต่อมาห้องที่ 9 ถึง 12 ก็ยังคงรักษาเสียงหลักไว้ในจังหวะแรกของห้องที่ 12 จากห้องที่ 12 ถึง 16 นั้น เกิดความแตกต่างของการลงเสียงสำคัญ และเมื่อเริ่มห้องที่ 17 ถึง 20, 21 ถึง 28 ก็กลับมามีความสัมพันธ์กันกับทำนองเดิมอีกครั้งหนึ่ง โดยการลงเสียงหลักที่เสียงเดียวกัน หลังจากนั้นตั้งแต่ห้องที่ 29 ถึง 32, 33 ถึง 36 และ 37 ถึง 40 นั้น ก็ได้แสดงความสัมพันธ์ในการใช้เสียงหลักเสียงเดียวกัน และบทพระนิพนธ์ที่แต่งขึ้นใหม่นั้น ยังมีความยาวเกินกว่าทำนองเดิมอีกด้วย

ในด้านความแตกต่างจากทำนองเดิม

โดยโครงสร้างหลักของบทพระนิพนธ์นี้ยังคงรักษาเสียงหลักหรือลูกตกได้สอดคล้องตรงกับทำนองของเดิมอยู่มาก จากในจำนวนทั้งหมด 10 แห่ง (10หน้าทับ) ได้มีลูกตกเสียงหลักตรงกับทำนองเดิมอยู่ 6 แห่ง และแตกต่างจากทำนองเดิมอยู่ 4 แห่ง ในความแตกต่างจากเสียงเดิมนั้น น่าจะเป็นผลมาจากความต่อเนื่องของแนวทำนอง ทั้งนี้เพราะแนวทำนองที่สร้างขึ้นใหม่นี้ใช้กับการขับร้อง ซึ่งจะต้องมีคำและพยางค์เป็นตัวกำหนด ซึ่งจะสังเกตความแตกต่างอีกประการหนึ่งได้จากในแนวทำนองของเดิมนั้น มีลักษณะของการใช้เสียงที่ถี่และต่อเนื่องกันเป็นช่วง ๆ เช่นในห้องที่ 8 ถึง 11 และ 20 ถึง 23 แต่ในแนวทำนองที่ได้สร้างขึ้นใหม่นั้น จะไม่มีลักษณะดังกล่าว จะเป็นการใช้เสียงและจังหวะที่ชัดเจนเป็นจังหวะไป ไม่ยาวต่อเนื่องกันตลอด จึงน่าจะเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้เสียงหลักนั้นจะต้องเปลี่ยนไปตามความต่อเนื่องของทำนอง

ในด้านความสัมพันธ์ของทำนองและเนื้อร้อง

โดยจุดประสงค์ของบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือนี้ มีจุดประสงค์เพื่อปลุกใจ ดังนั้นการเลือกใช้ถ้อยคำและภาษาจึงมีความสำคัญและเด่นชัดกว่าทำนอง อีกทั้งลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งในการใช้ภาษาและถ้อยคำในการนิพนธ์บทเพลงทหารเรือ ของกรมหลวงชุมพรฯ จึงทรงใช้คำที่ง่าย สั้น กระชับ และได้ใจความ ซึ่งถ้อยคำเหล่านั้นถ้ามองถึงความสัมพันธ์กับทำนองแล้ว จะเห็นว่ามีความสัมพันธ์กันอยู่มาก โดยคำจะเป็นตัวกำหนดจังหวะที่เน้นหนักชัดเจนเป็น

คำ ๆ ไป ไม่ค่อยมีลักษณะของคำที่หลายพยางค์ และต่อเนื่องกัน อีกทั้งลักษณะของบทพระนิพนธ์ที่เป็นเพลงปลุกใจนี้ ควรจะมีลีลาของจังหวะที่หนักแน่น ดังนั้นความชัดเจนของจังหวะจึงเป็นลักษณะของการใช้จังหวะหนักแทบทั้งสิ้น มีบางช่วงที่เป็นเสียงยาว เช่นในท้องที่ 33 ถึง 36 ก็แสดงให้เห็นว่า แม้จะเป็นเสียงยาว แต่คำที่ใช้นั้นก็เป็คำพยางค์เดียวโดยตลอด และลักษณะของทำนองและเนื้อร้องในช่วงนี้ ยังสามารถเน้นความหมายให้ชัดเจนขึ้นอีกด้วย

หากพิจารณาถึงความสัมพันธ์โดยรวมของบทพระนิพนธ์นี้แล้ว จะเห็นว่า กรมหลวงชุมพรฯ ได้นิพนธ์เพลง “ดอกประดู่” นี้จากเค้าโครงของทำนองหลักเดิมของเพลง “คุณลุง คุณป้า” และมีการนำทำนองในส่วนต้นมาใช้อย่างชัดเจน และในส่วนต่อมานั้นก็ยังคงรักษาเค้าโครงเดิมไว้โดยการรักษาลีลาหลักของลูกตกในบางช่วงของเพลง

โดยลักษณะทั่วไปของการนำเพลงไทยมาแปรทำนองนั้น มักจะไม่นิยมที่จะทำให้ออกมาในแนวทางเดิม ทั้งนี้การแปรทำนอง หรือนำเค้าโครงของเพลงใดเพลงหนึ่งมาประพันธ์ใหม่นั้น ผู้ประพันธ์มักจะพยายามดัดแปลงทำนองใหม่ ให้แปลกออกไป จนยากที่จะทราบหรือหาพบได้ว่าได้นำทำนองเพลงนั้นมาจากเพลงอะไร ซึ่งวิธีการเช่นนี้ เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญา และความสามารถในการประพันธ์ที่เป็นแนวคิดของผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเชิงดนตรีไทย อีกทั้งเป็นการทดสอบถึงผู้ฟังด้วยว่า จะฟังหรือทราบได้หรือไม่ถึงที่มาของเพลงนั้น ๆ

กรมหลวงชุมพรฯ มิใช่แต่ทรงเป็นทหารแต่อย่างเดียว หากแต่พระองค์ทรงเป็นผู้ที่มีความรู้และสนใจในวิชาการดนตรีอยู่เดิมแล้ว อีกทั้งทรงสนพระทัยที่จะทดลองหรือทดสอบความสามารถของนักดนตรีในชั้นเชิงของการบรรเลง และความรู้ความสามารถด้วย ดังนั้นการที่พระองค์ท่านได้นำเพลง “คุณลุง คุณป้า” ของเดิมนี้มานิพนธ์ขึ้นใหม่ให้เป็นเพลงปลุกใจ อีกทั้งนิพนธ์บทร้องให้เข้ากับทำนองนี้ ย่อมเป็นการแสดงถึงความคิดในทางดนตรี ซึ่งมีทั้งการรักษาเค้าโครงเดิม ตลอดจนจนถึงการพัฒนาความคิดที่จะทำให้ทำนองนั้นมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของเพลงนั้นด้วย

โดยสรุปแล้ว บทเพลง “คุณลุง คุณป้า” และบทนิพนธ์เพลง “ดอกประดู่” นี้ ยังคงมีเค้าโครงเดิมที่มีความสัมพันธ์กันอยู่ แต่เมื่อได้มีการปรับปรุงทั้งในด้านจังหวะและทำนอง รวมถึงการมีบทร้องแล้ว ย่อมแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายที่เกิดขึ้นจากทำนองเดิมเป็นอย่างมาก

เพลงดาบของชาติ

ดาบของชาติเล่มนี้	คือชีวิตเรา
ถึงจะคมอยู่ดี	ลับไว้
สำหรับสู้ไฟรี	ให้ชาติ เรานา
ให้มิตรให้เมียให้	ลูกแล้ ชาติไทย

เนื้อร้องของเพลงบทนี้ กรมหลวงชุมพรฯ ทรงนิพนธ์ไว้เป็นโคลงสี่สุภาพในสมัยเดียวกับเพลง “ดอกประดู่” โดยมีเนื้อหาที่บ่งบอกถึงชีวิตทหารที่เปรียบเสมือนดาบที่จะต้องลับให้คมอยู่เสมอ สำหรับต่อสู้เพื่อปกป้องชาติ เป็นการแสดงภาพลักษณ์ด้านหน้าที่ของทหารที่จะต้องพร้อมเสมอในการสู้รบ

“...นาวาเอกหลวงสำรวจวิถีสมุทร ซึ่งเป็นนักเรียนนายเรือสมัยนั้น (2514 : 152-153) ได้กล่าวถึงเพลงบทนี้ว่า “เหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่โรงเรียนนายเรือจัดให้มโหรีเนื่องในวันที่พระพุทธรูปเจ้าหลวงเสด็จพระราชดำเนินมาเปิดโรงเรียนในวันที่ 20 พฤศจิกายน ซึ่งนายทหารเรือถือว่าเป็นวันกองทัพเรือ ครั้งนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช (รัชกาลที่ 6) เสด็จมาในงานด้วยรวมทั้งเจ้านายและข้าราชการผู้ใหญ่อีกมาก ได้จัดให้มีการเลี้ยงอาหารค่ำที่โรงอาหาร รวมทั้งนักเรียนด้วย ในระหว่างเวลารับประทานอาหารนั้น นักเรียนนายเรือผู้หนึ่งชื่อสนั่น ซึ่งเป็นมหาดเล็กของเสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ ด้วย ได้ลุกขึ้นและถอดมิดเดิ้ลบอยออกจากฝักรำและร้องเพลงหน้าพระที่นั่ง” เพลงที่นักเรียนนายเรือสนั่นร้องและรำนั่น คือเพลง“ดาบของชาติ”ซึ่งเป็นบทพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ที่ทรงหัดให้นักเรียนซึ่งเป็นมหาดเล็กของพระองค์ท่านร้อง แล้วนำมาให้นักเรียนนายเรือร้อง ซึ่งหลวงสำรวจวิถีสมุทร ได้ให้ความเห็นว่า อาจเป็นเหตุนี้ประการหนึ่งที่ทำให้กรมหลวงชุมพรฯ ถูกปลดออกจากราชการทหารเรือในเวลาต่อมา...”

ในด้านทำนองของเพลงดาบของชาตินี้ เป็นเพลงเดียวในบทพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ที่นิพนธ์ขึ้นในจังหวะวอลซ์ ซึ่งนับว่ามีความพิเศษอยู่มาก ที่ทรงนำจังหวะวอลซ์มาใช้กับบทเพลงทหารเรือ และมีความแตกต่างจากบทนิพนธ์อื่น ๆ ที่ทรงนิพนธ์ขึ้นในลักษณะของเพลงปลุกใจ และจากความสัมพันธ์ระหว่างกรมหลวงชุมพรฯ กับ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ในฐานะที่ทรงเป็นพระญาติและทรงโปรดการดนตรีทั้งสองพระองค์ อีกทั้งในช่วงเวลาที่กรมพระนครสวรรค์วรพินิต เข้ารับราชการเป็นเสนาบดีทหารเรือนั้น กรมหลวงชุมพรฯ ก็ยังทรงรับราชการอยู่ในกรมทหารเรือด้วย ตามบันทึกของหม่อมเจ้าหญิงสมประสงค์บริพัตร ที่

ทรงกล่าวว่า ทั้งสองพระองค์นี้ทรงรักกันมาก อาจเป็นไปได้ที่ทั้งสองพระองค์นี้ทรงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในทางดนตรี และจากงานนิพนธ์ของกรมพระนครสวรรค์วรพินิต ที่ทรงนิพนธ์เพลงต่าง ๆ ขึ้นนั้น ได้มีเพลงประเภทวอลซอยู่หลายเพลง เช่น วอลซ์ปลื้มจิต วอลซ์ประชุมพล วอลซ์โนรี แต่เนื่องจากบทนิพนธ์ดาบของชาตินี้ไม่สามารถค้นหาปีที่ทรงนิพนธ์ได้ จึงไม่สามารถเปรียบเทียบกับงานนิพนธ์ของกรมพระนครสวรรค์วรพินิต ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเวลาได้

เพลงสรรเสริญพระบารมี

เพลงสรรเสริญพระบารมี มีการขับร้องครั้งแรกเมื่อเดือนกันยายน พุทธศักราช 2431 ที่หน้าศาลากระทรวงยุติธรรม (กระทรวงกลาโหม) ในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื้อร้องประพันธ์โดย สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และเมื่อมีการขับร้องกันในโอกาสและสถานที่ต่างกันไป ก็จะมีผู้ประพันธ์เนื้อร้องขึ้นมาใหม่ตามแต่โอกาส แต่ยังคงใช้ทำนองเดิมอยู่ และในจำนวนเนื้อร้องที่ได้มีผู้ประพันธ์ขึ้นมาหลายเนื้อร้องนั้น กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงนิพนธ์เนื้อร้องเพลงสรรเสริญพระบารมีขึ้นเพื่อใช้สำหรับทหารเรือว่า

ข้าวรพุทธเจ้า	เหล่ายุทธพลนาวา
ขอถวายวันทา	วรบดทะบง
ยกพลถวายไชย	ให้สยามจง อิศระยิ่งยง
เย็นศิระเพราะพระบริบาล	ใจทหารทั้งป่วนาย
ยอมขอตายถวายท่าน	ขอบันดาล ๘ ประสงค์ใด
จงสิทธิ์ดังหวังพระฤทัย	ดุจถวายไชย ฉะนั้น

เพลงสรรเสริญพระบารมี

ข้า วั ร พุท-ธ- เสด็จ เหล่า ยุท-ธ-พล นา- วา
 ขอ ภา-วามวัน-ทา ว-ร นต ทะ บง ยก พล ภา-วาม - ไซ ให้ ส-ยาม-
 จง อธิ-ส-ระ ยิง ยง เจ็น ศุ-ระ เพชรพระ บร-ิ- บาล
 โอ จ ท-หาร ทัง บำ-ว นาย ขอ ยอม ทย ภา-วาม ท่าน ขอ บั้น-
 ดาล ฐ ประ-สงค์- อด จง สัก-ท-ี ดั่ง หวัง ว-ร-น-ภ- ทัย
 ทุ-จ ภา-วาม ัย ท- นัน

แต่ในปัจจุบันนี้ เพลงสรรเสริญพระบารมีได้ใช้เนื้อร้องอันเดียวกันทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นโอกาสใดก็ตาม และบทร้องต่าง ๆ ที่มีผู้ประพันธ์นั้นดูได้จากภาคผนวก

บทนิพนธ์อื่นๆ ได้แก่ เพลง “นักเรียนนายเรือและนายช่างกล” “ศิลปะสำหรับทหาร” และ “เกิดเป็นชายหมายมาดชาติทหาร” นั้น เนื้อร้องที่นิพนธ์ขึ้นก็มีลักษณะของการปลุกใจและสอนให้ทหารเรือมีความรักชาติ กล้าหาญ ยอมสละชีวิตเพื่อชาติไม่เกรงกลัวต่อความตาย แต่เนื่องจากบทเพลงเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอดสืบต่อกันมาโดยวิธีจำกันมา ซึ่งการปฏิบัติเช่นนี้ทำให้เกิดการผิดเพี้ยนไปจากเดิม และเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ทำนองเพลงของเพลงเหล่านี้สูญหายไป แม้ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พยายามที่จะค้นหาทำนองเพลงดังกล่าวเหล่านี้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะค้นพบได้ จึงทำให้ไม่สามารถนำเพลงเหล่านี้มาขับร้องและบรรเลง เช่นเพลงพระนิพนธ์อื่นๆ คงมีแต่บันทึกถึงบทพระนิพนธ์เหล่านี้ว่าเคยมีการขับร้องกัน และกล่าวถึงว่า “สำหรับเพลงลาวดำนันทรายหรือสุนัขเลียบาดนั้น น่าจะเป็นเพลง “นักเรียนนายเรือและนายช่างกล” ซึ่งทรงนิพนธ์ให้นักเรียนนายเรือโดยเฉพาะ (ประพันธ์ จันทวิรัช 2521:249)

เพลงนักเรียนนายเรือ และนายช่างกล

เพลงนี้มีเนื้อหาที่บอกถึงหน้าที่และความรู้ความชำนาญของนักเรียนนายเรือและนายช่างกล ที่กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงมีพระดำริให้จัดตั้งโรงเรียนนายเรือ และโรงเรียนนายช่างกลขึ้น ซึ่งต่อมาเรียกว่า โรงเรียนช่างกล โดยที่โรงเรียนช่างกลนี้ได้ถือกำเนิดขึ้นเมื่อ 1 มิถุนายน ร.ศ. 125 (พ.ศ. 2449) ซึ่งเหตุผลที่ดำริให้จัดตั้งโรงเรียนนี้ขึ้นก็เพื่อผลิตนายทหารช่างกลเพื่อรับผิดชอบเครื่องจักรและหม้อน้ำในเรือ ตลอดจนงานฝ่ายช่างแทนชาวต่างประเทศที่จ้างไว้ (ประพัฒน์ จันทวีรช 2527 : 188) และเนื้อหาอีกส่วนหนึ่งของเพลงนี้ ยังแสดงถึงความรู้สึกจดจำต่อเหตุการณ์เมื่อ ร.ศ. 112 กรณีพิพาทดินแดนกับฝรั่งเศส โดยได้แสดงไว้ในเนื้อเพลงว่า

“ทุกวันนี้ทราบเรื่องให้เคืองจิต อ้ายหน้าซิดตาชาวมันเข้ามา
ทำเรรวนป่วนปั่นด้วยสัญญา มันแอบเข้ามาทำเป็นมิตรสนิท
พอได้ช่องมันจะย่อเอาบุรี อ้ายตัวอัปรีย์เข้ามาเกาะเกาะหัวใจ”

ข้อความในเนื้อเพลงส่วนนี้แสดงให้เห็นเหตุการณ์และพฤติกรรมนับแต่รัฐบาล ฝรั่งเศส ได้เสนอต่อฝ่ายอังกฤษ ว่า เขาจะทำการปักปันพรมแดนกับฝ่ายไทย จนถึงวันที่ 3 กรกฎาคม ร.ศ. 112 หมู่เรือรบของฝรั่งเศสได้เดินทางจากน่านน้ำจีนลงมาที่ประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นการใช้กำลังในการบีบบังคับไทยในการที่จะเรียกร้องสิทธิของตนเหนือดินแดนทางฝั่งซ้ายของลำน้ำโขง และในขณะนั้น ม.ปาวี (Auguste Pavie) ซึ่งดำรงตำแหน่งราชทูต ได้มีหนังสือแจ้งกระทรวงต่างประเทศของไทยว่า ฝรั่งเศสขอเพิ่มจำนวนเรือรบในแม่น้ำเจ้าพระยา และในวันที่ 13 กรกฎาคม ร.ศ. 112 ก็ได้เกิดกรณีขึ้น เมื่อเรือรบของฝรั่งเศส 2 ลำ ได้แล่นผ่านเข้ามาในเขตสันดอนปากน้ำ จึงเกิดการยิงตอบโต้กันที่ปากน้ำ ระหว่างป้อมปืนของไทยกับเรือรบฝรั่งเศส และหลังจากเหตุการณ์นั้นแล้ว ม.ปาวี ราชทูตฝรั่งเศส ได้มีจดหมายถึงรัฐบาลไทยให้ยอมรับเงื่อนไขของฝรั่งเศสที่เสนอมา อีกทั้งจะต้องชดใช้ค่าเสียหายในการต่อสู้ที่ปากน้ำให้กับฝรั่งเศสด้วย (ขจร สุขพานิช 2524 : 234-237)

จากเนื้อความที่ว่า “อ้ายหน้าซิดตาชาวมันเข้ามา” น่าจะหมายถึง ม.ปาวี ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐบาลฝรั่งเศส ที่ถูกส่งเข้ามาพร้อมคณะ เพื่อสำรวจและรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ไปยังรัฐบาลฝรั่งเศส จนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น

เพลงศิลปะสำหรับทหาร

บทนิพนธ์นี้ได้แสดงถึงความมุ่งหมายของกรมหลวงชุมพรฯ ที่ได้อบรมทหารให้เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในความกล้าหาญ อดทน ยึดมั่นในกฎ ระเบียบ พร้อมทั้งมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ โดยที่เนื้อความในเพลงนี้มีได้เฉพาะเจาะจงถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จึงเป็นบทเพลงที่แสดงถึง

แนวทาง และเป็นเครื่องเตือนให้สำนึกและตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมและความกล้าหาญ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของทหาร ดังเนื้อความตอนแรกว่า

“เกิดเป็นชายฝ่ายชลพลรบ ต้องรู้จบในหัวใจฝ่ายทหาร
มีแปดบทจดจำให้ชำนาญ จะเป็นการรู้สึกได้ฝึกตน”

และในแนวทางที่กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงนิพนธ์ขึ้นเพื่อใช้เป็นบทร้อง (โปรดดูบทร้องในหน้า 40) สามารถแบ่งเป็น 8 ข้อ ได้คือ

- ข้อ 1 ให้มีความกล้าหาญอดทน ในแนวทางที่ถูกที่ควร
- ข้อ 2 ให้เป็นผู้มีความสัตย์ เมื่อได้ทำสิ่งใดผิดก็ต้องยอมรับผิด
- ข้อ 3 ไม่เป็นผู้มีความโลภมาก
- ข้อ 4 ให้เป็นผู้มีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และชาติบ้านเมือง
- ข้อ 5 ให้เป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
- ข้อ 6 ให้เป็นผู้มีกริยาวาจาสุภาพ
- ข้อ 7 ไม่เห็นแก่ทรัพย์สิน และการประพฤติดุลูกเมียของผู้อื่น
- ข้อ 8 ให้เป็นผู้มีเมตตา

เพลงเกิดเป็นชายหมายมาดชาติทหาร

บทนิพนธ์นี้มีแนวคิดและความหมายคล้ายเพลงศีลแปดสำหรับทหาร กล่าวคือ เน้นการบอกแนวทางในการทำหน้าที่ราชการ ที่จะต้องเสียสละ และหมั่นฝึกฝนในหน้าที่ของตน อีกทั้งอบรมให้มีความอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ ซึ่งเนื้อหาของเพลงนี้มีได้เฉพาะเจาะจงไปที่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง คงมีแต่คำบอกที่เหมือนเป็นข้อคิดเตือนใจให้สำนึกในหน้าที่เท่านั้น และส่วนหนึ่งของเนื้อหาของบทเพลงนี้ ยังคงมีลักษณะคล้ายกับบทนิพนธ์อื่น ๆ อยู่บ้าง คือ เน้นที่ความดี ที่ยังคงอยู่ตลอดไป แม้ตัวจะหาไม่แล้ว (โปรดดูบทร้องในหน้า 42)

ลักษณะโดยรวมของบทร้องนี้ มีเค้าโครงที่ได้รับแรงงูจใจมาจากบทกวีของสุนทรภู่ ทั้งในด้านเนื้อหาและลักษณะการประพันธ์ ที่มีทั้งสัมผัสสระ และอักษร ดังเช่น

“ถึงตัวตายชื่อกระเดื่องเฟื่องโลกา ญาติวงศ์พงศ์สายยังอาวรณ์”
“เป็นผู้น้อยคอยก้มประนมกร เหนื่อยไปก่อนคงสบายเมื่อปลายมือ”

3.2 ความหมายของเนื้อร้องเพลงทหารเรือที่มีใบบทพระนิพนธ์

ในสมัยต่อมาได้มีผู้ประพันธ์เพลงทหารเรือขึ้นมาใหม่ โดยเนื้อหาและความหมายของบทเพลงเหล่านี้ก็ยังคงแสดงถึงบทบาทหน้าที่ของทหารเรือเช่นเดียวกับบทพระนิพนธ์ และบางเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่นั้น มีเนื้อหาที่แตกต่างไปจากบทพระนิพนธ์ โดยแสดงถึงความรู้สึกนึกคิด และบรรยายถึงการใช้ชีวิตของทหารเรือ นอกเหนือไปจากการปลุกเร้าให้สำนึกในหน้าที่หรือปลุกใจให้มีความรักประเทศชาติ

เพลงราชนาวี

ทำนอง-เนื้อร้อง น.อ.บุญญ พงษ์สมรวย ร.น.

หนึ่งพันห้าร้อยไมล์ทะเลไทยมี นาวีนี้เฝ้า
ซำศึกฮึกเข้าระดมโจมตี นาวีนี้รบรบอยู่
ใหญ่ก็ดันต้องสู้กันฟาดฟันให้รู้
ไม่ปล่อยให้ฝ่ายศัตรูล้าอับไต่ย
เหมือนดอกประดู่ชื่อดินาวีเมืองทอง
เรชาตินักรบเกียรติก้อง ยามศึกเรากล่องชิงชัย
เกิดมาทั้งที ไม่ทุกข์ก็สุขใจ
ไม่ว่าศึกเสือเหนือได้จมนันลงไปได้บาดาล
แค่รบเราไม่พลาด
ราชนาวีชาติไทย เราใจทหารเรือกล้าหาญ
ราชนาวีต้องการ เราทหารเรือรักชาติ
รบช่วยกันรบ รัวเราเข้มแข็ง
ทุ่มด้วยแรงนักรบองอาจ
สามัคคีในหมู่ทหารเหมือนญาติ
รบเพื่อชาติ ราชนาวี

เนื้อร้องของเพลงราชนาวีนี้แสดงบทบาทของทหารเรือ ที่มีหน้าที่เป็นรั้วทางทะเลของชาติที่จะปกป้องไม่ให้ผู้ใดล่วงล้ำเข้ามา และให้ภาพที่สวยงาม ยิ่งใหญ่ของทหารเรือเมื่อเปรียบเทียบกับดอกประดู่กับสีทอง ตามเนื้อร้องที่ว่า

“เหมือนดอกประดู่ ชื่อดินาวีเมืองทอง”

และเนื้อร้องในส่วนต่อมามีลีลาและน้ำเสียงที่สร้างความฮึกเหิม ปลุกใจ ด้วยถ้อยคำสั้นๆ ที่ตรงไปตรงมาและมีส่วนของการใช้ภาษาและแสดงความหมายเช่นเดียวกับเพลง “เดินหน้า” ที่ว่า

“เกิดมาทั้งที ไม่ทุกข์ก็สุขใจ”

ในเนื้อร้องท่อนสุดท้ายได้ให้ความรู้สึกที่ดีของการรวมกันในหมู่ทหารเรือ โดยการใช้ความเปรียบที่ว่า “สามัคคีในหมู่ทหารเหมือนญาติ”

เพลงหน้าที่ทหารเรือ

ประพันธ์โดย สมยศ ทัศนพันธ์

ทหารเรือเชื้อไทยใจองอาจ	ยอมพลีกายหมายมาดปองชาติไทย
ผยองเกียรติกล้าหาญการวินัย	มิยอมให้ใครบุกรุกอำยัย
ทหารเรือเชื้อไทยใจแกล้วกล้า	เอานาวาเป็นบ้านต่อต้านไฟริ
จะขอเทิดธงไว้ใจภักดี	อุทิศชีพยอมพลีเพื่อชาติไทย
เราเกิดมาจะต้องไ้ลายชาตีสายทุกคน	ยอมสละตนตั้งวีรชนเลื่องลือยิ่งใหญ่
หน้าที่ทหารเรือก็คือพิทักษ์น่านน้ำไทย	เพื่อให้ไทยคงเป็นไทยชาติเชื้อไทยอยู่ยงคงดี
ทหารเรือทุกคนจงพร้อมใจ	นำเรือบแล่นไปปองปฐพี
จะสมเกียรติทหารชาตินาวี	ถนอมชาติให้ดีมีสุขเอย

เพลงบทนี้มีเนื้อร้องท่อนหนึ่งว่า “หน้าที่ทหารเรือก็คือพิทักษ์น่านน้ำไทย” ซึ่งถือว่าเป็นความหมายหลักประการเดียวของเพลงนี้ ที่ผู้ประพันธ์ได้พยายามชี้ให้เห็นความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของทหารเรื่อนอกเหนือจากสิ่งอื่นใด

เพลงน้ำใจทหารเรือ

ทำนอง ศาสตราจารย์ พระเจนดุริยางค์

คำร้อง น.อ.สำเร็จ นิยมเดช ร.น.

ไทยเป็นไทยก็เพราะมีนาวิไทย ปราบผองภัยปัจจา
 เราเหล่าทหารเรือรวมแรงรวมใจ เราเลือดทหารไทยจงใจฟันฝ่า
 ภัยล่วงหน้าที่เราพลีชีวา ผลาญปัจจาให้มันมลายไป
 เพื่อชาติไทยของเราเราโถมโรมรัน เราจะเป็นรั้วกันเขตน่านน้ำไทย
 เราจะบุกทุกทางอย่างมั่นใจ จะผลาญศัตรูแผ่นดินสิ้นไปเพื่อให้ไทยอยู่คู่ฟ้าดิน
 พวกเราจำยุทธนาวีที่เกาะช้างอย่างภูมิใจ ทะเลแดนไทยเราครองเราต้องพลีแม้ชีวิต
 พวกเราจำวีรกรรมราชนาวิกโยธิน มียอมให้ไฟริตบุกแผ่นดินเราพลีชีวกันมา
 เราชาตินักรบไทยน้ำใจนาวิ รักชาติไทยภักดียอมพลีชีวา
 ศาสนาของเรา เราบูชา เทอดมหากษัตริย์ไว้ยิ่งใหญ่
 เราให้คำยึดมั่นยืนยันทวาจา ชวนนาวิพร้อมหน้ารักษาชาติไทย
 เรารวมกันยินยอมพร้อมใจ หากแม้ว่าตัวจะตายยอมให้ด้วยน้ำใจของทหารเรือ
 ทหารเรือไทยปกป้องผองภัยเพื่อไทยประชา
 พวกเราราชนาวิพร้อมอยู่ เตรียมให้พร้อมเพื่อสู้หมู่มัจจุ
 ถ้าหากมีไฟริกล้ำเข้ามา เรายอมพลีชีพรักษาเขตน้ำไทย
 ถิ่นน้ำสีครามเคล้าเลือดนาวิ กลับเป็นสีน้ำทะเลเลือดไทย
 หากทะเลเลี้ยงคงความเค็มมิรู้จืดไป เลือดทะเลก็คือน้ำใจทหารเรือ
 เด่นชัดประวัติจารึกไว้อยู่ ปราบศัตรูพลีเลือดเนื้อนาวิไทย

เพลงนี้มีเนื้อหาและความหมายที่ขยายความได้ลึกซึ้งและชัดเจน โดยในส่วนแรกของเพลงที่ว่า “ไทยเป็นไทยก็เพราะมีนาวิไทยปราบผองภัยปัจจา” เหมือนเป็นการเปิดประเด็นความสำคัญและบทบาทของนาวิไทย และได้มีการขยายความในส่วนต่อมาให้เห็นถึงความหมายของ “ปราบผองภัยปัจจา” พร้อมทั้งแสดงความสามัคคี ความกล้าหาญ และความมุ่งมั่นของทหารเรือที่จะปกป้องชาติ จากเนื้อร้องที่ว่า

“พวกเราจำยุทธนาวีที่เกาะช้างอย่างภูมิใจ” และ “พวกเราจำวีรกรรมราชนาวิกโยธิน”

เป็นการยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาช่วยเสริมให้คำพูดในตอนแรกมีความหมายมากขึ้น และเนื้อหาในตอนต่อมาได้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะที่ดีของทหารเรือได้อย่างลึกซึ้งและเห็นจุดมุ่งหมายของการรบ ที่เป็นไปอย่างมีสติ มีเกียรติ ดังที่ว่า

“เราชาตินักรบไทยน้ำใจนาวิกชาตไทยภักดียอมพลีชีวา
ศาสนาของเรา เราบูชาเทอดมหากษัตริย์ไว้ยิ่งใหญ่
เราให้คำสัตย์มั่นยืนยันทนจากชาวนาวีพร้อมหน้ารักษาชาติไทย
เราร่วมกันยินยอมพร้อมใจหากแม้ว่าตัวจะตายยอมให้ด้วยน้ำใจทหารเรือ”

ในส่วนท้ายของเพลงได้เน้นให้ความสำคัญของทหารเรือ พร้อมกับได้ใช้คำเปรียบที่
ง่าย ๆ ตรงไปตรงมาแต่มีความหมายเหมือนเป็นคำสัญญาที่แสดงความจริงใจและเพิ่มความจริง
จังในเนื้อหาได้อย่างดีในเรื่องส่วนที่ว่า

“ถิ่นน้ำสีครามเคล้าเลือดนาวิก กลับเป็นสีน้ำทะเลเลือดไทย
หากทะเลยังคงความเค็มมิรู้จัดไป เลือดทะเลก็คือน้ำใจทหารเรือ”

เพลงมาร์ชสามสมอ

ทำนอง น.ต. ชลัส ชงกุล

คำร้อง พล ร.ต. ถาวร พงศ์พิพัฒน์

เหล่านายเรือเหล่านี้สามัคคีมั่น
เราชาติชายหาญเหล่าทหารเรือกล้า
นี่คือมวลเราผอง นักรบงามสง่า
ผู้ร่วมรักษานาวีให้อยู่เย็น
สามสมอเราสัตย์มั่นจิตใจร่วมกันไว้
สัญลักษณ์ให้ไผ่ประจักษ์ทั่วกันวันคืน
คลื่นและลมแดดฝนทนทั้งผิวดังผืนใจ
หวังยังยืนนามนาวิกที่เราบูชา
เขตแดนที่ ชาติไทยเรามีนาวิกพร้อมหน้า
ป้องกันรักษาพิทักษ์ธำราเพื่อประชาชาวไทย
หากใครหยามเรา หากใครยิ่งเราจะเอาไว้อยู่
ใครล้าทำหล่นแผนไผ่ท รบจนสิ้นใจให้ลือชาชาติตรี
เราเลือดนาวิกอุทิศชีพพลีเพื่อนาวีไทย
เรานักเรียนนายเรือชายชาติเชื้อแก้วกล้า
มุ่งศึกษาหน้าที่รู้ทะเลไทย
ต่างหยังทะเลในนามสามสมอเกรียงไกร
รักษาไว้ให้เท่ารักษานาวี
แกร่งน้ำใจในเชิงกีฬา ไม่น้อยหน้าตามล่าประหารไพรี
ยากเชิญเช่นใดไม่หือต่อตี ศักดิ์ศรีน้ำใจให้ระบือชื่อเรานายเรือ

เป็นเพลงของนักเรียนนายเรือในปัจจุบัน ซึ่งมีความหมายเฉพาะกลุ่ม โดยเนื้อหาของเพลงแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ของนักเรียนนายเรือ ความมุ่งมั่นและจุดมุ่งหมายของนักเรียน นายเรือ และความภาคภูมิใจในหน้าที่ของความเป็นส่วนหนึ่งของราชนาวี และได้ใช้สัญลักษณ์ของสถาบันแทนการกล่าวถึงนักเรียนนายเรือ โดยใช้คำว่า “สามสมอ” แทน โดยได้แสดงไว้อย่างชัดเจนเปรียบเหมือนเป็นการสรุปเนื้อหาของเพลงทั้งหมดว่า

“เรานักเรียนนายเรือชายชาติเชื้อแก้วกล้า
มุ่งรักษาหน้าที่รั้วทะเลไทย
ต่างห้อยธงในนามสามสมอเกรียงไกร
รักษาไว้ให้เท่ารักษานาวี”

เพลงมาร์ชราชนาวิกโยธิน

ทำนอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
คำร้อง กรมนาวิกโยธิน

รุกันฟันฝ่าในธาราสีคราม	สมเป็นดั่งนามราชนาวีไทย
รบรันฟันฝ่าดไม่ชลาดทวันไหว	มีศึกมาไกลไม่หวั่นครันคร้ามริปู
เราราชนาวิกโยธินของไทย	เรารวมกายใจกันไว้เชิดชู
เป็นแนวปราการรูกทานรบลาดูต่อต้านพร้อมพรู	เข้าฟาดฟันรบรันศัตรูชอู้ศัตรูชาติใจ
เมื่อเราเข้าประจัญจะผลาญให้สิ้นไป	ยอมพลีชีพเพื่อชาติไทย
รับรูกบุกเข้าตี ไม่หนีสู้เพื่อชัย	กายใจชีวิตมอบเป็นราชพลี
เราราชนาวิกโยธินของไทย	ชีวิตมลายคงไว้ศักดิ์ศรี
วิญญานยืนยงคู่ธงนาวี	ดำรงเสรีศัตรูหลีกหนีไป
แม้ชีวาเราจำต้องสิ้นสูญลง	แหลมทองยังคงเป็นขวัญคู่ไทย
น.ย.เกรียงไกรไว้ลายแม้ตายชื่อไม่สูญไป	ปกป้องไทยทั้งกายและใจของไทยอยู่คง

เนื้อหาของเพลงนี้ทั้งหมดเป็นการแสดงถึงหน้าที่และความมุ่งมั่นในการปฏิบัติตัวของทหารในสังกัดหน่วยนาวิกโยธิน ที่มีหน้าที่หลักคือการสู้รบ โดยเนื้อหาทั้งหมดของเพลงมุ่งจะแสดงถึงความกล้าหาญและความพร้อมเพรียงที่จะต่อสู้เพื่อชาติและราชนาวิอย่างเด็ดเดี่ยว ซึ่งเหมาะสำหรับการปลุกเร้า กระตุ้นให้เกิดความฮึกเหิมมากกว่าการแสดงภาพลักษณ์ของทหารเรือและความหมายอย่างอื่น

เพลงเนวิบลู

ทำนอง-คำร้อง พยงค์ มุกดา

นาวิไทยท่องล่องธารา	เห็นน้ำกับฟ้าประโลมใจ
ร้อนร่ำทะเลทองปกป้องนทีใหญ่	หากใครเขาย่ำยี้
ตระเวนลอยเฝ้าทั่วอ่าวไทย	พร้อมพลชีพไว้ที่นาวิ
พวกเรารักนาวาตั้งปลารักวารี	เรารักศักดิ์ศรีเหนือยิ่งสิ่งใด
น้ำฟ้าเขียวคล้ำเหมือนสีน้ำเงินเจือ	ดังเสื้อที่เราสวมใส่
เนวิบลูเหมือนดอกประดู่ไคร้	จะบานหรือโรยเมื่อไหร่พร้อมกัน
ลอยลำนสง่าผ่าคลิ่นลม	พร้อมเอาชีพนมเมื่อโรมรัน
เพื่อไทยรักยืนยงดำรงและคงมั่น	ชาติคือมิ่งขวัญของราชนาวิ

เพลงเนวิบลูนี้ไม่ได้แสดงเนื้อหาชัดเจนถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หากแต่เป็นการบอกเล่าถึงชีวิตทหารเรือ ที่มีความรู้สึกหลายอย่างโดยอาศัยการเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทหารเรือ ซึ่งบางช่วงแสดงถึงความอ้างว้างแต่ก็แฝงไว้ด้วยความจริงจังในหน้าที่ เช่น

“ร้อนร่ำทะเลทอง ปกป้องนทีใหญ่ หากใครเขาย่ำยี้”

คำว่า “ร้อนร่ำ” นั้นให้ภาพของความเหงาอ้างว้างหรือการเดินทางอย่างไม่มีจุดหมาย แต่ในวรรคต่อมาได้ใช้คำว่า “ปกป้อง ” ซึ่งมีความหมายหนักแน่นและชัดเจน การใช้คำว่า “เนวิบลู” เหมือนกับเป็นการใช้แทนความหมายคำว่า ทหารเรือ ซึ่งเหมือนกับเป็นสัญลักษณ์หรือสิ่งแสดงความเป็นทหารเรือที่ได้กล่าวมาว่า “น้ำฟ้าเขียวคล้ำเหมือนสีน้ำเงินเจือ ดังเสื้อที่เราสวมใส่”

เพลงวอลทซ์นาวิ

ทำนอง สมยศ ทัศนพันธ์
เนื้อร้อง สกลธี มิตรานนท์

ทะเลนั้นเป็นเหมือนถิ่นของเรา	จะขอเฝ้าตราบจนชีวิตเราสิ้น
ยามคลื่นซัดกระเซ็นเข้าเฝ้าเสนาเอยเคยชิน	เลือดไหลรินเพื่อคงเกียรติของนาวิ
ธงที่ถูกสายลมโบยสะบัดผ่องพัดพลิ้ว	ทิวทองถิ่นทะเลมียอมให้ใครย่ำยี้
เรือแม้จะต้องจมเพื่อป้องกันเสรี	เราขอสละชีพพลีพร้อมกันทุกคน

เพลงวอลทซ์นาวีนี้ได้ให้ความรู้สึกที่ดีต่อทหารเรือ และเห็นถึงความผูกพันของทหารเรือกับสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว นอกจากนั้นยังได้สัมผัสความเป็นทหารเรือ ทั้งชีวิตจิตใจและสำนึกในหน้าที่ ด้วยเนื้อร้องตั้งแต่บรรทัดแรก ที่ว่า

“ทะเลนั้นเป็นเหมือนถิ่นของเรา” เป็นการบอกถึงถิ่นฐานที่แน่นอนของทหารเรือที่แสดงถึงความผูกพันอันแนบแน่น และเมื่อต่อด้วยประโยค ที่ว่า

“จะขอเฝ้าตราบนชีวิตรเราสิ้น” ยิ่งเป็นการทำให้เข้าใจถึงชีวิตและหน้าที่ของทหารเรือมากขึ้น

ด้วยลักษณะของการใช้คำที่เป็นตัวแทนของชีวิตทหารเรือได้อย่างชัดเจน จึงทำให้เพลงนี้เป็นตัวแทนของความรู้สึกและความคิดของทหารเรือได้อย่างดี

เพลงชมประดู่

ทำนอง จากเพลง THE SEA ของ TRENET
คำร้อง ท่านผู้หญิง ม.ล. มณีรัตน์ บุนนาค

ประดู่เอยเจ้าเป็นดอกไม้สีทองดงามผ่องใส
กลิ่นอวลยวนใจออกดอกไสวเร้าใจให้นิยมเมื่อได้ชมผ่าน
เมื่อบาน เจ้าบานพร้อมพร้อม เมื่อโรยพร้อมโปรยดอกพรุ
เป็นเยี่ยงอย่างดูหากเกิดศัตรู พร้อมใจรวมเป็นหมู่ สู้ด้วยสามัคคี
เช่นเรา เกิดเป็นทหารเพื่องานราชนาวี
ตั้งใจ ฝากชีวิตไว้กับเรือเพื่อเป็นชาติพลี
อดทน สู้ความลำเค็ญยากเย็นมียอมหน่ายหน
อยู่เรือแรมปี ก่อเกียรติศักดิ์ศรีสมเป็นชายชาติตรี ที่เรานี้นิยม

เป็นการเปรียบเทียบทหารเรือกับดอกประดู่ ในเรื่องของความสามัคคี ซึ่งเป็นคุณลักษณะของดอกประดู่ที่เจอบานหรือโรยพร้อมกัน นอกจากนั้นได้แสดงถึงคุณสมบัติโดยทั่วไปของผู้ที่เป็นทหารเรือ ซึ่งมีหน้าที่ของตน และโดยที่คำร้องของเพลงนี้มีทั้งคำร้องสำหรับผู้ที่เป็นทหารเรือและผู้ที่ไม่ได้เป็นทหารเรือ แต่ก็มิได้ทำให้ความหมายโดยรวมเปลี่ยนไป หากแต่เป็นการเปลี่ยนคำกล่าวแทนตัวผู้ร้องและคำที่มีความหมายต่อเนื่องกันเท่านั้น ดังเช่น เนื้อร้องสำหรับผู้ที่เป็นทหารเรือ ว่า

“เช่นเรา เกิดเป็นทหารเพื่องานราชนาวิ”
 “อยู่เรือแรมปีก่อเกียรติศักดิ์ศรี สมเป็นชายชาติวีรที่เรานี้นิยม”
 และเนื้อร้อง สำหรับผู้ที่มิได้เป็นทหารเรือ
 “เช่นเธอ เกิดเป็นทหารเพื่อราชนาวิ”
 “อยู่เรือเตรียมพลชีพสู้ศัตรู สมเป็นนามประดู่ที่คนรู้นิยม”

เพลงลูกทะเล

ทำนอง เพลงมาร์ชเยอรมัน
 เนื้อร้อง โรงเรียนนายเรือ

ลูกทะเลเรใจจะออกไปทะเล	มาหาเฮกับเราด้วยช่วยอวยพร
เราจำไปสังหารพวกที่มารานรอน	เมืองบิตรมารดาหน้าที่เรา
ขอลาต่อพ่อแม่และญาติมิตร	ชิดหน้าลาแล้วแก้วตา
ลาแล้วแก้วตาพี่ อยู่จงดีฝากสิ้นฝันลม	ฝากสิ้นฝันลม
จมนันลงทะเลเมื่อธงราชนาวิของเรายังมีอยู่	จะเชิดชูชาวไทยไม่ให้น้อยหน้า
ธงเรือรบของไทยจะไม่มีใครกล้าประมาทหน้า	ชาวไทยน้ำใจทะเล
ขอลาต่อพ่อแม่และญาติมิตรชิดหน้า	ลาแล้วแก้วตา ลาแล้วแก้วตาพี่
อยู่จงดีฝากสิ้นฝันลม	ฝากสิ้นฝันลมจมนันลงทะเล

เนื้อหาของเพลงนี้แสดงความจริงใจและบริสุทธิ์ใจของคนที่เราเรียกตัวเองว่า
 “ลูกทะเล” ที่มีหน้าที่จะต้องออกทะเลเพื่อสร้างวีรกรรม อันเป็นหน้าที่ ถึงแม้จะมีการ
 กล่าวลาที่แฝงด้วยความเศร้า ด้วยถ้อยคำที่ว่า

“ขอลาต่อพ่อแม่และญาติมิตรชิดหน้า
 ลาแล้วแก้วตา ลาแล้วแก้วตาพี่”

แต่ก็ยังแสดงถึงความรู้สึกที่ยิ่งใหญ่และความภาคภูมิใจของการจากไปในหน้าที่ครั้งนี้ของ
 ตน ด้วยถ้อยคำที่ว่า

“เมื่อธงราชนาวิของเรายังมีอยู่ จะเชิดชูชาวไทยไม่ให้น้อยหน้า
 ธงเรือรบของไทยจะไม่มีใครกล้าประมาทหน้า ชาวไทยน้ำใจทะเล”

เพลงห้วงธारा

ทำนอง สง่า อารัมภีร์
เนื้อร้อง พยงค์ มุกดา

ห้วงธाराสุดตาฟ้าแดนไกล	พวกเราปองครองไว้ด้วยกัน
ท้องทะเลนี้เราหมายมั่น	ฝากชีวิตไว้ในแดนแผนธारा
เรือล่องชลธารแสนสำราญบ้านคือนาวา	หากผู้ใดรานรุกบุกมาพร้อมกันฟันฝ่าอันตราย
ห้วงธाराสุดตาฟ้าแดนเรา	ที่จะเอาเป็นเหมือนเรือนตาย
ท้องทะเลนี้เรามีหน้า	หากจะตายขอไว้ลายลูกทะเล
เรือล่องท่องไปทั้งกายใจไม่ขอรวนเร	คลื่นจะโหมลมร้ายไม่เหาะเลคือถิ่นเราเอย

เพลงนี้แสดงถึงความรู้สึก ความคิด ของผู้ที่มีชีวิตและหน้าที่ผูกพันกับทะเลพร้อมกับความยึดมั่นในหน้าที่ ที่จะปกป้องท้องทะเลอันเปรียบเสมือนบ้านของตน ซึ่งความหมายโดยรวมของเพลงห้วงธารานี้ มีความหมายเช่นเดียวกับเพลงวอลทซ์นาวี

3.3 ลักษณะเด่นของเพลงทหารเรือ

ความสัมพันธ์ของภาษาที่เป็นเนื้อร้องและทำนองดนตรีนั้น มีความเกี่ยวข้องกันอยู่มาก แต่ลักษณะของภาษาที่ใช้ดนตรีนั้น จะมีความแตกต่างจากภาษาที่ใช้ในบทประพันธ์ประเภทร้อยกรอง หรืออื่น ๆ เพราะกลุ่มคำต่าง ๆ ที่จัดไว้สำหรับจังหวะและทำนองนั้น จะต้องมีความพอดีกัน ดังนั้น ภาษาที่ใช้เป็นเนื้อร้องของบทเพลงนั้นอาจจะถูกเขียนขึ้นตามเงื่อนไขของจังหวะและทำนอง ซึ่งมีโอกาสที่จะทำให้ภาษาเหล่านั้นไม่ถูกต้องหรือตรงตามลักษณะฉันทลักษณ์ในการเขียนร้อยกรองได้

Susanne K. Langer (1953 : 28) กล่าวถึงความสัมพันธ์ของภาษาในลักษณะร้อยกรองว่าจะมีการแสดงถึงความรู้สึกและอารมณ์ได้สูงสุดเมื่อได้ประสานกับองค์ประกอบของดนตรี ทั้งนี้เพราะดนตรีนั้นเป็นสื่อกระตุ้นอารมณ์ ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องหาแนวทางที่คำ (word) จะพาไปสู่อารมณ์นั้นได้

3.3.1 ภาษาและเนื้อร้อง

ภาษาและเนื้อร้องเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของบทเพลงร้อง ในฐานะที่เป็นการสื่อถึงจุดประสงค์และแสดงเนื้อหาของบทเพลงนั้นๆ โดยผู้ประพันธ์จะต้องเลือกถ้อยคำเพื่อให้เกิดความ

ไพเราะ และแสดงถึงความคิดและอารมณ์อีกด้วย เพราะความงามความไพเราะนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความคิดและอารมณ์ที่แสดงออกมานั้นมีพลัง และมีอิทธิพลสัมผัสกระทบความคิดและอารมณ์ของผู้อ่านผู้ฟังให้คล้อยตาม (ดวงมนต์ จิตรจำนง 2536:11)

ในบทพระนิพนธ์และบทเพลงทหารเรือที่มีผู้ประพันธ์ขึ้นนั้น มีการใช้ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างความรู้สึกละเอียดตาม และบอกถึงสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้รับรู้ ทั้งในทางตรงและทางอ้อม ทั้งนี้การใช้ภาษาและเนื้อร้องนั้นจะมีการเลือกคำต่างๆ มาใช้เพื่อสื่อความหมายให้ชัดเจนลงไปโดยที่ความหมายนั้น อาจแสดงออกมาได้ด้วยคำต่างๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะของบุคคลที่เป็นผู้บอกผู้ฟัง และวัตถุประสงค์ในการบอกหรือสื่อความ ลักษณะภาษาที่ใช้ในการบอกเนื้อความ (SENSE) จะมีลักษณะของภาษาที่ตรงไปตรงมาใช้คำที่เข้าใจง่าย โดยส่วนใหญ่ของบทเพลงทหารเรือมักจะใช้คำที่บอกความหมายอย่างชัดเจนซึ่งถึงแม้จะมีบางคำที่เป็นภาษาต่างประเทศอยู่บ้าง เช่น ในบทพระนิพนธ์ “เดินหน้า” ได้มีการนำเอาคำว่า “ซี” ซึ่งมีความหมายที่เข้าใจได้ว่าตายมาใช้ หรือ เซาท์ เวสต์ นอร์ธ อีสต์ ที่มีความหมายถึง ได้ตะวันตก เหนือ ตะวันออก หรือคำที่มีลักษณะการใช้เฉพาะกลุ่มคน เช่น ในบทพระนิพนธ์ “ดอกประดู่” ใช้คำว่า “หะเบส” ก็เป็นที่เข้าใจความหมายกันดีในหมู่ทหารเรือว่าหมายถึง การถอนสมอขึ้นเพื่อออกเรือ

หากพิจารณาถึงเนื้อความในเนื้อร้องของบทเพลงทหารเรือแล้ว ก็สามารถจะทราบความหมายได้อย่างชัดเจน แต่ลักษณะของภาษาที่ใช้ขึ้นนอกจากจะบอกเนื้อความแล้วยังมีส่วนแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของผู้ประพันธ์อีกด้วย โดยแสดงออกทางน้ำเสียง (TONE) ของถ้อยคำเหล่านั้น ให้เข้าใจถึงความรู้สึกหรือทัศนคติที่มีต่อสิ่งที่บอกในเนื้อความนั้นดังตัวอย่างบางส่วน จากบทพระนิพนธ์ “เดินหน้า”

“เกิดมาทั้งที มันก็ติดอยู่แต่เมื่อเป็น
อีกสามร้อยปี มันก็ไม่มีใครจะเห็น
ใครจะนึกใครจะฝัน เขาก็ลืมกันเหมือนตัวเส้น”

เนื้อความเหล่านี้ได้แฝงไว้ด้วยน้ำเสียงที่แสดงความดัดพ้อ ไม่มีความหวังกับอนาคตเช่นเดียวกันกับเนื้อร้องในส่วนต่อไป ที่มีเนื้อความและน้ำเสียงในลักษณะเดียวกัน

“เกิดมาทั้งที มันก็มีอยู่แต่ทุกซกัย
วันนี้เคราะห์ดี รุ่งขึ้นพรุ่งนี้จะเป็นอย่างไร
ดีเคยพบ ชั่วเคยเห็น จนเคยเป็น มีเคยได้
อนาคตเราไม่รู้ ถึงไม่รู้ก็ต้องเดินไป

กลัวไปเีย มันก็ล่องไปตามเวลา
 ไม่ตายวันนี้ มันก็คงไปซื้อเอาวันข้างหน้า
 วันนี้อ ย พรุ่งนี้ดำ ไม่ใช่ซ้ำ ซ้ำปากของใคร”

จะเห็นได้ว่า มีเนื้อความและน้ำเสียงของถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกตัดพ้อ และยังมีการบอกเนื้อความในลักษณะของการสอน และการลอบให้กำลังใจอีกด้วย ซึ่งแสดงถึงฐานะที่สูงกว่าของผู้สื่อความนี้ โดยแสดงออกมาด้วยท่าที (FEELING) ของภาษาที่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ดังตัวอย่างจากเพลง “ลูกทะเล”

“ขอลาต่อพ่อแม่และญาติมิตรชิดหน้า ลาแล้วแก้วตาพี่”

จากเนื้อเพลง “ลูกทะเล” นี้ ลักษณะของการใช้ภาษา แสดงถึงผู้สื่อความที่มีฐานะไม่สูงนักที่กล่าวถ้อยคำเหล่านี้ออกมาด้วยน้ำเสียง และท่าทีที่แฝงความรู้สึกอาวรณและการกล่าวนี้ ก็เป็นการกล่าวถึงบุคคลที่อยู่ในระดับฐานะใกล้เคียงกัน ซึ่งต่างจากลักษณะที่ปรากฏในเพลง “เดินหน้า” ในการบอกเนื้อความของบทประพันธ์นั้น ย่อมต้องมีความมุ่งหมาย (Intention) ถึงแม้ผู้กล่าวหรือผู้บอกนั้นจะไม่ได้กล่าวออกมาว่าต้องการพูดถึงอะไร กับใคร แต่ถ้อยคำเหล่านั้นก็สามารถแสดงให้เห็นเข้าใจได้ โดยดูจากลักษณะของภาษาที่จะมีจุดมุ่งหมายในการใช้เพื่อ บอกให้ทราบถึงอารมณ์ ความคิดได้

การใช้ภาษาในเพลง “นาวิบลู” ได้แสดงให้เห็นถึงความมุ่งหมายในการจะบอกถึงชีวิตทหารเรือที่มีชีวิตอย่างว่างยามอยู่ในทะเล โดยการใช้ถ้อยคำที่บ่งบอกความรู้สึกดังเช่น

“นาวิไทยท่องล่องธาราเห็นน้ำกับฟ้าประโลมใจ
 ร้อนเร่ทะเลทองปกป้องนทีใหญ่”

นอกจากนี้เพลงทหารเรือ ยังมีการใช้คำที่ให้ภาพลักษณ์ของทหารเรืออยู่มากโดยการใช้คำที่เป็นตัวแทนหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตทหารเรือหรือชาวเรือ ทั้งนี้เพื่อความมุ่งหมายให้เป็นตัวแทนภาพของทหารเรือหรือชาวเรือ เช่น การใช้คำว่า ทะเล, คลื่น, ธง, เรือ ในเพลงวอลทซ์นาวิ

การใช้ความเปรียบ เป็นลักษณะการใช้ภาษาวิธีหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในเนื้อร้องเพลงทหารเรือโดยความเปรียบ มีลักษณะของภาษาที่ผู้ประพันธ์ตั้งใจสร้างขึ้นให้ผิดไปจากโครงสร้างของความหมาย หรือการเรียงลำดับภาษาโดยปกติ จุดประสงค์ของการใช้ความเปรียบ คือ การให้พลังและความสดใหม่แก่การแสดงออก และเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อการสร้างจินตภาพ (เจตนา นาควัชระ 2514:30)

การใช้ความเปรียบที่ให้ความรู้สึกชัดเจน ปรากฏอยู่หลายแห่งในบทเพลงทหารเรือ เช่น บทพระนิพนธ์ “ดอกประดู่” ได้ใช้ความเปรียบที่ให้ภาพพจน์ของศักดิ์ศรีทหารเรือว่า “ถึงเรือจะจมในน้ำ ธงไม่ต่ำลงมา” การเปรียบเทียบชีวิตของทหารกับ “ดาบ” ในบทพระนิพนธ์ “ดาบของชาติ” และการใช้ “ดอกประดู่” เปรียบเทียบกับคุณลักษณะของทหารเรือ ในด้านความสามัคคี โดยเปรียบเทียบกับการบินและรอยของดอกประดู่ ก็ปรากฏในเพลงทหารเรือหลายเพลง

ลักษณะของภาษาและเนื้อร้องในบทเพลงทหารเรือ โดยส่วนมากที่ปรากฏจะเป็นการใช้คำที่เข้าใจง่ายและบอกเนื้อความเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ หน้าที่ ตลอดจนเป็นตัวแทนความรู้สึกของทหารเรือโดยมักจะแสดงถึงความกล้าหาญ ความเสียสละ และในอีกด้านหนึ่งของความรู้สึกก็แสดงความรู้สึกอย่างกว้างขวางอยู่ในทะเลเป็นส่วนมาก และใจความที่จะแสดงให้ปรากฏในทุกเพลงก็คือ การกล่าวถึงความมุ่งมั่นในภาระหน้าที่ของการเป็นทหารเรือ หรือเกียรติศักดิ์ศรีของทหารเรือ

ลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งของบทเพลงทหารเรือ โดยเฉพาะบทพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ นั้น จะมีเนื้อเพลงที่ซ้ำ ๆ กันอยู่หลายแห่ง ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งที่นักประพันธ์โดยมากมักจะใช้เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญ หรือเน้นใจความนั้น ๆ ให้ชัดเจนขึ้น โดยประโยคหรือเนื้อเพลงดังกล่าวจะปรากฏอยู่ที่ท่อนสร้อย (Refrain) ของเพลง

แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดเพลงทหารเรือ นั่นคือ การสร้างความรู้สึกของกลุ่มขึ้นมา เพื่อทดแทนความรู้สึกของทหารเรือที่ต้องจากบ้านรอนแรมไปกับเรือในทะเล ซึ่งอาจจะเกิดความรู้สึก เหงา อ้างว้าง ขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการสร้างความรู้สึกให้เหมือนคนครอบครัวเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดความรู้สึกคิดถึงบ้านขึ้น และเนื้อหาของเพลงใดที่สามารถปลุกเร้าความรู้สึกใหม่นี้ได้ก็จะเป็นที่ได้รับความนิยม

การแสดงออกของบทเพลงด้วยคำร้องจะให้ความหมายที่ชัดเจน โดยผ่านภาษาที่ใช้และการเรียบเรียงถ้อยคำต่างๆ จะก่อให้เกิดความรู้สึก และอารมณ์คล้ายตามไปกับเนื้อหาของบทเพลงนั้นๆ นอกจากการใช้ภาษาและถ้อยคำที่สามารถสื่อความหมายได้แล้ว การใช้ลีลาของจังหวะและทำนองที่มีความสัมพันธ์กับภาษาและความหมายก็จะเป็นส่วนช่วยเสริมให้บทเพลงนั้นมีความชัดเจนในด้านการสื่อความหมาย ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ได้ชัดเจนขึ้น

บทเพลงทหารเรือ ที่มีเนื้อหาแสดงถึงการปลุกใจ สร้างความรู้สึกสำนึกในหน้าที่ศักดิ์ศรี หรือเป็นเพลงประจำหน่วย เช่น เพลงราชนาวิ, เพลงหน้าที่ทหารเรือ, ดอกประดู่, เดินหน้า, น้ำใจทหารเรือ, สามสมอ, มาร์ชราชนาวิกโยธินฯ บทเพลงเหล่านี้จะมีการใช้จังหวะที่กระชับ

ต่อเนื่องซึ่งจะสัมพันธ์กับการใช้คำที่สั้นและกระชับมีความหมายที่บอกเนื้อความได้ชัดเจน ดังตัวอย่างเช่น

ความสัมพันธ์ของจังหวะและภาษานั้นอยู่ที่การพิจารณาถึงการใช้คำที่มีการออกเสียงต่างกันเนื่องจากคำทุกคำจะประกอบด้วยหน่วยเสียงที่ย่อยลงไปเป็นพยางค์ และแต่ละพยางค์จะมีการออกเสียงต่างกันขึ้นอยู่กับพยัญชนะและวรรณยุกต์ โดยที่พยางค์หรือคำทุกคำมีน้ำเสียงที่ตายตัว จะมีความเหมาะสมกับจังหวะหนัก-เบา, ยาว-สั้นต่างกัน ซึ่งหากจัดให้คำและจังหวะให้มีความสอดคล้องกัน ก็จะช่วยให้การสื่อความนั้นเป็นไปตามความมุ่งหมายของผู้ประพันธ์

เนื่องจากบทเพลงทหารเรือที่เป็นที่รู้จักกันได้มีการนำออกบรรเลงและร้องกันหลายโอกาสและมีการเรียบเรียงให้เหมาะกับโอกาสและลักษณะของบรรเลงและการขับร้อง โดยอาจเป็นการบรรเลงแต่ทำนองเพลงนั้นๆ โดยไม่มีการขับร้องหรือในลักษณะของการร้องหมู่ จากการที่ทำนองเพลงทหารเรือได้รับการประพันธ์ขึ้นบนรากฐานของระบบเสียงดนตรีที่แตกต่างกัน ซึ่งมีทั้ง บทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นบนรากฐานของ PENTATONIC NOTE และ DIATONIC SCALE รวมถึงการใช้ CHROMATIC NOTE ในบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นในช่วงหลังจากเพลงทหารเรือในพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ล้วนเป็นการพัฒนาการทางดนตรีและความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จึงเป็นเหตุให้การนำบทเพลงทหารเรือที่มีอยู่มาบรรเลง และขับร้องในลักษณะต่าง ๆ ได้นำวิธีการทางดนตรีต่าง ๆ มาใช้ในการเรียบเรียงบทเพลงเหล่านี้ เพื่อแปรเปลี่ยนวัตถุดิบทางดนตรีที่มีอยู่ให้เกิดสีสัน และความรู้สึกที่แตกต่างกันไป แต่ยังคงรักษาเค้าโครงของจังหวะและทำนองเดิมไว้โดยวิธีการใช้เสียงประสาน (HARMONY) และการเรียบเรียงเสียงประสาน (ARRANGE) ให้กับวงดนตรีหรือเครื่องดนตรี รวมถึงการ ขับร้องประสานเสียง ซึ่งจะเป็นส่วนที่เสริมสร้างและสนับสนุนให้ทำนองและความหมายของ บทเพลงที่มีอยู่เหล่านั้น มีความเด่นชัดขึ้น

“ความงาม ในความคิดของคนทั่วไปนั้นมีเหตุผลต้นปลายใหญ่ๆ สองประการ คือ ความงามเนื่องมาจากเหตุผลทางธรรมชาติโดยเฉพาะด้านจิตวิทยา และความงามอันเนื่องมาจากเหตุผลทางวัฒนธรรมซึ่งกำหนดโดยสังคม” (ดวงมนต์ จิตรจำนง 2536 : 4)

สุนทรียภาพในเพลงทหารเรือ ก็มีลักษณะเช่นเดียวกับความคิดที่กล่าวมานี้ โดยเหตุที่ว่าความงามหรือสุนทรียภาพนั้น มาจากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกหล่อหลอมมาในชีวิตตั้งแต่อดีต ซึ่งเหตุนี้ได้ส่งผลให้บุคคลนั้นชอบหรือไม่ชอบกับสิ่งที่ตนได้พบเห็น

จากชีวิตความเป็นอยู่ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของทหารเรือที่ได้แสดงออกมา โดยผ่านเนื้อหาของบทเพลงทหารเรืออย่างชัดเจน ไม่ว่าจะทั้งทางด้านความรู้สึกทางด้านดี ซึ่งหมายถึงความมีเกียรติ ศักดิ์ศรี ความภาคภูมิใจในสิ่งที่ตนได้กระทำและดำรงอยู่ ตลอดจนถึงความรู้สึกคับข้องใจต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้น ล้วนเป็นภาพลักษณ์ที่เป็นตัวแทนของความเป็นทหารเรือที่ได้บอกกล่าวแก่กัน เหมือนเป็นการแสดงความรู้สึกที่มีอยู่ให้ปรากฏขึ้นมา และเป็นที่ยอมรับและเข้าใจกันในหมู่ทหารเรือ ซึ่งอยู่ในสภาพแวดล้อม และถูกหล่อหลอมมาจากแหล่งเดียวกัน รวมถึงการถ่ายทอดปลูกฝังความรู้สึกเช่นนั้นให้เกิดขึ้นมาตลอดระยะเวลาที่ได้ใช้ชีวิตทหารเรือนอกจากนี้เนื้อหาของบทเพลงที่เปรียบเหมือนเป็นตัวแทนหรือภาพพจน์แสดงความรู้สึกนึกคิดการดำรงชีวิตเหล่านั้น ยังได้ถูกถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่นที่ไม่ได้เป็นทหารเรือ และหากบุคคลนั้นมีประสบการณ์ในชีวิตที่สอดคล้องหรือไปในแนวทางเดียวกันชีวิตทหารเรือที่ได้แสดงไว้ในบทเพลง ก็ย่อมจะเกิดความรู้สึกเช่นเดียวกันกับผู้ที่เป็ทหารเรือได้ ทั้งนี้เพราะในเนื้อหาของบทเพลงเหล่านั้น มิได้กล่าวเฉพาะชีวิตทหารแต่เพียงด้านเดียว แต่ยังได้แสดงถึงทัศนะที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ อันอยู่แวดล้อมรอบชีวิต ไม่ว่าจะเป็นความเป็นไปในชีวิต ความเปลี่ยนแปลงของสังคม เรื่องราวในอดีตที่สืบทอดกันมาหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ที่บุคคลทั้งหลายได้มีโอกาสรับรู้ ตลอดจนโลกของความใฝ่ฝันมุ่งมั่นที่ได้สร้างขึ้นโดยถ่ายทอดผ่านตัวบทเพลงเหล่านั้น และหากบุคคลใดมีความเห็นหรือเกิดความรู้สึกร่วมกับสิ่งที่ได้กล่าวถึงหรือแสดงออกในบทเพลงนั้น ก็ย่อมจะสามารถเกิดความพึงพอใจและเห็นถึงความงามในเนื้อหาและบทเพลงเหล่านั้น

องค์ประกอบของบทเพลงไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เรียงร้อยออกมาเป็นบทเนื้อร้อง และการใช้ลีลาของจังหวะและเสียงที่ผสมผสานกันออกมาเป็นบทเพลงทหารเรื่อนั้น ก็เป็นสิ่งที่มีความงามหรือสุนทรียภาพในตัวเอง นอกเหนือจากความเข้าใจและเกิดความรู้สึกร่วมกับเนื้อหาที่แสดงผ่านตัวบทเพลงทั้งนี้ความงามและสุนทรียะในตัวภาษาและเนื้อร้องที่ใช้กับทำนองและลีลาจังหวะ จะต้องมีความประสานกลมกลืนและสอดคล้องกัน ดังที่พระยาชนุমানราชธน (2525 : 174) ได้กล่าวไว้ใน "ศิลปสงเคราะห์" ว่า

“เมื่อวัตถุใดก็ดี ดอกไม้ บุคคล ทำนองดนตรี บทกวีนิพนธ์ หรือสิ่งใด ๆ ก็ดีกระทำให้เราพอใจและยินดีเกิดขึ้นในความรู้สึกทางสุนทรียภาพของเรา ก็เป็นเพราะภาคส่วนประกอบของสิ่งนั้นมีลักษณะเหมาะสมพอดีกัน รวมกันเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกลมกลืนกัน ซึ่งเรียกว่าเอกภาพ (UNITY)”

ในบทเพลงทวารเรือ การสื่อความหมายด้วยถ้อยคำและท่วงทำนอง ก็มีความประสาณกลมกลืนกันความเด่นชัดของความเป็นเพลงทวารเรือ นั้น จะแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในส่วนที่เป็นเนื้อร้องที่แสดงถึงความคิด ความเป็นอยู่ และอารมณ์ต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดออกมา ซึ่งจะเป็นส่วนนำและเป็นแนวทางของการสร้างทำนองและลีลาที่สอดคล้องกับเนื้อหาเหล่านั้น ที่มีทั้งลีลาและเนื้อหาที่หลากหลายต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ความงามหรือสุนทรีย์ะในบทเพลงทวารเรือ นั้นจะปรากฏขึ้นได้อย่างชัดเจนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการตีความ (INTERPRETATION) ของผู้นำเสนอบทเพลงนั้น ๆ ว่ามีความเข้าใจและความรู้สึกละเอียดอย่างไรต่อบทเพลง ซึ่งอาจจะได้รับการสืบทอดมาจากทัศนะเดิม แต่ไม่ได้หมายความว่า จะต้องเหมือนกับของเดิมตลอดไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าความคิดในการตีความนั้นจะแตกต่างจากความคิดเดิมอย่างไร

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาถึงพระจริยาวัตรและพระกรณียกิจของกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ที่มีต่อการทหารเรือทำให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและเจตนาที่จะทรงสร้างทหารเรือให้มีความมั่นคง ก้าวหน้า โดยพระองค์ทรงได้ดำเนินการปรับปรุงและสร้างสิ่งต่างๆ ด้วยพระองค์เองจนเป็นที่ ยอมรับและยกย่องนับถือจากทหารเรือทุกคน เรียกได้ว่าทรงเป็น “บิดาของทหารเรือ” อย่าง แท้จริง

ในด้านความสนพระทัย และพระปรีชาสามารถในการดนตรีนั้น อาจกล่าวได้ว่า พระ องค์ทรงอยู่ในสิ่งแวดล้อมแห่งการดนตรีมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ และเจ้าจอมมารดาโหมด พระ มารดาก็สนใจในการดนตรีและมีวงดนตรีและคณะละครเอง อีกทั้งครูดนตรีที่ได้เข้าไปสอน ดนตรีให้กับพระราชวงศ์ และควบคุมดูแลวงดนตรีในวังนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นครูที่มีความสามารถ ทั้งในด้านปฏิบัติและทฤษฎีทั้งสิ้น จึงเป็นส่วนหนึ่งที่พระองค์ได้รับทราบและเรียนรู้ในเรื่อง ดนตรีได้อย่างดี และเมื่อพระองค์ย้ายที่ประทับมาอยู่ที่วังนางเลิ้ง พระองค์ก็ได้ทรงจัดตั้งวง ดนตรีขึ้นมา และได้รับนักดนตรีและครูดนตรีที่มีความสามารถมาอยู่กับพระองค์หลายคน ใน ช่วงเวลาที่ทรงมีวงดนตรีและทรงสนพระทัยกับการดนตรีนั้น ได้เป็นช่วงเวลาที่ทำให้การดนตรี ไทยมีการพัฒนาขึ้นด้วย ทั้งในด้านการพัฒนาฝีมือของดนตรี และมีการค้นคิดวิธีการแต่งเพลง ใหม่ ๆ ขึ้น และจากการที่พระองค์ได้ทรงประทับและศึกษาในต่างประเทศอยู่เป็นเวลานาน จึงทำให้ทรงซาบซึ้งและได้นำเอาทำนองเพลงต่างประเทศมาใช้ในการนิพนธ์เพลงทหารเรือบาง เพลงขึ้น

แนวทางในการสร้างความมั่นคงเจริญก้าวหน้าให้กับการทหารเรือ นั้น นอกจากพระองค์ จะทรงวางรากฐานทั้งในด้านการศึกษาและการจัดหน่วยงานที่มีส่วนต่อการพัฒนาแล้ว พระองค์ ได้ทรงนำเอาบทเพลงที่ทรงนิพนธ์ขึ้นมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความสามัคคีปลุกสำนึก ให้ทหารเรือเกิดความรักชาติ กล้าหาญ และเสียสละชีวิตเพื่อชาติ ซึ่งบทเพลงที่เป็นบทพระ นิพนธ์ล้วนมีเนื้อหาและความหมายไปในแนวทางเดียวกัน คือ การอบรมสั่งสอนในเรื่องความรัก ชาติ ความเสียสละ และเน้นถึงความสามัคคีพร้อมเพียงในการจะทำการใด ๆ เพื่อประเทศ ชาติ นอกจากนี้แล้วเนื้อหาบางส่วนของเพลงยังสะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น กรณี ร.ศ.112 ซึ่งพระองค์ถือเอาเป็นบทเรียนที่ควรแก่การจดจำและทรงปรับปรุงกำลังทหาร-เรือเพื่อเตรียมพร้อมและป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นอีก ในเนื้อหาบางส่วนก็เป็นการ

แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของพระองค์เองที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติราชการ โดยได้ถือเป็นคติเตือนใจ และถ่ายทอดออกมาเป็นบทพระนิพนธ์ไว้เป็นเครื่องเตือนใจและคติในการดำเนินชีวิตของทหารเรือ

นอกจากนี้แล้วบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือของกรมหลวงชุมพรฯ ยังมีลักษณะเด่น ด้านการใช้ภาษาและการเรียงร้อยถ้อยคำที่แตกต่างจากบทเพลงทหารเรืออื่น โดยจะแสดงความเป็นทหารออกมาอย่างชัดเจน ด้วยถ้อยคำที่สั้นได้ใจความชัดเจนซึ่งสอดคล้องกับบุคลิกของบุคคลที่มีวิสัยทหารทั่วๆ ไป อีกทั้งมีการใช้คำศัพท์เฉพาะ ซึ่งมีทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือ

ในด้านทำนองที่ทรงนิพนธ์ขึ้นนั้น ทรงนำทำนองที่เป็นที่คุ้นเคยในหมู่คนทั่วไปมาทรงนิพนธ์ใหม่ แต่ยังคงเค้าโครงเดิมไว้ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้คนร้องเพลงที่ทรงนิพนธ์ได้ง่าย และจดจำได้เร็ว อีกทั้งทำนองที่นิพนธ์ขึ้นใหม่นั้น ก็มีความสอดคล้องกับภาษาซึ่งเป็นบทร้องเป็นอย่างดี โดยทำนองที่นำมาใช้นั้นมีทั้งทำนองเป็นเพลงไทย และเพลงต่างชาติ

หลังจากที่เวลาผ่านไปพันยุคสมัยของกรมหลวงชุมพรฯ แล้ว ทหารเรือก็ยังคงยึดถือแนวทางในการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงกิจการทหารเรืออย่างที่พระองค์ทรงวางรากฐานไว้ รวมทั้งบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือที่พระองค์ทรงนิพนธ์ไว้ ก็ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปลูกฝังและสร้างค่านิยมให้กับทหารเรือรุ่นต่อมา ต่อมาเมื่อมีผู้แต่งบทเพลงทหารเรือขึ้นใหม่ บทเพลงเหล่านั้นก็ยังได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือของพระองค์ ในด้านความกล้าหาญ เสียสละ ความสามัคคี และแนวทางในการดำเนินชีวิต

จากความสำเร็จของการที่กรมหลวงชุมพรฯ มีความคิดหลักในการสร้างเพลงเพื่อใช้ในการปลูกฝังสร้างความสามัคคี และสั่งสอนให้ทหารเรือมีความกล้าหาญนั้น จึงทำให้นเนื้อหาของบทเพลงนี้ปรากฏอยู่ภายใต้แนวคิดอันนั้น ไม่มีความแตกต่างจากกันนอกเหนือจากวิธีการในการใช้คำและการเรียบเรียงเนื้อความในแต่ละเพลงที่แสดงออกในลีลาที่แตกต่างกันไปบ้าง

ความแตกต่างที่แสดงในด้านเนื้อหาของเพลงทหารเรืออื่น ๆ ได้แสดงถึงความคิดและอารมณ์ที่ผ่อนคลายลงจาก การปลูกฝัง สร้างสำนึกในหน้าที่ โดยเปลี่ยนเป็นการเปรียบเทียบหรือแสดงความรู้สึกอันเป็นธรรมชาติของบุคคลทั่วไปที่เกิดขึ้น เช่น ความรัก ความเหงา อ้ำว้าง ความหวัง ดังเช่นเพลง “ลูกทะเล” ที่ให้ความรู้สึกเป็นธรรมชาติของการจากจากบุคคลที่ตนรักและคุ้นเคยและมีความอาวรณ์ต่อบุคคลเหล่านั้น เพลง “ชมประดู่” ได้ให้ความรู้สึกชื่นชมกับทหารเรือในสถานที่สวยงามของดอกประดู่ และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของทหารเรือทั้งจากหมู่ทหารเรือเอง และจากบุคคลทั่วไป เช่นเดียวกับเพลง “เนวิบลู” ที่แสดงถึงชีวิต

ของทหารเรือที่มีความรู้สึกอ้างว้างแผ่วไถ่ด้วยความรู้สึกหมองเศร้าบ้างด้วยถ้อยคำและทำนองที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้น

เนื้อความโดยรวมของเพลงทหารเรือไม่ว่าจะเป็นบทพระนิพนธ์ หรือบทเพลงทหารเรืออื่น ๆ ถึงแม้จะมีความคิดหลักในการนำเสนอภาพพจน์ของทหารเรือที่แตกต่างกันไป แต่ยังคงมีสาระที่เน้นให้เห็นถึงความยึดมั่นในหน้าที่ ศักดิ์ศรี และความผูกพันของทหารเรือที่มีต่อกันและประสบการณ์ในชีวิตของแต่ละคนที่ผ่านมาในการใช้ชีวิตทหารเรือ

4.2 อภิปรายผล

ทหารเรือได้ถือว่าบทเพลงทหารเรือนั้นเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความผูกพันเชื่อมโยงกับชีวิต และเป็นแบบแผนในการปฏิบัติตน ซึ่งแสดงถึงระบบคุณค่าทางสังคม โดยบทเพลงทหารเรือได้มีบทบาทและความสัมพันธ์กับชีวิตทหารเรือ ดังต่อไปนี้

ในด้านวัฒนธรรมของทหารเรือ

เนื้อหาของบทเพลงทหารเรือ นอกจากจะรักษาแบบแผนพฤติกรรมที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาในกลุ่มแล้ว ยังมีส่วนในการสร้างค่านิยมให้แก่สังคม และบุคคลทั่วไป ทั้งนี้เพราะในสังคมมีความแตกต่างกันมากในด้านทัศนคติ และค่านิยมที่พึงปฏิบัติของบุคคลในกลุ่มที่ต่างกัน เนื้อหาของบทเพลงทหารเรือ ได้แสดงให้เห็นถึงการดำเนินชีวิต จุดมุ่งหมาย และวิธีการในการกระทำที่ชัดเจน เป็นการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นได้ ไม่จำกัดเฉพาะในหมู่ทหารเรือ และยังเป็นการเสริมสร้างให้บุคคลภายนอกมีความเข้าใจในธรรมเนียม และค่านิยมของทหารเรือด้วย

ในด้านความบันเทิง และความผ่อนคลาย

ในโอกาสต่างๆ ที่มีกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลายจากการทำงานหรือภารกิจประจำวัน ดนตรีและบทเพลงได้เป็นกิจกรรมหนึ่งในโอกาสของการผ่อนคลายนั้น ซึ่งบทเพลงทหารเรือบางเพลงได้ถูกนำไปบรรเลงและขับร้องอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาที่ให้ความบันเทิง และลีลาของดนตรีที่มีความไพเราะเช่นเพลง “วอลซันารี” “ชมประดู่” รวมถึงความหมายของบทเพลงเหล่านั้นได้แสดงถึงเนื้อหาและการถ่ายทอดบรรยากาศบางอย่างของชีวิตทหารเรือให้กับผู้ฟัง จึงทำให้บทเพลงเหล่านั้นเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายด้วย ในการใช้บทเพลงเพื่อการผ่อนคลายและความบันเทิงนี้ ได้มีข้อสังเกตถึงบทเพลงที่ได้รับความนิยมว่า จะเป็นลักษณะของเนื้อหาที่ไม่เป็นไปในด้านปลูกใจมากเกินไป ตลอดจนลีลาและทำนองของเพลงที่มีความไพเราะสามารถจำและร้องตามได้ง่าย

ในการทำงานต่างๆ มีโอกาสที่บุคคลจะได้รับผลกระทบจากงานนั้น ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งบุคคลที่ได้รับผลกระทบในด้านที่ก่อให้เกิดความรู้สึกกดดันนั้น จำเป็นที่มีวิธีการที่จะแสดงออกหรือลดความรู้สึกกดดันนั้นลง บทเพลงทหารเรือได้มีส่วนในการผ่อนคลายความรู้สึกนี้ได้ โดยเนื้อหาของบทเพลงจะเป็นสิ่งช่วยถ่ายทอดความรู้สึกที่คับข้องใจแทนบุคคล ซึ่งไม่สามารถพูด หรือกระทำออกมาเองโดยตรงได้ หากแต่เนื้อร้องและลีลาได้เป็นส่วนในการกระตุ้น และเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดนั้น ซึ่งมักจะเป็นเนื้อร้องบางส่วนที่แสดงความหมายทดแทนกับความรู้สึก หรือเนื้อร้องที่ให้ความหวัง การปลอบ หรือการปลุกเร้าให้ต่อสู้กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ให้เกิดเป็นความรู้สึกใหม่ทดแทน และผ่อนคลายลงจากความรู้สึกที่เป็นอยู่ ในกรณีพระนิพนธ์ของกรมหลวงชุมพรฯ ได้มีเนื้อร้องหลายตอนที่แสดงให้เห็นถึงภาพและความหมาย ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากความกดดัน และได้ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลง และความหมายเหล่านี้ ก็ย่อมเป็นตัวแทนของบุคคลอื่นที่เกิดความรู้สึกเช่นเดียวกันออกมาได้

ในด้านการศึกษา

เนื่องจากบทเพลงทหารเรือบางเพลงได้ประพันธ์ขึ้นโดยยกเหตุการณ์ หรือมีการสะท้อนถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต มาไว้ในบทเพลงเช่นเพลง "น้ำใจทหารเรือ" จึงเป็นการให้ความรู้โดยทางอ้อม และบทเพลงหลายบทที่ได้ใช้ความเปรียบในลักษณะต่าง ๆ กับทหารเรือได้ทำให้บุคคลทั่วไปรับรู้ถึงความหมายและความสัมพันธ์ของสิ่งเหล่านั้นกับชีวิตทหารเรือ ในบทเพลงทหารเรือจะมีเนื้อร้องที่มีลักษณะของการสอน หรือสุภาพเตือนใจ ซึ่งเป็นลักษณะของการวางแผนคิด และส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ แนวคิดในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ของกลุ่มโดยมีเนื้อหาของบทเพลงเป็นตัวบอก และมีส่วนในการควบคุมไม่ให้ประพฤติไปนอกแนวทางนั้น โดยทุกครั้งที่มีการร้องหรือได้ยินก็จะเหมือนการเตือนหรือย้ำให้คำนึงถึงแนวทางที่ควรปฏิบัติ

บทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือได้รับการสืบทอดต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยไม่เสื่อมความนิยมลงไป ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากเนื้อหาและความหมายของบทพระนิพนธ์นั้น ประกอบกับความศรัทธา ความเคารพบูชา และรำลึกถึงองค์พระบิดาของทหารเรือ ซึ่งบทพระนิพนธ์นั้นเป็นเสมือนอนุสรณ์อย่างหนึ่งที่ทำให้ระลึกถึงพระองค์ และจากวิธีการที่จะถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ให้แก่บุคคลรุ่นต่อไป

พลเรือตรี ดาว เพชรชาติ ได้บันทึกถึงการสืบทอดบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือไว้ว่า "ขึ้นชื่อว่าทหารเรือแล้ว ต้องร้องเพลงของเสด็จในกรมฯ ได้ทุกคน ทั้งนี้เพราะเสด็จในกรมทรงมีวิธีการสอนที่แปลกประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งทำนองเพลงเหล่านั้นร้องง่าย มีหลายครั้งที่ข้าพเจ้าได้ยินว่า เวล่านักเรียนนายเรือและนักเรียนช่างกลฝึกภาคถ้าหากเสด็จในกรมฯ เสด็จด้วย ก็มักจะมีการหัดร้องกันอยู่บ่อยๆ ในโอกาสว่างงานหรือเวลาฝึกเล่นใบ และว่ากันว่าผู้ที่

จำเนื้อเพลงหรือร้องไม่ค่อยได้มักจะถูกปรับให้ดื่มน้ำเค็มหนึ่งอีกแล้วก็สนุกสนานกัน” (พลเรือ-ตรี ดาว เพชรชาติ 2505 : 55)

ในสมัยต่อมาการสืบทอดได้ใช้วิธีการเล่าเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับพระองค์เพื่อสร้างเกี่ยวกับความเข้าใจ และรับรู้ถึงบทบาทของกรมหลวงชุมพรฯ กับทหารเรือ เพื่อก่อให้เกิดความประทับใจ โดยพลเรือเอก ประพัฒน์ จันทวีรัช (2527 : คำนำ)

“...เมื่อเข้ารับการฝึกและศึกษาในโรงเรียนเตรียมนายเรือแล้ว ข้าพเจ้าได้รับฟังเรื่องราวเกี่ยวกับพระจริยาวัตรของเสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ มากขึ้น เพราะครูวิชาต่าง ๆ เป็นผู้เล่าให้ฟังในระหว่างการสอนหรือฝึกเพื่อ “แก้แค้น” ... ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่เสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ ทรงพระปรีชาสามารถหรือเก่งทุกด้าน และครูอาจารย์ผู้เล่าเรื่องของพระองค์มีความเคารพนับถือพระองค์อย่างซาบซึ้งและจริงใจทุกท่าน”

การสืบทอดถึงประวัติและความสำคัญของพระองค์ทำให้บทเพลงที่พระองค์ได้ทรงนิพนธ์ขึ้นมีความสำคัญและมีบทบาทในฐานะเป็นตัวแทนของพระองค์และสัญลักษณ์ของทหารเรือ

แต่เดิมการถ่ายทอดเพลงพระนิพนธ์ทหารเรือ และเพลงทหารเรือ จะกระทำกันจากความทรงจำ โดยผู้มีความสามารถในการจำบทเพลงหรือครูผู้ทำหน้าที่ฝึกทหารก็จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อไป ซึ่งวิธีการปฏิบัติเช่นนี้ทำให้มีความผิดพลาดไปจากของเดิมบ้าง ทั้งในส่วนของท่านองและเนื้อร้อง ดังนั้นจึงมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านนี้ คือ กองดุริยางค์ทหารเรือ ได้มีดำริที่จะทำเพลงพระนิพนธ์ให้สมบูรณ์ โดยบางเพลงนั้นคงเหลือไว้แค่เนื้อร้องแต่ไม่ทราบท่านอง เมื่อปี พ.ศ.2511 เจ้าหน้าที่ของกองดุริยางค์ทหารเรือจึงได้ไปขอพบหม่อมช้อย ซึ่งเป็นหม่อมของกรมหลวงชุมพรฯ และท่านได้รับยกย่องว่า ท่านจำเพลงพระนิพนธ์ได้แม่นยำและถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อไปขอฟังท่านองเพลงดาบของชาติ ที่มีเนื้อเป็นโคลงสี่สุภาพ แต่ไม่ปรากฏท่านอง และไม่มีผู้ใดทราบซึ่งต่อมาได้ นำมาบันทึกเป็นโน้ตและต่อมาในปี พ.ศ. 2516 พลเรือเอกกมล สิตกลิน ผู้บัญชาการทหารเรือได้มีดำริให้จัดทำแผ่นเสียงเพลงทหารเรือขึ้น และมีนโยบายว่าเพลงทหารเรือ ที่จะบันทึกลงแผ่นเสียงนั้นจะต้องถูกต้องและพร้อมจะเผยแพร่ได้ทั่วไป จึงได้มีการรวบรวมเพลงทหารเรือทั้งที่เป็นบทพระนิพนธ์และเพลงทหารเรืออื่นๆ ขึ้น เพื่อดำเนินการจัดทำซึ่งเสร็จสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2517 และการศึกษาเรื่องบทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือนี้ก็ได้อาศัยเอกสารประกอบจากที่กองดุริยางค์ทหารเรือได้จัดทำขึ้น

หลังจากนั้นบทเพลงทหารเรือ ได้เผยแพร่ไปตามที่ต่าง ๆ ในหน่วยงานทหารเรือโดยเปิดในเวลาก่อนเข้าทำงาน พักกลางวัน เลิกงาน บ้างตามโอกาส นอกจากนี้ยังมีสถานีวิทยุทหารเรือได้ใช้บทเพลงทหารเรือทั้งที่เป็นบทพระนิพนธ์และเพลงทหารเรืออื่น ๆ เป็นเพลงประจำสถานี ทำให้บทเพลงเหล่านี้เผยแพร่ไปเป็นที่รู้จักในวงกว้างและในกลุ่มบุคคลอื่น และยังใช้เป็นแบบแผนในการฝึกหัดร้องหมู่ทหารเรือเพื่อให้เกิดความถูกต้องตามแบบอย่างด้วย

ส่วนการสืบทอดในหมู่ทหารเรือ นอกจากการฟังจากแผ่นเสียงแล้วหรือแถบบันทึกเสียงแล้วก็ยังมี การฝึกหัดขับร้องและนำไปใช้ประกอบในการวิ่งและเดินของการฝึกหัดทหาร และนักเรียนทหารอยู่ด้วย และยังคงเล่าถึงพระประวัติความสำคัญของกรมหลวงชุมพรฯ ในฐานะที่เป็นพระบิดาของทหารเรือประกอบกันไป เพื่อสร้างความรู้สึกรักชาติและความเข้าใจในเนื้อหาของบทเพลงเหล่านั้น

ทัศนคติของทหารเรือที่มีต่อบทเพลงทหารเรือ

ทหารเรือมีความเคารพและเทิดทูนกรมหลวงชุมพรฯ ในฐานะที่เป็นผู้ก่อกำเนิดและสร้างความมั่นคงให้กับทหารเรือ โดยจากพระกรณียกิจและพระประวัติที่ได้ถ่ายทอดสืบทอดกันมาทำให้ทหารเรือมีความภาคภูมิใจในการมีชีวิตทหารและยึดมั่นในแนวทางที่กรมหลวงชุมพรฯ ได้ทรงวางแนวคิดและสั่งสอนไว้ ถึงแม้ทหารเรือในยุคต่อมาก็ไม่มีโอกาสได้สัมผัสกับพระองค์โดยตรง ดังนั้นสิ่งที่เป็ตัวตนของกรมหลวงชุมพรฯ นอกเหนือจากกิจการทหารเรือที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันนี้ และอนุสาวรีย์ที่เป็นวัตถุต่าง ๆ ที่ได้มีการสร้างไว้ให้รำลึกถึงพระองค์ บทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือที่พระองค์ทรงพระนิพนธ์ไว้อย่างเป็นเสมือนคำพูด คำสอนที่พระองค์ได้ฝากไว้ให้กับทหารเรือทุกยุคทุกสมัย ซึ่งนอกจากเป็นสิ่งที่รำลึกถึงพระองค์แล้ว บทเพลงทหารเรือยังเป็นบทเพลงที่พระองค์ทรงนิพนธ์ด้วยพระองค์เอง ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของทหารเรือ ที่มีเพลงทหารเรือที่เป็นบทพระนิพนธ์ของผู้ที่ทรงก่อตั้งและสร้างทหารเรือทุกคน

ในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เพลงทหารเรือที่เป็นบทพระนิพนธ์บางเพลงอาจมีความหมายและเนื้อความไม่สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน แต่ได้เป็นการย้ำเตือนถึงความเป็นมาในอดีตที่เกิดขึ้น ซึ่งความสำคัญและความหมายในเพลงเหล่านั้นยังได้เป็นตัวแทนที่บอกกล่าวถึงความยิ่งใหญ่และศักดิ์ศรีของทหารเรือที่ได้สร้างไว้ และสิ่งเหล่านี้จะเกิดไม่ได้หากไม่มีพระบิดาของทหารเรือ หรือ “เสด็จเตี่ย” ผู้ทรงให้กำเนิดทหารเรือขึ้นมา

ถึงยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ได้ทำให้เนื้อหาของเพลงพระนิพนธ์ของพระองค์บางเพลงลืมนั่นไป แต่เพลงที่ยังเป็นที่รู้จักและนิยมขับร้องกันอยู่ในหมู่ทหารเรือ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสใดก็ยังคงมีอยู่ ได้แก่ เพลง “เดินหน้า” เพลง “ดอกประดู่” และ “ดาบของชาติ” และเนื้อหาของ

บทพระนิพนธ์เหล่านี้ มีความหมายต่อทหารเรืออย่างมาก และยังไม่มีผู้ใดประพันธ์เพลงทหารเรือได้อย่างมีความหมายเป็นที่ประทับใจเสมอเหมือนที่พระองค์ได้ทรงนิพนธ์ไว้เลย

4.3 ข้อเสนอแนะ

บทพระนิพนธ์เพลงทหารเรือนับได้ว่าเป็นเพลงปลุกใจยุคแรกของประเทศไทย ที่ส่งผลให้เกิดเพลงปลุกใจต่างๆ ตามมาภายหลัง รวมถึงบทเพลงเหล่านี้ได้เน้นให้เห็นถึงความจำเป็นในการสร้างสำนึกของกลุ่มคนที่จัดตั้งขึ้นเป็นองค์กร สถาบันต่าง ๆ จึงน่าจะเป็นส่วนหนึ่งในการเกิดเพลงประจำหน่วยงานหรือสถาบันขึ้นมา และใช้บทเพลงเหล่านั้นเป็นตัวแทนของบุคคลในหน่วยงาน สถาบันนั้นๆ

เป็นที่น่าศึกษาต่อไปว่า หลังจากสมัยของกรมหลวงชุมพรฯ ทรงดูแลกิจการทหารเรือแล้ว ในช่วงต่อมากิจการดนตรีของทหารเรือก็มีการพัฒนาขึ้น ควบคู่ไปกับการพัฒนาของดนตรีของเหล่าทัพอื่น ๆ ตลอดจนผู้ที่เข้ามามีส่วนในการพัฒนากิจการดนตรีของทหารนั้นก็ล้วนแต่เป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งในราชวงศ์เป็นส่วนใหญ่ และหลายพระองค์ได้มีความสนพระทัยในดนตรี และมีความสัมพันธ์กับกรมหลวงชุมพรฯ ดังเช่น สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต จากการที่ได้เกิดเพลงปลุกใจ หรือเพลงประจำหน่วยทหารขึ้นนี้ น่าจะเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ในช่วงเวลาต่อมา หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เริ่มมีเพลงประจำหน่วยงานขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า กำเนิดของบทเพลงประจำหน่วยงาน หรือสถาบันต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลและแนวความคิดมาจากบทเพลงจากหน่วยทหาร ที่ได้ก่อกำเนิดเริ่มขึ้นที่ทหารเรือ

บรรณานุกรม

ชจร สุขพานิช. ข้อมูลประวัติศาสตร์สมัยบางกอก. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แสงรุ่ง
การพิมพ์, 2524.

เจตนา นาควัชระ. ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. กรุงเทพฯ : ดวงกมล, 2524.

เจฟฟรี ไฟน์สโตน. จุฬาลงกรณ์ราชสันตติวงศ์ พระบรมราชวงศ์แห่งประเทศไทย.
กรุงเทพฯ : บริษัท พิษณุโลกการพิมพ์, 2532.

ดาว เพชรชาติ, พลเรือตรี. "เพลงทหารเรือของเสด็จในกรมหลวงชุมพรฯ" นาวีกาศาสตร์.
45 (พฤษภาคม 2505).

ดวงมน จิตรจำนงค์. สุนทรียภาพในภาษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
สยาม, 2536.

ประพัฒน์ จันทวีรัช, พลเรือเอก. พระประวัติและพระกรณียกิจในสมัยรัชกาลที่ 5 ของ
พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์เจริญธรรม, 2527.

ประอรรัตน์ บุณยมาตร์. หลวงวิจิตรวาทการกับบทละครประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.

พูนพิศ อมาตยกุล. พูนกระหม่อมบริพัตรกับการดนตรี. กรุงเทพฯ : บริษัท จันฉนวนิชย์
จำกัด, 2524.

_____. "ดนตรีในวังสวนสุนันทา" ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2535.

ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2537.

เริงจิตรแจรง อาภากร, ท่านหญิง. “เกร็ดพระประวัติพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์” อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพท่านผู้หญิง
จารุพัตรา อาภากร ต.จ. กรุงเทพฯ : วงเสียงมการพิมพ์, 2516.

สงวน อิศรางกูร ณ อยุธยา, พลเรือตรี. ประเพณี นิติธรรม พิธีของทหารเรือ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504.

สถาพร (เต็ม) เจริญสุวรรณ. เกร็ดพระประวัติบางตอนของพลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์
เธอกรมหลวงชุมพรเขตต์อุดมศักดิ์ พระบิดาแห่งกองทัพเรือ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พระจันทร์, 2522.

สมประสงค์ บริพัตร, หม่อมเจ้าหญิง. บันทึกความทรงจำบางเรื่อง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
พระจันทร์, 2499.

สรโรจ บุนนาค, พลเรือจัตวา. “ลูกศิษย์กับต้นลิตเตลจอน” อนุสรณ์งานศพพลเรือเอก
หม่อมเจ้าครรชิตพล อาภากร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมสารบรรณทหารเรือ,
2509.

สำรวจิธีสมุทร, นาวาเอก. “ชีวิตของนักเรียนนายเรือสมัยที่ผู้เขียนยังเป็นนักเรียนอยู่”
นาวิกศาสตร์. 54 (พฤศจิกายน 2514).

สำเริง นิยมเดช, นาวาเอก. “คำแถลงของผู้จัดทำ” โน้ตเพลงทหารเรือ ชาวเรือ.
กรุงเทพฯ : แผนกผลิตตำรา กองวิชาการ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ, 2529.

เสถียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์. พระนคร :
บรรณาการ, 2515.

_____. ศิลปสงเคราะห์. พระนคร : บรรณาการ, 2515.

หัวหน้าแดร (นามแฝง). “กรมหลวงชุมพรฯ กับการดนตรี”. วารสารสี่แสด. 1(กรกฎาคม
2537) : 31-32.

หาญกลางสมุทร, พลเรือตรีพระยา. “ประวัติโรงเรียนนายเรือ” อนุสรณ์งานพระราชทาน
เพลงศพ พลเรือตรี พระยาหาญกลางสมุทร (บุญมี พันธุนาวิน). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์กรรมสารบรรณทหารเรือ, 2517.

Langer, Susanne K. **Feeling and Form**. New York : Charles Scribner's sons, 1953.

สัมภาษณ์

พูนพิศ อมาตยกุล. 3, 7, 10 พฤศจิกายน 2538.

วิษณุเทพ ศิลปบรรเลง, น.อ. 13, 17, 20 ธันวาคม 2538.

แผ่นเสียง

เพลง “COMIN ‘THRO” THE RYE” จาก “SONG AT EVENTIDE”. RADIO CORPORATION OF
AMERICA, 1964.

แถบบันทึกเสียง

“เพลงไทยสากลจากอดีต” โดย พูนพิศ อมาตยกุล. ม้วนที่ 22 ตอนที่ 42 ห้องสมุดสมเด็จพระเทพรัตนฯ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยมหิดล, 2538.

ภาคผนวก ก

บทร้อง เพลงสรรเสริญพระบารมี ฉบับต่าง ๆ ที่ใช้ทำนองเดียวกับปัจจุบัน
พระราชนิพนธ์ใน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

1. บทร้องสำหรับประชาชนทั่วไป

อำนฤประจง	ทรงศิริวัฒนา
จงพระพุทธานุศาสน	กิตติยง
ราชรัชจงจิรัง	ทั้งบรมวงศ์ธีร ๐ ดำรง
ทรงกรุณาประชารา	ราชธรรมาภิบาล
เป็นทิตานุทิศศาสน	ขอบันดาล ๐ ประสงค์ใด
จงสิทธิดังหวังวรหฤทัย	ดุจถวายชัย ฉนี้

2. บทร้องสำหรับนักเรียนชาย

ข้าวรพุทธเจ้า	เหล่าดรณกุมาร
โอรสศิริวันทา	วรบดทะบง
ซ้องศัพทถวายชัย	ในนฤประสงค์พระยศยิ่งยง
เย็นศิริเพราพระบริบาล	ผลพระคุณ ๐ รักษา
ชนนิกายะสุขสานต์	ขอบันดาล ๐ ประสงค์ใด
จงสิทธิดังหวังวรหฤทัย	ดุจถวายชัย ฉนี้

3. บทร้องสำหรับนักเรียนหญิง

ข้าวรพุทธเจ้า	เหล่าดรณกุมารี
โอรสศิริขุสี	วรบดทะบง
ซ้องศัพทถวายชัย	ในนฤประสงค์ พระยศยิ่งยง
เย็นศิริเพราพระบริบาล	ผลพระคุณ ๐ รักษา
ชนนิกายะสุขสานต์	ขอบันดาล ๐ ประสงค์ใด
จงสิทธิดังหวังวรหฤทัย	ดุจถวายชัย ฉนี้

4. บทร้องสำหรับนักเรียนชายและหญิง

ข้าวรพุทธเจ้า	เหล่าอุปัชฌาย์
ขอกรซุส	วรบดทะบง
ข้อศัพทถวายเป็น	ในฤประสงคฺ พระยศยังยง
เย็นศิระเพราะพระบริบาล	ผลพระคุณ ๐ รักษา
ชนิกายะสุขสานต์	ขอบันดาล ๐ ประสงค์ใด
จงสิทธิตั้งหวังวรหฤทัย	ดุจถวายเป็น ๐

5. บทร้องสำหรับทหาร

ข้าวรพุทธเจ้า	เหล่าวีรียะพล
พลาสบสมัย	กาลปีติกมล
ร่วมนรจาเรียงพรรณ	สรรค์ดุริยพล สฤษดิ์มณฑล
ธรรมสตุติแด่นฤบาล	ผลพระคุณ ๐ รักษา
พลนิกายะสุขสานต์	ขอบันดาล ๐ ประสงค์ใด
จงสฤษดิ์ตั้งหวังวรหฤทัย	ดุจถวายเป็น ๐

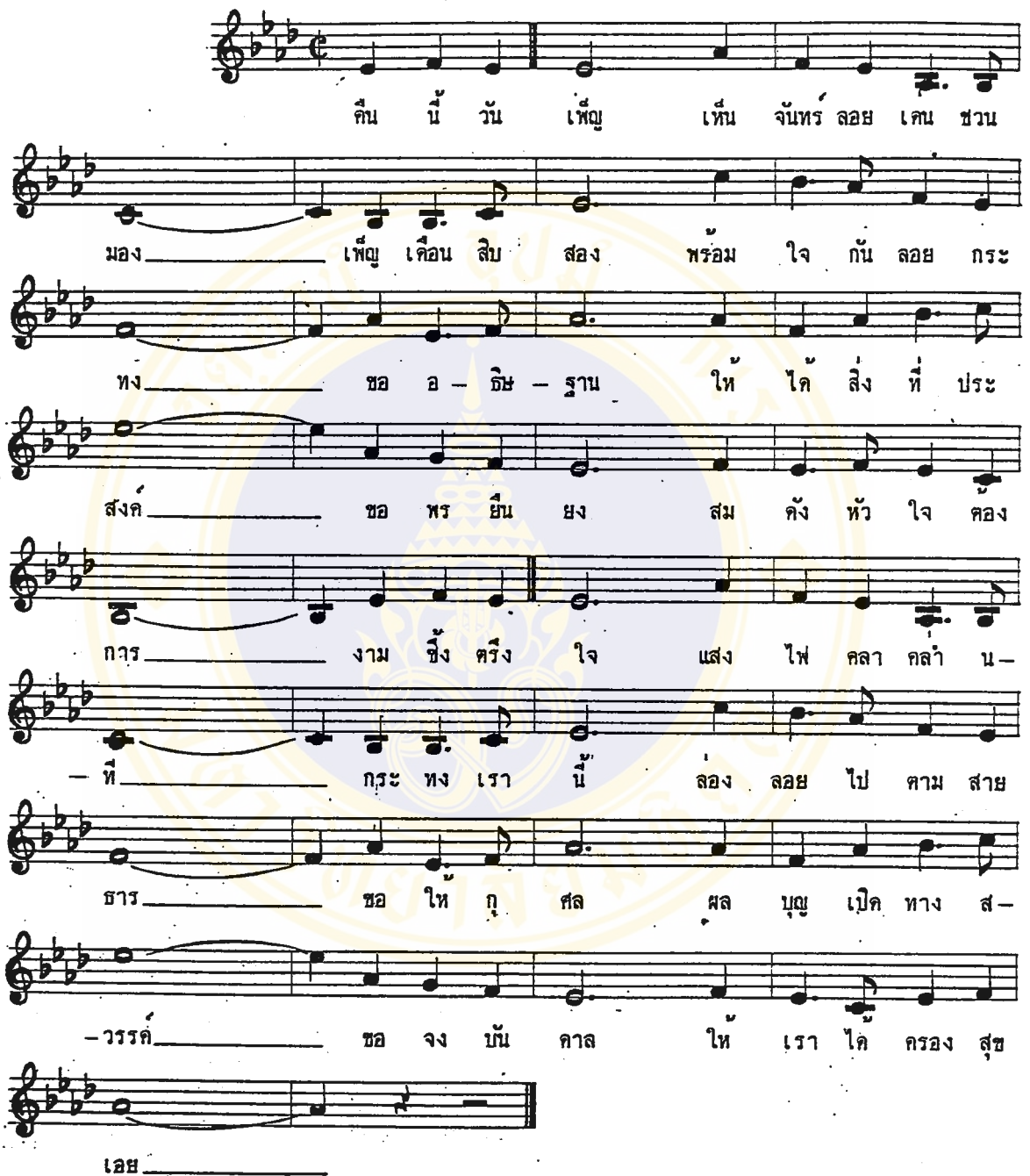
ภาคผนวก ข

รายชื่อเพลงทหารเรือ และโน้ตเพลงทหารเรือ

1. กระทงวันเพ็ญ	24. ตลุมร่วมเรือนาวี	46. ราชนาวิกโยธิน
2. กองทัพเรือเพื่อไทย	25. ตลุมรวมใจนาวี	47. ราชนาวี
3. กองเรือยุทธการ	26. ไตรรงค์นาวี	48. รำวงชาวทะเล
4. กองพันเหยี่ยวทะเล	27. ทะเลแห่งความหลัง	49. ร่วมเรือนาวี
5. กิ่งแก้ว	28. เทิดไทย	50. โรงเรียนนายทหารเรือ
6. กีฬาพาชื่น	29. นักเรียนจ่านาวิกโยธิน	51. เลือดนาวิกโยธิน
7. ไกลแสนไกล	30. น้ำทะเล	52. ลูกทะเล
8. คณิงนุช	31. นาวีรำลึก	53. ลูกประดู่รอรัก
9. คณิง	32. นาวีสันต์พันธุ์สินธุ์	54. ลำนำลำโขง
10. คลื่นกลาง	33. น้ำใจเยาวชน	55. เลือดนาวี
11. คนลืมหัด	34. น้ำใจทหารเรือ	56. วอลทซ์นาวี
12. ความหวัง	35. น.ย.หาญศึก	57. วีรบุรุษดอนแดง
13. ชมประดู่	36. เนืบริบ	58. คึกกลาง
14. ชายชาญทหารเรือ	37. บ้านทอนรำลึก	59. สิงห์ทะเลไทย
15. ช่างหมอบ	38. ผืนรักที่หาดเคย	60. สัปดาหีกีฬานาวี
16. ชีวิตคน	39. พรวันปีใหม่	61. สุขด้วยรัก
17. ชีวิตประมง	40. มาร์ชนักเรียน วทร.	62. สุขเพียงฝัน
18. โขคมมนุษย์	41. มาร์ชนาวิกโยธิน	63. เสียงเพลงจากชาวเรือ
19. ดอกประดู่	42. มาร์ชประมง	64. สวรรค์เมืองจันทร์
20. ดาบของชาติ	43. มาร์ชสามสมอ	65. สุขสันต์วันเกิด
21. แด่นาวิกโยธิน	44. มาร์ชโรงเรียนเสนาธิการ	66. หน้าที่ทหารเรือ
22. เดินหน้า	ทหารเรือ	67. หวังธรา
23. แด่ร่มโพธิ์ของราชนาวี	45. เมื่อประดู่บาน	68. ฮาวายสัมพันธ์
		69. เฮฮานาวี

กระทวนเพ็ญ

ทำนอง - เนื่อรอง
พล.ร.ต.สำราญ เรืองงูษา

คืบ นั้ วัน เพ็ญ เพ็น จันทร ลอย เคน ชวน
มอง เพ็ญ เคียน สิบ สอง พร้อม ใจ กัน ลอย กระ
ทวน ขอ อ - ธิษ - ฐาน ให้ ได้ สิ่ง ที่ ประ
สงค์ ขอ พร ยืน ยง สม คัง หัว ใจ คง
การ งาม ชึ่ง ครึง ใจ แสง ไฟ คลา คล่า น-
ที่ กระ ทง เรา นั้ ลอย ลอย ไป ตาม สาย
ธาร ขอ ให้ ฤ ศล ผล บุญ เปิด ทาง ส-
วรรค ขอ จง บั้น คาล ให้ เรา ได้ ครอง สุข
เกษ

กองทัพเรือเพื่อไทย

ทำนอง น.อ.สำเร็จ นิยมเดช

เนื้อร้อง นักเรียนจา ราเชนทร์ ตระกูล

เหล่า ท-หาร เรือ เชื้อ ชาติ ไทย ใจ หนัก
 แน่น ปก ป้อง แดน แทลม หอง ให ผ่อง
 ศรี ปราบ เสี้ยน ทนาม ให มัน สิ้น ถิ่น ธา
 นี เพื่อ เส รี เอ - ก - รา ช ของ ชาติ
 กรัน หมู อ-มิตร ไค ใจ มุง หมาย ทำ ลาย
 ชาติ จะ พิ ฆาต เชน ฆา ให อา
 สัตย อัก หัง ป้อง ต้า - ส - นา องค์ รา
 ชัน ยิง ชี วัน ลูก ทัพ เรือ เชื้อ ชาติ
 งาม นาน น้ำ ไทย ใคร หาญ มา ราช
 รุก หมาย คัด บุค ชม เหน ไม่ เกรง
 ขาม กอง ทัพ เรือ ไทย หรือ จะ ให ใคร ลูก

คาม ไคร ก็ คาม ผู้ นัน คง บรร
 ลัย รา-ช-นา วิ ของ เอก องค์ พระ ทรง
 ศักดิ์ พวก เรา รัก สำ มัค คี ศรี ผอง
 ไส ถึง ลำ บาก ทุก เข้า คำ อยู่ รำ
 ไป ขอ ให้ ไทย คง อยู่ ภู พ้า
 คิน

กองเรือยุทธการ

ท่วงนอง - เนื่อร้อง
จ.ท.สมพร ชรรมาชัย

กอง เรือ ยุท-ธ-การ มุ่ง ประ จัญ บาน มา ล้าง ไห

รี เรา เลื่อน นา วิ ทาง อุ ทิศ ชี วิต ไว กับ

เรือ หัง เลื่อน เนื้อ เราจะ ขอ มอบ ไห แด่ ชาคิ

ไทย ยาม สึก ประ ชิด สู้ ชี วิต เรารบ จน ชาค

ใจ - หอง ทะ เล ของ ไทย จะ มี ยอม ไห ใคร ยำ

1. ยี่ 2. ยี่ เรา รัก ชาคิ เกียรติ วิ นัย และ กล้า หาญ

ไป , ต - ลอด ชี วิ เรา รัก และ ส่า มัค ที่ เหมือน มี จิต

ใจ เป็น ควาง เดี่ยว กัน เรา รัก ส - นุก ส - นาน รื่น เริง ส่า

ราญ ต - ลอด ชี วัน เข ไหน เรา นั้น เข กัน เพราะ พวก เรา

1. 2. Trio

นั้น เป็น ลูก ทะ เล เรา เล กอง เรือ ยุท-ธ-

-การ เรา จะ ต ของ เกียรติของ นา วิ แม่ กำ ลัง

คมย เรา ไม่ พลอย หวาด ผ — วา เรา พรอม จะ
 พา กัน บุก ไป จน ถึง ที่ พบ เรือ ที่ —
 - ทรู จะ จู โจม โดย ทัน ที่ มุง ผลาญ ไพ
 รี ให้ ลื่น จาก นาน น้ำ ไทย แม้ เรือ จะ
 ลม จม ควย กัน ไม่ ครั้น คราม เรา พ — ยา
 ยาม จน สุด แรง เรา รบ ได้ ถึง คัว จะ
 ตาย เรา ก็ ตาย อย่าง ภูมิ ใจ หาก แม้ ตาย
 ไป เพื่อ ไทย คง ความ เส รี

กองพันเหยี่ยวทะเล

ทำนอง - เนื้อมอง
น.อ.สำเร็จ นิยมเดช

เหล่า นา วิ - ก - โย อิน หาญ กล้า

เยี่ยง บรรดา ท - หรร ชาย ทะ เล คาย ไม่

หวั่น ทุก วัน เรา ข่า เซ กอง พัน เหยี่ยว ทะ

เล ต้อง กล้า คาย เพื่อ ชาติ กง คำ รง เกียรติ ของ

ไทย เพื่อ วิ นัย เรา กล้า หาญ ชาย ชาย

เลือก ท - หรร เรา ยอม สิ้น ชีวิต วาย ขอ ไว้

ลาย ชาติ ชาย เลือก นัก สู้ เหล่า ท - หรร

นา วิ - ก - โย อิน มุ่ง ประ หาร ผลาญ ให้ สิ้น ริ

ปู หวัง ให้ ชาติ ศาสน ก - ษัตริย์ คง อยู่

เพื่อ แผ่น ดิน ไม่ สิ้น ความ ภิ รมย์ หาก ใคร ร้าย

รุก เรา สู้ สู้ สู้ ล้าง ศ - ศร หมด

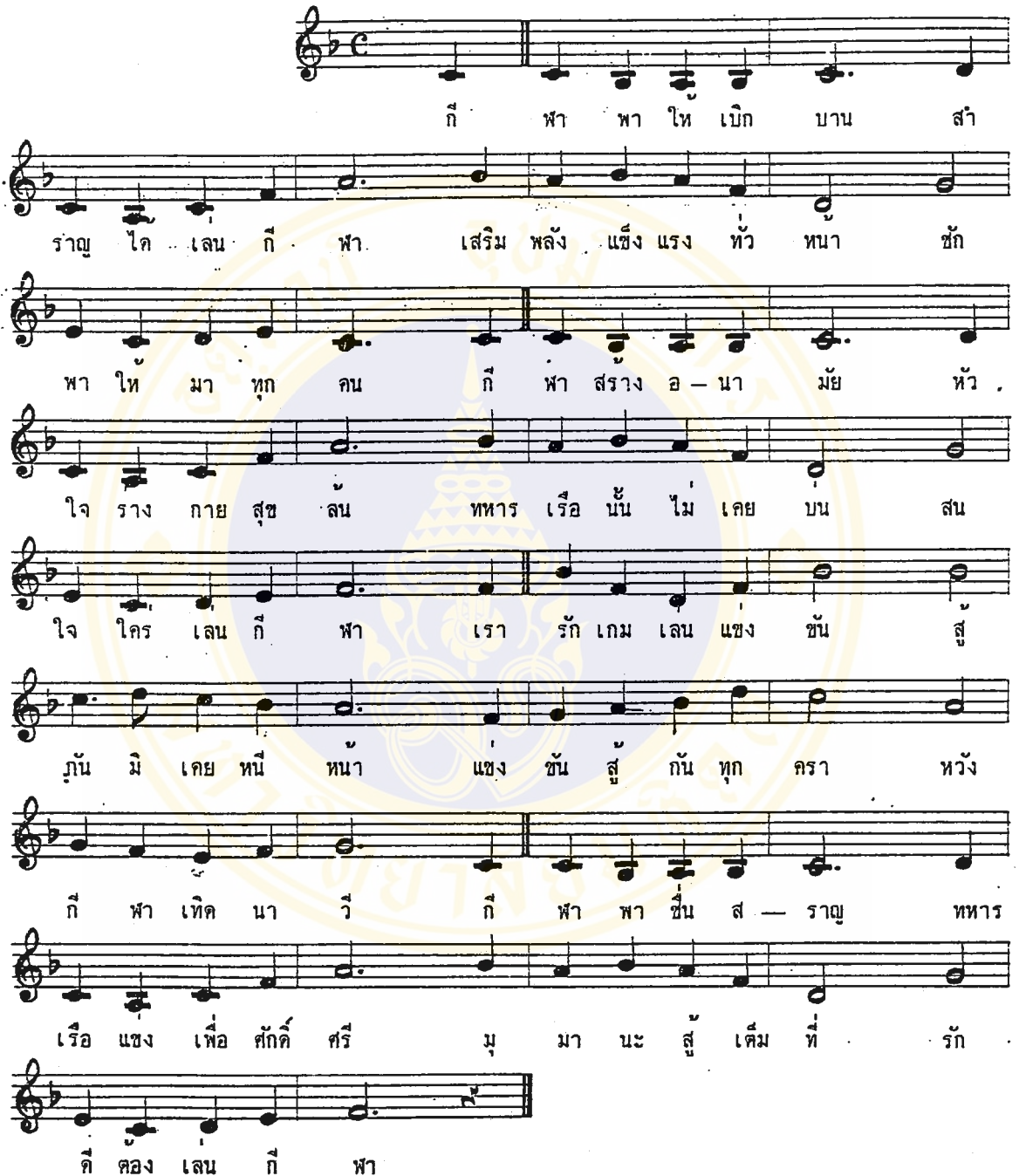

ลีน ชี วิน เรา อด _____ จะ รบ รุก บุด ให้ โชค
 บุด ให้ โลก นิ ยม เอา ร้าง ล้ม อด หาด ปราศ ใ ห้ ริน _____
 นา วิ-ก-โย อิน ทอง รัก แค้น ดิน ปราบ ลีน ป้าง - จา หวก
 เรา กอง พัน เที้ยว ทะ เล _____ เลือด นา - วิ - ก โย
 อิน หาญ _____ กลา หาด ทะ เล เรา ป้อง จน ถึง ทอง น -
 - ภา เพื่อ รัก ษา ชาติ และ ศาสน์ ก - ษัตริย์ ไทย _____
 _____ ยาม รบ รบ ยาม ส - งบ เรา ผัก หนัก ยาม เรา
 หัก เรา คืบ ล้ม ทุกซ์ ภัย _____ รัก กัน เด็ด หี
 นอง ผอง เรา เลือด ไทย รวม ใจ ท - หาร ไทย นา วิ-ก-โย
 อิน _____ หวก อิน _____

กีฬาพาสีน

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองภูงา

กี พาสิน ไบ เบิก บาน สำ
 ราษฎร์ ไค เลน กี พาสิน เสริมพลัง แข็งแรง หัว หนา ชัก
 พาสิน มา ทัก คน กี พาสิน สร้าง อ - นา มัย หัว
 ใจ ร่าง กาย สุข ล้น พหาร เรือ นั้น ไม่ เคย บน สัน
 ใจ ใคร เลน กี พาสิน เรา รัก เกม เล่น แข่ง ชัน สู้
 กัน มิ เคย หนี หน้า แข่ง ชัน สู้ กัน ทุก ครา หวัง
 กี พาสิน เติบ นา วิ กี พาสิน พาสิน ส - ราษฎร์ พหาร
 เรือ แข่ง เพื่อ ศักดิ์ศรี มุ มา นะ สู้ เต็ม ที่ รัก
 กี ดอง เลน กี พาสิน

ไกลแสนไกล

ทำนอง - เนื่อรอง

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

ไกล แสน — ไกล คุ เหมือนเรือแล่น ไบ แล่น ออก ไป ว่า

เหว ใจ หนอ — ใจ คุ เหมือนลม ดัด ไบ แล่น ออก ไป ทะ

เล เรา เฝ้า — คอย คุเหมือน เรือ จอด ลอย คอยแต่ ภาศ ะ

เน หลาย วัน นาน คั่น ไม่ เห็น คั่น ทำ

เล ใจ หนอ — ใจ คุ เหมือน วิ หค

ไพร ชอบอยู่ ใน แฉว ภา ไกล แสน — ไกล คุ เหมือน ไม่ หวาด

ภัย บินเหี่ยวไกล นก หนา เรา เฝ้า — คอย ใน หัว ใจ ก็

พลอย นึก ถึง เพื่อน ปัก ษา หลาย วัน นาน คั่น

ไม่ เห็น คั่น กลับ มา

คณิงนุช

ทำนอง ร.ท. วิวัฒน์ พงษ์ไชย
เนื้อร้อง พล.ร.ต.ประชุม อารีรัตน์

จันทร์ ดอก เพ็ญ เคน ส-วางกลางเว หา _____ แสง ทาบ

หา เกาะ แง่งแหลง ละ หาน _____ | ลม เจื้อย จิว พลิว น้ำ งามตระการ _____

หวั ท้อง ธาร เจ็บ เหนงาเศร้า วิญญา _____ ยาม จาก

ไกล ไฟ ด-นิง รา พิง เพอ _____ หลง ละ เมอ แต่ นอง เผาปอง หา _____

ครา ไค ยล จันทร งาม อ-ราม ตา _____ คึด ถึง

หนา นง นุช สุก อา ลัย _____ นก ร้อง คัง น่องร้อง เรือก หี _____

ควง ฤ - คี แอบ แฝงอยู่ เหนง ไท _____ ประ ภา

คาร ส่อง แสง ส่ำ แดง ไฟ _____ เรา ควง ใจ หี ยา เรง หา นวล _____

เคย ภิรมย์ ชื่น _____ จิต ส-นิต หมาย _____ อ้อม อก

แอบ กลืน เนื้อ เจาหอม ทวล _____ โอ เรา เคย สุข สันต์ ใจ รัญจวน _____

หวั ใจ ป่วน คราวญ หา อยู่ เดี่ยว คาย _____

คณิง

ทำนอง - เนื่อรอง
พล.ร.ด.ปรีชา ติษยนันทน์

อรุณ ราง งาม กระ จาง

ฟ้า ระยับ ดา น-ภา งาม นา

กู แว่ว เสียง สำ เนียง วิ หค

รอง กู หา กู ขึ้น ชู ไม่ รู้ อยู่ หน

ใด ลม ไชย โบก โขย ผ่าน

ไป ทนาว ใจ หา ใคร มาเปรียบ

ปาน เปลี่ยว ใจ ฤ-ทัย ใด แด

ราว ราง นาน คลายสาย ธาร ที่ ชาติ

ปลา ล้น หมด ไร ค้าง ชม เชย มิ เคย ระ หมด

รอย รา ส-ศรี ที่ ชาติ-ชาย นำ หา ไร ราว ภา นา

รี เปลว ท้อง อวย ส่อง เพียง

ฟ้า _____ ฉาย มา _____ รัก ษา ใจ ษา
 ที่ _____ เทพ ไท _____ ขอ คล ใจ ให้
 สม ฤติ _____ ขอ เทวี _____ ชุบ ชี ภา ให้ ษา
 เอย _____

คลื่นกลาง

ทำนอง - เนื่อร้อง

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

คลื่น ชัก ครุ่น ครุ่น ครุ่น _____ เกรง _____

นิ่ง พัง วัง เวก คัง เพลง กล่อม ใจ ให้

เพลิน _____ เสี่ยง น้ำ เหมือน _____ หนึ่ง ร้อง _____ เชิญ _____

ให้ เรา เทียว เติบ เลียบ เล่น ที่ ชาย หาด

ทราย _____ ความ รัก จัก ไม่ เคลื่อน คลาย _____

จวบ จน ชีพ ฝ - ลาย จะ รัก แต่ นอง นาง

เคียว _____ พบ ใหม่ ก็ จะ ไม่ กลับ _____ เหลียว _____

จะ หึง นอง เปลี่ยว ช้า นั้ คง สิ้น _____ วา - ส -

- นา _____ เจา อยา นึก _____ แหนง _____ วิญ _____ ญา _____

สา มอบ ษา วา _____ ให้ นอง แล้ว _____ ไม่ _____ ขอ _____

กั้น _____ คลื่น ไม่ _____ ขอ _____ กั้น _____

คนลืมคำ

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต.สำราญ เรืองภูงา

เมื่อ เรา สัญญา มัน รัก ไว้
 ภาย ใต้ แสง จันทรวิม ฬัง น้ำ อยู่ กัน สอง คน เพื่อ คำ
 พร่ำ จัน ยัง จำ น้ำ คำ ฝัง ตรึง ชึ่ง อารมณ์
 บอก ว่า รัก กัน ไม่ หน่าย แหวน ไม่ เคย ระ แวง จะ ชื่น
 ชม จะ ขอ รัก กัน รัก คง มัน ฝืน ภิรมย์
 หวัง ใต้ ชื่น ชม ทุก คำ คั่น สัญญา ที่ เธอ ให้
 ไว้ แต่ บัด นี้ กลาย เป็น อื่น
 ลืม ความรัก เรา เคย ใต้ ชื่น กลับ กลาย คลาย คั่น ไม่ มี เชื้อ
 โย เหตุ ใด หนอ เธอ ช่าง ลืม คำ
 ไม่ เคย คิด จำ รัก ใจ - น ก่อน เธอ สัญญา รัก จัน
 จริง เหนือ รัก ใคร สัญญา ให้ ไว้ โย กลับ ลืม

ความหวัง

ทำนอง - เนื่อรอง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองภูงา

คน เราเกิด มา ตางหวัง ทุก คน

หัง รวย หัง จน หวังบุญ ช่วย พา เพราะโลกโกรธหลง ยัง คงหมุน

เวียน มา ทุก คน จัง พา กัน มุ่ง ดัน รน

บาง คน สู หน บน บานพระ พรหม ขอเพียงได้ ชม สม ใจ สัก

คน หวังได้ อะ ไร ได้แล้ว มัก ลืม คน

หังความอับ จน ที่ เคย ผาน มา ความ หวัง คน

เรา ไม่ มี ชัด กัน หวัง ไคควย กัน แข่ง กันหนัก หนา

ยาม เมื่อ หวัง ล้น ต้อง เช็ด น้ำ ตา ความหวังนั้น นา อย่าได้ เทอ

ไป ความจริง ที่ คน ต้องควร ระ วัง

หวัง ทำ ทุก อย่างซื่อตรงควย ใจ หวัง มุ่ง ผูก มิคร ไม่ คิค ลบ

ล้าง ใคร หวังควยจิต ใจ ใครสร้างแด ดี

ชมประตู่

ทำนอง จากเพลง THE SEA ของ TRENET
เนื้อร้อง ทานสุทธิง หม่อมหลวงมนตรี ณนนา

ประตู่ เอย เจา เป็น คอก
ไม่ อด ทอง งค งาม สอง ใส กลิ่น ลวล ยวน
ใจ ออก คอก ใส ว เรา ใจ ให้ นิ ยม เมื่อ ใด
ชม ผาน เมื่อ บาน เจา บาน พริ้ง
พร้อม เมื่อ ไร พร้อม ไปรยคลิก พรู เป็น เชียงอย่าง
ดู หาก เกิด คั - ตรู พร้อม ใจ รวม เป็น หมู สู้ ควย
สา มัคคี เชน เรา เกิด เป็น ท -
- ทาร เพื่อ งาน รา - ช - นา วิ ตั้ง
ใจ ผาก ชี วิต ไว กับ เรือ เพื่อ เป็น ชาคี
พลี อด ทน สู้ ความ ลำ
เค็ญ ยาก เย็น มิ ยอม ทนทาย หนึ อยู่ เรือ รม
เตรียม

ปีกอ เกียรติศักดิ์ ศรี _____ สม เป็น ชาย ชา ศรี ที่ เรา
 พลีชีพ สู้ ศัตรู _____ สม หวัง นาม ประ ภู ที่ คน
 นิยม
 นิยม

ชายชาญทหารเรือ

ทำนอง - เนื้อร้อง -

พล.ร.ค.จินดา ไชยอุดม

เรา ทั้ง หลาย _____ ชาติ ชาย

กล้า _____ เรา รวม กัน มา รวม ชี วา นา วิ

ไทย _____ ถึง ไกล พอ แม่ และ ลูก เมีย มิ เสีย

ใจ _____ เพราะ เรา ภูมิใจ ที่ เรา ได้ มา ทำหน้าที่ ท -

- ทหาร _____ เรา เกิด มา _____ แล้ว ชาติ

หนึ่ง _____ เรา ต้อง คำ นิ่ง ถึง หน้า ที่ ของ ชาย

ชาญ _____ เป็น ร้ว ปก ปอง หี น่อง ไทย ให้ ส -

- ราว _____ ถึง แม่ วาย ปราช เรา ก็ ยิน ดี ไม่เสีย ที่ เกิด

มา _____ มา _____ เกิด เรา มา พรอม

ใจ _____ สัก ส่น ไป ให้ เชี่ยว ชาญใน เชนการ ยุท -

นา _____ หาก ที่ - ครุ จู ลวง ลำ เชา

มา _____ เรา ลา ลา ปราบ ด้ - ด้ ใ้ มั้ ู้ ฝั

มี _____ เรา ุ หิ _____ ี่ วิ

ได้ _____ เพื่อ ใ้ ชาติ ไทย อยู่ ยืน ยง คง ะ

บ่อ _____ ด้ ด้ เรา ด้ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้

ชื่อ _____ ว่า เรา นะ หรือ โลก ู้ ว่า ลือ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้ ด้

ไทย _____

ช้างหมอบ

ทำนอง - เนื่อร้ง
พล.ร.ท.จินดา ไชยอุดม

ช้าง _____ หมอบ _____ คุณ รู้ หรือ ไม่ ทำ ไม่ ช้าง

หมอบ _____ หากคุณ สน ใจ ผมใคร ขอ คอบ _____

_____ ว่า ช้าง มัน หมอบ ทำ ไม่ _____ ช้าง _____

หมอบ _____ คุณ คงเห็น บ้าง ที่ ช้างมัน หมอบ _____

_____ ยอ ซา หรุด ตัว ก้ม หัว ชบ _____ ยอบ _____ ช้างหมอบควาย ความ ัก

_____ คี _____ คุณ คุณ รู้ ไหม ว่า ใจ ผม นั้น _____

_____ เหมือน คัง ช้าง หมอบ _____ เหมือน คัง ช้าง _____

หมอบ เหมือน คัง ช้าง หมอบ ผม มอบ หัว ใจ _____

_____ ช้าง _____ หมอบ _____ คุณ รู้หรือ ยัง ผม คัง ช้าง _____

หมอบ _____ ความรัก ัก คี ผม นี้ ขอ มอบ _____

_____ ขอ มอบ แด่ คุณ คน เดียว _____

รักข้างหมอบ

ทำนอง - น้อยร้อง
พล.ร.ท.จินดา ไชยอุดม

ช้าง _____ หมอบ _____ นา รัก นั ก หนา เมื่อคราช้าง
 หมอบ _____ ใคร ได้ พบ เห็น ไม่เว้น ชั่ว _____ ชอบ _____
 ช้าง หมอบช้าง หนา เอ็น _____ ทุ _____ ช้าง _____
 หมอบ _____ เปรียบความกั กั ที่ คุณ ขอ _____ มอบ _____
 _____ กล่าวคำ แสน คม ชวนหลงชม _____ ชอบ _____ ช้างหมอบเหมือนคำ หรือ
 ไร _____ คุณ คุณ รู้ โหม ว่า ใจ นี้ เอง _____
 _____ ยัง เกรง ช้าง หมอบ _____ ยัง* เกรง ช้าง _____
 หมอบ _____ ยัง เกรง ช้าง หมอบ มอบ ใจ ไม่ จริง _____
 _____ ช้าง _____ หมอบ _____ อยาก รู้ หัว ใจ จริงไหม ที่
 _____ ชอบ _____ หาก จริงเหมือนใจจะ ให้ คำ _____ ชอบ _____
 _____ ว่า รัก ช้าง หมอบ คน _____ เดียว _____

ชีวิตคน

ทำนอง - เนื่อร่อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองงูงา

เกิด มา ทุก คน มี ทุกข์ สุข ระ คน

ไม่ ว่า รวย หรือ จน เป็น ชน ชั้น ไค ชี วิต มี กรรม ติด ตาม เรื่อย

ไป ไม่ เคย มี ใคร สม ใจ ปอง สุข นิ

รันคร พระพรหมขีด ไว้ ให้ อา วรณ ละ ครโลก นี้ เปลี่ยนทุก

วัน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่ ชิด ถิ่น ก็ คนเหมือนกัน ไม่ ละ เว้น ให้

ใคร โลก เรา หมุน เวียน ตาม ลี ชิด เบื้อง บน

เหตุ ไค ใครหลายคน ปลอย ชี วิต ไป ไม่ คิด ทำ ดี' เมฆ มัว หัว

ใจ เกิด มา ตาย ไป เหลือ ชื่อ คง ชั่ว หรือ

ดี รัก กัน เขา ไว้ ใจ ชื่อ ตรง ละ ความ ลุ่มหลง ผิด เสีย

ที่ มุ่งหน้าช่วยเหลือคัง นอง ที่ ค้าง คนาก ก็ โลก นี้ ชวน รื่น

รมย์

ชีวิตประมง

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ค. สำราญ เรืองงูา

เรา ชาว ประ มง รวม วง บัน เห่ง เริง ำ ถึง คราวเวนวาง หา

ปลา นั้ มา ชุม นุ่ม เร็ว ัว _____ ชี วิต พวก เรา คลุก เคล้าทะ เลกว้าง

ใหญ่ เส่ร้าง งาน ไค ปลา มาก มาย หัว ใจ แซม ชื่น เบิก บาน _____ เรา คิน แด

เข้า แลน เรือเห่ทอง น - ที่ ลิน น้ำ ของ ไทย มาก มี ของ ดี กลาดเกลื่อนตระ

การ _____ ชี วิต รุง เรือง รุด หน้า อา คัย ทอง ธาร ไค ปลา มา เป็น ลา

หาร คำ จุน ทุน ชี วิต มั่น ชาว ประ มง ทุก คน นั้น ลวน แกร่ง

กลา _____ เชี่ยวชาญ หา ปลา ช่วย เศรษฐ-กิจ เร็ว พลัน _____ สอด ส่องทอง

น้ำ ช่วย กอง ทฬ เรือ ป้อง กัน น่าน น้ำ ของ ไทย เรา นั้น มี ยอม ให้ ใครหมิ่นศักดิ์

ศรี ประ มง ชาว ไทย รวม ใจ ช่วย ชาติ ชู เชิด เทิด ทุน อ - ธิ - ป

ไทย เพือ ไทย ป้อง กัน เต็ม ที่ _____ ที่ นื่อง ประ มง ยึด มั่น ใน สำ มัค

ที่ ปก ป้อง ชาติ ไทยเรา นี้ ให้ วั - พ - นา ถา าว

โชคมนุษย์

ทำนอง - เนื่อร้อง

พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

โลก ม - นุษย์ นั้ ไม่ มี ที่ แะ

นอน _____ ประ _____ เคี้ยว _____ เย็น ประ _____ เคี้ยว _____

รอน ช่าง ฆเรี คัณ _____ โชค หมน

เวียน เปลี่ยน ไป ใด _____ ทุก _____ ทุก _____ วัน _____

สา - ร - พัน ทา อะ ไร ไม่ ยั้ง ยัณ _____

_____ ชี วิต เหมือน เรือ นอย ลอง _____ ลอง _____

อญ _____ คอง คอ สู้ แร้ง ลม ประ _____

สม _____ กลัน _____ คอง ทน ทาน

หวาน สู้ อม ขม สู้ กลัน _____

คอง จา _____ คัณ _____ ภัย ไป ทุก วัน _____

_____ เป็น ภาร ง่าย ยั้ม ใด ไม่ คอง _____

สิ้น _____ เมื่อ ชีพ ชื่น เหมื่อน บรร
 เลง เพลง _____ ส - วรรค _____ แด ฅน
 ที่ ครอบ ชม นิ ยม _____ กัน _____
 คง ใจ มั่น ยม _____ ได้ เมื่อ ภัย มา _____

ดอกประดู่

ทูนอง - เนื้อร้อง

พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพร
เขตอุดมศักดิ์

หะ เบส ส — มอ พลับ — ออก —
 ล้น คอน — ไป ลัด ไป เกาะ สี ชัง — จน กระ
 หัง กระ โจม ไฟ เห็นหา — ข้า — ตัก — มิ ได้
 นึก จะ กลับ มา ใน ถึง คาย — คาย — ไป — คาย ให้
 แด ชาติ ของ เรา พวก เรา จง — คุ — รั —
 เจ็บ แลว ต้อง จำ ลับ — คาย ไว้ พลัง — ช้าง บน
 ยอด กาฬ จะ นำ ส — ยาม เป็น ชาติ ของ เรา — ธง ทุก
 เส้า ชัก ชื่น ทุก ลำ ถึง เรือ จะ จม ใน น้ำ — ธง ไม่
 คำ ลง — มา เกิด มา เป็น — ไทย — ใจ —
 รวม กัน แหละ ดิ รัก เหมือน พี่ เหมือน น้อง — ช่วย กัน
 ปอง ป — รุ — พ ส — ยาม เป็น ชาติ ของ เรา — อยา ให้

เขา มา ย้ำ มา ยี่ ถึง คาย คาย ให้ ดี คาย ใน
 หนา ที่ ของ เรา พวก , เรา ทุก ลำ จา
 เช่น คอก ประ คุ วัน ไท วัน ดี บาน
 คลี พรอม อยู่ วัน ไท ร่วง โรย คอก
 ไปรย ตก พรุ ท - หาร เรือ เรา จง คุ คาย เป็น
 หมู ให้ ชาติ ไทย

ตาบของชาติ

ทำนอง - เนื่อร่อง
พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพร
เขตอุดมศักดิ์

ตาบ ของ ชาติ เลม _____ นั คือ _____

ชี _____ วิต เรา ถึง จะ คม _____ อยู่ คิ ลับ

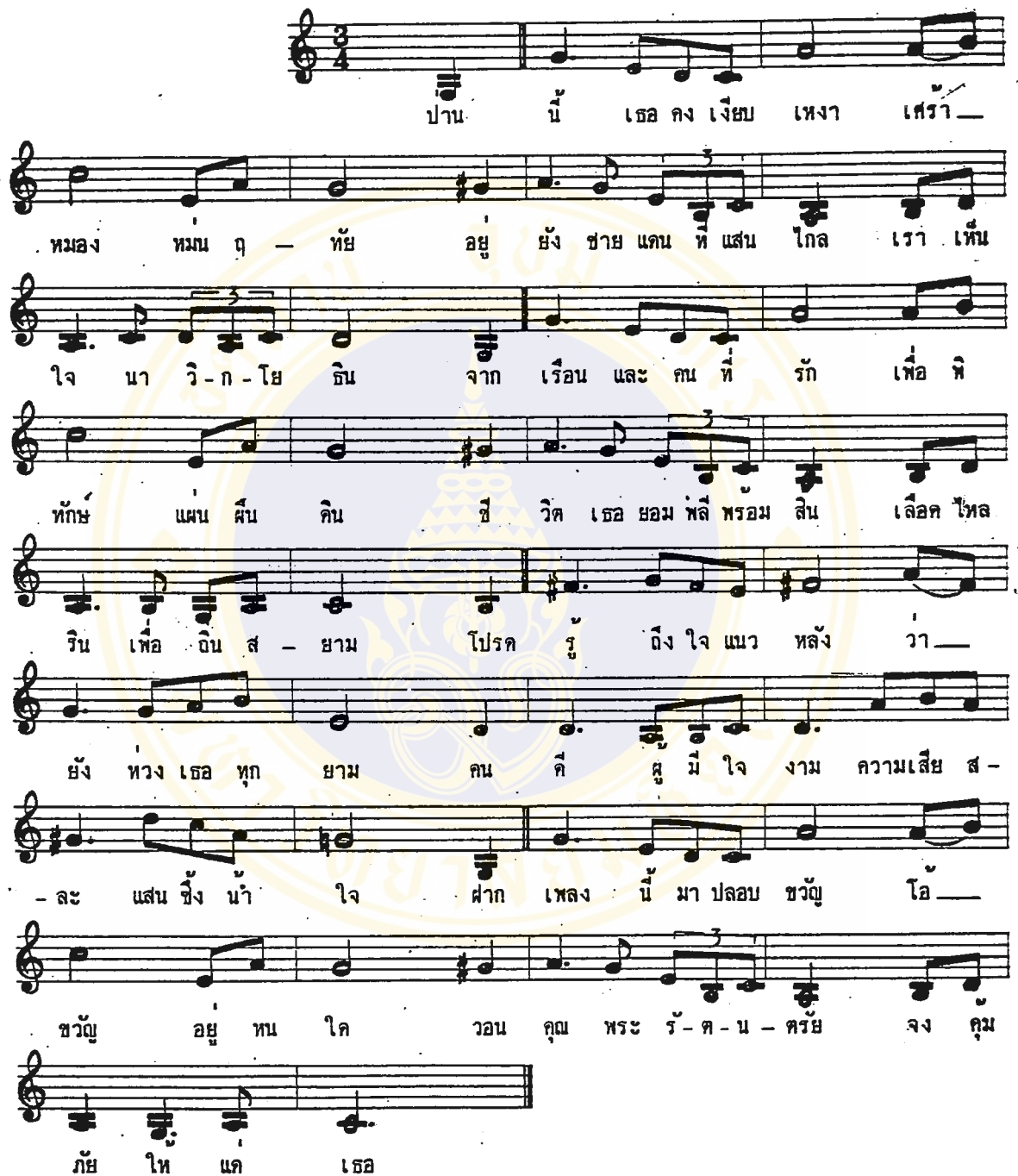
ไว _____ สำ หรับ _____ ไห ร ไห _____

ชาติ เรา นา ไห มิตร ไห _____ เมีย _____ ไห ลูก

แล _____ ชาติ ไห

แต่นาวิกโยอิน

ทำนอง - เนื่อรอง
คะวัน วณิดา

ป่าน นั เธอ คง เจียม เห่ง เสร้า—

หมอง หมน ฤ - หัย อยู่ ยัง ชาย แดน ที่ แสน ไกล เสร้า เห็น

ใจ นา วิ - ก - โย อิน จาก เรือน และ คน ที่ รัก เพื่อ หิ

หักษ์ แพน ผับ คิน ชี วิต เธอ ยอม พลั พรอม สิ้น เลือค ไหล

ริน เพื่อ ดิน ส - ยาม โปรด รู้ ถึง ใจ แฉว หล่ง ว่า—

ยัง ทวง เธอ ทุก ยาม คน ที่ ผู้ มี ใจ งาม ความเสีย ส -

- ละ แสน ชั่ง น้ำ ใจ ผาก เพลง นั มา ปลอบ ขวัญ โอ—

ขวัญ อยู่ ทน ใด วอน คุณ พระ รั - ค - น - ทรัย จง คุ่ม

ภัย ไห แด เธอ

เดินหน้า

ทำนอง เพลงไทยเดิมคุณลุงป้า 2 ชั้น
เนื้อร้อง พลเรือเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ
กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เกิด มา หั่ง ที่ มัน ก็ คี อยู่ แต่ เมื่อ
เกิด มา หั่ง ที่ มัน ก็ มี อยู่ แต่ ทุกข

เป็น อีก สาม ร้อย ปี มัน ก็ ไม่ มี ใคร ใคร จะ
ภัย วัน นี้ เพราะห คี รุง ชน พรุง นี้ จะ เป็น อย่าง

เห็น ใคร จะ นึก ใคร จะ ค้น เขา ก็ ลืม กัน เหมือน ตัว
ไร คี เคย พบ ชั่ว เคย เห็น จม ก็ เคย เป็น มี เคย

เล่น ครั้น นาน ไป เขา ก็ ลืม ใคร หรือ จะ ยืม ชี วิต ให้
โค อ — นา คต เรา ไม่ รู ถึง เรา ไม่ รู ก็ ต้อง เค้น

เป็น ใคร จะ เห็น ก็ จะ เห็น แต่ น้ำ
ไป กลัว ไป โย มัน ก็ ลวง ไป ตาม เว

ใจ จำ ได้ แต่ ชั่ว ว่า ตัว เรา คือ ท — หาร เรือ
ลา ไม่ คาย วัน นี้ มัน คง ไป ชี เอา วัน ขาง

ไทย คาย แต่ ตัว ชั่ว ยั้ง ฟุ้ง ไป หัว หั่ง กรุง ก็ ไม่ ลืม
หนา วัน นี้ ยอ พรุง นี้ คา ไม่ ไซ ชี ขา ชี ปาก ของ

ได้ หั่ง เช้า หั่ง เวสค หั่ง นอว หั่ง ลีสค จะ คีค ถึง ตัว เรา
ใคร หั่ง เช้า หั่ง เวสค หั่ง นอว หั่ง ลีสค จะ คีค ถึง ตัว เรา

โย _____ จะ ต้อง คาย ทุก คน ไป ส่วน ตัว เรา
 โย _____ จะ ต้อง คาย ทุก คน ไป ส่วน ตัว เรา

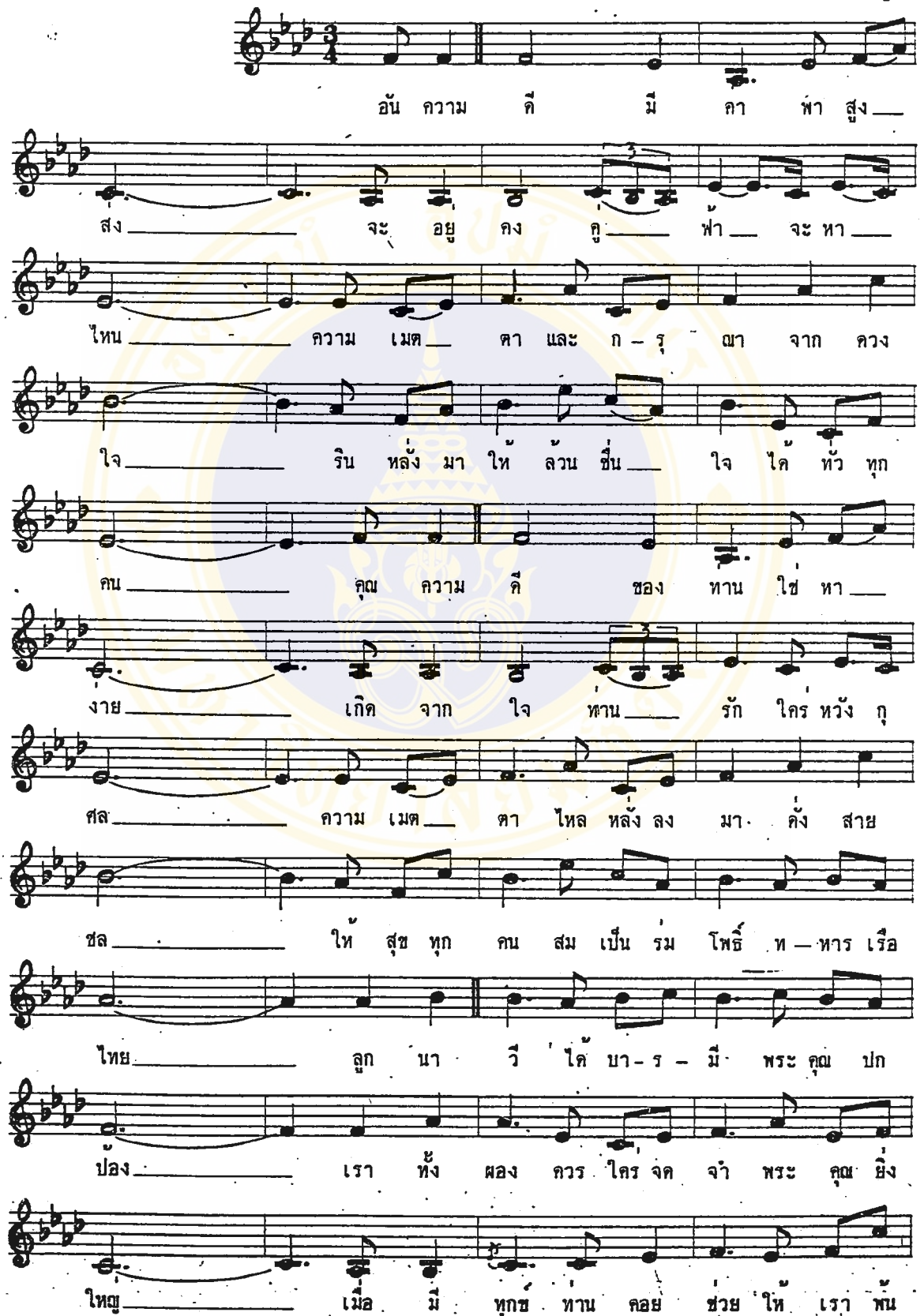
คาย ไว้ ยืน _____ ไว้ ยืน แต่ ขอ ให้ โลก ห่วง หลายเขา
 คาย ไว้ ยืน _____ ไว้ ยืน แต่ ขอ ให้ โลก ห่วง หลายเขา

ลือ ว่า ตัว เรา คือ ท - หาร เรือ ไทย _____
 ลือ ว่า ตัว เรา คือ ท - หาร เรือ ไทย _____

แต่ร่มโพธิ์ของราชนาวิ

พำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองงูงา

อัน ความ ดี มี คา ฟา สูง —

สง — จะ อยู่ คง คุ ฟา จะ หา —

ไหน — ความ เมต ตา และ ก - ร ณา จาก ดวง

ใจ — ริน หลัง มา ให้ ล้วน ชื่น — ใจ ได้ ทั่ว ทุก

คน — คุณ ความ ดี ของ ทาน ไซ หา —

ง่าย — เกิด จาก ใจ ทาน — รัก ใคร หวัง ฤ

พล — ความ เมต ตา ไหล หลัง ลง มา คึง สาย

ชล — ให้ สุข ทุก คน สม เป็น ร่ม โพธิ์ ท - หาร เรือ

ไทย — ลูก นา วิ ได้ บา - ร - มี พระ คุณ ปก

ป้อง — เรา ทั้ง สอง ควรร ใด จด จำ พระ คุณ ยิง

ใหญ่ — เมื่อ มี ทุกข์ ทาน คอย ช่วย ให้ เรา พ้น

ภัย _____ ทาน เห็น ใจ เป็น หวง ใย เหลลา ท-หาร
 หาญ _____ ท - หาร _____ เรือ ทุก เหลลา รวม ใจ ไหว
 วอน _____ ขอ พร จาก ส - วรรค์ ช่วย อ - ภี
 บาล _____ รม _____ โทธิ์ ขอ ให สด ขึ้น อยู่ ย้ง ยืน
 นาน _____ ได้ สุข สำ ร่าย ชี วิต รุ่ง เรือง ต - ลอด
 ไป _____

ตะลุงร่วมเครือนา

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ท. จินดา ไชยอุดม

ฟ้ เอย นอง เอย ออย่า เจย รอ รา มา เด็ด เรา

มา รวม เครือ นา วั

ฟ้ เอย นอง เอย ออย่า เจย รอ วั รวม เครือ นา

วั เชิญ ชี เชิญ มา ออ เอ็ง เอย

รวม เครือ นา วั เรา เกิด เป็น

ไทย _____ เรา ใจ _____ รัก _____

ไทย _____ ทอง ไทย เรา _____

ไป _____ หัว ใน _____ หอง น _____

เซ _____ เทียว เทร _____ เปรม _____

_____ เพื่อ ชาคี เรา _____

_____ ปก ปอง ชล _____

_____ เทียว หอง จร _____

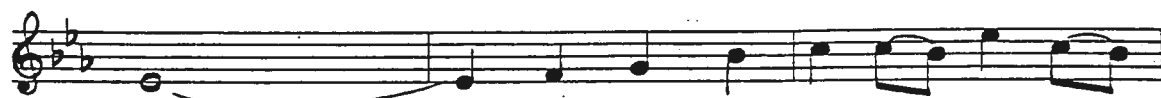
_____ สด ชื่น ฤ _____

_____ เรา ยอม พลี _____

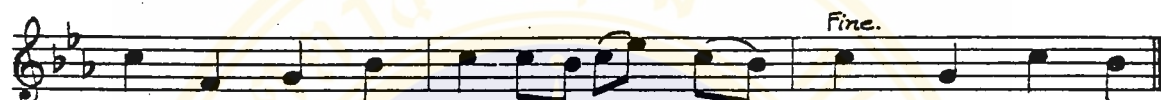
_____ ออย่าให้เสียที่ _____

_____ หล ธร ณี _____

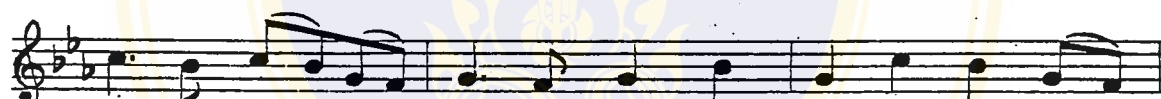
_____ ชม นา วั _____

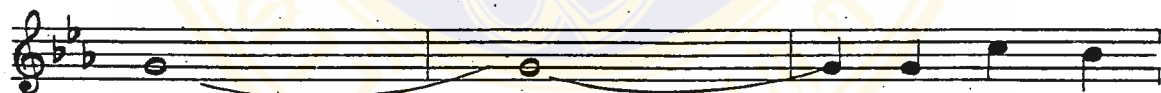
วา _____ รวม เครือ นา วิ รวม เครือ นา _____
 มา _____ รวม เครือ นา วิ รวม เครือ นา _____
 ฟาร์ _____ รวม เครือ นา วิ รวม เครือ นา _____
 ภา _____ รวม เครือ นา วิ รวม เครือ นา _____

Fine.
 วิ เพื่อ ชาติ เรา นี้ เรา ยอม พล ชี _____ วา ฟ เอ๋ย น้อง
 วิ ปก ป้อง ชล ชัยหา ให้ เสีย ที่ เกิด มา ฟ เอ๋ย น้อง
 วิ เทียว ทอง จร ลี ยล ธ-ร ณี โอ _____ ฟาร์ ฟ เอ๋ย น้อง
 วิ สด ชื่น ฤ ค ชม นา วิ โส _____ ภา ฟ เอ๋ย น้อง

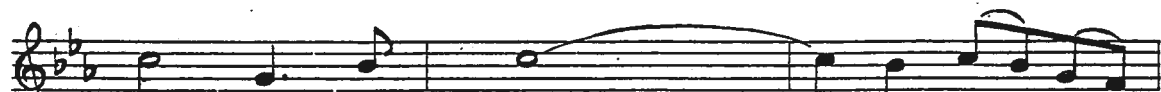
เอ๋ย อยา เจย รอ รา มา เด็ด เรา มา รวม เครือ นา _____

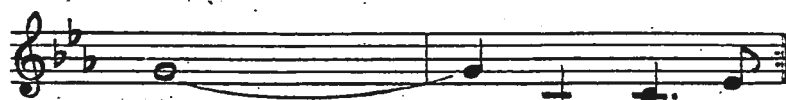
วิ _____ ฟ เอ๋ย น้อง

เอ๋ย อยา เจย รอ วิ รวม เครือ นา วิ เขียว ชี เขียว _____

มา ออ เอ็ง เอย _____ รวม เครือ นา _____

วิ _____ ทะเล ทอง ของ
 เรือ แล่น ล่อง
 ขึ้น บก ษา

ตะลุงรวมใจนาวิ

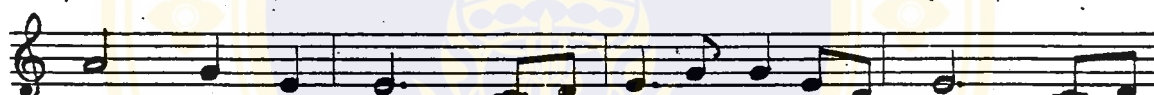
ทำนอง - เนื้อร้อง
พล.ร.ท.จินดา ไชยอุดม

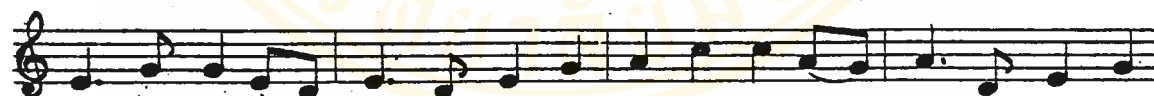
พวก เรา ท — ทาร เรือ พร้อม ทุก
รัก สามีค คือ สม คัง
งาน หวัง ผล งาน มี ทอง
นี้ เรามี ความ สุข จงมา ส —

เมื่อ รวม ชี วิ เพื่อชาติ ราช นา วิ เรา พร้อม
ที่ มี สม ญา ประ คู พรุ พราว คา บาน พร้อม
การ ประ จบ ใคร ส่วน รวม นั้น เป็น ใหญ่ คิด ทำ
— นุก กันให้ ครัน เกรง พรง นี้ มันมี มา เอง จะมัว ไป

พลี ทั้ง กาย ใจ เมื่อ จะ ตาย ก็ ให้ ตาย — ไป เมื่อ จะ
ครา วัน คือ ครัน เมื่อ จะ ไรย ก็ พร้อมไรย — พลัน เมื่อ จะ
ไม่ ใน ส่วน ตัว เมื่อ ทำ คือ แล้ว ไม่ มี — กลัว เมื่อ ทำ
เกรง อนาคต ไย เกิด มา แล้ว ไม่ แล้วยตาย — ไป เกิด มา

ตาย ก็ ให้ ตาย — ไป ผาก แต่ ชื่อ ไว้ หอม พุง โล — กา ผาก แต่ ชื่อ
ไรย ก็ พร้อมไรย — พลัน รวม พลี ชี วัน เพื่อ นา วิ — ไทย รวม พลี ชี
ก็ แล้ว ไม่ มี — กลัว จะ คือ จะ ชั่ว มันก็ ตัว เรา — เอง จะ คือ จะ
แล้ว ไม่ แล้วยตาย — ไป ส — นุก เอา ไว้ กันเกิดหนาพวก — เรา ส — นุก เอา

ไว้ หอม พุง โล — กา รวม
วัน เพื่อ นา วิ — ไทย ทำ
ชั่ว มันก็ ตัว เรา — เอง วัน
ไว้ กันเกิดหนา พวก — เรา

ไต้ร่มงนาวิ

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ค.ปรีชา ภิษยนันทน์

เรา ท - ทาร เรือ ไทย ใจ ทะ นง อง

อาจ ชีพ นา วิ หลี เพื่อ ชาติ ฟาด พัน ริ ปู ไต้ ร่ม

รง นา วิ ไม่ หนี ศ - ครู ราม พ - ลัง รม สู -

ผู้ รุก ราน ไทย เปรียบ ดัง รัว ริม ผัง เป็น พ -

- ลัง ปก ปอง ทว ทะ เล เรา จะ ครองประ คู ทั้ง ผอง ร่ม

ใจ โลก ยัง เป็น พ - ยาน ท-ทาร เรือ ไทย เรา นั้น

เคย ยิง ไหว ใน ยุท-ธ-นา วิ เล็ด หลั่ง ไหล ละ

ลาย อยู่ ใน สาย ธาร เข้า ประ จัญ เรือ จะ จม ก็ สม คักคัก

ศรี ตาง อุ ทิศ ชี วา เพื่อ รัก ษา หนา

ที่ สู้ ไฟ ริ หลี ชี วิค มิ ทิด คั่น มา เล็ด และ

เนื้อ นา วิ เรา ยอม หลี เพื่อ ไทย แค อด ภู - ว

ทะเลแห่งความหลัง

ทำนอง - เนื่อร่อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองภูงา

ทะเล กว้าง ใหญ่ สี คราม สวย สด ชอบ ฟา

มอง น — ภา ฟา งาม ชวน ไหว จด จำ ลม ระ

ริน ห้าง วัน ห้าง คิน ชื่น จำ กอ ลำ นำ รัก ยัง

เตือน ใน หัว ใจ ทะเล นั้น เป็น เหมือน แดน รัก สุข สด

ชื่น ลม และ คลื่น พลิว มา เพลินตา กระ ไร

คง ดิน รัก ชัก ฟา รัก ลอย มา ไหว สด หาม

ใจ ใฝ่ ผัน ถึง เธอ ยิ่ง ชื่น ทุก วัน ชาย ทะ เล วิ

มาน ริม ฝั่งหาด ทราย ดิน ที่ หม่าย ให้ ได้ มา ปลุกความ สัม

พันธ์ เรา สอง คน แสน เพลิน เคย อยู่เคียง กัน

ใด แสง จันทร รัก ยัง จำ มัน ผั่ง ฤ — หัย ทะเล นั้น

คือ วิ มาน รัก ไม่แปร สัน ความ สัม พันธ รัก

เทิดไทย

ทำนอง — เนื่อร้อง
พล.ร.ค.สำราญ เรืองงา

เกิด เป็น ไทย รัก เมือง ไทย ดิน ก่า

เนิด จัก ชู เชิด หัง ชาติ และ ศา - ส -

- นา พระ เจ้า อยู่ หัว เอก องค์ รา

ชา ปวง ประ ชา แซ่ ชรวง พระ บา - ร -

- มี แดน ดิน ทอง พำ เมือง ไทย ดิน ไทย

เรา อยา ให้ เขา รุก ลำ เหยียบ ย่า ตักดี

ศรี รัก เกียรติกล้า หาญ คอ ต้าน โห

รี ควง ชี วิ ยอม พลี เพื่อ แกวน แดน

ไทย ตาง รวม ใจ กัน บุก บัน ผลาญ ริ

ปู เชน ชาติ ศัก - ทรู หมู พาล ให้ สัน

ไป เรา รวม พ - ลัง กวาด ล้าง ปาง

ภัย _____ เพื่อ คุม กรอง ไทย เทิด ไทย ไว คว
 กัน _____ ทวี เขต แคน แคว้น เมือง ไทย ดิน ไทย
 งาม _____ แคน ส - ยาม ผอง ไทย โค กรอง สุข
 สันต์ _____ แม่ หมู อ - มิตร อาจ กล้า มา
 ประจัญ _____ จง โรม รับ ให้ มั่น มอค ม้วย วาย
 ปราณ _____

นักเรียนจ่านาวิกโยธิน

ทำนอง - เนื่อร้อง
น.อ.สำเร็จ นิยมเทศ

นัก เรียน จ่า นา วิ - ก - โย

ธิน _____ มุง ลา จินต์ การ ฝึก และ ที่ก

ษา _____ เลิศ วิ นัย เข้ม แข็ง แกร่ง กา

ษา _____ ห่ง หาญ _____ กลา เกรียง ไกร ใน นา

วี _____ รัก การ รบ การ รุก บุก ชัน

บก _____ เช่า ป่า รก ชาม เขา เรา ไม่

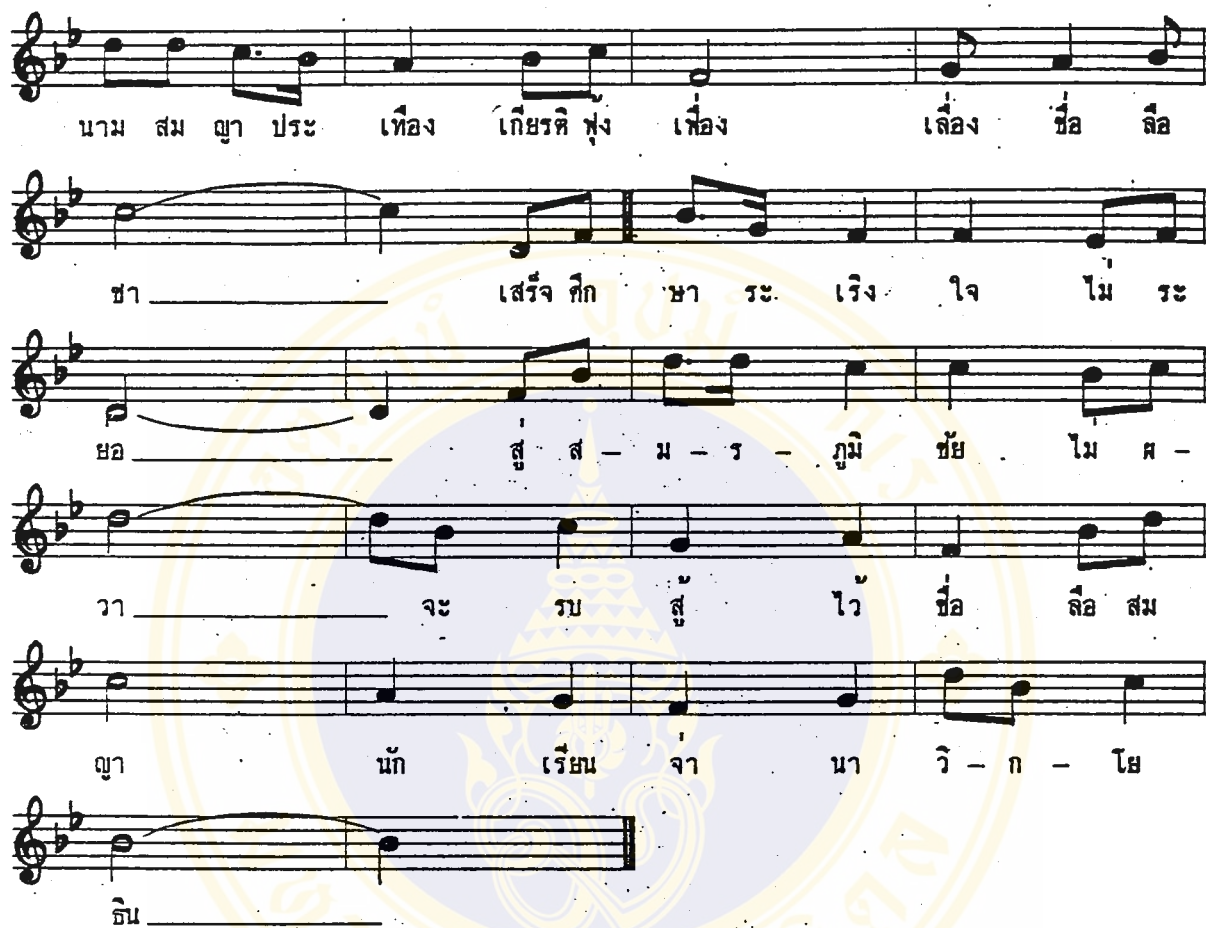
หนึ _____ ห่ง อาจ อง สงคราม ตาม วา

รี _____ สอง เรา นั้ ไว ชื่อ จน ลือ

เลื่อง _____ เรา ทรม อยู่ ชู ไว คง

ตรา _____ จง อาจ กลา บน อารม แดง

เหลื่อง _____ เป็น ส - ญ - ลักขณ ส - ง่า เป็น

นาม สม ญา ประ เห่ง เกียรติ พง เห่ง เลื่อง ชื่อ ลือ

ชา _____ เสรี ศึก ษา ระ เริง ใจ ไม่ ระ

ฆอ _____ ส - ม - ร - ภูมิ ชัย ไม่ ศ -

วา _____ จะ รบ สู้ ไว้ ชื่อ ลือ สม

ญา นัก เรือน จา นา วิ - ก - โย

ธิน _____

น้ำทะเล

ทำนอง - เนื่อร่อง
 พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

โอ้ น้ำ ทะ เล ว่า

เหว เหลือ ใจ ยิง แล ออก ไป ก็ ยิง

สุด สาย ตา ครอบ รับ แด

ลม ทอง ชม แด น้ำ ตั้ง แด เช้า จน คำ

เห็น แด น้ำ กับ ฟ้า เขต ม -

- หา ส มุทรา แสน สุด จะ ลึก ยัง มิ

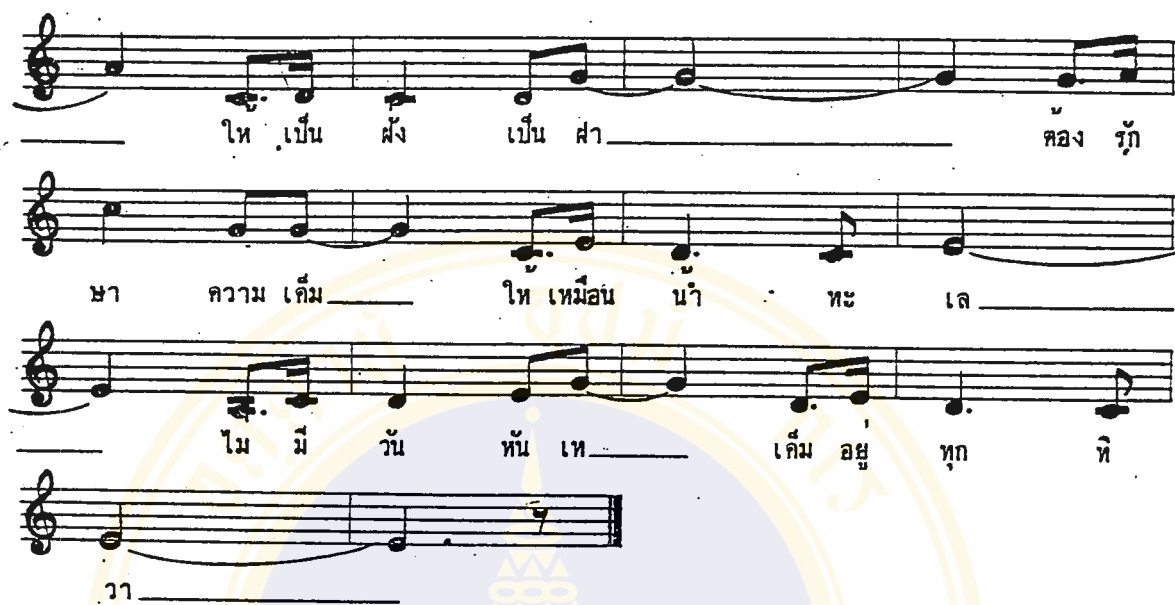
หา ความ นึก ของ ม - นุษย์ ใน หลา

ชั่ว ดี มี จน มิ ให้ คน กู หมั่น

อย่า อา คัย ใคร กิน เรา จะ ทอง อุด

สา หมณ ประ กอบ อา ชีพ

เรา ทอง รับ ตั้ง ตัว ให้ เป็น กรอบ เป็น ครว

ไห เป็น ผัง เป็น ผา _____ ต้อง รุก

ษา ความ เต็ม _____ ไห เหมือน น้ำ ทะ เล _____

ไม มี วัน หัน เท _____ เต็ม อยู่ ทุก หิ

วา _____

The musical score consists of four staves of music in a single system. The first three staves contain lyrics, and the fourth staff contains the word 'วา' followed by a long horizontal line. The lyrics are in Thai script. A large, faint watermark of the Mahidol University seal is visible in the background of the page.

นาวิราลิก

ทำนอง - เนื่อรอง

น.อ.สำเริง นิยมเดช

พวก เรา รวม จิต ใจ รวม ให้ คง มั่น รวม
กัน สร้าง สรรค รา-ชา วิ รวม มิตร รวม ชี วัน กัน ตั้ง
น้อง ที่ อย่า มี วัน แยก แดก ทำ ลาย รวม
เหมือน ประ ภู บาน งาม ตระ การ สง่า พร้อม กัน พา นา วิ เกียรติ ก่า
ฉาย ถึง คราว เรา หลี ชีฟ นี้ ยอม พร้อมวาง วาง รวม
ตาย ให้ กับ ชาคิ รา-ชา วิ เทอด หุ่น คุณ ความ ดี ชาว นา
วิ ทุก คน กระ ทำ บำ เพ็ญ คน สด ดี เคน เป็น ศักดิ์ ศรี กร-ม-
-หลวง ชุ่ม พร บิ ทร ชาว นา วิ หยั่ง ราก ผัก ศักดิ์ ศรี ให้อภัย ท-หาร
เรือ วิ-ร-ชน เกาะ ช้าง เรา กล่าว อ่าง อย่าง ภูมิ
ใจ เกียรติประ วัติ เกรียงไกร นา วิ-ก-โย อิมปราบ ไพรี หลี ชี
วัน เลือด เนื้อ สด กระ ทำ ความ ดี นั้น ยัง อยู่ ชาว ประ

กู เชิด ชู ไว่ ทุก เมื่อ ผาก ให้เลื่องระ บือ คือ ชื่อของกองทัพบก เรือ เลือดและเนื้อ ชาติ
 ไทย..... ขอ เชิญ ปวง ทาน บรรพ - ชน รา - ช - นา
 ถึง คราว บรรจบ ครบ - เก - ชัยณ อา ยุ เวียน
 วิ ล้วน ทำ ความ ดี สร้าง นา วิ ศักดิ์ ศรี ยิง
 มา ถึง คราว อำ ลา จาก นา วิ เปลี่ยน ชี - วิศ
 ไทย..... สู แคน รอง เรือง เมือง แคน แคน แห่ง เทพ
 โหม จาก ไป ไป ดี ชี วิ มี สุข โชค
 ไทย..... ควย ผล นอม นำ สร้าง ความ ดี ไว่ ไต่ เอื้อ - เกื้อ
 ชัย
 กุล (ซิม)..... ผอง เรา ยัง อยู่ ช่วย..... เชิด ชู กอง ทัพ เรือ
 ไทย..... พรอม จรร โลง ให้ เกริก เกรียงไกร ไม่ มี เสื่อม
 สูญ..... รวม รัก รวม ประ สาน รวม..... งาน เสริม เติม
 พูน..... รวม..... ใจ ไพ บุญ รวม จิต จำ รวม..... ทำ ความ
 ร..... รวม..... ทำ ความ ดี ทำ ความ
 ร..... ทำ ความ ดี รวม..... ใจ ทำ ความ ดี.....

นาวิสันต์พันธุ์สินธุ

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ค. สำราญ เรืองภูงา

นา วิ สันต์ พันธุ์ ประ ทุ สิน ธุ หัศ -

- นา ถิ่น ประ ชา อา ทัย ไซ้ บ - ริ การ

แหล่ง นา วิ หัก ผอน หยอน ใจ แสน สำ ราญ

ยาม ว่าง งาน ใด รวม บัน เห่ง เริง ใจ

งาม ส - งา หอง นา วิ สันต์

เป็น ที่ ผูก พัน ชาว เรือ หั่ว ไป

อา หาร เครื่อง คัม สาว บ - ริ กร วิ โล

มี จัก ให้ ไร่ รับ รอง ลูก นา วิ

หอง อา หาร พันธุ์ ประ ทุ และ เรือน สิน

ธุ อยู่ ใกล้ กัน เป็ด บ - ริ การ เส ร์

แหล่ง อา หาร เครื่อง คัม จัก สรร ล้วน มาก มี

เลือก แต่ ที่ มี ให้ ได้ ตาม ต้อง การ

เรื่อน สิ้น ฐ คง อยู่ ริม น้ำ

ขึ้น จำ อุ รา หา ไค เปรียบ ปาน

ทั้ง สวย ส - งาม นานา ชม ไข้ บ - ริ การ

ทุก ถิ่น ส - ถาน ให้ ความ สำ ราช ทั่ว กัน

หัวใจเยาชน

ทำนอง - เนื่อร้อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองงูงา

เยา - ว - ชน กอ พ - ลัง สร้าง
 ไทย ไร่ ยืน ยง แลลม ทอง คำ รง อยู่ คง คุ
 ฟ้า ควย เยา - ว - ชน ส่า มัค คี มี น้ำ ใจ
 กล่า คอ ตาน ป้าง - จา รวม รัก ษา ผืน ดิน
 ไทย เยา - ว - ชน รวม ใจ กัน ฟาด
 หัน ถึง คราว สู้ รบ รัน ทั - ครู จู ใจม เอา
 ชัย หาก มัน ประ ชิด คิด รุก ราน อ - ธิ - ป -
 โดย สู้ จน ซาด ใจ ไม่ หวน ไหว หมู ฬ
 รี้ เกียร - ติ ยศ คน ไทย ไม่ เป็น
 สอง แดน คิน ทอง มิ ยอม ให้ ใคร มา ย่ำ
 ยี่ อัก รา ชัน สรรค สร้าง ทาง ชี

วิจารณ์ พระ ภู มี ทรง เป็น ศูนย์ รวม ใจ
 ไทย เธอ - ว - ชน มัน ศักดิ์ ศรี ชี
 วิจารณ์ วาญ ชนมพรอม อุ ทิศ คน ปก ป้อง ชาคี
 วิจารณ์ เทอด ศา ส - นา วั - พ - น - ธรรม จา เวญ ยิง
 ไทย เพื่อ แค้น คิน ทอง ก - ษัตริย์ ไทย อยู่ ยิง
 ยิน

น้ำใจทหารเรือ

ทำนอง ศาสตราจารย์ พระเจนดุริยางค์
เนื้อร้อง น.อ. สำเริง นิยมเดช

ไทย เป็น ไทย ก็ เพราะมี นา วิ ไทย—ปราบ สอง ภัย บัง—

- จา เรา เหล่า ท-หาร เรือ รวม แรง รวม ใจ เรา เลือด ท-หาร

ไทย จง ใจ - พัน ศา ภัย ล่วงแดน น - ที่ เรา พลี ชี

วา ผลาญ บัง - จา ไห มั่น ม - ลาย ไป เพื่อ ชชาติ ไทย ของ

เรา เรา โจม โรม รับ เรา จะ เป็น ร้ว กัน เขต นาน น้ำ

ไทย เรา จะ บุก ทุก ทาง อย่าง มั่น ใจ จะ ผลาญ ศัต-รุ แผ่น ดิน สัน

ไป— เพื่อ ให้ ไทย อยู่ คุ ฟ้า ดิน เราเหล่า ท-หาร ดิน พวก

เรา จา ยุท - ธ - นา วิ ที่ เกาะ ช้างอย่าง ภูมิ

ใจ ทะ เล แคน ไทย เรา

ครอง เรา คง พลี แม่ ชี วิน พวก เรา จา

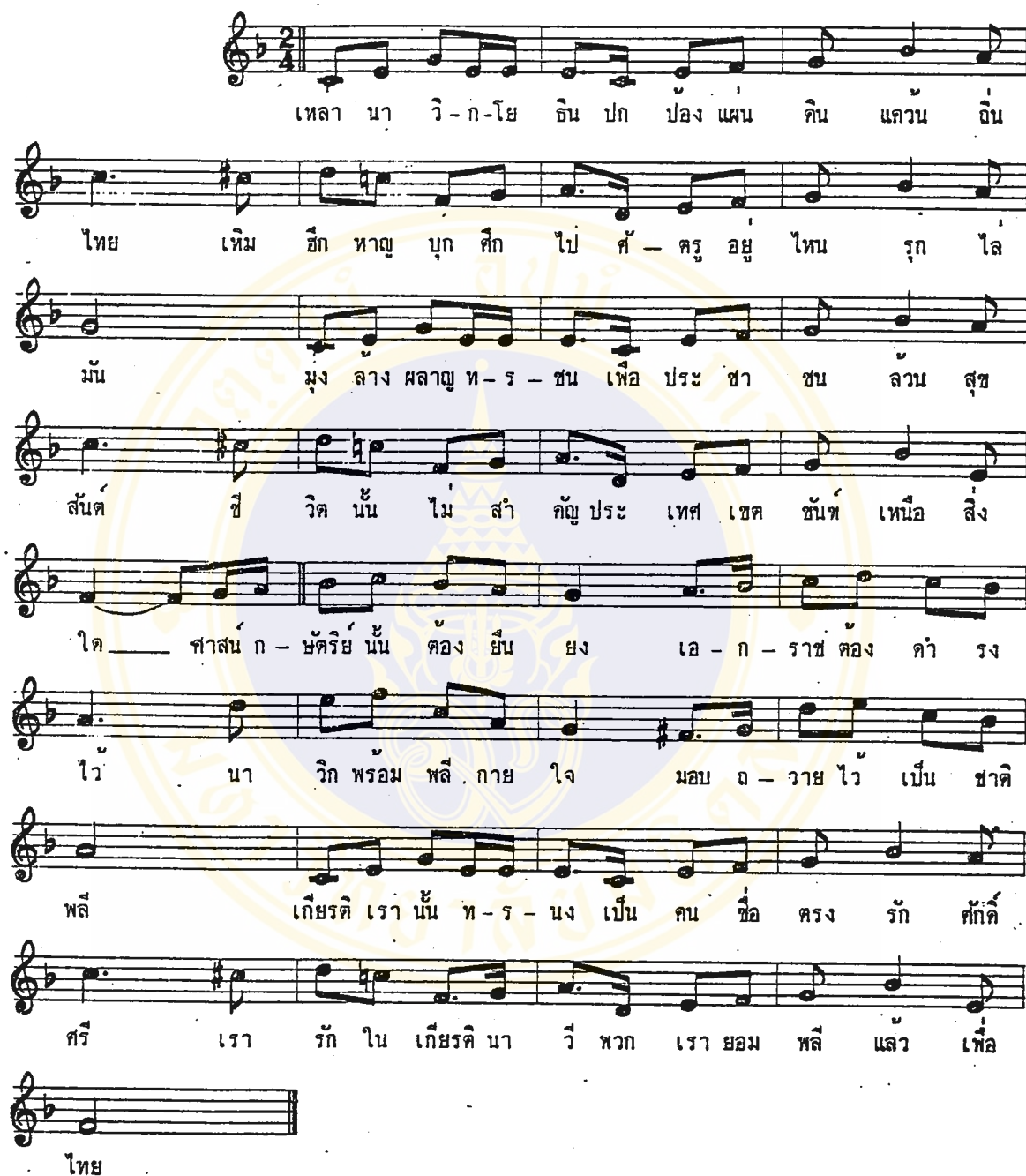
วิ - ร - กรรม รา - ช - นา - วิ - ก - โย อิน มิ

ยอม ไหว ไหว ี่ ตี บุก แค้น คิน เรา หลี ี่ วิน กัน
 มา พวก มา เรา ซัด นักรบ ไทย น้ำ ใจ น้า
 ี่ รัก ซัด ไทย ัก ตี ยอม หลี ี่ วา ฟ้า - ส - นา ของ
 เรา เรา ชู บู - ซา เทอค ม - ทา ก - ษัตริย์ ี่
 ยิง ไหว เรา ไหว คำ ยึด มัน ยืน ยืน วา จา ชาว นา ี่ พร้อม
 ทนา รัก ซา ซัด ไทย เรา รวม กัน ยืน ยอม พร้อม ใจ หาก
 แม วา คัว จะ คาย ยอม ไหว คาย น้ำ ใจ ของ ท-หาร เรือ ท -
 - หาร เรือ ไทย ปก ป้อง สอง ภัย เพื่อ ไทย ประ ชา พวก
 เรา _____ รา - ช - นา ี่ พร้อม อยู่ เตรียม ให้
 พร้อม เพื่อ สู้ หมู ปัง - จา _____ ฉา หาก
 มี _____ ไหว ี่ รัก ล้า เข้า มา เรา ยอม

พลี ชี วั รก ษา เซต น้ าท อย ธิ
 น้ าสี คราม เกลา เล็ด นา วิ กล้วย เป็น
 สี น้ าทะ เล เล็ด ทย หาก ทะ
 เล ย้ง คง ความ เต็ม มิ ฐ จิต ไป เล็ด ทะ
 เล ก็ คือ น้ าจ ี ท - หาร เรือ เคน
 ชัด ปร ะ วัติ จา รก วั อยู่ ปร าบ ศัก -
 ฐ สี พลี เล็ด นื้อ นา วิ
 ทย คง อยู่ ยอม สู้ ตาย ทุก เมื่อ ท - หาร
 เรือ ยอม พลี ชี วั เพื่อ นาน น้ าท อย D.C.al fine

น.ย. หาญศึก

ทำนอง น.อ.สำเร็จ นิยมเดช
เนื้อร้อง น.ท.ประสาธ กาญจนจิตรรา

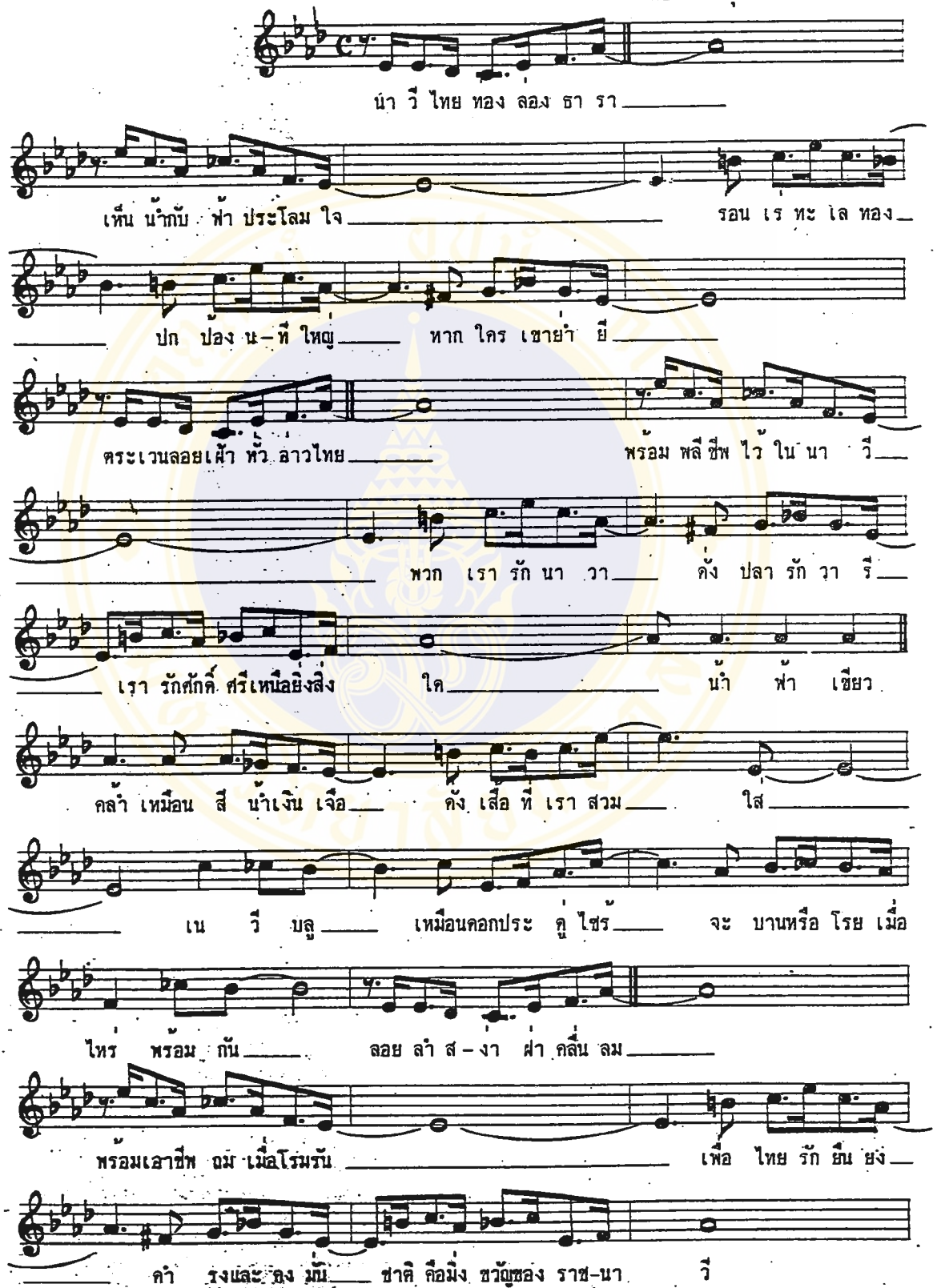

เหลา นา วิ-ก-โย ธน ปก ปอง แพน คิน แคว้น ฉิน
 ไทย เหม ฮัก หาญ บุก ศัก ไป ศั - ครุ อยู่ ไท รุก โล
 มั่น มง ลาง ผลาญ ท - ร - ชน เพื่อ ประ ชา ชน ล้วน สุข
 สันต์ ชี วิต นั้น ไม่ สำ คัญ ประ เทศ เขต ขันท์ เหนือ สิ่ง
 ไค _____ ศาสน์ ก - ษัตริย์ นั้น ต้อง ยืน ยง เอ - ก - ราช ต้อง คำ รง
 ไว้ นา วิก พรอม พลี กาย ใจ มอบ ถ - วาย ไว้ เป็น ชาติ
 พลี เกียรติ เรา นั้น ท - ร - นง เป็น คน ชื่อ ตรง รัก ศักดิ์
 ศรี เรา รัก ใน เกียรติ นา วี พวก เรา ยอม พลี แล้ว เพื่อ
 ไทย

เนวบลู

ทำนอง - เนื่อร้อง

พยางค์ มุกดา

นำ วิ ไทย ทอง ลอง ธา รา _____

เห็น น้ำกับ ฟ้า ประโลม ใจ _____ รอน เร ทะ โล ทอง _____

ปก ปอง น-ที ไทย _____ หาก ใคร เขายำ ยี _____

ตระเวนลอยเฝ้า หวัง ลาวไทย _____ พร้อม พลีชีพ ไว้ ใน นา วิ _____

พวก เรา รัก นา วา _____ คัง ปลา รัก วา รี _____

เรา รักศักดิ์ ศรีเหนือยิ่งสิ่งใด _____ น้ำ ฟ้า เขียว _____

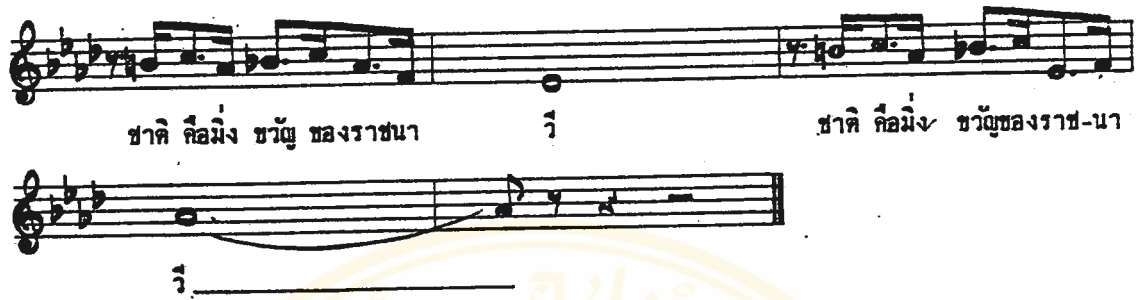
กล่า เหมือน สี น้ำเงิน เจือ _____ คัง เลือ ที่ เรา สวม _____ ใส่ _____

เน วิ บลู _____ เหมือนคอกประ กู ไชร์ _____ จะ ขานหรือ โธษ เมื่อ _____

โทร พร้อม กัน _____ ลอย ลำ ส-งา ฟ้า คลื่น ลม _____

พร้อมเอาชีพ อด เมื่อโรมัน _____ เพื่อ ไทย รัก ยืน ยง _____

คำ รงและ ดง มณี _____ ซาคี คือมิ่ง ขวัญของ ราช-นา วิ _____

บ้านทอนรำลึก

ทำนอง พร พิรุฒ
เนื้อร้อง น.ท.ประสาธ กาญจนจิตรรา

มา ถึง บ้าน ทอน คลาย ร้อน ฤ — หัย — แสน อบ อุณ
ใจ เมือง ไค ไม พิน เซา เห็น หน้า ชาว ไค ยิม แยม แจม ไส ไห
เรา ถึง แม ไกล นาน เคย เหว้า ก็ ยัง ไม่ เหว้า ฤ — หัย — เซต ราน ดิน
เรา — เย็น เซา เจน คา — เห็น แต่ ธา รา ป่า คง พง พฤษ
ไพร — เสียงหรีด ประ เสง คัง เพลง แคน หิพยกลอม ใจ กระ ท่อม คือ ที่ อ่า
คัย ไค ร่ม ไม่ ไค ไค พิน หาง — หัง เมีย และ
ลูก — ที่ เรา พิน มุก กล้วย ใจ สด รัก ยิง — ที่ สุข ส —
— นาย ก็ จำ ส-ลัด คัก หัง เร รอน แอบ อิง ตาม ป่า พ-นา
คร — มา ฉ้อ-สา-ครา — ประ หาร ไห รี — รัก แต่ หน้า
ที่ ท-หาว ชาย ฉ้อ จร — คุ่ม ชาติ ส่า-ส — นา รา-ชา คราบ แม ชีพ
มรณ นา วิก มา ส-บ้าน ทอน เพื่อ คับ รอนท์ น้อง ชาว ไค

ฝันรักที่หาดเตย

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต. สำนวน เรืองภูงา

ใจ ฉัน ครอบหวนมองทะเล หาดทราย ยังมี วาย ค-นึ่ง ถึง
คื่น แสง จันทร เรา สอง คน สดุดา รัก จจริง คอ ก้น คื่น นั้น สุข
สม ความ รัก ยังมี เคย ละ เลย หาง ไกล ใน หัว ใจ ฉัน ยัง ผั่ง
ครึ่ง ชิด ชม ครา รัก ลอย จันจึ่งหลง คอย ออก ตรม รัก ชม เพราะขาด
เธอ หาด ทราย เตย งาม แสน เพลิน เรา เดิน เคียง
กู เส - มอ หาก แต คื่น นั้น ผั้น เพอ ขาดเธอ อยู่ เป็น กู
ชม ลม ทะ เล หัก โขยเหมือนคัง จะ เคือน ความ รัก เลือนเหมือนคื่นของ
ความ ระ ทม คง ผั้น เพียงรักล่อยพลัว มา กับ ลม ชน ชม ใจ ลุย
เตียว

มาร์ชนักเรียน วทร.

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต.สำราญ เรืองงูงา

พวก เรา นาย ท - ทาร นัก เรียน แห่ง วิ - ท - ยา
 ลัย การ ทัพ เรือ เหลา ซาติ เชื้อ เลือ น้ำ เค็ม สม นาม ประ
 เเทือง เรา ตึก ซา กิจ การ ท - ทาร ลือ
 เลื่อง ทั้ง การ เมือง เศรษฐกิจ สังคม ล้วน นิ ยม เรียน ค่าย
 จิต คาง มุ่ง เร่ง ตึก ซา โดย พลัน ช่วย กัน จรร โลง
 ซาติ ไห้ มั่น คง หาก ใคร ทะนง ลำ ดิน แคน หาญ มา รา
 วิ เรา วาง แขน คอ ต้าน ประ ทาร ไพ
 วิ ทอง น - ทิ หนา ที่ ของ เรา คง ปก ป้อง ไว้ คู่ ซาติ
 ไทย นาย ท - ทาร วิ - ท - ยา ลัย การ ทัพ
 เรือ คาง ก็ พร้อม ทุก เมื่อ สละ กาย
 ใจ สร้าง อบรม ทุก คน พร้อม รบ พัน

ใด จะ ขอ สู่ ชาติ ใจ เพื่อ ไทย คง ส - ดา

พร _____ แดน น้ำ ดิน ทะ เล ของ

ไทยหนึ่ง พัน ห้า ร้อย ไมล์ รอบ แลคม หอง เผ่า ปก ป้อง และ กุ่ม

ครอง ชอง ทางสัญ จร เตรียม กวาค ล้าง ทั -

- ทรู ผู้ คิด ราย รอน ถึง ม้วย มรณ ก็ ไม่ เสีย คาย ชี วิต ติ -

- วาย เป็น ชาติ หลี _____

มาร์ชนาวิกโยธิน

ทำนอง มงคล อมาตยกุล

เนื้อร้อง ร้อยแก้ว รักไทย

เหล่า นา วิ-ก-โย ธิน ส-ละ ลัน ซี วินเพื่อนผืนดิน ดิน ไทย

ลวน อง อาจ ทุก คน ไม่ หวาดหวั่น ใคร รบ รุก

ไป เรา ชาติ เชื่อ ไทย ใจ กลา บุก เขา โรม รัน บัน ปวง ไห

รี ที่ รุก ล้ำ มาปราบ ปัจ - จว ที่ หาญเข้า มา ให้ มั่น แผลง

ราน เกียรติ เรา เรา เชิด ชู ไว้ ภู เหลา

ยอม พลี ซี วา รัก ชาติความ เป็นไทยไว้ให้ แก่ ลูก หลาน เหลา นา วี พร้อม พลี ซีฟ

คน ถึง คราว ผ - จอ โดม โจน ทะ ยาน เกียรติ ท - หาร เหลา นา วิ-ก-โย

ธิน คัว เรา ยอมตาย ขอ ให้ ชาติ อยู่ โลก รู้ จัก ไทย

Trio
ทุก ยาม พร้อม กัน เตรียม อยู่ เพื่อ คอ

ส ี - ทรุ ทัว ไป ผีก ผน จน ทุก

คน เจน จิต ใจ ใคร ร้าย ไทย ทุก คน พร้อม ใจ สู้

คาย _____ เหล่า น้า วี พร้อมพลี ชีพ บุค รุก โรม ใจม บัน _____
 _____ ค - ลุย มั้ มิ เคย ประ หวัน สิ่ง ไค _____ รบ รุก
 ไป ไม่ ยอม อดยไกร สู คาย ให้ เกียรดิระ บือ เทอด ศักดิ์ ศรี คือ _____
 _____ ท-หาร เรือ ไทย _____

มาร์ชประมง

ทำนอง - เนื้อร้อง
น.อ. สำเร็จ นิยมเดช

พวก เรา ปวง เหล่า ชาว ประ มง คน
ไทย ตาง พรอม รวม ใจ สำ มัค คี สัม
พันธ รัก ชาติ ไทย ค่าย ใจ ยิน คี ไม่ มี แปร ผัน เทอด ก -
ษัตริย์ ยิ่ง เทนือ ชี วัน น้อม ก - มล ฤก พัน ใน พระ ศา - ส - นา
กิจ การ ประ มง สง เสริม ไทย ไห นาม กระ เคื่อง เกียรติ
ไทย ลือ เลื่อง ฐ์ เชี่ยว ชาญ เรือง การ จับ ปลา
งาน สุ - จ - วิต ทำ รวย ไค ไห รัฐ ประ ชา
นั แหละ คือ ปลา อา หาร หลัก ของ คน ไทย
หาก เรือ ของ ชาติ ฝ่าย ศ - ทรู ภู
เขา ล่วง ล้ำ แดน เรา จะ มี ยอม ละ
ให้ พรอม ราช งาน ใน การ คิด ตาม ชาว ความ เคลื่อน ไห เพื่อ ประ

โยชน์ กอง หั้ว เรือ ไทย รัก ษา ความ มั่น คง ทาง ทะ เล แบน หนา _____

_____ เรา ชาว ประ มง หยิ่ง ทะ นง ภาค ภูมิ ใน ใจ เรา

รัก ชาติ ไทย ช่วย บ้าน เมือง รุ่ง เรือง เจิด จ้า

ช่วย เศรษฐ - ฐ - กิจ ของ ชาติ ไทย ให้ พั - ฒ - นา

ช่วย รวม รัก ษา ความ มั่น คง ทาง ทะ เล _____

สามสมอ

ทำนอง น.ค. ชลช ชวกุล
เนื้อร้อง พล.ร.ต.ถาวร พงศ์พิพัฒน์

เหล่า นาย เรือ เรา นี่ ส่า มัค คี มัน เรา ชาติ ชาย

ชาญ ท - ทาร เรือ กลา นี่ คือ มวล เรา

ผอง นัก รบ งาม สง่า ผู้ รวม รัก ชา นา วิ ไห อยู่

ยืน สาม ส - มอ เรา ยึด มัน จิต ใจ ร่วม กัน ไว้

สัจ - ญ - ลักษณ์ ให้ ใฝ่ ประ จัญ ทั่ว กัน วัน คิน คลื่น และ

ลม แดก ผ่น ทน หึง ผั่ง คอง ผืน ใจ หวัง ยัง ยืน นาม นา

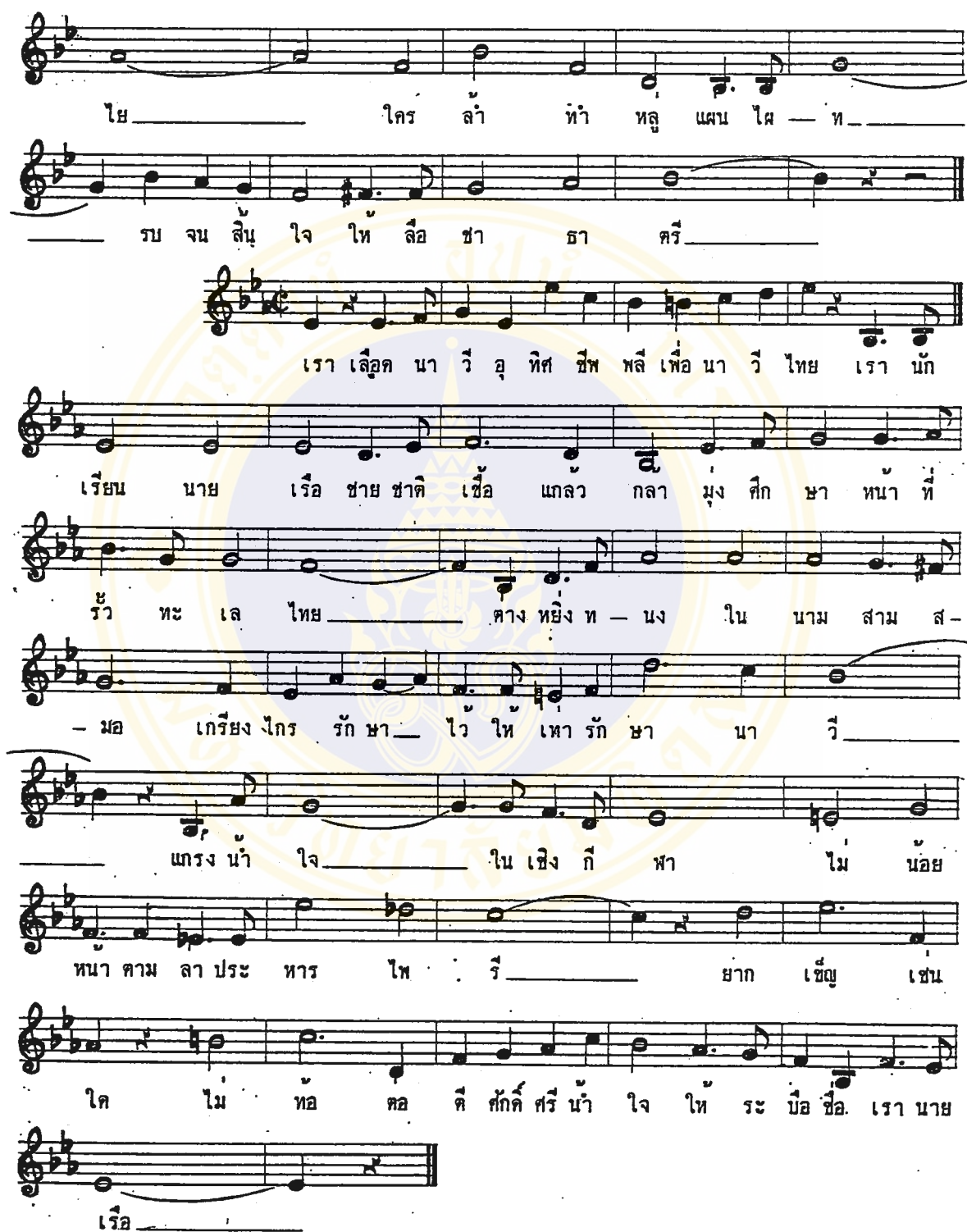
วิ ที่ เรา บู ชา เขตแดน น -

ที่ ชาติ ไทย เรา มี นา วิ พรหม หนา

ปอง กัน รัก ชา พิ ทักษ์ ธา

รา เพื่อ ประ ชา ชาว ไทย หาก ใคร

พยายาม เรา หาก ใคร ยำ เรา จะ เอา ไว้

โย _____ ใคร ลำ ทำ หลุ แตน ไผ — ท _____
 _____ รม จน สิ้น ใจ ให้ ลือ ชา ธา ศรี _____
 เรา เลือด นา วิ อุ หิสี ชีพ พลี เพื่อ นา วิ ไทย เรา นั้
 เรียน นาย เรือ ชายชาติ เชื้อ แก้ว กลา มุ่ง สัก ชา หน้า ที่
 รัว ทะ เล ไทย _____ ตาง หึง ท — นง ใน นาม สาม ส —
 — มอ เกรียง ไกร รัก ชา วั ให้ เหา รัก ชา นา วิ _____
 _____ แกร่ง น้ำ ใจ _____ ใน เชิง ก็ หา ไม่ น้อย
 หนา ตาม ลา ประ หาร ไห รั _____ ยาก เชื้อ เซ่น
 ไค ไม่ ท้อ ทอ ตี ศักดิ์ ศรี น้ำ ใจ ให้ ระ บือ ชื่อ เรา นาย
 เรือ _____

มาร์ชโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ

ทำนอง - เนื่อร้อง

พล.ร.ต.ปรีชา ภิรมย์นันท์

โรงเรียน เสนา ธิ การ ท - ทาร

เรือ เสริม สร้าง เลือด เนื้อ เพื่อ เรา ทั้ง

ผอง หลอม เหล็ก ใน คน ผัก ฝน จน ชำ

ช่อง เสริม พ - ลัง ไว้ ปอง เป็น มั่น ส - มอง นา

ไว้ เรา ชำ นาญ เสนา ธิ การ

กิจ วาง แผน ไม่ ผิด ก็ จะ พิ ชิต ผอง ไห

รี วิเคราะห์ถูก ต้อง และ ตัด สิ้น ใจ

ดี จะ เป็น ใน ปา เว หา น - ที่ นา วั จะ มี

ชัย ยุท - ธ - ศาสตร์ ยุท - ธ - วิ

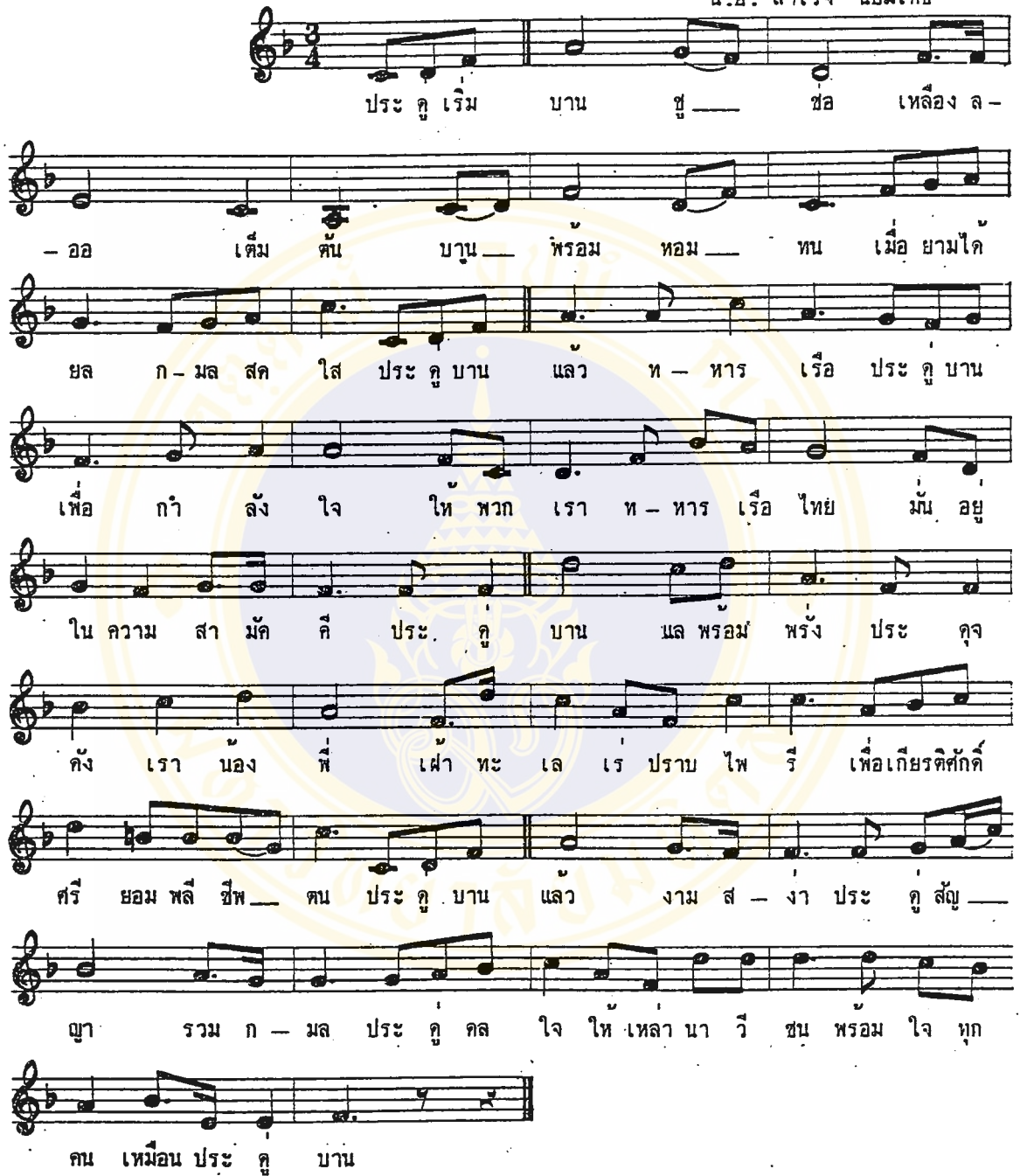
ธ พวก เรา รู้ คี มี ความ สำ คัญ แด

ไหน ทุก ยุท - ธ - นา วั รู้ คี ทาง หนี ที่

ไล่ รั้ว เรา รั้ว เขา ให้ ไกล เรา จะ มี ชัย ทุก
 เมื่อ ส - ฉา บัน การ ศึก ษา ที่ สม
 บุรณ สร้าง สรรค เพิ่ม พูน กา รุณ หนุน
 เกอ สม ชาย เขี้ยว ช่าง วิ ชา การ ท - หาร
 เรือ สม คักคิ ชาติ เชื้อ นา วิ ปก ป้อง น - ที่ ทะ เล
 ไทย

เมื่อประตูบาน

ทำนอง - เนื้อร้อง
ฉวีวรรณ คำทรงพงศ์ และ
น.อ. สำเร็จ นิยมเดช

ประ คุ เริม บาน ชู — ช่อ เหลือง ล -
- ออ เต็ม ตัน บาน — พรอม หอม — ทน เมื่อ ยามใด
ยล ก - มล สดใส ประ คุ บาน แล้ว ท - ทาร เรือ ประ คุ บาน
เพื่อ ก่า ลัง ใจ ให้ หวก เรา ท - ทาร เรือ ไทย มัน อยู่
ใน ความ สำ มัค คี ประ คุ บาน แล พรอม พรัง ประ คุ จ
คัง เรา นอง หี เผ้า ทะ เล เร่ ปราบ ไพ รี เพื่อเกียรติศักดิ์
ศรี ยอม พลี ชีพ — ทน ประ คุ บาน แล้ว งาม ส - งาม ประ คุ สญ —
ญา รวม ก - มล ประ คุ คล ใจ ให้ เหลา นา วิ ชน พรอม ใจ หัก
คน เหมือน ประ คุ บาน

มาร์ชราชनावิกโยธิน

ทำนอง พระราชณิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
รัชกาลปัจจุบัน
เนื้อร้อง กรมหลวงวิสุทธิกระษัตริย์

รูก รัน พัน ผ่า ใน ธา รา สี

ครามสม เป็น คัง นาม รา - ช - นา วิ ไทย รบ รัน พัน

ฟาด ไม่ ชลาด หวัน ไหว มี ตึก มาไกล ไม่ หวัน ครัน

คราม ริ ปู เรา รา - ช - นา วิ - ก - โย ธิน

ของ ไทย เรา รวม กาย ใจ กัน ไว้ เชิด ชู

เป็น แนว ปรา การ รุก ทาน รบ ผลาญ คอ ดาน พรอม พรุ เข้า ฟาด

พัน รบ รัน ทั - ครุ ขอ สู้ ชาด ใจ เมื่อ

เรา เขา ประ จัญ จะ ผลาญ ให้ สิ้น ไป ยอม พลี ชีพ

เพื่อ ชาดิ ไทย รับ รุก บุก เข้า ตี ไม่

หนี สู้ เพื่อ ชัย กาย ใจ ชี วิต มอบ เป็น รา - ช - พลี

เรา รา - ช - นา วิ - ก - โย ธิน ของ ไทย ชี วิต ม-

- ลาย คง ไว้ ทักดี ศรี _____ วิญญาณ ยืน ยง ภู

ธง นา วิ _____ คำ รง เส รี่ ศ์-ครู หลีก ลี้ หนี

ไป _____ แม่ ชี วา เรา จำ ต้อง ล้น สูญ

ลง แหลมทอง ย้ง คง เป็น ขวัญ ภู ไทย _____ น. ย.เกรียง

ไกร ไว้ ลาย แม่ ตาย ชื่อ ไม่ สูญ ไป ปก บ้อง ไทย หัง ภาย และ

ใจ ขอ ไทย อยู่ คง _____

ราชนาวิ

ทำนอง - เนื้อร้อง

น.อ. ภิรมย์ พงษ์สมราย

หนึ่ง พัน ห้า ร้อย ไมล์ ทะ เล ไทย มี นา วิ นี้

เฝ้า ษา ตึก อึก ษา ระ คม โจม ตี นา

วิ นี้ รบ รับ อยู่ ใหญ่ ก็ ตัน ต้อง สู้ กัน ฟาด

พัน ให รู้ ไม่ ปล่อย ให ฝาย หัก - ทรู ลำ อ -

ธ - ป - ไตย หนึ่ง พัน ห้า ร้อย เหมือน คอก ประ คุ ชื่อ

ดี นา วิ เมือง ทอง เรา ชาติ นัก รบ เกียรติ กอง

ยาม ตึก เรา คลอง ชิง ชัย เกิด มา หัง ที่ ไม่

ทุกช ก็ สุข ใจ ไม่ ว่า ตึก เสือ เหนือ ไ้

จม มั่น ลง ไป ไ้ บา คาล เหมือนคอก ประ คาล แด

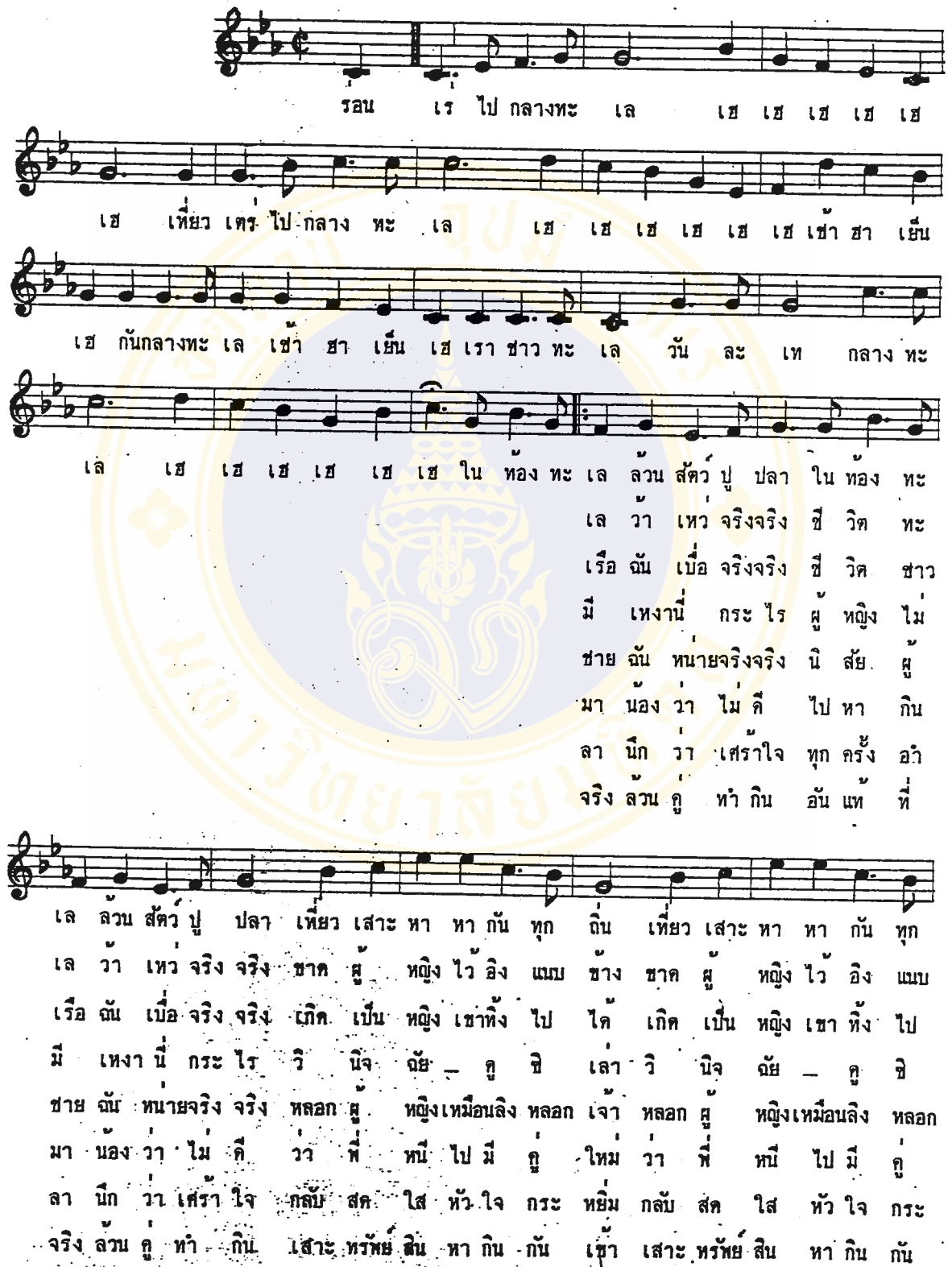
รบ เรา ไม่ ชลาด รา ช นา

วิ ชาติ ไทย เรา ใจ ท - หาร

เรือ กลา หาญ รา ช น
 ี่ ทอง การ เรา ท หาร
 เรือ รัก ชาติ รบ ช่วย กัน รบ รั้ว เรา เข้ม
 แข็ง ทุ่ม ค่าย แรง นักรบ อง
 อาจ สาคัก ใน หมู ท หาร เหมือน
 ชาติ รบ เพื่อ ชาติ รา - ช - นา
 1. 2.

รำวงชาวทะเล

ทำนอง - เนื้อร้อง
หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์

รอน เร ไป กลาง ทะ เล เซ เซ เซ เซ เซ
 เซ เทียว เทร ไป กลาง ทะ เล เซ เซ เซ เซ เซ เซ เข้า สา เย็น
 เซ กันกลาง ทะ เล เข้า สา เย็น เซ เรา ชาว ทะ เล วัน ละ เท กลาง ทะ
 เล เซ เซ เซ เซ เซ เซ ใน ทอง ทะ เล ล้วน สัตว์ ปู ปลา ใน ทอง ทะ
 เล ว่า เทว จริงจริง ชี วิต ทะ
 เรือ ฉับ เบือ จริงจริง ชี วิต ชาว
 มี เหนงนี้ กระ ไร ผู้ หึง ไม่
 ชาย ฉับ หนายจริงจริง นิ สัย ผู้
 มา นอง ว่า ไม่ คี ไป หา กิน
 ลา นิก ว่า เสราใจ ทุก ครั้ง อ่า
 จริง ล้วน กู ทำ กิน อัน แท้ ที่
 เล ล้วน สัตว์ ปู ปลา เทียว เสาะ หา หา กัน ทุก ถิ่น เทียว เสาะ หา หา กัน ทุก
 เล ว่า เทว จริง จริง ชาค ผู้ หึง ไว อิง แมบ ข้าง ชาค ผู้ หึง ไว อิง แมบ
 เรือ ฉับ เบือ จริง จริง เกิด เป็น หึง เขา หึง ไป ได้ เกิด เป็น หึง เขา หึง ไป
 มี เหนงนี้ กระ ไร วิ นิ จ ฉัย - กู ชี เล่า วิ นิ จ ฉัย - กู ชี
 ชาย ฉับ หนายจริง จริง หลอก ผู้ หึงเหมือนลิง หลอก เจ้า หลอก ผู้ หึงเหมือนลิง หลอก
 มา นอง ว่า ไม่ คี ว่า ที่ หนี ไป มี กู โหม ว่า ที่ หนี ไป มี กู
 ลา นิก ว่า เสราใจ กลับ สด ใส หัวใจ กระ หิม กลับ สด ใส หัวใจ กระ
 จริง ล้วน กู ทำ กิน เสาะ หวัหัย สิ้น หา กิน กัน เข้า เสาะ หวัหัย สิ้น หา กิน กัน

ดิน ทะ เล ทำ เล ทรัพย์ สิ้น เต่า กระ ปู ปลา แร หิน ออก
 ข้าง ทะ เล ทำ เล อ่าง ว้าง หงุด หงิด อับ จน หมน หมาย ไม่
 ไค รอน เร ทะ เล หิศ โทน ห้วน จิต ทะ วง สง สัย ที่
 เล่า ทะ เล ทำ เล หงอย เหาเงาะ ไหม คง ไค แก่ เหาเงาะ ไม่
 เจ้า พุก พร้า ว่า คำ เป็น ชาว หลบ หลีก ปลีกตัว ตาม สาว ผู้
 ไหม ทะ เล ทำ เล น้ำ ใส่ ไหม ไหม มี คี ที่ โทน เสร
 หั้ม เกา เกา คง เป็น ส - นิม ไหม กวา หน้าตา จุ่ม จุ่ม เร
 เขา อยู่ บก ทะ เล ไม่ เหาเงาะ ไหม ไหม ก็ เป็น ของ เขา เกา

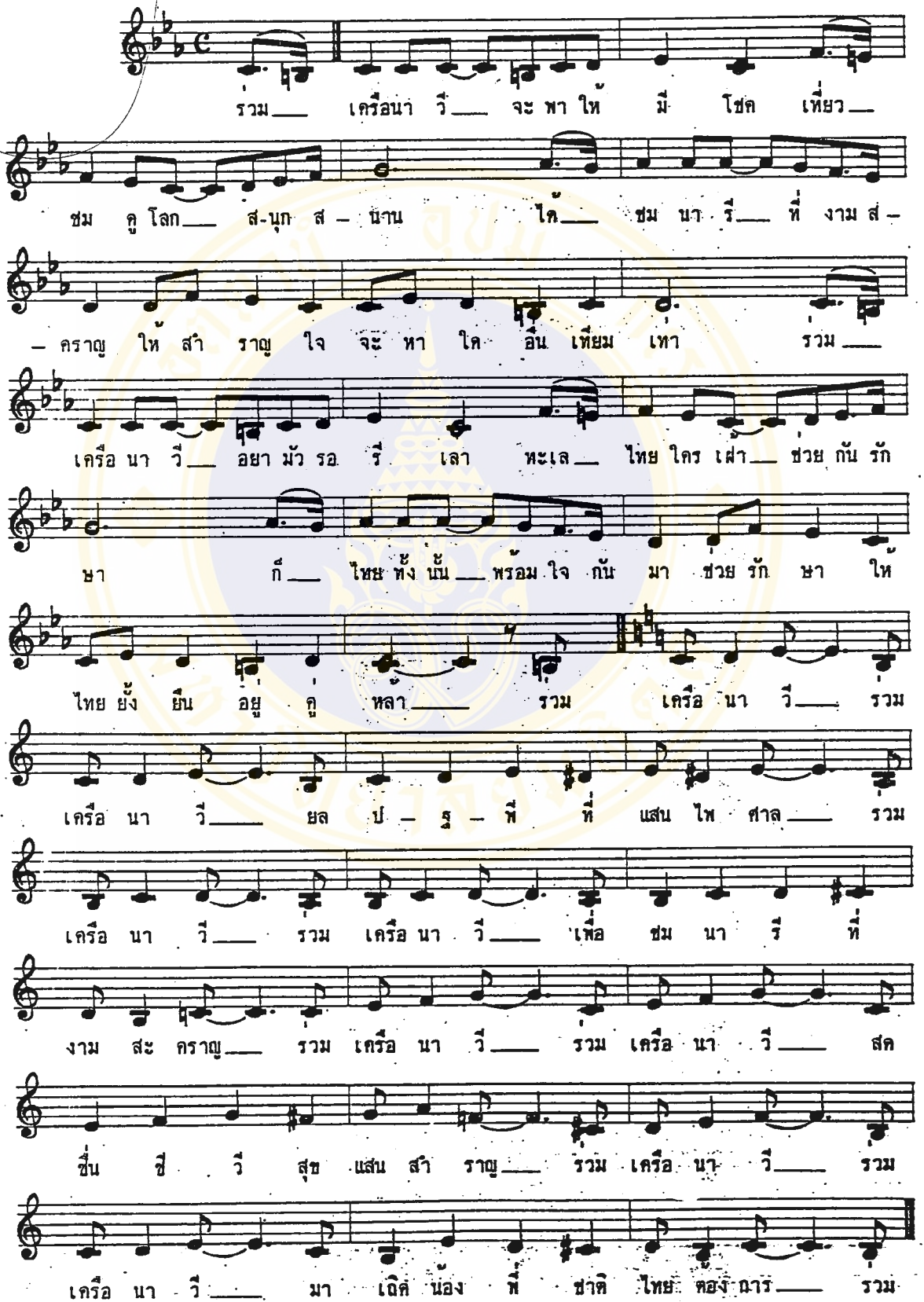
ไป — หา กิน — ไป กัน หั่ว ดิน ยัง กลาง ทะ เล รอน เร ไป กลาง ทะ
 มี — น่อง นาง — มา ควง เคียง ข้าง อยู่ กลาง ทะ เล รอน เร ไป กลาง ทะ
 จริง มา หิง ไป — คง มี คน ไหม อยู่ กลาง ทะ เล รอน เร ไป กลาง ทะ
 เจอ เสีย แล้ว เรา กลับมา เจอ คน เกา ที่ ริม ทะ เล รอน เร ไป กลาง ทะ
 ชาย ลูก ไม่ พร้าว — หอ ไป ไกล อ่าว ก็ คง เก เร รอน เร ไป กลาง ทะ
 จน — หนาวใจ — กลับมา เจอ คน เกา จำ เจ จำ เจ รอน เร ไป กลาง ทะ
 เรือ จน เหลือชิม — กลับมา ทำ กรุ่ม กริม โม่ เม โม่ เม รอน เร ไป กลาง ทะ
 เป็น — ของ เรา — เรา ไทย ไหม เกา เรากี่ชาว ทะ เล (ย้อนสร้อยตน)

เล เข้า ซา เข็น เข กัน กลาง ทะ เล ชี วิด ทะ
 เล เข้า ซา เข็น เข กัน กลาง ทะ เล ชี วิด ชาว
 เล เข้า ซา เข็น เข กัน กลาง ทะ เล ผู้ หญิง ไม่
 เล เข้า ซา เข็น เข กัน กลาง ทะ เล นิ สัย ผู้
 เล เข้า ซา เข็น เข กัน กลาง ทะ เล ไป หา กิน
 เล เข้า ซา เข็น เข กัน กลาง ทะ เล ทุก ครั้ง อำ
 อัน แท้ ที่

รวมเรือนาวี

ทำนอง น.อ.สำเริง นิยมเดช
เนื้อร้อง พล.ร.ท.จินดา ไขยอุดม

รวม เรือนาวี จะพาให้ มี โชค เทียว

ชม คุณโลก สิบทุก สิบ นาน ใจ ชมนาวี ที่งาม สิบ -

คราญ ให้ สำราญ ใจ จะหา ใจ อัน เทียม เทา รวม

เรือนาวี อย่า มัว รอ รี เล่า ทะเล ไทย ใคร เผา ช่วย กัน รัก

ขา ก็ ไชย ทั้ง นั้น พร้อม ใจ กัน มา ช่วย รัก ขา ให้

ไทย ยัง ยืน อยู่ คุณ หลา รวม เรือนาวี รวม

เรือนาวี ยล ปะ รุ ที่ ที่ แสน ไพศาล รวม

เรือนาวี รวม เรือนาวี เพื่อ ชมนาวี ที่

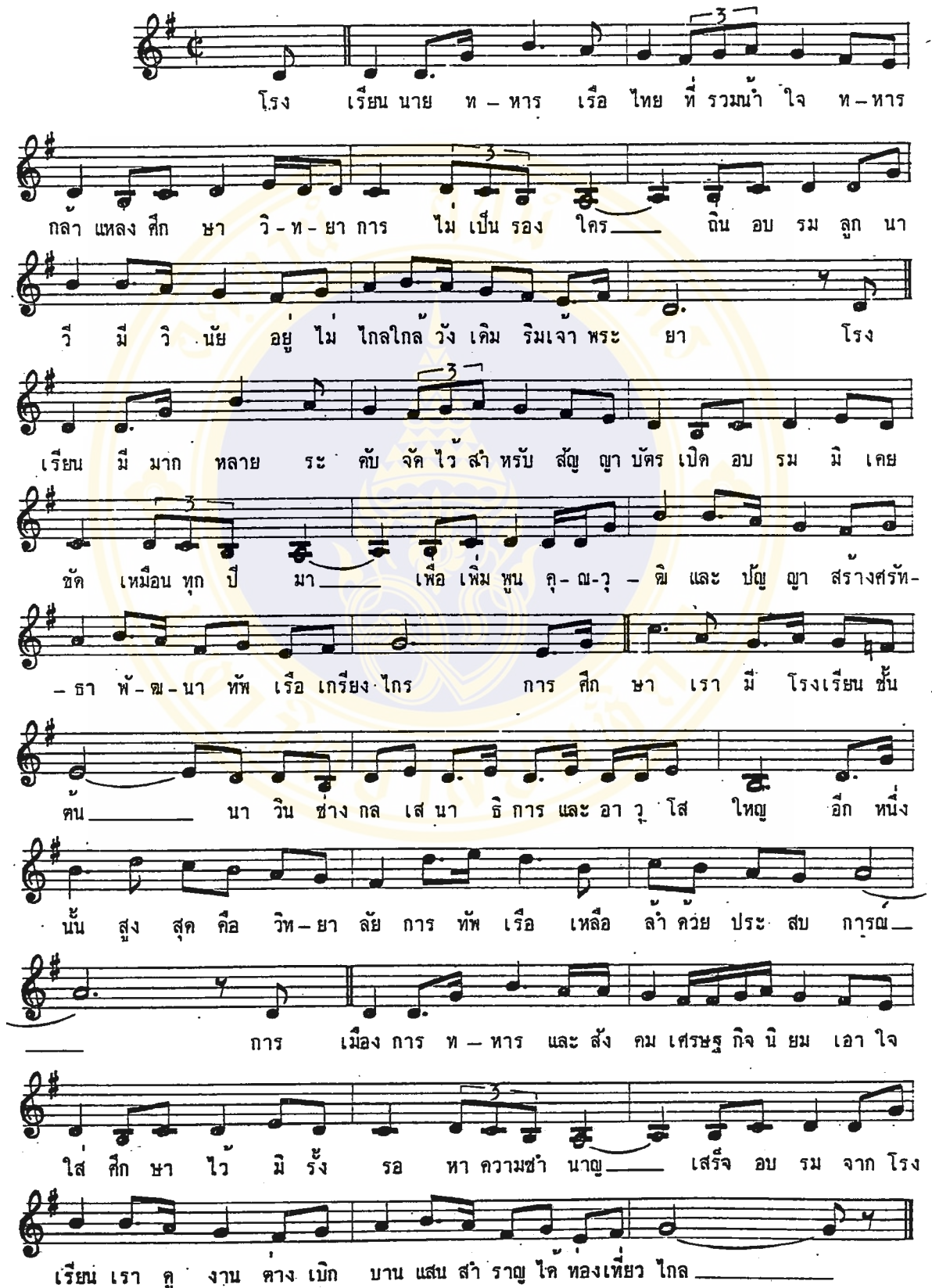
งาม สะคราญ รวม เรือนาวี รวม เรือนาวี สด

ชื่น ชี วิ สุข แสน สำราญ รวม เรือนาวี รวม

เรือนาวี มา เด็ก น้อย ที่ ขาด ไทย กองดาว รวม

เครื่อง นา วี _____ รวม เครื่อง นา วี _____ ป้อง กัน ไห รี ที่
 มา รอน ราน _____ รวม เครื่อง นา วี _____ รวม เครื่อง นา วี _____ เรา
 ทำ หน้า ที่ เพื่อ ไห อยู่ นาน _____ รวม เครื่อง นา วี _____ รวม
 เครื่อง นา วี _____ ไห สม กับ ที่ เป็น ชาย เชื้อ ช่าง _____ รวม
 เครื่อง นา วี _____ รวม เครื่อง นา วี _____ รวม เครื่อง _____ นา
 วน

โรงเรียนนายทหารเรือ

ทำนอง - เนื้อร้อง
พล.ร.ต.สำราญ เรืองภูงา

โรงเรียนนาย ท - ทาร เรือ ไทย ที่ รวมน้ำ ใจ ท-ทาร
 กล่า แผลง ศึก ษา วิ-ท-ยา การ ไม่ เป็น รอง ใคร _____ ดิน อบ รรม ลูก นา
 วิ มี วิ นัย อยู่ ไม่ ไกลไกล วัง เติม ริมเจ้า พระ ยา _____ โรงเรียน
 เรียน มี มาก หลาย ระ คับ จัด ไว้ สำหรับ สัตว์ ญา บัทร เปิด อบ รรม มี เคย
 ชัด เหมือน ทุก ปี มา _____ เพื่อ เพิ่ม พูน คุ-ณ-ว - ฒิ และ ปญ ญา สร้างศรัท-
 -ธา พ้-ฒ-นา ทัพ เรือ เกรียง ไกร _____ การ ศึก ษา เรา มี โรงเรียน ชั้น
 ดน _____ นา วิน ช่าง กล เสนา ธิ การ และ อา วุ โส ใหญ่ อีก หนึ่ง
 นั้น สูง สุด คือ วิท-ยา ลัย การ ทัพ เรือ เหลือ ลำ ้วย ประ สบ การณ-
 _____ การ เมือง การ ท - ทาร และ สัก คม เศรษฐ กิจ นิ ยม เอา ใจ
 โส ศึก ษา ไว มี รัง รอ หา ความชำ นาญ _____ เสรี อบ รรม จาก โรง
 เรียน เรา คุ งาน ต่าง เบิก บาน แสน สำ ราญ ใต้ ทองเที้ยว ไกล _____

เลือนนาวิกโยธิน

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ค.สำราญ เรื่องงูา

จาก บิ คร ม่าร คา แรม ลา ขวัญ ใจ สู้ แคน

ไกล ผอง เรา สู้— ตาย เลือด น. ย. ยอม พลี ชี วิ ม— ลาย ป้อง แคน

ไทย สม ชาย ช่า ศรี แม่ ละ เลง เลือด นา วิ-ก-โย ธิน ไทย มิ ให

ใคร หมั่น ใน เส รั เหลา น. ย. ชำ นาญ ขาว ยุทธ วิ ธี รุก ให

รี โถม ตี เอา ชัย เกียรติวิ นัย คือ ดวง ใจ ชาว เรา ทุก คน กล้า ศ-

- ญู ทุกข ทน สู้— ไป ซาคี ต้อง การ น. ย. รวม พลัง ทน ใด เพื่อ แคน

ไทย รบ จน ล้น ปราน สำ มัค คี หมู นา วิ-ก-โย ธิน ไทยเหมือน ธง

ชัย ปราน ภัย ผอง พาล แดน ดิน ไทย ชาย ทะเล ใคร มา รุก ราน พรอม ประ

จัญ ผลาญ ให ล้น ไป

ลูกทะเล

ทำนอง เพลงมารชของเยอรมัน
เนื้อร้อง โรงเรียนนายเรือ

ลูก ทะ เล เริง ใจ จะ ออก ไป ทะ

เล มา ซา เซ กับ เรา ควย ช่วย อวย พร เรา จะ

ไป สั ง หาร พว ก ที่ มา ราชู รอน เมือง บี คร มาร

คา นั้น หน้า ที่ เรา ขอ ลา คอ

พอ แม่ และ ญาติ มิตร ชิด

หน้า ลา แล้ว แกว คา ลา แล้ว

แกว คา ที่ อยู่ จง ดี ฝ่า กลิ่น

ฝัน ลม (คนตรี) ฝ่า กลิ่น ฝัน

ลม (คนตรี) ฝ่า กลิ่น ฝัน ลม

จม มั่น ลง ทะ เล จม ลง ทะ เล เมื่อ ธง

รา — ชนา วี ของ เรา ยัง มี อยู่ จะ เชิด ชู ชาว

ไทย ไม ให้น้อย หน้า _____ ธง เรือรบ ของ ไทย จะ ไม่ มี

ใคร กล่า ประ มาท หน้า ชาว ไทย นำ ใจ ทะ เล _____

ขอ ลา คอ หอ แม่

และ ญาติ มิตร ชิด หน้า ลา แล้ว แก้ว

คา _____ ลา แล้ว _____ แก้ว คา ฟ

อยู่ จง คิ ฝา กลิ่น ผืน ลม (คนตรี)...

..... ฝา กลิ่น ผืน ลม (คนตรี).....

ฝา กลิ่น ผืน ลม จม มั่น ลง ทะ

เล จม ลง ทะ เล เพื่อ ไทย

ลูกประตู่รัก

ทำนอง น.อ.สำเริง นิยมเดช
เนื้อร้อง พล.ร.ท.จินดา ไซยอุดม

ผม เป็น ลูก ประ ตู่ _____ ผม ยัง ไม่ มี คู่
 ไปรด เอ็น คู่ สง สาร _____ ผม อยู่ เคี้ยวเปลี่ยนใจ
 ยัง ไม่ มี คู่ ไค _____ เป็น คู่ ใจ ผัน หวาน
 หาก นา รี ไค รัก ไคร เจื่อ จาน หาก นา รี
 ไค รัก ไคร เจื่อ จาน ผม ขอ รัก มัน _____ ผม ขอ รัก มัน
 รัก ชื่อ นาน จน ตาย _____ ผม นั้น มี หน้า ที่
 คุ่ม กรอง แคน วา รี _____ จาก โห รี หั้ว หลาย
 ทอง ทะ เล แคน ไทย _____ มี ยอม ไห คู่ ไค _____ บุค ลวง ลำ ทำ
 ลาย _____ เพื่อ ชน ชาว ไทย หัน ภัย กล้า
 กราย เพื่อ นา วี ไทย แม ชีพ วาง วาย ผม ไม่ เสีย คาย
 ผม ไม่ เสีย คาย _____ หาก ยอม ตาย เพื่อ ไทย

ใจ ลวง เลี้ยว ของ ชาว ประ
 ภู ไปรด เอ็น ภู สัก
 นิค เป็น ไร ออย่า ให้
 ใจ หัน โศก เคี้ยว
 อยู่ คน เคี้ยว เปล่า เปลียว ทรวง
 ใน สม กระ เวณ ทะ เล เรือ แล่น ล่อง ลอย เร
 หวง ทะ เล ทน ไท เห็น แต่ น้ำ กับ ห้า
 มิ ได้ เห็น แกว คา เปลียว เอ กา คง ใจ
 จะ รอ คน คี เขา มี เยื่อ ใย จะ รอ รอ
 รอ รอ รอ เรือย ไป รอ วอน ทรมาน วัย รอ วอน ทรมาน วัย
 เป็น ภู ใจ สม ที่

ลำนำลำโขง

ทำนอง น.อ.ประสาธน์ จันทรัมย์
เนื้อร้อง หมูเรือปฏิบัติการตามลำน้ำโขง

โอ ลำ โขง โด่ง เชี่ยว ไป สด สาย

คา - ลำ ธารา หลัง ไหล ไม่ มี หวน

คืน แม่น คิน ของ สองฝั่ง น้ำ ชุ่ม ฉ่ำ

ชื่น ยาม คำ คิน มี จันทร คอย พ - นอ ทอ แสง

เพ็ญ โอ ลำ น้ำ โขง เจ้า เอย เกษ รม

เย็น กลับ กลาย เป็น เส้น ทาง ที่ คอย ขวาง

กัน เหล่า ศ - ทรู หมายถึง จู ใจม เข้า รม

รัน หมายถึง ประ จัญ แดน คิน ดิน ของ ไทย ใคร หรือ

ยอม ที่ จาก เจ้า มา อู

รา ระ หม ทรอม ทรอม ค่าย มี หน้า ที่ นา

ว ที่ ต้องเตรียม พรอม ไม่ ยอม ให้ ใคร รุก

ธาน _____ โอ ลำ โขง ขอ ส่ง ใจ ที่ ไหล
 ธาน _____ ผาก ดวง มาลัย สู่ เจ้า ที่ เฝ้า กอด
 อยู่ _____ หาก เมื่อ ไค สาย ลำ โขง โลง ศี-
 - ครุ ที่ จะ คืน กลับ สู่ คุ เธอ นิ
 วัล _____

เลือนนาวี

ทำนอง นารม ภาวบุศกร
เนื้อร้อง สกนธ มิตราภนท

เลือน นา วี อุ หิต พลี เพื่อ ไทย

ฝาก ชีพ ไว้ รัก ษา แดว นาน น้ำ เรา เจ้า

ของ ถิ่น แดหลม ทอง ทอง จำ มั่น ใน ความ สำ มัค

ค. คอ กัน อัน ไตร รงค์— ธง ภู ไทย ถ้า แม่น ผู้ ไค— เข้า มา

ค. คอ กัน แคน ส-ยาม— งาม ส-ง่า ไคร ล้ำ เข้า มา— รุก ษา

ค. คอ กัน ใจ และ กาย— เรา ยัง อยู่ จะ ขอ เชิด ชู— ชาติ จน

ค. คอ กัน พ้า กับ น้ำ— งาม ส-ล่าง ชี วิต เปรียบคัง— ลม และ

ย่ำ ส-ยาม— เรา— จะ สู้ คาย ให้ ลือ นาม

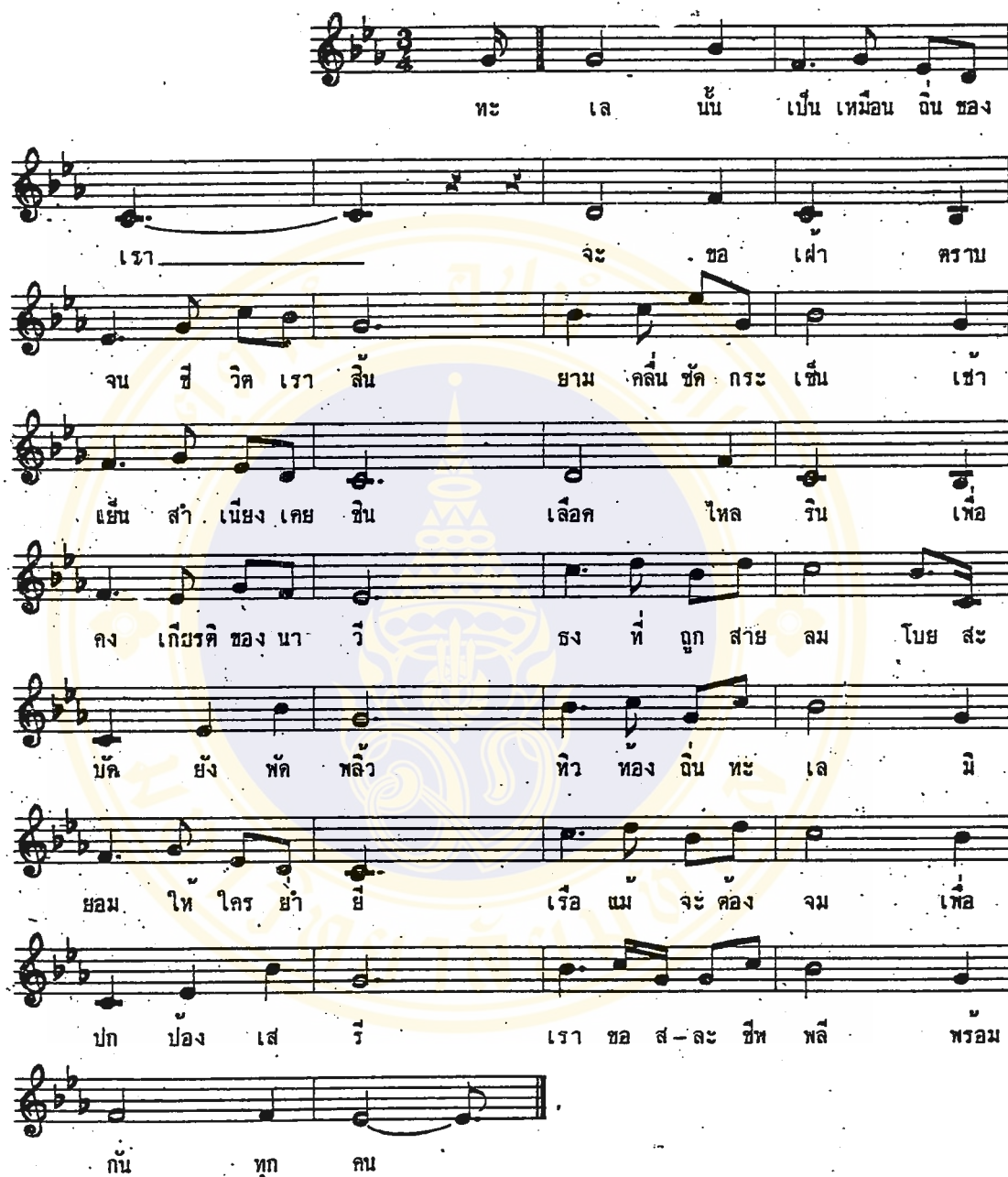
วี ชี วิต— เรา— ไม่ ทวาด หวัน พรัน พรัง กลัว

สิ้น ท-หาร— เรือ— เลือน เรา ริน โลม คง คา

กลืน รัก ษา— ส่อง— ให้ ยัง ยืน ตลอด— กาล

วอลซ์นาวี

ทำนอง สมยศ หัตถพันธ์
เนื้อร้อง สกนธ์ มิตรานนท์

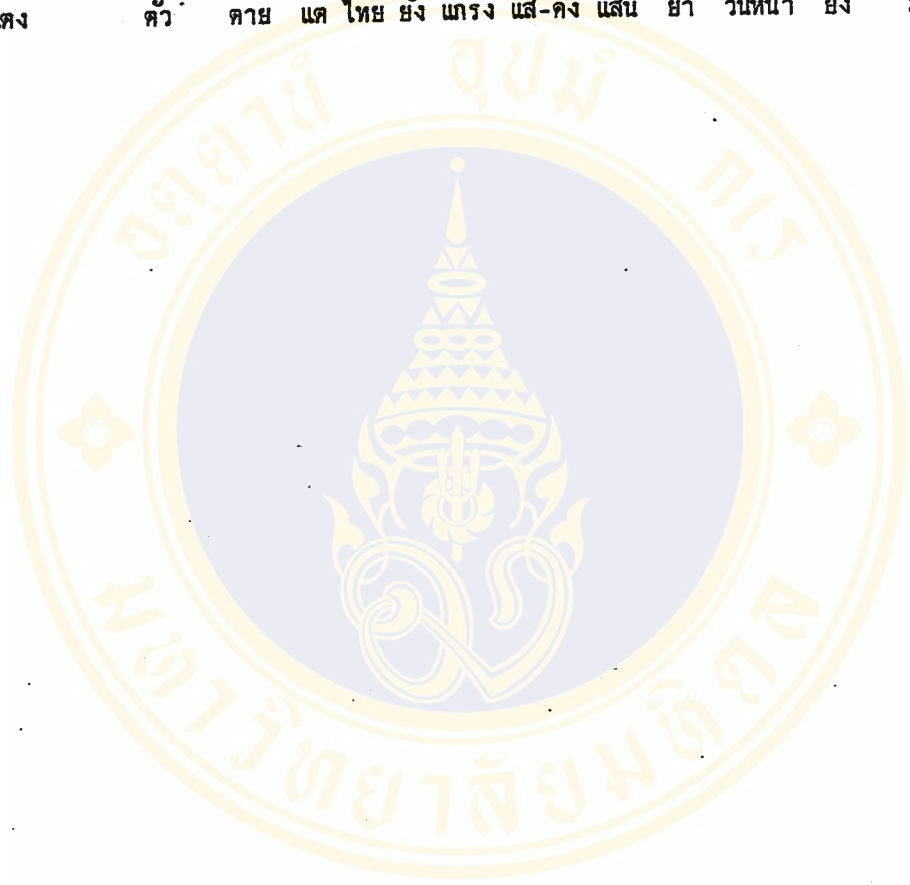

ทะ เล นั้น เป็น เหมือน ดิน ของ
 เรา จะ ขอ เฝ้า ครวญ
 จน ี่ วิต เรา ล้น ยาม คลื่น ชัด กระ เข่น เข้า
 แขน สำ เนียง เคย ชื่น เลือด ไหล ริน เพื่อ
 คง เกียรติ ของ นา วิ ธง ที่ ถูก สาย ลม โขย สะ
 บัด ยัง พัด พลัว หิว ท้อง ดิน ทะ เล มี
 ยอม ให้ ใคร ยำ ยี้ เรือ แม่ จะ ต้อง จม เพื่อ
 ปก ป้อง เส วี เรา ขอ ส-ละ ชีพ พลี พร้อม
 กัน ทุก คน

วีรบุรุษตอนแดง

ทำนอง - เนื่อร้อง
น.อ.สำเร็จ นิยมเดช

ฉันทอง ช-ล-ธึ รอบ ป-ฐ-ที ทอง เขต คาม นาม ไทย เรา
ครอง อ-ธึ-ป โดย ทอง รัก ษา ให้ เทา ดวง ชี วิ ลำ น้ำ ไชง—
กว้าง ทาง เป็น แกน พรหม แคน วา-รี เป็น เขต ชาน แนว คาน น-ที่ ต้อง มี ป่อง
กัน— ท-หาร เรือ ชายชาตุนวอย ป-ฏิ-บัติ การ ตาม ลำ น้ำ
ไชง เป็น ยาม ลำ น้ำ อาจ อง ยิง ยง พรอมหน้า ประ ษา มี ขวัญ น้ำ
เรือ หมาย— มาค ลาค กระ เวณ เป็น ยาม คืน วัน หมาย ป่อง กัน งาน ผิด กฎ
หมาย การ ราย ชาม แคน— รัก ษา หน้า ที่ ใน เขต น-
-ที่ แคน ไทย ถูก ลวง อ-ธึ-ป-โดย กระ หน้า เรือไทย ช่าง ราย สุด
แสน ชี วิค ลูก ประ กู รวง พรู กับ เรือ ส้ง เวย พรหม แคน วิ-ร-
-กรรม ครึง แขน กับ แคน คิน ไทย คอน แดง ท-หาร เรือ ทุก
คน ทาง ป-ฏิ-ญาณ คน รวม จน วัน คาย ยอม คน จน แม้ ชีพ วาย พิ หักษ์ ชาติ

ศึกกลาง

ทำนอง - เนื้อร้อง
พลตรี หลวงวิจิตรวาทการ

ศึก ๓ - ลาง ปาง ศั-ครุ มา ย่ำ ควย ก่า

ล้ง ทาง น้ำ ไทย ยัง ไม่ แน่น หนา สึก ๓ -

- ลาง ปาง ศั-ครุ มา ย่ำ ควย ก่า ล้ง ทาง น้ำ ไทย ยัง

ไม่ แน่น หนา

ศึก ๓ - ลาง ปาง น้ำ ไทย ต้อง จำ

ก่า ล้ง รบ ทาง น้ำ ต้อง รับ หา เมื่อ ศั-

- ครุ เข้ม สึก สึก มี มา ถึง ไทย กล่า ชาค อา

วุด ก็ สู้ด กัน สึก ๓ -

เชค ส - ยาม ทาง ทะ เล ยาว ไม่ น้อย

ต้อง มี เรือ รบ คอย เป็น รั้ว กัน หาก มั่ว

รอ อยู่ บน ผ้าง ตั้ง ประ จัญ คง ตาย ก่อน ไม่

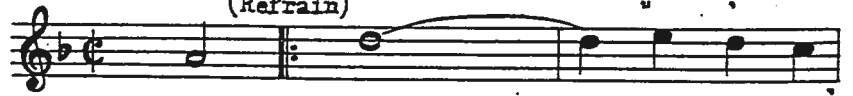

หัน ใด รม _____ เลย _____ ตัก ด -
 เมื่อ นา _____ ี่ ซา _____ ตัก มา โจม จู _____
 _____ คง มี เรื่อ ออก ไป สู _____ ไม่ อยู่ _____ เจย _____ พาก ชาว
 ไทย อยา _____ ได้ ัว ใจ เลย _____ เรา นี้ _____ เคย ถูก _____
 เจ็บ จัง คง _____ จำ _____ ตัก ด -

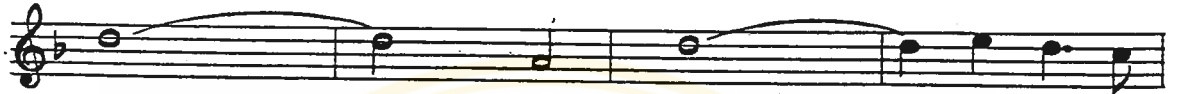
สิงห์ทะเลไทย

ทำนอง พ.จ.อ.ทองคำ ปราโมทย์
เนื้อร้อง ไพบูลย์ บุตรขัน

(Refrain)

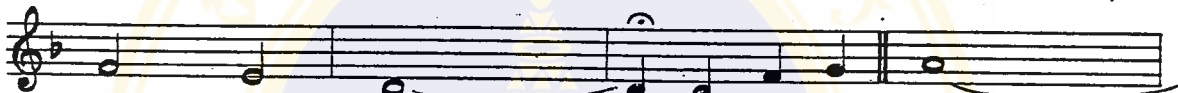
เท เช ทะ เล น้าน

เรา คั่น เข้า เห็น น้ำ ทะ

เล กลิ่น ชัก พัด มา ฉาย เท ทะ เล สุก

คา ฟ้า ไกล คอก ประ คู้ บาน

พวก เรา นา วิ

กลับ จาก ทะ เล

ฉิ่น เรา ก็อ น้ำ

เลื้อย ชาว น้ำ เค็ม

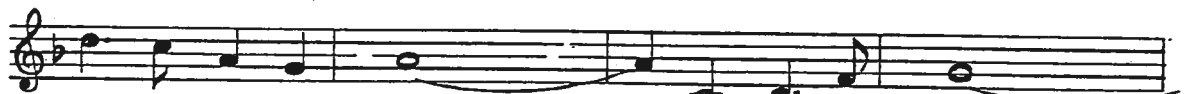
ตระ การ อ่าว ไทย แต่ กลุ่ม หัว ไป เหมือน

ต่าง มี จิต ใจ อยู่ ใน วิ นัย รัก

เที่ยว เช ซา ไป เขา ไค้ เขา ไฟ แลว

อยู่ จำ เจ ไป ค - ลอด อ่าว ไทย เที่ยว

เซม คัง เกลือ ไซร์ เค็ด ซาค คัง ไฟ หัว

ใคร เอา พรหม ลาด ปู สะ พรัง ชวน มอง

ไทย รัก ซาคี บ้าน เมือง พวก เรา ส - ราษฎร์

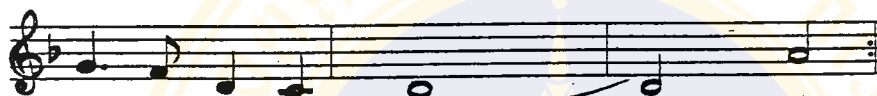
เรา ก็ นอน แบน น่อง หาก ว่า ผู้ ไค

ไป เที่ยว มา ประ จำ ผ่า คลื่น ลม บน

ใจ คัง รา-ช - สัท คัจ สิงห์ ทะ เล

ลี หอง นา คุ คอก บาน พรัง ทรู พร้อม
 เห็น บาน รุง เรือง ชาติ ไทย ประ เทือง พวก
 ไร คุ ประ กอง ก็ ใด แต่ มอง เสง
 ทอง ทน คราก คร่า ไม่ บน สัก คำ หน้า
 ทอง ช - ล ธิ เลือด แสง นา วิ รัก

กัน ประ คุ ชาติ ไทย เท
 เรา ก็ พลอย สุข ใจ เท
 คอย คุ เกลา คอ ไป เท
 คำ คล้า ไม่ หวง ใย เท
 สา มัค คี เพื่อ ไทย เท

สัปดาห์กีฬาหน้าวิ

ทำนอง - เนื้อร้อง
พล.ร.ต.สำราญ เรืองบุญ

มา เด็ด เชิญ รวม สัปดาห์ แข่ง กีฬา

หน้า วิ เรา พร้อมใจ แข่ง ทุก ปี เพื่อ สัก มัด

กีฬานา วิ คง มั่น การ เล่น แข่ง เช่น กีฬา สร้าง กา

ยา แกร่ง แข่ง ชัน รวม มิตร ลง แข่ง ครบ ครัน จะ เพิ่ม สัม

พันธ์ หน้า วิ ไทย มา มา มา เชิญ มา ชุ่ม นุ่ม หัว

หน้า เร่ง มา ไว ไว การ กีฬา ทหาร เร็ว แล้ว ต้อง ยิ่ง

ใหญ่ เรา ล้วน เชี่ยวชาญ ได้ ฤกษ์ เริ่ม เปิด แข่ง ชัน จัด แห่

กัน ใน หมู่ ทหาร ชะนะ แพ้ ไม่ สำคัญ เรา ต้อง สู

กัน ควย แข่ง กีฬา

สุขด้วยรัก

ทำนอง — เนื้อร้อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองงูงา

รัก นั้น มี หลาย อย่าง พอ เอย วา รัก มัก ชวน ชื่น

ใจ เริ่ม แรก รัก รัก ผั่ง ฤ - ทัย รัก พอ และ

แม่ รัก พื และ น้อง รัก ครอบ — ครัว รัก ไม่เปลี่ยน

พร รัก มี คา — ยิง รัก จริง แน แท เสริม สุข สด

ใส รัก เมืองไทย ไว มั่น ก-ษัตริย์ เทิด ทูน รัก ชำดี ยืน

นาน ศา — ส — นา และ ครุ อา จารย รัก บู ชา

ไว รัก นวล — น้อง รัก ใคร ใฝ่ ปอง รัก ค่าย ท่วง

โย รัก ล้วน ชื่น จำ หนุ่น นำ ดวง ใจ ให้ สุข ค่าย

สุขเพียงฝัน

ทำนอง - เนื้อร้อง
พล.ร.ต.สำราญ เรืองภูงา

ใน ความ ฝัน ฉัน และ เธอ ไค พลอด รำ
 ฝัน ความ รัก นั้น หวาน ชึ่ง คิค ตรึง ฤ -
 - หย เธอ และ ฉัน รัก กัน เพื้อ
 ไคร สอง เรา เพลิน ใจ รัก สุด แสน สด
 ชื่น ความ สุข สันต์ นั้น คง เป็น แต่ ใน
 ฝัน เพียง ชั่ว วัน ฝัน ต้อง กลับกลายหาย
 คื่น สุข แด ฝัน มิ เคย ยั้ง
 ยืน รัก จำ ชม ชื่น ฝัน ชื่น ไม่ คื่น
 มา คื่น ผ - วา คิค ถึง รัก สุด
 ใจ รัก ทำ ไม่ จึ่ง แล้ง ฉัน ชั่ว ฤ
 รา เวร หรือ กรรม คิค ตาม ฉัน อยู่ เรื่อย

มา _____ รัก คั่น ชัก พา ให้ แลว โย ดึง มา

คลาย สุข เพียง คั่น แท _____ จริง _____ คือ สุข ชั่ว

กิน หอ หลีก คั่น วิ มาน _____ ก็ หล้น พ -

- ไลย _____ ควาง ใจ ฉั่น นัน เจียน วาด

ว้าย คัด ไป เสีย คาย คั่น รัก ไม่ เป็น

จริง

เสียงเพลงจากชาวเรือ

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองงูงา

พวกเราชาวเรือ รวมใจกันทำเสียง
 เพลงต่างช่วยกันบรรเลงเลือกแต่เพลงล้วนที่ชอบ
 ใจไม่ว่าเล่นและร้องทำนองของเพลงกัน
 วานไกล_____เพลินเล่นกันไปสุขหัวใจตามนี้สัย
 เรา_____เสียงของเพลงร้องฟัง_____วังเวงแว
 เสียง_____สน_____บทเพลงคล้ายว่า_____พัน_____ชวนให้ฝันแถม
 เสร้า_____คนตรีจะหา_____เพลิน_____ควยเสียงของ
 นอง_____เจ้า_____ใดเสียงนองคลอ_____เกล้า_____ช่วยให้เราครื้น
 เกรง_____คนตรีชาวเรือ_____ไม่_____เมื่อได้เล่นทุก
 วัน_____เล่นเพื่อความสุสันต์_____เสร็จจากงานพร้อมกันบรร
 เลง_____จะ_____เห็นคเห็นอยปานใด_____ชื่นใจ_____แม้ได้ยิน

เสียง เพลง _____ ตาง เล่น กัน เอง อา หัย เพลง ชั๊บ กล่อม ฤ-

- หัย _____ ชี วิต เรา ชาว เรือ _____ มิ เว้น เห็น

น้ำ ห้า _____ ถูก คลื่น และ ลม พา _____ กลาง ชา ราช ว่าง

ใหญ่ _____ หัง เสียง คลื่น ลม โซย _____ แว่ว แว่ว เหมือน

เสียง ใคร _____ สะ กิด หัว ใจ เรา _____ ผั่ว ค-นึ่ง นึ่ง

เธอ _____

สวรรณเมืองจันท

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ค. สำนวน เรื่องทุ่งนา

จัน - ท - บุ รั ดิน ทอง ของ ชาว

จันท _____ แคน ส - วรรค สวย นา _____ ชม สม คัง คำ

กลาว _____ น้ำ ตก หลิว อัก ทิว เขา งาม ข้า หลอยเพรศ

พราว _____ ลุ่ม แม่น้ำ จันท ส-วรรคแห่ง เรา ได้ ผูก สัม

พันธ _____ จันท สวยเมอ ยาม คำ คิน แสง 3 เคือน

เพญ _____ ชวน ให้ ผัน ถึง เนื้อ _____ เย็น รัก ยัง จำ

มัน _____ แม่ คิน น้ หาก ได้ พบ เธอ จัน คง คิน

คัน _____ อยาก เคือนสญ ญา ให้ ไว้ คอ กัน จะ เป็น คู่

ครอง _____ จันท ที่ ว่า สวย สวย ยิ่ง ควญ นา

รี _____ เจ้า แสน คี เพียงเพชรล้ำ คำ นา ชวน _____

มอง _____ คน ทั้ง ปวง ไม่ ว่า ใคร ใคร ใฝ่ _____

ปอง _____ จะ ขอ _____ เป็น เจา ของ _____ ครอง วิ มาน สุข
 ใจ _____ ใคร แหม ใคร เคย ไกล จันทน์ คั่น 3 ภา
 รมณ์ _____ คง ลุ่ม หลง หลง เพอ _____ ชม รัก เข้า จน
 ใด _____ หัว ใจ ฉัน คง มนต์ พ - ลัง รัก แรง กระ
 ไร _____ คิด ตรึง ฤ - ทัย ใคร รัก แด จันทน์ ไม่ จิด
 1. _____ 2. _____
 ว่าง จันทน์ ที่ ภา ว่าง _____

สุขสันต์วันเกิด

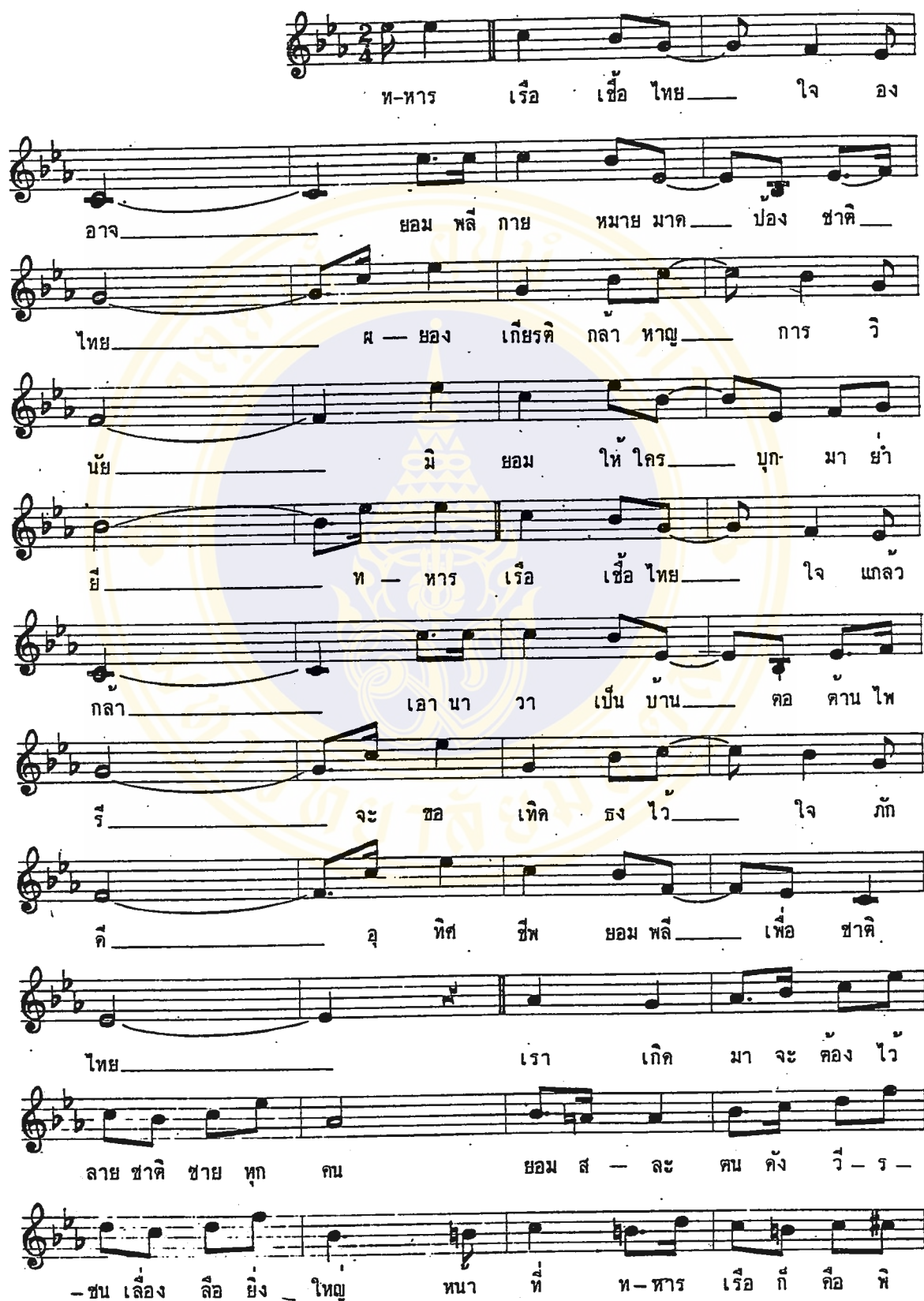
ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต. สำราญ เรืองงูา

แอป เป้ เบิธ เคย์ ทู ยู แอป เป้
 เบิธ เคย์ ทู ยู แอป เป้ เบิธ เคย์ แอป เป้ เบิธ เคย์ แอป เป้
 เบิธ เคย์ ทู ยู ฤกษ์ แห่ง วัน เกิด แสน ดี รอบ ขว
 เป้ ผวน พัน ไป ให้ ทาน สำ ราญ หาน พบ โชค ชัย สม - ฤ -
 - หัย สุข เปรม ปรีดิ์ สุข แห่ง วัน เกิด หนุน น้ำ ช่วย ให้
 ชื่น จ้า ฤ - ดี ให้ ทาน แข็ง แรง ป่วย ญา มาก มี ชี วิต
 นานะ ยิง ยืน นาน

หน้าทิวहारเรือ

ทำนอง - เนื้อร้อง
สมยศ หัตถ์พันธ์

ท-หาร เรือ เชื้อ ไทย — ใจ อัง

อาน — ยอม พลั กาย หมายถึง — ปอง ชาติ —

ไทย — ผ — ของ เกียรติ กลา หาญ — การ วิ

นัย — มี ยอม ให้ ใคร — บุค มา ย่า

ยี่ — ท — หาร เรือ เชื้อ ไทย — ใจ แก้ว

กลา — เอา นา ว่าเป็น บ้าน — คอ คาน ไพ

รี — จะ ขอ เทิด ธง ไว้ — ใจ รัก

คี — อุ ทิศ ชีพ ยอม พลั — เพื่อ ชาติ

ไทย — เรา เกิด มา จะ ต้อง ไว้

ลาย ชาติ ชาย ทุก คน ยอม ส — ละ ตน คัง วี — ร —

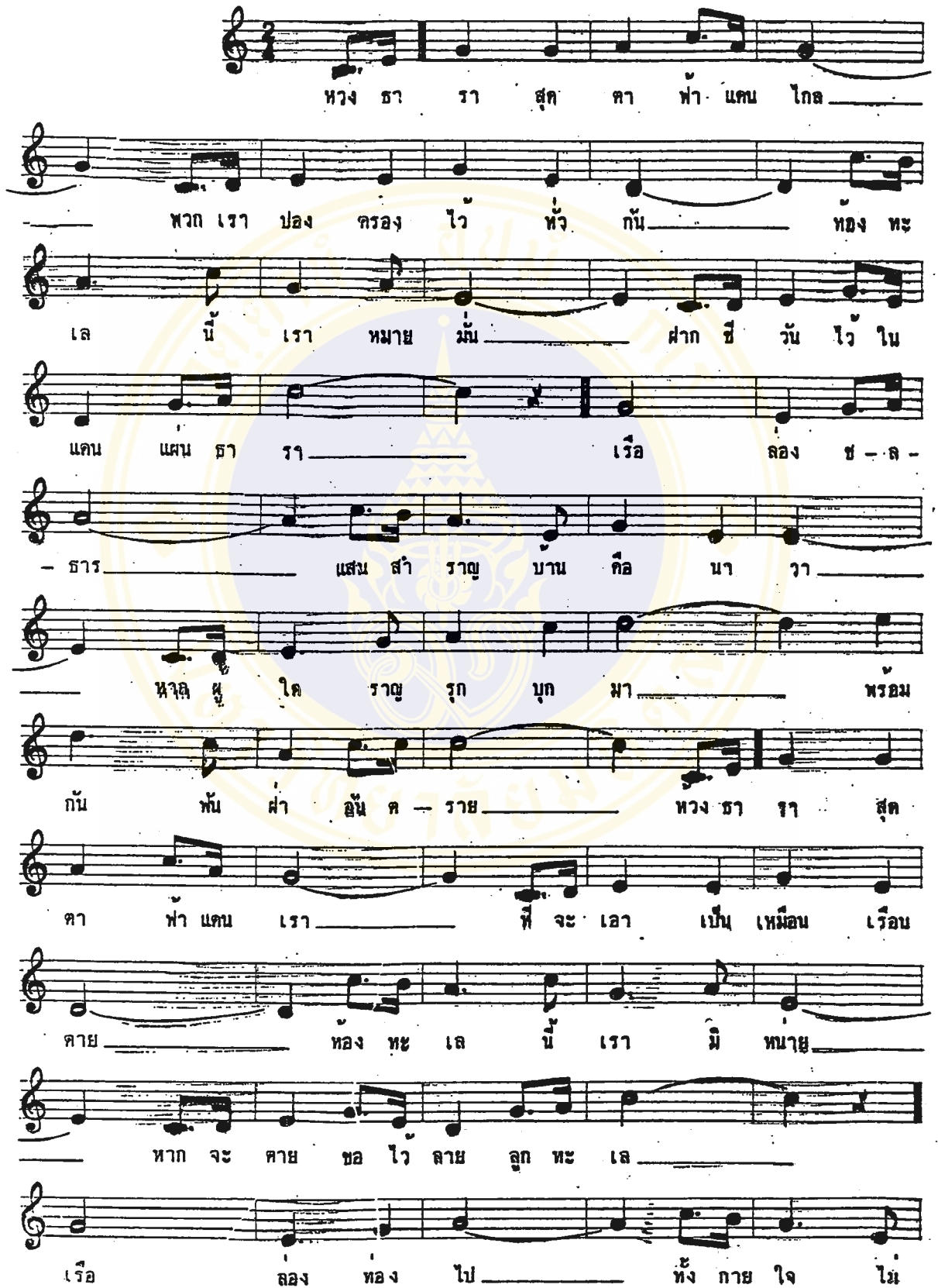
— ชน เลื่อง ลือ ยิ่ง — ใหญ่ หนา ที่ ท-หาร เรือ ก็ คือ พิ

ทักซ์ น่าน น้ำ ไทย เพื่อ ให้ ไทย คง เป็น ไทย ชาติ เชื้อ
 ไทย อยู่ ยง คง คี ท — ทาร เรือ ทุก คน — จง พร้อม .
 ใจ — นำ เรือ รบ แลน ไป — ปอง ป — ร —
 — พ — จะ สม เกียรติ ท — ทาร — ชาญ นา
 วั — ถ — นอม ชาติ ให้ คี — มี สุข
 เอย

ห้วงธรา

ทำนอง สง่า อารัมภีร์
เนื้อร้อง พยงค์ มุกดา

ห้วง ธ รา สุก ตา ฟ้า แคน ไกล

พวก เรา ปอง ครอบ ัว หั กั ท้อง ทะ

เล นั เรา หมาย ัณ ฝาก ชี วัน ัว ใน

แคน แคน ธา รา เรือ ล่อง ช - ล -

- ธา ร แสน สำ ราชู บาน คือ นา รา

หวล ุ ไค ราชู รุก ุค มา ปรอม

กั ัน ัน ฟ้า ัน ค - ราชู หวง ธา รา สุก

ตา ฟ้า แคน เรา ที่ จะ เอา เป็น เหมือน เรือน

คาย ท้อง ทะ เล นั เรา มี หมาย

หาก จะ คาย ขอ ัว ลาย ลูก ทะ เล

เรือ ล่อง ท้อง ไป ั้ หั กาย ใจ ัน

ฮาวายสัมพันธ์

ทำนอง - เนื้อร้อง

พล.ร.ต.สำราญ เรืองภูงา

ยาม เหนื่อย เมื่อย ล้า ร้อน รุ่ม — เหลา นา วิ ชุ่ม

นุ้ม รวบรวม งาน ฮา วาย — ชุ่ม หมู ช่าย หึง เริง ร่าย —

— รำ สาย ฮา วาย ขวน ไข ฝั้น — ช่าย หาด ลม

ทะเล ระ รื่น — ยิง ไข เรา รัก คั่น ฮา วาย สัม พันธุ์

— เพลง เล่น ไข เราะ รว สั้น — คั่น หนึ่ง ส — วรรคบรร เลง ผ —

— สม — วัน ขึ้น คั่น นั้ ช่าง แสน สด ใส —

— ปลอย ห่วง หัว ใจ คลาย ผอน อา รมณ์ — มี หมู ฮา

วายเป็น เพื่อน ไข ชุ่ม — เรา ค่าง รื่น ร่มย์ สุข สม ฤ — ทัย —

— คลาย เหนื่อย เมื่อย ล้า พา ขึ้น — สนุก กับ คั่น ฮา

วายเป็น เริง หัว ใจ — เพลง ชัย คำ หวาน ฝั้น ฝั้น

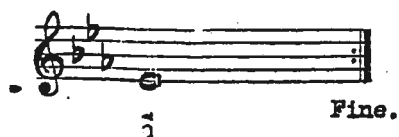
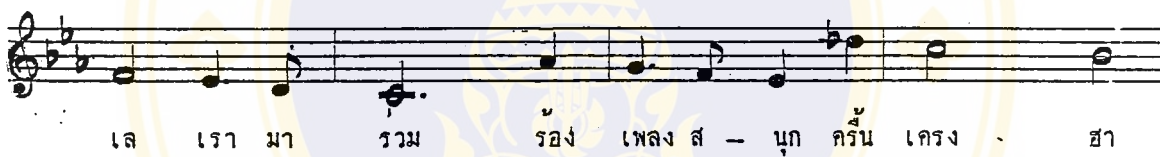
— คั่น สุข ฮา วาย เคื่อน ใจ ไม่ ล้ม —

เฮฮานาวี

ทำนอง - เนื้อร้อง

น.อ.สำเร็จ นิยมเกษ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ

รังสิพันธุ์ แข็งขัน

วัน เดือน ปีเกิด

7 มีนาคม 2505

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 ค.บ. ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2540 ศศ.ม. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา แขนงวิชาวัฒนธรรมการดนตรี
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

อาจารย์ 2 ระดับ 5
สาขาการละคร คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

